

РЪКОВОДСТВО

МИННА ИНДУСТРИЯ ЗА НЕЕНЕРГИЙНИ ЦЕЛИ И НАТУРА 2000

Този документ отразява виждането на службите на Комисията и не е с обвързващ характер.

Европейска Комисия, юли 2010

Разрешава се възпроизвеждане на текста, ако източникът е посочен.

Снимка: istockphoto

Този документ е подготвен с помощта на ATECMA S.L. и Ecosystems LTD (и двете част от N2K Group EEIG) съгласно договор с Европейската Комисия (договор № 070307/ 2008/ 513837/ SER/ B2)

Превод: Българска минно-геоложка камара

РЪКОВОДСТВО НА ЕК ЗА: СЪОТВЕТСТВИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ В МИННАТА ИНДУСТРИЯ ЗА НЕЕНЕРГИЙНИ ЦЕЛИ С ИЗИСКВАНИЯТА НА НАТУРА 2000

юли 2010

СЪДЪРЖАНИЕ

ЦЕЛ НА РЪКОВОДСТВОТО	стр. 7
1. МИННОДОБИВНА ИНДУСТРИЯ ЗА НЕЕНЕРГИЙНИ ЦЕЛИ В ЕС.....	стр. 10
1.1 Миннодобивната индустрия за неенергийни цели в ЕС: обзор по подсектори.....	стр. 10
1.2 Рамка на политиката на Европейския Съюз за миннодобивната индустрия за неенергийни цели.....	стр. 12
1.3 Фактори, влияещи на добива за неенергийни цели в Европа: достъп до земя....	стр. 14
2. РАМКА НА ПОЛИТИКАТА И ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА ЕС ЗА ПРИРОДА И БИОРАЗНООБРАЗИЕ	стр. 16
2.1 Въведение.....	стр. 16
2.2 Ангажиментът на ЕС за спиране на загубата на биоразнообразие.....	стр. 16
2.3 Директивите за местообитания и птици.....	стр. 18
2.3.1 Общи цели на Директивите за птици и местообитания.....	стр. 19
2.3.2 Разпоредби относно защита на видове.....	стр. 19
2.3.3 Разпоредби за защита на местообитания: мрежата Натура 2000.....	стр. 20
2.3.4 Управление и опазване на зони от Натура 2000.....	стр. 22
2.3.5 Развойни дейности, засягащи зони от Натура 2000.....	стр. 23
2.3.6 Подобряване на екологичната кохерентност на Мрежа Натура 2000.....	стр. 23
2.4 Директива за стратегическа екологична оценка и Директива за оценка на въздействието върху околната среда.....	стр. 24
2.4.1 Директива за стратегическа екологична оценка.....	стр. 24
2.4.2 Директива за оценка на въздействието върху околната среда.....	стр. 25
2.4.3 Връзката между стратегическа екологична оценка, оценката на въздействие върху околната среда и същинската оценка.....	стр. 25
2.5 Други закони и политики на ЕС за околна среда.....	стр. 28
3. ВЪЗМОЖНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ОТ МИННОДОБИВНИ РАБОТИ ЗА НЕЕНЕРГИЙНИ ЦЕЛИ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА.....	стр. 29
3.1 Положителни и отрицателни въздействия: нуждата от подход всеки случай да се разглежда отделно.....	стр. 29
3.2 Идентифициране на възможни отрицателни ефекти.....	стр. 31
3.3 Фактори, влияещи на типа и степента на въздействие.....	стр. 31
3.4 Въздействия от миннодобивни работи върху биоразнообразието: възможни ефекти.....	стр. 33
3.4.1 Загуба и разпадане на местообитание.....	стр. 33
3.4.2 Обезпокояване и принудително преместване на видове.....	стр. 32
3.5 Въздействия от миннодобивни работи върху биоразнообразието: възможни причини.....	стр. 35
3.5.1 Разчистване на земя.....	стр. 35
3.5.2 Хидроложки разпади	стр. 35
3.5.3 Промени в качеството на вода.....	стр. 36
3.5.4 Промени на местообитанията, които могат да способстват за заселване на агресивни видове	стр. 36
3.5.5 Шум и вибрации.....	стр. 37
3.5.6 Обезпокояване вследствие движение.....	стр. 37
3.5.7 Прах	стр. 37
3.5.8 Свлачища и срутвания	стр. 37
3.6 Кумулативни ефекти.....	стр. 38

3.7 Разлика между значителни и незначителни ефекти.....	стр. 38
---	---------

4. ВАЖНОСТТА НА СТРАТЕГИЧЕСКОТО ПЛАНИРАНЕ..... стр. 40

4.1 Териториално планиране на стратегическо ниво.....	стр. 40
4.2 Планове на полезни изкопаеми.....	стр. 41
4.3 Карти на полезни изкопаеми и карти на Натура 2000; идентифициране на зони на конфликт.....	стр. 43
4.4 Провеждане на подробни проучване и търсене на алтернативи	стр. 44
4.5 Отчитане на миннодобивните работи в Плановите за управление на зони от Натура 2000.....	стр. 46

5. ЧЛЕН 6.3: СЪЩИНСКА ОЦЕНКА НА ПЛАНОВЕ И ПРОЕКТИ НА МИНЦ СЪГЛАСНО ДИРЕКТИВАТА ЗА МЕСТООБИТАНИЯ..... стр. 47

5.1 Увод	стр. 47
5.2 Член 6 от Директивата за местообитания: подход „стъпка по стъпка“	стр. 48
5.3 Скрининг: кога е необходима същинска оценка?	стр. 51
5.3.1 Определяне на вероятността от “значим ефект”	стр. 53
5.3.2 Разглеждане на възможни кумулативни ефекти.....	стр. 54
5.3.3 Записване на решението от скрининга.....	стр. 54
5.4 Изпълнение на същинска оценка: стъпки	стр. 55
5.5 Оценка на проекти на МИНЦ	стр. 55
5.5.1 Обхват и фокус на същинската оценка.....	стр. 57
5.5.2 Оценяване на ефектите – показатели на оценката.....	стр. 60
5.5.3 Идентифициране на подходящи мерки за смекчаване.....	стр. 60
5.6 Същинска оценка на планове на МИНЦ	стр. 62
5.7 Заключение на същинската оценка.....	стр. 64

6. ЧЛЕН 6.4: АЛТЕРНАТИВНИ РЕШЕНИЯ, НАЛОЖИТЕЛНИ ПРИЧИНИ ОТ ПРИОРИТЕТЕН ОБЩЕСТВЕН ИНТЕРЕС И КОМПЕНСАЦИЯ..... стр. 66

6.1 Увод	стр. 66
6.2 Отсъствие на алтернативни решения.....	стр. 68
6.3 Наложителни причини от приоритетно обществено значение.....	стр. 68
6.4 Приемане на всички необходими компенсации.....	стр. 69

7. ДЕЙНОСТИ НА МИНЦ И ВРЪЗКАТА ИМ С РАЗПОРЕДБИТЕ НА ЧЛЕН 6.3 И ЧЛЕН 6.4..... стр. 72

7.1 Рекултивация.....	стр. 72
7.1.1 Разглеждане на рекултивация на мини/кариери в контекста на Член 6 от Директивата за опазване на местообитания.....	стр. 72
7.1.2 Ефективност на рекултивацията.....	стр. 75
7.1.3 Допълнителни ползи за биоразнообразието.....	стр. 76
7.2 Офсети на биоразнообразие.....	стр. 77

8. МИННОДОБИВНИ РАБОТИ И НАТУРА 2000 В МОРСКА СРЕДА..... стр. 79

8.1 Териториално планиране в морска среда.....	стр. 81
8.2 Въздействия от добива върху морски естествени зони.....	стр. 83
8.3 Същинска оценка	стр. 85
8.4 Смекчаване.....	стр. 88

9. ДРУГИ ВЪПРОСИ

9.1 Мониторинг по смисъла на разпоредбите на Член 6, параграфи 3 и 4	стр. 90
9.2 Сътрудничество между компетентни органи и заинтересовани страни	стр. 91
9.3 Нужа от допълнителни научноизследователски дейности	стр. 92

РЕЧНИК

БИБЛИОГРАФИЯ

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1: Други закони и политики на Европейски Съюз в областта.....	стр. 101
Приложение 2: Подбрани случаи / примери за добра практика.....	стр. 104
Приложение 3: Решения на Европейския съд относно опазване на природата и биоразнообразието	стр. 129
Приложение 4: Ръководства и документи за оценки на планове и проекти на МИНЦ	стр. 140

ЦЕЛ НА РЪКОВОДСТВОТО

Предисловие

Минната индустрия за неенергийни цели (МИНЦ) осигурява много от основните суровини за производство и строителство в Европа. През ноември 2008г. Европейската Комисия прие Инициатива за суровини, която посочва целеви мерки за гарантиране и подобряване достъпа до суровини в рамките на ЕС и глобално.

Тя идентифицира редица фактори, които биха повлияли на конкурентноспособността на индустрията. Един от тези фактори е свързан с трудностите, които индустрията среща понякога при достъпа до земя. Това е довело до ситуации, в които индивидуални планове и проекти са влезли в конфликт с несъвместимо земеползване или по-обширни интереси на обществото, включително опазване на природата.

Директивите на ЕС за опазване на местообитанията и за опазване на дивите птици са краеъгълни камъни на политиката на Европа за биоразнообразие. В основата им лежи създаването на мрежа от зони за защита на най-редките и застрашени видове и типове местообитания в Европа – Мрежата Натура 2000. Дейностите на МИНЦ не са автоматично изключени в и около Натура 2000. Обратно, миннодобивните работи трябва да съответстват на разпоредбите в Член 6 на Директивата за местообитанията, за да се гарантира, че тези дейности не влияят отрицателно на целостта на зоните от Натура 2000.

Цел на Ръководството

Целта на този документ е да предостави ръководство как най-добре да се гарантира, че развойните дейности на МИНЦ съответстват на разпоредбите на двете директиви на ЕС. То акцентира, в частност, върху процедурите, които трябва да се следват съгласно Член 6 и дава разяснения на определени ключови аспекти от процеса на одобрение в контекста на развойните дейности МИНЦ.

Документът е създаден в тясно сътрудничество с представители на различни промишлени сектори, експерти, държавни институции и НПО чрез специално създадена работна група на ЕК. Той е предназначен основно за компетентни институции и инициатори на проекти, както и консултанти, ръководители и други лица, участващи в планирането, изработването, изпълнението или одобрението на планове или проекти за полезни изкопаеми на МИНЦ. Надяваме се да бъде от полза и за други организации, като НПО и международни органи, и обществото като цяло.

Структура и съдържание

Документът е съставен от 9 основни раздела:

- 8 Ръководство на ЕК за съответствие на дейностите в минната индустрия за неенергийни цели с изискванията на Натура 2000
- Глава 1: прелага преглед на минната индустрия за неенергийни цели в Европа и Инициативата за суровини на ЕС.
 - Глава 2: въвежда политиката за биоразнообразие на ЕС и, в частност, ключовите разпоредби на Директивите за местообитания и за птици. Главата разглежда връзката между Стратегическите екологични оценки (Strategic Environmental Assessment), Оценките на въздействието върху околната среда (Environmental Impact Assessment) и Оценките от Директивата за местообитания.
 - Глава 3: разглежда различните типове въздействие, които миннодобивните работи на МИНЦ биха могли да оказат и как те могат да повлияят на видове и местообитания от значение за Общността, защитени от Директивите за местообитания и за птици.
 - Глава 4: разглежда как стратегическото планиране може да създаде по-интегрирана стратегия за устойчиво развитие за миннодобивния сектор, като в същото време вземе предвид обществените интереси, като опазване на природата, на най-ранен етап от процеса на вземане на решения.
 - Глава 5: се фокусира върху разпоредбите на Член 6.3 от Директивата за местообитания и предлага наръчник "стъпка по стъпка" за процедурите, които трябва да се следват при оценка на планове и проекти на МИНЦ, които биха могли да засегнат зони от Натура 2000. Тя предлага съвети как да се извърши една Оценка, как да се определи дали има отрицателни ефекти върху целостта на зона от Натура 2000 и как тези ефекти да се смекчат, когато е възможно.
 - Глава 6: разглежда разпоредбите на Член 6.4, които разрешават, в изключителни случаи, одобряване на планове и проекти, за които не може да се констатира, че няма да повлияят отрицателно на зона от Натура 2000, когато те са от приоритетен обществен интерес и няма други алтернативи. В такива случаи се изискват съответните компенсаторни мерки.
 - Глава 7: разглежда различни дейности на МИНЦ, като рехабилитация на обект и офсет на биоразнообразие и проучва как те са свързани с разпоредбите на Член 6.
 - Глава 8: разглежда миннодобивните работи в контекста на морска околна среда.
 - Глава 9: завършва с раздели за дългосрочен мониторинг и важността от доброто сътрудничество между индустрията, съответните държавни институции и други заинтересовани страни;

Ограничения на документа

Това ръководство е замислено да бъде обвързано от и достоверно с текстовете на Директивите за местообитания и за птици и по-обширни принципи, подкрепящи политиката на Общността за околна среда и за суровини. Той не носи законодателен характер, не създава нови правила, а по-скоро дава препоръки за прилагане на вече съществуващи такива. Като такъв, документът отразява само вижданията на службите на Комисията и не е юридически обвързващ. Съдът на ЕС носи отговорност да предостави точна интерпретация на всяка Директива. Където е уместно е включено съществуващото законодателство на база съдебни прецеденти, когато позицията, приета от Съда, е ясна и точна.

Освен това, документът не заменя съществуващите общи интерпретационни и методологически ръководства на Комисията за разпоредбите на Член 6 от Директивата за местообитания¹. Вместо това, той цели да обясни отделни аспекти на тези разпоредби и да ги постави в контекста на минния добив за неенергийни цели. Настоящото ръководство, следователно, винаги трябва да се разглежда заедно със съществуващото общо ръководство и двете Директиви.

Най-накрая, ръководството приема, че двете Директиви за природата се охраняват от принципа на субсидиарност и че Държавите-членки сами определят процедурните изисквания, произтичащи от Директивите. Процедурите на добра практика в този документ не са предписващи; те по-скоро имат за цел да предложат полезни съвети, идеи и предложения, основани на обширните дискусии с представители на МИНЦ, НПО и други заинтересовани страни чрез работната група на МИНЦ на Комисията.

Комисията би искала да благодари на всички, които участваха в Работната група, за ценния принос и участието в обсъжданията. Това беше най-важното за създаването на настоящото ръководство.

¹ “Управление на зони от Натура 2000. Разпоредби на Член 6 от Директивата за местообитания 92/43/ЕЕС”.

“Оценки на планове и проекти, значително засягащи зони от Натура 2000. Методологическо упътване за разпоредбите на Член 6(3) и (4) от Директивата за местообитания 92/43/ЕЕС”.

“Ръководство за Член 6(4) от Директивата за местообитания 92/43/ЕЕС”

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

1. МИННОДОБИВНА ИНДУСТРИЯ ЗА НЕЕНЕРГИЙНИ ЦЕЛИ В ЕС

- Миннодобивната индустрия за неенергийни цели (МИНЦ) осигурява много от основните суровини за производствената и строителната промишлености в Европа и следователно е централна за икономическата конкурентоспособност на ЕС, като генерира значителен оборот и заетост.
- Тя се дели на три основни подсектори: строителни полезни изкопаеми, индустриални полезни изкопаеми и метални полезни изкопаеми. Строителната промишленост е най-големият от трите подсектора.
- През ноември 2008г. Европейската Комисия прие Инициатива за суровини, която установява мерки за осигуряване и подобряване на достъпа до суровини както в ЕС, така и по света.
- В ЕС бяха идентифицирани редица фактори, които биха могли да влияят на конкурентоспособността на МИНЦ. Един важен фактор се отнася до конкуренцията за земеползване за различни цели.

1.1 Миннодобивната индустрия за неенергийни цели в ЕС: обзор по подсектори

Минната индустрия за неенергийни цели (МИНЦ) осигурява много от основните суровини за европейското производство и строителство. През 2007г. тя е генерирала оборот от около €49 млрд и осигурила заетост на около 287 000 човека². Обаче, нейното икономическо значение е даже по-голямо, ако се отчита добавената стойност за по-големи сектори, обслужвани от нея, дейността на които зависи от постоянната доставка на суровини.

Секторът на европейската МИНЦ често се дели на три основни подсектори – ‘строителни’ полезни изкопаеми, ‘промишлени’ полезни изкопаеми и ‘метални’ полезни изкопаеми – в зависимост от физическия и химическия състав на полезните изкопаеми и, в частност, от използването им и от индустриите, на които те се доставят (вижте текста в рамката).

Трите основни групи суровини, добивани от МИНЦ:

² http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/sec_2007_771_en.pdf

- **Строителни руди** обикновено са руди, които включват материали, състоящи се от частици с различна големина, като пясък, чакъл и различни видове натрошени скали (напр. креда, варовик, пясъчник, аспид), естествени каменни материали (като мрамор и гранит) плюс редица глини, гипс и шист.
- **Промислени руди** могат да бъдат свободно класифицирани като физически руди (напр. бетонит, борат, калциев карбонат, диатомити, фелдшпат, каолин, пластични глини, кварц и талк) или химически руди (напр. сол, калиев карбонат, сяра).
- **Метални руди** включват широка гама руди, които след обработка, дават метали или метални вещества, като боксит, хром, мед, злато, литий, магнезий, никел, селен, сребро, калай, волфрам и т.н.

- Строителни руди

Добивът на 'строителни руди', и инертни материали³ в частност, представлява най-големият подсектор на МИНЦ в ЕС по отношение на стойност и обем.

Възможните източници на суровини за строителството са широко пръснати из всички Държави-членки и се експлоатират в големи количества (около 3 млрд тона годишно)⁴. Произведеното количество, обаче, се различава значително между държавите: Германия, Франция, Италия, Испания и Великобритания заедно представляват по-голямата част от това производство.

Инертните материали имат широко приложение, включително в строителството на сгради, пътища и ж.п. линии. Търсенето на инертни материали следователно е тясно свързано с нивото на строителство на нови сгради, поддръжка и ремонт на съществуващи сгради и мащаба на проектите за гражданско и промишлено строителство. Изчислено е, че в момента в ЕС се експлоатират около 22 000 обекта, много от които са близо до застроени зони⁵. Разходите за транспорт доминират в цената на инертните материали, което означава, че повечето пазари са местни или регионални и има сравнително малко международна търговия. Това изисква подходяща мрежа от рудници и кариери за намаляване на разстоянието за транспортиране и свързаните с това разходи и влияние върху околната среда.

- Промислени руди

ЕС също така добива 'промишлени руди', включително фелдшпар, каолин, магнезий, перлит, калиев карбонат и сол. Докато някои от тях се откриват в около половината от Държавите-членки, други, като флуорит, слюда, фосфорит и сяра се добиват в само една или две държави. Като цяло, производството на повечето промишлени руди е останало стабилно, или се е увеличило, през последните 10 години.

Промислените руди се използват в различни промишлености, но, за разлика от основните или ценните метални руди, те не се предлагат или продават като стандартни продукти чрез централизирани пазари. Вместо това, те най-често се продават директно на крайния

³ Трошен камък плюс пясък и чакъл

⁴ Малки, но увеличаващи се количества от инертни материали също се произвеждат от вторични продукти на други промишлени процеси, като доменен шлак или остатъци от обработка на руди, като глинени пясъци и остатъци от каменни кариери и от преработка на материал използван преди това в строителството.

⁵ В Холандия и Белгия, поради сравнително ограничените залежи на инертни материали, суровините все по-често се транспортират на по-дълги разстояние по плавателни реки и канали. По същия начин, гъстонаселените градове като Лондон или Париж са принудени да получават повечето от необходимите им инертните материали от по-далечни места.

потребител. Тоест, въпреки че малко промишлени руди се търгуват глобално, повечето се обработват и използват за производството в рамките на ЕС. Сравнително високите разходи за транспорт влияят значително на цената на доставка и ограничават географската достъпност на подходящи ресурси.

- Метални руди

Сравнително малко 'метални руди' се добиват в ЕС. Те включват хром, мед, желязна руда, никел, олово, сребро и цинк. Геологията на европейския континент е такава, че в границите на ЕС няма други руди в голямо количество, или ако има, то добивът им е технически труден и скъп.

В следствие на това рудниците са ограничени до сравнително малък брой Държави-членки. Само Австрия, Финландия, Гърция, Ирландия, Полша, Португалия и Швеция имат миннодобивна промишленост на метални руди, които дават повече от 1% от световното производство на една отделна метална руда. Като резултат от това, много метални руди се внасят от останалия свят.

Основните първични пазари за метални руди и концентрати в ЕС са сектора за обогатяване на метали и обработвателната промишленост, които произвеждат полуготови и готови продукти за много други сегменти на производствената промишленост.

В рамките на трите подсектора строителните руди представляват най-голямото предизвикателство за рециклиране по отношение на обемите, докато металите представляват най-големите икономически възможности за рециклиране. Много метали, включително желязото и стоманата, медът, калаят, оловото и алуминият, са сравнително лесни за рециклиране, тъй като могат да бъдат разтопени и излети отново без да се изгубят важните им свойства. Но този потенциал все още не е напълно реализиран, тъй като продукти с изтичащ срок на годност често се изнасят извън ЕС и съответно са изгубени за пазара на ЕС.

1.2 Рамка на политиката на Европейския Съюз за миннодобивната индустрия за неенергийни цели

Осигуряването на надежден и неизкривен достъп до суровини е все повече важен фактор за икономическата конкурентоспособност на ЕС и, следователно, жизненоважно за успеха на Лисабонското Партньорство за растеж и работни места. Осъзнавайки това, Европейската Комисия прие, през ноември 2008г., Инициатива за суровини, която установи мерки за осигуряване и подобряване достъпа до суровини за ЕС⁶.

Инициативата за суровини лежи на три стълба:

- Осигуряване на **достъп до суровини** от международни пазари при същите условия като другите индустриални конкуренти;
- Установяване на **правилни рамкови условия** в ЕС за поощряване на устойчива доставка от европейски източници; и
- **Подпомагане на цялостната ефективност на ресурсите и рециклирането** за намаляване консумацията на първични суровини в ЕС и относителната зависимост от импорта.

⁶ Съобщение на Комисията от 4.11.08 'Инициатива за суровини – посрещане на нашите жизненоважни нужди от растеж и работни места в Европа, Com (2008) 699 окончателно.

Изградена върху получените данни от цялостен анализ на конкурентоспособността на МИНЦ в ЕС⁷, Инициативата изисква интегриран подход, чрез който съответните политики и инструменти на ЕС да работят заедно за осигуряване на достъпност на основните суровини, и устойчивост на добива и използването им.

Първият стълб се отнася до активна дипломация за суровини и осигурява честен, неизкривен и надежден достъп до суровини. Той отговаря също на факта, че мнозинството от европейските метални руди трябва да се внасят (през 2007г. това представлява търговски дефицит от над €20 млрд.). Политическите диалози с държави от третия свят, възникващи икономики и техни регионални групи следват принципа на “взаимния интерес”. Една основна линия на действие касае подпомагането на устойчив достъп до суровини в сферата на политика на развитие, в частност, диалогът и дейностите с Африка в областта на достъпа до суровини и на управлението на природни ресурси, както и транспортната инфраструктура, се засилват от гледна точка на устойчивост и социална отговорност⁸.

Зависимостта от импорта прави производствения сектор на ЕС уязвим към външни пазарни влияния. През последните години цената на много руди се покачи рязко поради бързата индустриализация на развиващи се държави, като Бразилия, Китай и Индия. Много страни, богати на ресурси, сега ограничават експорта в полза на националните си производители,

което поставя промишлеността на ЕС в конкурентно неизгодно положение. В съответствие с Инициативата за суровини, ЕС ще се бори с всяка нечестна търговия⁹.

Вторият стълб се занимава с притесненията на промишлеността относно достъпа до източници на суровини в ЕС, и, в частност, съответната законодателна рамка. Различните регулаторни процедури, процеси на планиране и правила за защита на околната среда, здравето и безопасността имат потенциала да ограничат миннодобивното дело или да увеличат разходите му. Освен това, получаването на достъп за минен добив може да бъде както скъпо, така и отнемащо много време, особено където земята вече се използва за други дейности. Европейската Комисия следователно ще работи с Държавите-членки за подобряване на рамковите условия, от които минният добив зависи, с цел опростяване и ускоряване на административните процеси.

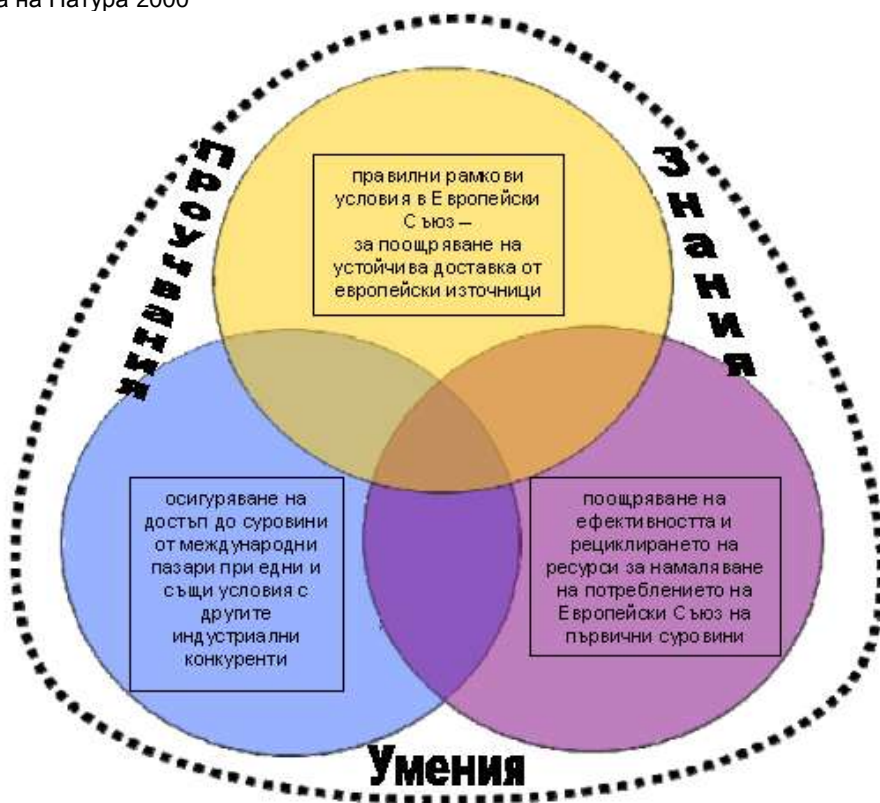
Инициативата на ЕС също така ще се стреми да подобри проучванията и споделянето на знания за залежи на минерални ресурси в Съюза. Една от целите е да се осигури зоните с висок потенциал за рудни залежи да не се стерилизират ненужно. В допълнение, тя ще подкрепи научноизследователски проекти, целящи развитието на нови техники за добив на суровини, които могат от своя страна да намалят въздействието върху околната среда.

Третият стълб цели поощряването на по-добра ефективност и рециклиране на ресурсите. В момента значителен процент от крайните продукти не се обработват за извличане на ценни материали, особено „високотехнологичните” метали, които могат да бъдат рециклирани. В частност, отпадните продукти се изнасят от Европа без ефективен контрол на тяхната крайна дестинация и обработка. Комисията възнамерява да работи с Държавите-членки, за да се подобри проверката на участва на тези пратки от отпадъци, за намаляване на щетите причинени на околната среда и увеличаване на процента рециклиране на техни компоненти.

⁷ Работен документ на персонала на Комисията от 4.6.07, SEC(2007)771

⁸ http://www.euroafrica-ict.org/downloads/EAS2007_action_plan_2008_2010_en.pdf

⁹ <http://ec.europa.eu/trade/tackling-unfair-trade/>

Фигура 1: Ключови елементи на Инициативата за суровини на Европейски Съюз

1.3 Фактори, влияещи на добива за неенергийни цели в Европа: достъп до земя

Във връзка с втория стълб на Инициативата за суровини са идентифицирани редица фактори, които биха могли да повлияят конкурентоспособността на европейската миннодобивна индустрия за неенергийни цели¹⁰. Те варират от съображения за разнообразието и сложността на процедурите за разрешителни в различните Държави-членки до конфликти с други земеползвания, липса на опитна работна сила и изисквания за опазване на околната среда, здравето и безопасността. Те също така отразяват нуждата за по-иновационни техники на добив и по-добри знания за местата, където са разположени възможните ресурси.

Миннодобивната промишленост е ограничена до местата с познати и търговски жизнеспособни залежи на ресурси. Находището на минерални ресурси се определя от минали геоложки дейности и знанията за тяхното разпределение в голяма степен са функция на инвестициите в геоложки карти, проучвания и разработки. Промислеността не може следователно да търси работа само в райони, където няма да има конфликти с друго земеползване, обществото или зони на опазване, ландшафт или от визуално значение.

Достъпът до земя се подчертава специално. Това частично се дължи на естеството на МИНЦ. Въпреки че ЕС има много залежи на минерални ресурси, те са разпрострени неравномерно по територията му и са с различно качество. Промислеността може следователно да работи само там, където има минерални ресурси.

Освен това, не всички залежи са търговски жизнеспособни и решението дали да се разработи отделен обект ще се влияе много от търсенето на пазара, както и от степента на първоначални инвестиции и разходите за транспортиране на ресурсите до крайния потребител. Разходите за транспорт, в частност, се увеличават значително от разстоянието, на което стоките трябва да

¹⁰ SEC (2007) 771

се транспортират, и ограничават географската достъпност на тези минерални ресурси (вижте таблица 1).

Подсектор	С пътен транспорт		С ж.п. транспорт		По вода	
	Ср. разстояние на транспортиране	% от всички транспортирани	Ср. разстояние на транспортиране	% от всички транспортирани	Ср. разстояние на транспортиране	% от всички транспортирани
Строителни руди						
Изчислена ср. Стойност	33км	89%	148км	6%	142км	5%
Промислени руди						
2001	245км	63%	234км	15%	2482км	22%
2002	-	63%	-	22%	-	15%
2003	-	68%	-	19%	-	13%
Метални руди						
2001	232км	62%	273км	16%	4494км	22%
2002	84км	15%	225км	78%	1583км	8%
2003	59км	7%	203км	81%	912км	12%

* посочените цифри за този подсектор не са представителни, тъй като няма информация за текущ транспорт към потребителя

Таблица 1. Разстояние и начини на транспортиране, използвани за трите подсектора за периода 2001-2003г.¹¹

На практика, това означава, че много кариери често са разположени близо или в съседство на местата, където са нужни суровините, например близо до развиващи се центрове. Поради същите причини новите кариери също се стремят да бъдат разположени до съществуващи дейности, въпреки че от време на време се проучват и разработват изцяло нови „зелени“ обекти.

Тази нужда за достъп до отделни парцели земя също означава, че, докато количеството земя необходимо за добив на неенергийни минерални ресурси е относително малко в абсолютни числа (по-малко от 1% от територията на ЕС), индивидуални проекти за развойни дейности могат, въпреки това, да се окажат в конфликт с несъвместими земеползвания или обществени интереси или могат да имат неприемливо високо въздействие върху околната среда. Това трябва да се проучва за всеки случай по отделно, тъй като много зависи от това къде точно се предлагат развойни дейности и как ще се изпълни добивният процес.

Въпреки това, едно от най-често цитираните притеснения на МИНЦ е трудността, която индустрията изпитва при получаване на нови разрешителни за замяна на изтощени обекти или проучване и разработване на нови източници.

Извън обхвата на този документ е разясняването на всички повдигнати проблеми в подробности¹². Като всички развойни дейности, дейностите на МИНЦ трябва да намерят баланса между техните желания и тези на други икономически интереси, както и околната среда и обществените притеснения, за да гарантира, че функционират по устойчив начин.

Това ръководство се концентрира върху един елемент: този за разясняване как разпоредбите на Директивите за местообитания и птици се прилагат към плановете и проекти за развойни дейности на МИНЦ. Той е директен отговор на ангажимента, поет съгласно втория стълб от Инициативата за суровини на Европейски Съюз, и, като такъв, цели да предостави на сектора

¹¹ Показатели за устойчиво развитие на минната индустрия за неенергийни цели на ЕС за периода 2001-2003г.; http://www.uepg.eu/uploads/documents/pub-3_en-final_report_2001_2003.pdf

¹² За допълнителна информация вижте SEC(2007) 771

16 Ръководство на ЕК за съответствие на дейностите в минната индустрия за неенергийни цели с изискванията на Натура 2000
специализирано ръководство как да прилага законодателството на ЕС за околна среда в контекста на МИНЦ¹³.

2. РАМКА НА ПОЛИТИКАТА И ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА ЕС ЗА ПРИРОДА И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

- *Директивите на ЕС за местообитания и птици са краеъгълни камъни на политиката на биоразнообразие на ЕС. Те позволяват на всички Държави-членки да работят заедно за защита и осигуряване оцеляването на най-застрашените биологични видове и типове местообитания в Европа.*
- *Централно за двете Директиви е създаването на мрежа Натура 2000, екологична мрежа от зони в 27-те страни на ЕС. Около 26 000 зони са включени в Мрежата и те покриват почти 18% от територията на ЕС. Морският компонент на Мрежата все още не е завършен.*
- *Проекти на МИНЦ в и около зони от Натура 2000 не се разбравяват автоматично. Вместо това, ако те вероятно ще имат значителен ефект върху въпросната зона, трябва да подлежат на Оценка. В зависимост от резултата ще се вземе решение дали да се приеме или не планът или проектът и ако се приеме – то при какви условия. Целта е да се избегне отрицателен ефект върху целостта на зоната от*

¹³ Комисията ще публикува в отделен документ доклад за изпълнението на Инициативата за суровини до края на 2010г. В под-доклад и временна работна група по най-добрите практики за планиране на земеползването също ще се представят примери за най-добрите практики при планиране на полезни изкопаеми и земеползване, прилагащи се в Държавите-членки.

Натура 2000.

- *В изключителни случаи, развойни дейности, които биха могли да имат отрицателен ефект върху зона от Натура 2000, могат да продължат при определени условия, когато процедурните предпазни мерки предвидени в двете Директиви за околна среда са спазени.*
- *Планове и проекти на МИНЦ могат също така да бъдат обект на разпоредбите на Директиви на СЕО и ОВОС, но последните са отделни и различни от оценката, извършена съгласно Директивата за местообитания.*

2.1 Въведение

За да се отговори на непрекъснатото търсене на суровини в ЕС, може би трябва да се разработят нови миннодобивни обекти, тъй като старите кариери са изчерпани. Важно е да се гарантира, че тези нови развойни дейности са устойчиви във всички отношения и са постигнати без ненужна вреда на околната среда и на природното наследство на Европа.

Като всяка друга промишлена дейност, водеща след себе си до използване на земя или море, развойните дейности на МИНЦ неминуемо оставят екологичен отпечатък, и, въпреки че настоящето земеползване е сравнително малко в сравнение с други промишлени дейности и земеползване, въздействието върху околната среда трябва да се взема предвид и да се проучва, когато е необходимо.

Тази глава описва ключовите закони на ЕС за околна среда, които трябва да се прилагат при разработване на нови планове и проекти за добив на неенергийни ресурси в ЕС. Следващите глави ще дадат подробни насоки за развойни дейности, засягащи зони от Натура 2000 в частност.

2.2 Ангажиментът на ЕС за спиране на загубата на биоразнообразие

Опазване на биоразнообразието е на едно от челните места в политическия дневен ред на ЕС. На Европейския Самит в Гьотенбург през 2001г. Европейският съюз си постави целта *“да спре загубата на биоразнообразие в ЕС до 2010г.”*. Този ангажимент е здраво заложен във всички

аспекти на политиката на ЕС. Опазването на биоразнообразието също така е определено за една от ключовите оперативни цели на Стратегията за устойчиво развитие¹⁴ и Лисабонското партньорство за растеж и работни места. Като се има предвид предстоящото изтичане на планирания срок - 2010г. - и осъзнаването, че този срок ще бъде изпуснат, беше приет нов срок – 2020г. – от Съвета на Европейския съюз на 15 март 2010г. и впоследствие одобрен от Европейския Съвет на 26 март. Този нов срок цели *“спиране на загубата на биоразнообразие и деградация на екосистеми в ЕС до 2020г., и възстановяването им доколкото е възможно, като в същото време се увеличава приносът на ЕС за предотвратяване на глобалната загуба на биоразнообразие.”*

6-тата Програма за околна среда (Environment Action Programme - EAP)¹⁵, която установи рамката за политика за околна среда в ЕС за периода 2002-2012г., поставя ‘природата и биоразнообразието’ като една от четирите приоритетни области на действие. 6-тата Програма за околна среда също така защитава пълното включване на изискванията за защита на

¹⁴ COM (2001) 264 окончателно; Обновена стратегия за устойчиво развитие на Европейския Съюз, приета през юни 2006г.

¹⁵ Решение № 1600/2002/EC, OJ L 242, 10.9.2002г.

околната среда, включително тези отнасящи се до опазване на биоразнообразието, във всички други политики и действия на Общността.

Подробности как това ще бъде постигнато са посочени в Плана за действие относно биоразнообразието на ЕС на Европейската комисия приет през 2006г.¹⁶. Планът за действие на ЕС представлява важен нов подход към политиката на биоразнообразие на ЕС, тъй като за първи път един стратегически документ се отнася до всички икономически сектори и области на политика и те си разделят отговорността по изпълнението му¹⁷. Документът приема, че ще има промяна, само ако има обединено усилие от всички икономически сектори да помогнат за постигането на целта „2010г“.

Планът на ЕС също така подчертава икономическата стойност, предоставена на обществото от услугите, които природата предлага и от които нашата икономика и социално благосъстояние зависят. Здравите екосистеми помагат за почистване на въздуха и водите и регулират климата. Те също така осигуряват най-необходимите стоки, като храна, фибри и дървесина. Опазването и възстановяването на здрави екосистеми ще е важно в подпомагането на борбата с потенциално опустошаващите ефекти на климатичните промени през следващите години.

Комисията ще представи нова стратегия за биоразнообразие на ЕС до края на 2010г. на база Съобщението за визия и цел за биоразнообразие на Европейски Съюз след 2010г. (COM(2010) 4 окончателно, 19.1.2010г.) и Заключения на Съвета на Европейски Съюз за биоразнообразието след 2010г., приети на 15 март 2010г. Тази стратегия би трябвало да установи определен брой измерими под-цели за различни екосистеми, движещи сили, натиск и отзвук, и да осигури тяхното включване в съответните вътрешни и външни секторни политики на ЕС. Иновативен аспект на стратегията за биоразнообразие 2020г. ще бъде създаването на изходни данни за биоразнообразие, които ще ни позволят да оценим напредъка към изпълнение на целта. Стратегията на ЕС¹⁸ ще бъде разработена с оглед на глобалната пост-2010 рамка на биоразнообразие, което ще се приеме съгласно Конвенцията на ООН за биологическо разнообразие през октомври 2010г.

Биоразнообразие и климатични промени

Междуправителственият панел за климатични промени (Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) предвижда, че средната температура на повърхността по цялото земно кълбо ще се повиши с 2–6.4°C до 2100г. в сравнение с предииндустриалните нива. Въздействието върху биоразнообразието и екосистемите трудно се оценява, но се очаква да е значително. Направени проучвания сочат, че много биологични видове изпитват трудности при адаптиране към променящия се климат и че това ги излага на по-голям риск от изчезване.

Климатичните промени също така поставят в риск ценните екосистеми, от които обществото зависи за най-необходимите продукти и услуги, като предотвратяване на наводнения или натрупване на въглерод. Здравите екосистеми са основен компонент на всяка стратегия относно омекване на климата, но, като дивия свят, те също са подложени на значителен натиски от загуба и деградация на местообитания. Съгласно

¹⁶ COM/2006/0216 окончателно. http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/index_en.htm

¹⁷ Едно от предвидените действия е разработване на партньорство за бизнес и биоразнообразие и улесняване на тези партньорства на ниво Общност. Съответно през 2007г. беше стартирана инициатива за подсилване на връзките между бизнеса и защитата на биоразнообразието със заглавието "Building Better Partnerships: linking Business to Biodiversity" (The EU B@B initiative): http://ec.europa.eu/environment/nature/partnerships/index_en.htm, <http://www.countdown2010.net/business>

¹⁸ Допълнителни развойни дейности могат да се проследят на http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/policy/index_en.htm

Оценката на екосистемите за милениума екосистемите в Европа са били подложени на фрагментация от човешки дейности повече, отколкото на който и да е друг континент.

Способностите на екосистемите и видовете да отговорят на климатичните промени в голяма степен ще зависи от това доколко те са защитени от неуместни развойни дейности и друго земеползване и колко активни сме ние във възстановяването на това, което е вече разрушено.

2.3 Директивите за местообитания и птици

Директивите за птици и местообитания са краеъгълен камък в политиката на ЕС за биоразнообразие. Те позволяват на всички 27 Държави-членки на ЕС да работят заедно, в обща законодателна рамка, за защита на някои от най-ценните видове и местообитания в Европа в естествените им граници в ЕС, независимо от политически или административни граници.

Директивите имат две основни задачи:

- те защитават видовете в целия ЕС (чрез разпоредби за защита на видовете);
- те опазват определени редки и застрашени типове местообитания или постоянни местообитания на определени редки и застрашени видове, за да осигурят тяхното оцеляване (чрез разпоредби за защита на зони, водещи до създаването на Мрежата Натура 2000).

В случая на последното е важно да се отбележи, че Мрежата Натура 2000 не е система от строги природни резервати, където са изключени всякакви човешки дейности. Обратно, двете Директиви предоставят обща законодателна рамка, приложима във всички държави от ЕС, която гарантира, че човешките дейности - *inter alia* дейностите на МИНЦ – се извършват по начин, който не вреди на целостта на зоните от Натура 2000.

Член 6 от Директивата за местообитания посочва, в параграфи 3 и 4, процедурни защитни клаузи, които трябва да се следват, когато става въпрос за планове и проекти. Нейните разпоредби са обяснени подробно в следващите глави. Но първо е полезно да се разбере общата цел на двете Директиви.

2.3.1 Общи цели на Директивите за птици и местообитания¹⁹

Целта на Директивата за птици, приета през 1979г., е да се поддържат и възстановяват популациите от диви видове птици, естествено срещащи се в ЕС (около 500 вида) до ниво, което ще осигури тяхното оцеляване за дълъг период от време. Това би трябвало 'да отговаря в частност на екологичните, научните и културните потребности, като същевременно се вземат предвид икономическите и развлекателните потребности (вижте Член 2).

¹⁹ Директива 2009/147/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета (кодифицирана версия на Директива 79/409/ЕЕС за опазване на диви птици, изменена), Директива 92/43/ЕЕС от 21 май 1992г. за опазване на естествени местообитания и на дивата флора и фауна, консолидирана версия 01992L0043 от 01.01.2007г. – вижте http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/index_en.htm

Директивата за местообитания, приета през 1992г., има подобни цели като Директивата за птици, но касае видове различни от птиците, както и типове местообитания. Нейната цел е да се гарантира запазването на около 1000 вида застрашени, редки, ендемични или уязвими диви животни и растения, посочени в Приложенията ѝ, както и допълнително 230 типа местообитания в опасност от изчезване.

Трябва да се отбележи, че Директивата не се отнася до *всички* видове растения и животни в ЕС (тоест не цялото биоразнообразие на ЕС). Обратно, тя се фокусира върху серия от около 1 500 вида – често наричани видове от значение за Общността – които се нуждаят от защита за тяхното дългосрочно оцеляване в ЕС.

2.3.2 Разпоредби относно защита на видове

Относно защитата на видове, и двете Директиви изискват Държавите-членки да установят една обща система на защита за всички видове диви птици в ЕС и за видовете, описани в Приложение IV на Директивата за местообитания, в границите на естествената им територия на разпространение в ЕС. Тези разпоредби засягат както вътрешни, така и външни защитени територии. Точните условия са посочени в член 5 от Директивата за птици и Член 12 (за животни) и Член 13 (за растения) от Директивата за местообитания (вижте основните елементи в таблицата долу).

Член 5 от Директивата за птици

Държавите-членки следва да предприемат необходимите мерки за установяване на една обща система за защита на всички видове диви птици в естествения им ареал в Европейски Съюз. В частност, те следва да забранят следното:

- всички форми на умишлено убиване или хващане;
- умишлено разрушаване на, или нарушаване, на техни гнезда и яйца или премахване на техни гнезда;
- вземане на техни яйца от природата и задържането им;
- умишлено обезпокояване на тези птици, особено по време на размножаване и отглеждане на малки, доколкото това би имало значителен отрицателен ефект върху птиците;
- държане на птиците в неволя и продажбата им.

Член 12 и Член 13 от Директивата за местообитания

Държавите-членки следва да предприемат необходимите мерки за опазване на животинските видове, посочени в Приложение IV, в техния естествен ареал в Европа.

Когато става въпрос за защитени животни, това означава, че се забраняват:

- всички форми на умишлено убиване или хващане;
- умишлено обезпокояване, особено по време на размножаване, отглеждане на малки, зимен сън и миграция;
- умишлено разрушаване или вземане на яйца от природата;
- повреждане или унищожаване на места за размножаване или почивка;
- държане, продажба и транспортиране на екземпляри взети от природата.

Когато става въпрос за защитени растения, това означава, че се забраняват:

- умишленото откъсване, събиране, рязане, изкореняване или унищожаване на тези екземпляри в областите им на естествено разпространение в природата;
- държане, транспортиране и продажба на тези екземпляри взети от природата.

Дерогации се позволяват при някои обстоятелства (например за предотвратяване на сериозни щети на селскостопански култури, добитък, гори, рибни стопанства и вода) при условие, че няма друго задоволително решение и че последствията от тези дерогации не са несъвместими с целите на Директивите. Условието за прилагане на дерогации са посочени в Член 9 от Директивата за птиците и Член 16 от Директивата за местообитания²⁰.

2.3.3 Разпоредби за защита на местообитания: Мрежата Натура 2000

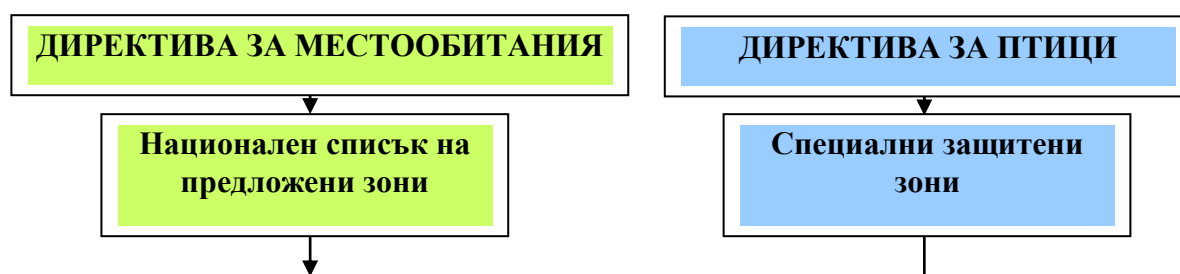
²⁰ Ръководство за строгата защита на животински видове от значение за Общността съгласно Директива 92/43/ЕЕС http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/index_en.htm

Някои видове и типове местообитания са до такава степен застрашени, че изискват защита и на постоянните местообитания-ядра. Обединени, тези зони създават Мрежата Натура 2000, една екологична мрежа от зони за опазване на природата, простираща се в 27-те държави на ЕС.

Съгласно Директивата за местообитания постоянните зони се нуждаят от защита за типовете местообитания, посочени в Приложение I, и видове, посочени в Приложение II²¹. Първата стъпка за Държавите-членки е да предложат национален списък на възможни зони за включване в Натура 2000. След това този списък се проучва на биогеографско ниво²² за гарантиране, че осигурява достатъчно покритие за въпросните видове или местообитания. Тези територии, веднъж приети от Комисията, стават Територии от значение за Общността (Sites of Community Importance - SCIs), стават част от Мрежата Натура 2000 и са защитени от Член 6. Важно е да се отбележи, че изборът на Територии от значение за Общността трябва да бъде направен само на научни основания. Държавите-членки не могат да вземат предвид икономически аспекти на този етап²³.

След като една територия стане Територия от значение за Общността, Държавите-членки имат най-много шест години да я определят като Специална зона за опазване (Special Area of Conservation - SAC) и да създадат необходимите мерки за поддържане и възстановяване на местообитания и видове до благоприятно състояние на опазване. На този етап могат да се разработят практични решения за управление, които да помагат за интегрирането на нуждите за опазване с други дейности по използване на земята, като се вземат предвид, където е възможно, социо-икономическите проблеми.

Съгласно Директивата за птици зоните трябва да се класифицират за около 190 вида птици, описани в Приложение I на Директивата. Държавите-членки трябва да класифицират територии за други редовно срещащи се мигриращи видове птици, непосочени в Приложение I, като имат предвид нуждата от защита на тяхното размножаване, смяна на оперение и места за зимуване и почивка по време на техните миграционни маршрути, например влажни зони от международно значение. Тези зони се наричат Специални защитени зони и са включени директно в Европейската мрежа Натура 2000²⁴. До декември 2009г. 25 800 зони (покриващи 22 400 зони от значение за Общността и 5 200 специални защитени зони) са били включени в Мрежа Натура 2000²⁵.

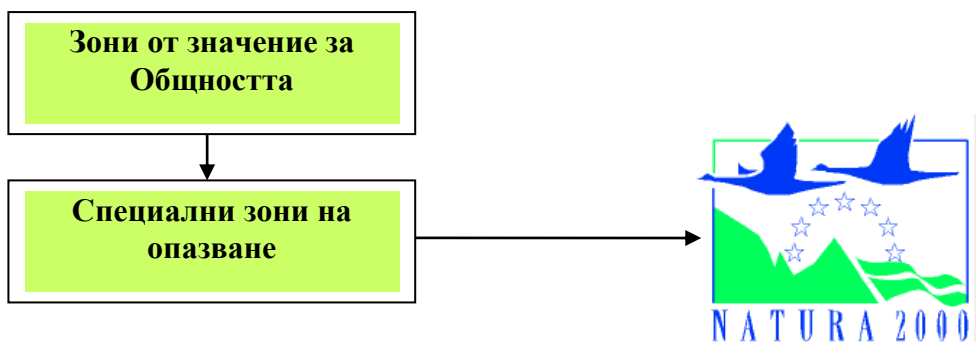
²¹ Има значително препокриване между видовете, посочени в Приложение II, и тези, посочени в Приложение IV, но не всички видове от Приложение IV изискват специална защита на територията съгласно Натура 2000, затова не всички са посочени в Приложение II.

²² ЕС има 9 биогеографски региона, всеки със собствена характерна смес от растителност, климат, топография и геология. Работата на това ниво прави по-лесна проверката на тенденциите на опазване на видове и местообитания при сходни естествени условия, независимо от националните граници

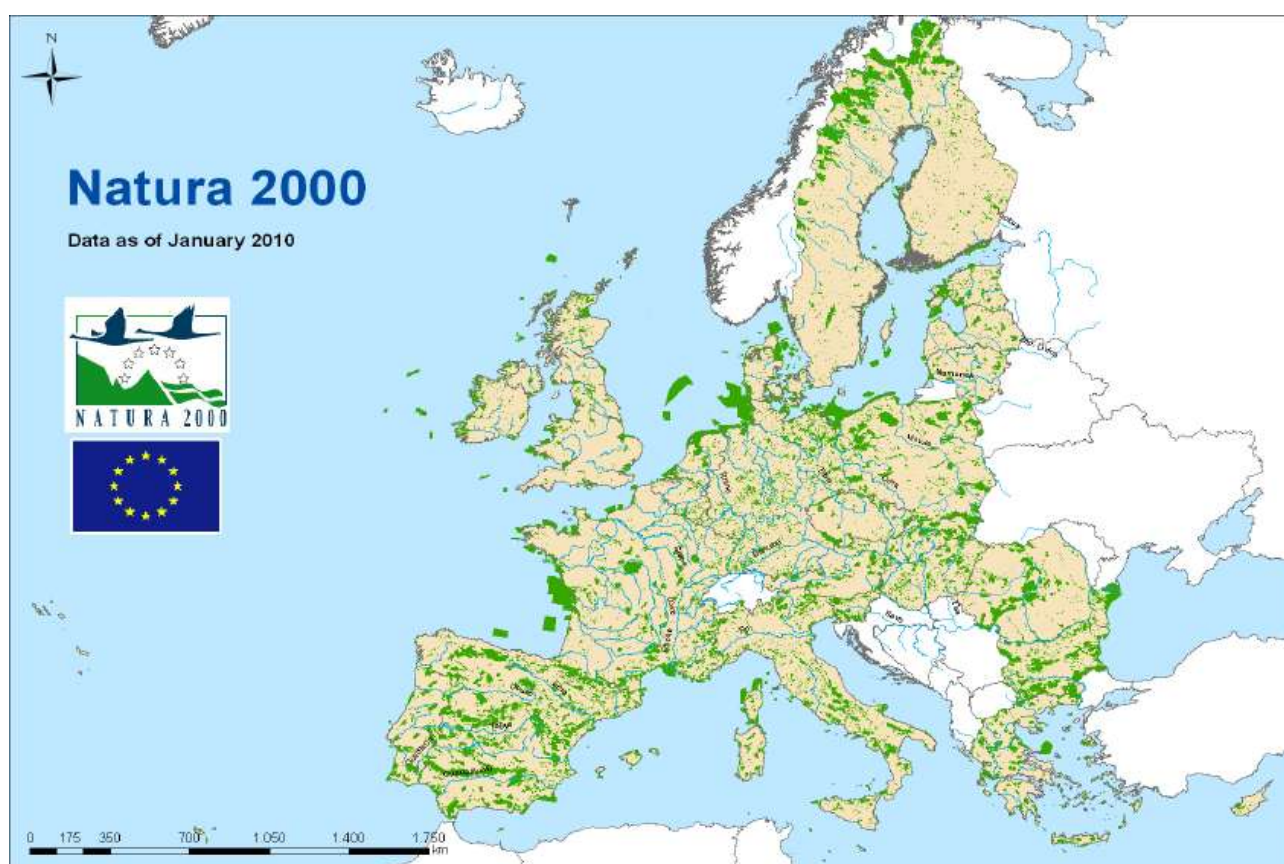
²³ Решение на Европейския Съд C-371/98, First Corporate Shipping LTD.

²⁴ Обратно на Директивата за местообитания, когато става въпрос за специални защитени зони няма междинна стъпка при избора на територии съгласно биогеографския регион Тези територии са включени директно в Мрежата Натура 2000

²⁵ Европейска Комисия, http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/index_en.htm

Заедно те покриват около 17.6% от сушата на ЕС-27²⁶. Около 1 400 територии от значение за Общността и 600 Специални защитени зони включват и морски компонент, но ще трябва да се включат още зони за изпълнение на морския компонент на мрежата. Целта е да се постигне това до 2012г.

Фигура 2: Европейска мрежа Натура 2000 в ЕС-27, Януари 2010г.

2.3.4 Управление и опазване на зони от Натура 2000

В зоните от Натура 2000 Държавите-членки трябва да:

- предприемат необходимите мерки за поддържане и възстановяване на местообитания и видове, за които е предназначена зоната до благоприятно състояние на опазване (Член 6.1).

²⁶ Понякога има значително препокриване между специални защитени зони и зони от значение за Общността, така че цифрите не са кумулативни.

23 Ръководство на ЕК за съответствие на дейностите в минната индустрия за неенергийни цели с изискванията на Натура 2000

- избягват разрушителни дейности, които биха могли значително да обезпокоят видовете или да влошат типовете естествени местообитания или местообитания на защитените видове (Член 6.2);

Компетентните институции във всяка държава трябва да идентифицират цели на опазване за зоните от Натура 2000 най-късно до 6 години след приемане на територията като Зона от значение за Общността (или в случай на Специална защитена зона - веднага след класификацията). Тези цели на опазване трябва да се основават на статуса и екологичните потребности на местообитанията и видовете, за които зоната е класифицирана като Натура 2000. Крайната цел е да се гарантира, че видовете и типовете местообитания ще се поддържат и възстановяват до благоприятно състояние на опазване в районите на тяхното естествено разпространение²⁷.

Какво означава на практика благоприятно състояние на опазване?

Основната цел на Директивата за местообитания е да гарантира, че видовете и типовете местообитания, за които тя се отнася, постигат това, което се нарича 'благоприятно състояние на опазване' и че тяхното дългосрочно оцеляване се счита за сигурно в ареалите на тяхното естествено разпространение в Европа.

Когато става въпрос за видове, засегнати от Директивата (Член 1(i)), това означава, че:

- популациите се запазват сами за дълъг период от време и повече не показват признаци на продължително западане;
- техният естествен ареал не се смалява;
- има, и вероятно ще продължава да има, достатъчно широко местообитание за запазване на популациите в дългосрочен план.

Когато става въпрос за тип местообитание, благоприятно състояние на опазване (Член 1(e)) е постигнато, ако:

- неговият естествен ареал на разпространение е постоянен или се разширява; и
- са налице структура и функция необходими за дългосрочното му поддържане и предпоставки за по-нататъшното му съществуване в обозримо бъдеще;
- състоянието на опазване на характерните видове, които живеят в типа хабитат, е благоприятно.

Относно мерките за опазване, които следва да се предприемат за отделни зони от Натура 2000, Директивата за местообитания (член 6.1) казва, че "Държавите-членки определят необходимите конзервационни мерки, които при необходимост включват подходящи планове за управление, специално разработени за териториите или включени в други развойни планове".

Тези планове за управление, където съществуват, могат да са полезен източник на информация за инициатори на проекти, които искат да извършват работи в и около зони от Натура 2000, защото:

- те дават сведения за нуждите за опазване на представените местообитания и видове, за които е предназначена зоната, така че е ясно на всички какво се опазва и защо;
- те анализират социо-икономическия и културен контекст на района и взаимодействията между различните земеползвания и представените видове и местообитания;
- те посочват целите на опазване за зоната;

²⁷ Понятието "благоприятно състояние на опазване" не е включено в Директивата за птиците, но има сходни изисквания, тоест всички СЗЗ трябва да подлежат на специални мерки за опазване на местообитания за гарантиране на оцеляването и репродукцията на птици от Приложение I в техния ареал на разпространение.

- те идентифицират практически управленски решение, които могат да помогнат да се интегрират дейностите по опазването с други практики на земеползване.

2.3.5 Развойни дейности, засягащи зони от Натура 2000

Ако Член 6, параграф (1) и параграф (2) от Директивата за местообитания, се отнася до рутинното управление и опазване на зони от Натура 2000, Член 6, параграфи (3) и (4), посочва процедурата, която трябва да се следва при планиране на каквито и да е **развойни дейности**, които биха могли да засегнат зона от Натура 2000²⁸.

Тази процедура е разгледана подробно в глави 5 и 6, но, по същество, тя изисква плана или проекта, които вероятно ще окажат значителен ефект върху зона от Натура 2000, да са обект на „Оценка“ (‘Appropriate Assessment’ - AA) за подробно изучаване на тези ефекти, за да се види как те са свързани с целите на опазване на зоната.

В зависимост от получените данни от Оценката, компетентната институция или ще одобри съществуващия план или проект, ако се установи, че той няма отрицателно да засегне целостта на зоната, или, в зависимост от степента на въздействие, може да изиска едно или повече от следните:

- въвеждане на определени мерки за отстраняване на негативни ефекти;
- спазване на определени условия по време на строителство, експлоатация или затваряне на проект, отново за отстраняване на вероятността от негативни ефекти или за тяхното намаляване до ниво, на което няма повече да влияят върху целостта на зоната;
- проучване на алтернативни варианти.

В изключителни обстоятелства, въпреки че е бил оценен като имащ негативен ефект върху зоната, един план или проект може да бъде все пак разрешен при определени условия, ако процедурните защитни мерки, посочени в Директивата за местообитания се спазват. Това може да е възможно, ако няма други алтернативи и планът или проектът се считат от приоритетно значение за обществото. В такива случаи трябва да се включат компенсаторни мерки, за да се гарантира, че цялостната кохерентност на Натура 2000 е защитена.

2.3.6 Подобряване на екологичната кохерентност на Мрежа Натура 2000

Освен обозначаване на постоянни зони съгласно Мрежа Натура 2000, Член 10 от Директивата за местообитанията изисква Държавите-членки да положат усилия, чрез планиране на използване на земята или чрез политики за териториално развитие, за подобряване на екологичната кохерентност на мрежата, насърчаване на управлението на елементите на ландшафта от съществено значение за дивата фауна и флора като коридори за дивия свят или имащи свързваща функция по време на миграция и географско разпространение.

²⁸ Това се отнася до зони от значение за Общността, СЗО и СЗЗ и касае не само планове или проекти вътре в защитените територии на Натура 2000, но също така и тези извън, които биха могли да имат значителен ефект върху опазването на видове и местообитания в границите на защитената територия. Например, стена, построена в горната част на река, която би могла да промени или спре регулярното наводняване на важна влажна зона за птици в рамките на СЗЗ надолу по течението.

2.4 Директива за стратегическа екологична оценка и Директива за оценка на въздействието върху околната среда

Следните Директиви за околна среда на ЕС също така касаят пряко МИНЦ:

- Директива 2001/42/ЕС за оценка на ефектите от определени планове и програми върху околната среда (обикновено наричана **Директива ‘Стратегическа екологична оценка’**)²⁹
- Директива 85/337/ЕЕС за оценка на ефектите от определени обществени и частни проекти върху околната среда, изменена през 1997г. (97/11/ЕС), 2003г. (2003/35/ЕС) и 2009г. (2009/31/ЕС) – (обикновено наричана **Директива ‘Оценка на въздействието върху околната среда’**)³⁰

2.4.1 Директива за стратегическа екологична оценка

Целта на Директивата за стратегическа екологична оценка 2001/42/ЕС е да гарантира, че последствията за околната среда от **определени планове и програми** са идентифицирани, оценени и взети под внимание по време на тяхната подготовка и преди тяхното приемане.

В това отношение Държавите-членки са длъжни да:

- подготвят доклад за околната среда, който да идентифицира и оцени вероятните значителни ефекти върху околната среда от планове и програми и всички разумни алтернативни варианти.
- предоставят на определени държавни институции и общественото възможност да изразят мнението си относно доклада за околна среда, както и за проектоплана или -програмата. Консултацията не само ще гарантира, че информацията, предоставена за оценка, е пълна и надеждна, но и ще предостави повече прозрачност в процеса на вземане на решение.

Накрая, стратегическата екологична оценка цели да поощри по-интегриран и ефективен подход към териториалното планиране, където се вземат под внимание околната среда и биоразнообразието на по-ранен етап от процеса на планиране и на по-стратегическо ниво. Ако това се направи, обикновено води до по-малко конфликти по-нататък на ниво индивидуални проекти. Също така тя позволява по-подходящо зонироване на бъдещи развойни дейности далеч от райони на възможен конфликт с опазване на природата.

Стратегическа екологична оценка е задължителна за разнообразни планове и програми (тоест изготвя се за селско стопанство, горско стопанство, рибни стопанства, енергетика, промишленост, транспорт, управление на отпадъци, управление на води, телекомуникации, туризъм, градско и селско планиране или земеползване), като установява рамката за одобрение на осъществяване на проекти, описани в ‘Директивата за оценка на въздействието върху околната среда’. Стратегическа екологична оценка също така се изготвя за всички планове или програми, които, с оглед на вероятните значителни ефекти върху зоните, са били определени за оценка съгласно Член 6 или Член 7 от Директивата за местообитания.

В контекста на МИНЦ Директивата за стратегическа екологична оценка е най-вероятно да се прилага там, където националните, регионалните или местните органи изготвят план или програма (например земеползване но също така промишленост или управление на отпадъци), които са или специално за минен добив (например “план за полезни изкопаеми”), или където добивът на минерални ресурси е едно от земеползванията, разгледани в плана.

²⁹ ОJ L 197, 21.7.2001г., стр. 30–37 – вижте <http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>

³⁰ ОJ L 156, 25.6.2003, стр. 17, ОJ L 140, 5.6.2009г., стр. 114 – вижте <http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>

2.4.2 Директива за оценка на въздействието върху околната среда

Докато процедурата за стратегическа екологична оценка работи на ниво обществени планове и програми, оценката за въздействие върху околната среда (ОВОС) работи на ниво **индивидуални обществени и частни проекти**. Тоест, разрешение за осъществяване на проекти, които вероятно ще имат значителен ефект върху околната среда, следва да се дава само след като е направена оценка на вероятните значителни ефекти от този проект върху околната среда.

Директивата за ОВОС дава определение за „проект“ като *изпълнение на строителни работи или други инсталации или системи, други намеси в естествената ни заобикаляща среда и ландшафт*, включително тези, които включват добив на минерални ресурси (Член 1.2). Добивните работи са включени и в двете Приложения I и II на Директивата за ОВОС. Дейностите на МИНЦ следователно, според тази Директива, изискват оценка на въздействието върху околната среда или най-малкото "скрийнинг" (вижте таблицата долу).

2.4.3 Връзката между стратегическата екологична оценка, оценката на въздействие върху околната среда и същинската оценка

Има много прилики между процедурите за стратегическа екологична оценка, оценка на въздействието върху околната среда и същинската оценка, извършвани за планове и проекти, засягащи зони от Натура 2000 съгласно Директивата за местообитания. Но това не означава, че те са едно и също, тъй като има някои важни разлики (вижте таблицата). Следователно, **стратегическата екологична оценка и оценката на въздействието върху околната среда не могат да заместят същинската оценка, нито е възможна обратната процедура.**

Процедурите на CEO/ОВОС и същинската оценка могат, разбира се, да се правят едновременно (в рамките на координирана процедура) или информацията, отнасяща се до същинската оценка, може да бъде част от процеса и документацията на ОВОС/CEO ³¹(в рамките на интегрирана процедура). Въпреки това, при всички случаи, същинската оценка трябва да бъде ясно отличима и идентифицируема в Доклада за околна среда на CEO или в документацията за околна среда на ОВОС, или трябва да бъде представена отделно, така че нейните резултати да могат да бъдат диференцирани от тези на общите ОВОС или CEO ³².

Процес на оценка на въздействие върху околната среда (ОВОС)

Типичната процедура на ОВОС включва следните етапи:

- **Скрыйнинг** (Член 4(2)-(4) и Приложение III от Директивата за ОВОС): да се определи дали е необходима ОВОС. Скрыйнингът е необходим за всеки тип проект, посочен в Приложение II. Решението за скрийнинг на компетентните национални органи се основава на критерии, посочени в Приложение III, и е достъпно за обществеността.
- **Обхват** (Член 5): е етапът от процеса ОВОС, който определя съдържанието и обхвата на проблемите, които ще се включат в информацията за околна среда, която трябва да бъде подадена от инициатора на проекта на компетентния орган.

³¹ Изпълнението на същинска оценка на ниво план не премахва нуждата да се прилага Член 6(3)-(4) процедура за индивидуални проекти. Разбира се, ако същинската оценка на плана покаже, че развойната дейност се зонира в областта с ниска или никаква степен на възможни конфликти със зони от Натура 2000, тогава вероятно по-малко проекти, резултат от този план, ще подлежат на същинска оценка на ниво проект.

³² "Оценка на планове и проекти значително засягащи зони от Натура 2000. Методологическо упътване за разпоредбите на Член 6(3) и (4) от Директивата за местообитания 92/43/ЕЕС".

Етапът на обхвата е важна характеристика на един адекватен режим ОВОС, основно защото подобрява качеството на ОВОС.

- Подготовка на Становище за околната среда, проучване или доклад (Член 5), който включва следната необходима информация за околната среда: описание на проекта, описание на мерки за избягване или намаляване на значителни неблагоприятни ефекти, данни необходими за идентифициране и оценяване на основните ефекти върху околната среда, описание на основните алтернативи, проучени от инициатора на проекта, и посочване на причините за предпочетен избор, като се вземат предвид идентифицираните ефекти върху околната среда. Тази информация следва да е достъпна за обществеността.
- Допитване: (Членове 6, 7 & 8) Обществеността, органите за околна среда и Държавите-членки, засегнати от проекта, трябва да бъдат информирани и консултирани преди да се вземе решение за одобрение. Резултатите от допитванията и събраната информация трябва да се вземат под внимание при процедурата по издаване на разрешение за осъществяване на проекта.
- Информация за и обяснение на окончателното Решение: (Член 9), Когато е взето решение за даване или отказ за даване на съгласие, националните органи са длъжни да информират обществеността за съдържанието на решението и всички условия към него, основните причини и съображения, на които е основано решението, включително информация за процеса на участие на обществеността, описание, когато е необходимо, на основните мерки за смекчаване и компенсация.

*ОВОС следва да се отнася до преки и непреки въздействия върху (Член 3) хора, **фауна и флора**, почва, вода, климат и ландшафт, материални ценности и културно наследство и взаимодействието между тези фактори. ОВОС следва да разглежда преките ефекти и непреките, вторичните, кумулативните, краткосрочните, средносрочните и дългосрочните, постоянните и временните, положителните и отрицателните ефекти от проекта (Приложение IV).*

Едно от ключовите отличия между SEO/ОВОС и съществените оценки на Директивата за местообитания, освен факта, че те измерват различни аспекти от естествената околната среда и имат различни критерии за определяне на "значимостта", е как резултатът от същинската оценка се следва. В това отношение SEO и ОВОС посочват основно процедурни изисквания и не създават задължителни стандарти за околна среда; обратно, същинската оценка по Директивата за местообитания посочва задължения по същество, главно защото тя въвежда стандарт за околна среда, тоест цел за опазване на зона от Натура 2000 и необходимост от запазване на нейната цялост.

С други думи, ако същинската оценка не може да констатира дали планът или проектът няма да повлияят отрицателно на целостта на зона от Натура 2000, властите не могат да одобрят плана или проекта, освен ако, в изключителни случаи, не се позоват на специални процедури за планове или проекти, за които съществуват по-малко разрушителни алтернативни решения и които се считат от първостепенно значение за обществото.

SEO/ОВОС, от друга страна, са предназначени да осведомят планиращите институции за последствията за околната среда, причинени от предложения план или проект, така че тези последствия да се вземат под внимание при окончателното решение.

Горните съображения са обобщени в Таблица 2.

Таблица 2: Сравнение на процедурите на същинската оценка, ОВОС и СЕО

	Същинска оценка	ОВОС	СЕО
Кои типове развойни дейности са обект на оценката?	Всеки план или проект , който – дали индивидуално или в комбинация с други планове/проекти – вероятно ще има значителен ефект върху зона от Натура 2000 (с изключение на планове или проекти, пряко свързани с управление на зоната за опазване)	Всички проекти описани в Приложение I. За проекти, описани в Приложение II, нуждата от ОВОС трябва да се определя за всеки случай по отделно и в зависимост от праговете или критериите, установени от Държавите-членки (имайки предвид критериите в Приложение III)	Всички Планове и Програми , които са (а) изготвени за селско стопанство, горско стопанство, рибно стопанство, енергетика, промишленост, транспорт, управление на отпадъци, управление на води, телекомуникации, туризъм, селищно планиране или използване на земя <u>и</u> които установяват рамка за бъдещо разрешение за осъществяване на проекти, описани в Приложения I и II на Директива 85/337/ЕЕС, или (b) които, с оглед на вероятния ефект върху зоните, са били определени за оценяване съгласно Член 6 или Член 7 от Директива 92/43/ЕЕС.
Кои въздействия върху околната среда трябва да се оценят?	Оценката трябва да се направи с оглед на целите на опазване на защитената територия (които се отнасят до видове / типове местообитания, за които зоната е била предназначена.) Въздействията трябва да се оценят, за да се определи дали те няма да повлияят отрицателно на целостта на зоната или обратно.	Преки и непреки, второстепенни, кумулативни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни значителни ефекти върху'фауна и флора'	Вероятни значителни ефекти върху околната среда, включително по проблеми като биоразнообразие, популация, човешко здраве, фауна, флора, почва, вода, въздух, климатични фактори, материални активи, културно наследство, включително архитектурно и археологическо наследство, ландшафт и взаимовръзки между горните фактори;
Кой извършва оценката?	Компетентният орган носи отговорност за гарантиране, че е проведена същинска оценка. В този контекст възложителят може да е необходимо да извърши всички необходими проучвания за предоставяне на цялата необходима информация на компетентния орган, за да позволи на последния да вземе напълно „информирано” решение. Компетентният орган може да събере информация от други	Инициаторът на проекта предоставя необходимата информация, която трябва да се вземе предвид от компетентния орган, издаващ разрешение за осъществяване на проект/план	Компетентен орган на планиране

	източници, ако е необходимо.		
Има ли консултиране с обществеността/ други органи?	Не е задължително, но се препоръчва ('ако е подходящо')	Задължителна консултация трябва да се направи преди приемане на Предложение за развойни дейности. Държавите-членки трябва да предприемат необходимите мерки за гарантиране, че органите, вероятно засегнати от проекта поради техни специфични отговорности в областта на околната среда, имат възможността да изразят мнението си по искането за разрешение за осъществяване. Ditto за обществеността	Задължително – консултацията трябва да се направи преди приемане на плана или програмата. Трябва да се даде навременна и ефективна възможност на властите и общественото да изразят мнението си по проектоплана или програма и съпътстващия ги доклад за околната среда преди приемане на плана или програмата или неговото/нейното предаване за законодателна процедура. Държавата-членка трябва да посочи органите, които трябва да се консултират, които поради техни специфични отговорности в областта на околната среда, вероятно са засегнати.
Колко обвързващи са резултатите?	Обвързващи. Компетентните органи могат да одобряват плана или проекта само след доказване, че той няма да окаже отрицателно влияние върху целостта на зоната.	Резултатите от консултациите и информацията, събрана като част от ОВОС, трябва да се вземат под внимание в процедурата за одобрение.	Докладът за околна среда, както и изразените мнения, трябва да се вземат под внимание при изготвяне на плана или програмата и преди приемането или подаването за законодателна процедура.

2.5 Други закони и политики на ЕС за околна среда

Следните закони и политики за околна среда също така имат отношение към дейностите на МИНЦ:

- Директива за управление на отпадъци от миннодобивните индустрии (2006/21/ЕС)
- Директива за екологична отговорност (2004/35/ЕС).
- Директива за установяване на рамка за действия в областта на политиката за водите (2000/60/ЕС) и Директива за подземните води (2006/118/ЕС)
- Директива за създаване на рамка за действие в областта на политиката за морска среда (2008/56/ЕС)
- Стратегия на ЕС за устойчиво използване на природни ресурси
- Предохранителен принцип

Те са накратко обобщени в Приложение I, тъй като тяхното разясняване е извън обхвата на този документ.

3. ВЪЗМОЖНИ ЕФЕКТИ ОТ МИННОДОБИВНИ РАБОТИ ЗА НЕЕНЕРГИЙНИ ЦЕЛИ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

- *Добивът на минерални ресурси неизбежно влияе на земята, която се експлоатира. Това може, също така, от време на време, да причини вреди на естествените местообитания и сериозно да навреди на дивата природа.*
- *Типът и степента на въздействие зависят от редица фактори и, следователно, трябва да бъдат определяни отделно за всеки случай.*
- *Когато става въпрос за Натура 2000, миннодобивните работи може да причинят загуба на ценни редки местообитания и видове, защитени от законодателството на ЕС, или да засегнат физическата структура и функциониране на тези местообитания в определени зони, по този начин причинявайки загуба на цялостната еластичност на екосистемата.*
- *Не всички въздействия са негативни, миннодобивната промишленост за неенергийни цели допринася и положително за опазване на биоразнообразието, например чрез рекултивация на минни обекти в края на проектния цикъл.*
- *Все повече фирми приемат политика за биоразнообразие като част от техните стратегии за социална отговорност и активно възстановяват използвани кариери и рудници с полза за дивата природа. Това е особено ценно в райони, където голяма част от природата е изгубена.*

3.1 Положителни и отрицателни въздействия: нуждата от подход всеки случай да се разглежда отделно

По своята същност добивът на минерални ресурси винаги въздейства на земята³³, която се експлоатира. Повечето рудници и кариери изискват премахване на повърхността по време на добивния процес и имат нужда от пространство за насипи, депа за отпадъчен скален материал и водоеми, както и за съпътстваща инфраструктура, сгради и пътища за достъп.

Тези дейности могат също така, от време на време, да причинят значителни вреди на дивата природа и да доведат до загуба или влошаване на ценни естествени местообитания. Обаче това съвсем не се прави систематично. Има много случаи, при които е открито, че новите минни обекти причиняват само ограничено или временно въздействие върху биоразнообразието и естествената околна среда.

Също така има увеличаващ се брой примери, когато минен обект, в продължение на целия си експлоатационен цикъл, е донесъл полза за биоразнообразието. Това е така, защото все

³³ Това засяга по-специално миннодобивните работи на суша. Глава 8 разглежда въпроса, свързан с добива в морска среда.

повече рудници се рекултивират в края на експлоатационния им живот, като се взема под внимание биоразнообразието. Там, където това се случва в една вече обедняла естествена среда, тези рекултивирани обекти имат потенциала да донесат положителен принос за биоразнообразието, като предоставят нови местообитания за дивата природа.

Въпреки това, това не изключва задължението да се гарантира, че отделните миннодобивни проекти не причиняват значителна вреда или безпокояване на райони, които вече са от високо природно значение, особено когато това би могло да засегне редки и застрашени типове местообитания от значение за Общността. Тези рискове трябва да се оценят **за всеки случай по отделно**.

МИНЦ: положителен принос към опазване на биоразнообразието

При удачно планиране модерната миннодобивна индустрия за неенергийни цели (МИНЦ) може активно да допринесе за опазване на биоразнообразието. Това особено се отнася до райони на минен добив, разположени във вече променена или изтощена околна среда. В тези случаи миннодобивната промишленост може да помогне със създаване на нови местообитания за дивия свят, например нови влажни зони, подходящи за различни видове земноводни, или нови скали, които да предоставят добри възможности за гнездене на някои птици. Откритите кариери могат също така да предоставят подходящо местообитание за различни насекоми и влечуги, като земни бръмбари, паяци, пчели и гущери, а шахтите на неизползвания рудник могат да се населят с колонии от прилепи.

Освен това, тъй като някои от тези нови местообитания могат да са разположени в райони с ниска стойност на опазване на природата, те могат да бъдат важни места за почивка или екологични коридори между постоянни защитени територии, по този начин подобрявайки цялостната кохерентност на съществуващите мрежи от защитени територии, каквато е Мрежата Натура 2000.

Проучванията, проведени във френски и немски миннодобивни обекти, показаха, че някои защитени видове, станали редки в тези страни, намират убежище в новите местообитания, предложени от бивши миннодобивни обекти. Едно екологично проучване, проведено в 35 кариери за здрави плътни скали във Франция (от които половината бяха все още в експлоатация) показва, че тези обекти приютяват около 50% от видовете птици, влечуги, земноводни животни и скакалци, срещащи се на територията на Франция (UNICEM, 2008a).

Друго проучване, проведено в 17 алувиални кариери над шестте френски речни басейни, също показаха подобно процентно отношение относно размножаването на видове птици, влечуги, земноводни и змии, включително някои редки и застрашени видове (UNICEM, 2008b).

Видовете, защитени от Директивите за птици и местообитания, също така са били открити в или в близост до миннодобивни обекти и няколко бивши кариери или рудници са били включени в мрежата Натура 2000 точно заради това, че сега приютяват редки и застрашени видове от значение за Общността:

- Бившите кариери могат да се използват от защитени видове птици, например *Bubo bubo*, *Falco tinnunculus* и *Falco peregrinus*.

- Кариерите за пясък и пясъчник са възможни места за гнездене на *Merops apiaster*, *Riparia riparia* или *Upupa epops*, ако по време на гнезденето (март-август) поне една част от мястото със „стръмна“ стена е извън зоната на добива;

- Новите водни местообитания, създадени в кариерите, предоставят подходящи места за репродукция на земноводни видове, включени в Приложение II на Директивата за местообитания, като *Bufo calamita*, *Pelodytes punctatus*, *Bombina variegata*, *Alytes obstetricans*, *Triturus alpestris*, *Triturus cristatus*, *Salamandra salamandra*, т.н.

- благодарение на адекватно планирана рекултивация на мини и кариери в Европа са били успешно създадени временни басейни и други влажни зони, крайречни гори, пасища, степи, гори от дъб и ясен и др.

В момента проектите за рекултивация на кариери и мини са обичайна практика в Европа и се използват все повече за подобряване на местообитанията за дивия свят и биоразнообразието по време на проекта и в края на проектния цикъл.

Няколко фирми приемат политика за биоразнообразие като част от стратегиите им за социална отговорност. Други създават по-подробни стратегии за биоразнообразие и планове на действие, които анализират как промишлеността може да допринесе положително за биоразнообразието на миннодобивните обекти и гарантират, че този принос е заложен по практичен начин в работата на всеки обект.

Безброй примери могат да бъдат намерени за това как промишлени Планове на действие относно биоразнообразието са били приложени на практика. Тези планове често се постигат чрез работа в партньорство с институции за опазване на околната среда и организации на национални и международно ниво.

Повече подробности за някои от гореспоменатите инициативи и опити, както и други интересни примери, са представени в Приложение 2.

3.2 Идентифициране на възможни отрицателни ефекти

Тъй като основната цел на това ръководство е да се обяснят разпоредбите на Член 6 от Директивата за местообитания във връзка с миннодобивната индустрия за неенергийни цели, тази глава се фокусира основно върху разглеждането на възможните отрицателни влияния, които добивът би могъл да има върху биоразнообразието, тъй като те трябва да бъдат взети под внимание, като част от оценката на въздействие. Това не изключва факта, че минното дело може и да допринесе активно за подобряване на биоразнообразието (вижте текста в рамката горе).

Когато се оценяват възможните въздействия от миннодобивни работи върху природата и дивия свят, е важно да се има предвид, че тези въздействия могат да засягат не само миннодобивния обект, но и съпътстващите съоръжения, като пътища за достъп, транспортни ленти, трошачки, площадки за съхранение, насипища, изкуствени водоеми и хвостохранилища и т.н. Те също така се отнасят до всички етапи от предложението за развойни дейности - от първоначално проучване и реална експлоатация на обекта (включително разширяване на обекта) до евентуалното му закриване и рекултивация.

Таблица 3 долу предлага обзор на възможните въздействия от мини и кариери върху биоразнообразието според всеки етап от дейността.

Предотвратяването на въздействията по време на експлоатацията на мината или кариерата се определя също така до голяма степен от решенията, постигнати на предпроектния етап и етапа на изработване на проекта. Приемането на подходящи мерки за смекчаване може да помогне, например, за намаляване или даже отстраняване на някои негативни въздействия от миннодобивни работи. Това се разглежда по-подробно в Глава 5.

3.3 Фактори, влияещи на типа и степента на въздействие

Въздействията върху околната среда се различават едно от друго в зависимост от редица фактори. Това показва отново нуждата тези аспекти да се разглеждат отделно за всеки случай.

Много зависи от типа и качеството на рудите, които се добиват, както и от геоложката структура на земната подповърхност. Това оказва влияние на методите за добив и техниките на обработка, които ще се използват, както и на цялостното изготвяне на предложението за

развойни дейности. Добивът от подземни мини, открити рудници, кариери или под вода очевидно изисква различни техники на добив³⁴.

Мащабът на добива също оказва влияние върху степента на възможното въздействие върху околната среда. Много кариери за строителни материали се използват от малки и средни местни предприятия с производителност 0.25-0.50 милиона тона годишно. Тези кариери често стигат за по-малко от десетилетие, докато рудите се изчерпят, и изискват много по-малко земя, отколкото по-големите "супер-кариери" или други мини, които могат да бъдат експлоатирани много по-дълго време.

Чувствителността на околната среда, в която се предлагат да бъдат извършвани миннодобивните дейности, също е от значение. Миннодобивните обекти, разположени в крехка околна среда, като влажна зона или близо до река или езеро, или върху земя, която е от висока природна стойност, може да окажат по-голямо въздействие от тези, разположени във вече силно изменена околна среда.

Таблица 3. Обзор³⁵ на възможни въздействия върху околната среда от миннодобивни работи

Етапи / Дейности	Възможни въздействия върху местообитания и видове					
	Загуба, влошаване или фрагментация на местообитание	Обезпокояване и/или преместване на чувствителни видове	Загуба на редки и застрашени видове, индивиди или популации	Промени в състава на вида (местна флора и фауна)	Колонизация на територията от чужди и агресивни видове	Промени и влошаване на водни екосистеми
Проучване						
Разчистване на земя *	◆	◆	◆	◆	◆	
Сондиране и транширане	◆	◆	◆			◆
Строителство на пътища	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Предвижване на хора и машини		◆			◆	
Подготовка на обекта / Добив на минерални ресурси						
Изземване/складиране на „откривка“ от почва и растителност	◆	◆	◆	◆	◆	
Инфраструктура (ел. линии, пътища, сгради, трошачки, транспортъри)	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Взривяване за отцепване на руди/скали		◆				

³⁴ Добивът на инертни материали от кариери или рудници, например за пясък/чакъл, клони към широко механизирен процес, при който добивът и обработката на определени метали могат да бъдат много по-сложни, изискващи, например, използването на химикали, които биха могли да доведат до генериране на опасни вторични продукти.

³⁵ Основан на: Miranda *et al.* 2003. Минно дело и жизненоважни екосистеми. Институт за световни ресурси. ICM 2006.

Ръководство за добри практики за минно дело и биоразнообразие. Rio Tinto / EarthWatch Institute 2006.

Обзор на изпълнението на опазване на биоразнообразие. UEPG също предоставиха информация за възможни въздействия от миннодобивни работи на строителни материали

Добив на руди/ скали & складиране	♦	♦	♦	♦		♦
Пречистване на минни и повърхностни води*						♦
Дренаж на повърхностни и подпочвени води						♦
Намаляване нивото на водното огледало	♦	♦	♦	♦		♦
Създаване на насипища от отпадни скали *	♦	♦	♦	♦		♦
Транспортиране на материали		♦			♦	
Обработка						
Трошене / мелене		♦				♦
Химическо излужване, обогатяване или обработка на руда *		♦				♦
Използване и складиране на химикали за обработка *						♦
Насипища и хвостохранилища	♦	♦		♦		♦
Затваряне на обект						
Оконтурване на стени на шахти, забои и насипища за отпадъци		♦		♦	♦	
Покриване на хвостохранилища *	♦			♦	♦	♦
Ограждане на опасни райони	♦	♦		♦		
Изваждане от експлоатация на пътища / демонтаж на сгради		♦			♦	
Засаждане на семена / растителност в нарушени райони				♦	♦	
Мониторинг и евентуално пречистване на води						♦

ЗАБЕЛЕЖКА: Дейности, обозначени с *, не се очаква да бъдат свързани със строителни минерални ресурси. Тази Таблица не означава, че тези въздействия ще се случат при всички обстоятелства и че ще са постоянни. Много зависи от отделните обстоятелства на всеки случай и от наличието на корективни мерки за тяхното смекчаване.

3.4 Въздействия от миннодобивни работи върху биоразнообразието: възможни ефекти

Някои от възможните причини и ефекти от миннодобивни работи върху видове и типове местообитания от значение за Общността са накратко описани долу. Този списък не е изчерпателен, а просто помага за илюстриране на типа проблеми, които да се вземат под внимание в същинската оценка.

3.4.1 Загуба³⁶ и разпадане на местообитание

МИНЦ често оказва най-съществено въздействие върху биоразнообразието чрез разчистване на земята и отстраняване на особеностите на земната повърхност по време на добива на руди или изграждането на съпътстваща инфраструктура, като пътища за достъп, насипища и хвостохранилища.

Чрез този процес съществуващите местообитания могат да се променят, нарушат, фрагментират или локално заличат. Отново, мащабът на разпадане на местообитанието

³⁶ Тоест частично и пълно локално премахване на местообитание

зависи най-малкото от следните фактори: размер, местоположение и проект на миннодобивния обект и съпътстващата го инфраструктура, и типа естествена околна среда.

Например, един подземен рудник с малко дейности на повърхността вероятно ще причини значително по-малка загуба на местообитание, отколкото един открит рудник, който постепенно се удълбочава и разширява всяка година. По същия начин миннодобивен обект, разположен в или в непосредствена близост до вече изкуствен ландшафт, вероятно ще окаже много по-малък ефект върху ценни естествени местообитания, отколкото обект, разположен в област с висока природна стойност, като речно легло или влажна зона.

Това може не само да доведе до загуба на местообитание на самия обект, но би могло да доведе до нарушаване на околните местообитания. Тези непреки ефекти могат да бъдат причинени от изменение на съществуващи хидроложки или хидрогеоложки режими (например,

чрез прехващане на подземни води, отклонение на повърхностни води, прехващане на води и т.н.) или промяна в качеството на вода (например, чрез изхвърляне на отпадъци, заразяване на почва ...) и др.

Тези непреки ефекти могат да причинят сериозно разпадане и загуба на местообитания, не само на самия обект, но и по-далеч, например в далечни потоци или влажни зони, което може да наруши нормалната физическа структура и екологично функциониране на някои местообитания или комплекси от местообитания или да намали еластичността на екосистемата³⁷.

Тъй като тези местообитания често са ценни за дивия свят, загубата или разпадането им може да се отрази на местните популации от фауна и флора.

Когато става въпрос за миннодобивни проекти в и около зони от Натура 2000, щетите на местообитанията могат да доведат до един или няколко от следните резултати:

- загуба, разпадане или фрагментация на типове местообитания, защитени от Директивата за местообитания.
- намаляване или принудително напускане на местни популации от видове, защитени от Директивите за околна среда на ЕС, които зависят от тези местообитания за оцеляването си.

Значителността на щетите зависи от рядкостта и уязвимостта на засегнатите местообитания (например даже малка територия може да има големи последствия за тип местообитание, който е с много ограничена площ) и/или тяхното значение като места за изхранване, размножаване и почивка на засегнатите видове.

Например, загубата на едно място за размножаване на редки видове, като орела на Бонели, би могло да има съществени последствия за оцеляването на вида. От друга страна, загубата на малка част от местообитанието за размножаване за много повече обикновени видове може да е по-малко значима за тези видове, ако, например, има достатъчен брой алтернативни подходящи места за гнездене, достъпни в непосредствена близост и които не са достигнали още своя максимален капацитет.

Оценката на въздействията върху видовете от значение за Общността не следва да взема под внимание само загубата на възрастни видове, но също така на яйца, семена или млади индивиди от вида. Когато говорим за типове местообитания, оценяването следва да включва както размера на местообитанието, така и неговия статут на опазване.

³⁷ Ефектите върху характеристиките на почвата също трябва да се включат в оценката, тъй като работите на МИНЦ засягат характеристиките на почвата, което би могло да доведе до влошаване на местообитание и загуба на видове. Има системи за класификация на почва, които се използват в процеса на оценка, за сравняване на ситуацията преди и след миннодобивните работи.

Тези възможни въздействия, ако са правилно оценени и разбрани, могат да бъдат предотвратени или смекчени чрез изменение на първоначалния миннодобивен проект и методите за експлоатация или чрез избор на алтернативно местоположение за цялата или части от кариерата или рудника.

3.4.2 Обезпокояване и принудително преместване на видове

Миннодобивните работи на МИНЦ могат да причинят значително обезпокояване на определени видове, растения или животни. Въздействието може да бъде временно или постоянно, пряко или непряко, на място или извън него и може да се появява по различно време през цикъла на проекта.

Животните може да бъдат обезпокоени от редица фактори, като шум, прах, замърсяване, човешко присъствие, регулярно движение (например транспортиране на товари) и т.н. Това може да засегне способността на видовете за размножаване, хранене, почивка или разпространение и миграция.

Ако обезпокояването достигне сериозни нива, то може да доведе до напускане на този район от вида и следователно загуба на използване на местообитанието или може да доведе до по-трудно оцеляване и/или размножаване. Когато става въпрос за редки и застрашени видове, даже малко или временно обезпокояване може да има сериозни отражения за тяхното дългосрочно оцеляване в района.

Нивото на обезпокояване зависи от много фактори, които трябва да се оценят като функция на типа причинено безпокойство и като функция на видовете, които вероятно ще бъдат засегнати (някои видове са по-чувствителни към определени фактори на обезпокояване, отколкото други). Мащабът и степента на обезпокояване определя значимостта на въздействието, както и наличието и качеството на други подходящи местообитания в близост, които могат да приютят преместилите се животни.

Отново, тези възможни въздействия, ако са правилно оценени и разбрани, могат да бъдат избегнати или смекчени чрез изменение на първоначалния миннодобивен проект и методите на експлоатация или чрез избор на алтернативно местоположение за цялата или части от кариерата или рудника.

3.5 Въздействия от миннодобивни работи върху биоразнообразието: възможни причини

3.5.1 Разчистване на земя

Често се разчиства земя за достъп до минералните ресурси и за пространство за съпътстващата инфраструктура, като насипища, хвостохранилища и конструкции на лентови транспортъори, инсталации за обработка и т.н.

Също така това може да изисква за получаване на достъп до обекта, например чрез строителството на път за достъп.

3.5.2 Хидравлични разпади (изменение на хидроложки/ хидрогеоложки условия)

Ако е необходимо обезводняване на рудното тяло или се изисква нов миннодобивен обект, миннодобивните работи могат да променят хидроложките условия в районите на добив и околностите му с последващи промени в системата на оттичане, причинени от временен дисбаланс на оттичането на повърхностни води, инфилтрация и т.н. В тези случаи това би могло да доведе до въздействия върху близки или далечни потоци и влажни зони в количествено и качествено отношение.

Правилно разработените миннодобивни обекти, следователно, би трябвало винаги да включват устойчиво управление на водите и/или, където е възможно, високотехнологична система за оттичане, която може да ограничи степента на намаляване на подпочвените води по време на добив.

Такива въздействия могат да засегнат както подпочвените, така и повърхностните води и оценката на техния ефект върху зона от Натура 2000 може да изисква хидроложко проучване. Възможните ефекти, които следва да бъдат анализирани, включват промени на нивото на подпочвени води (спад или вдигане в различните зони), хидродинамични промени на водоносния пласт около водното тяло, изменения във връзката между плитките подпочвени води

и водни русла (например, понижено възстановяване на води от водоносния пласт, което може да намали нивото на водата), намаляване на движението на руслото и т.н.³⁸.

Взаимосмисленост от типа въздействие, то може да засегне водни и полу-водни съобщества (флора и фауна), адаптирани към съществуващите условия във вода и съответните влажни местообитания (блата, тресавища и т.н.), съществували преди миннодобивните работи.

Оценката на тези ефекти следва да вземе под внимание физическите особености на подземните води, тяхната посока на течение, промените в нивото (пиезометрични колебания) и т.н. Също така следва да се анализират предвидимите промени в хидрологията на повърхността за кратък, среден и дълъг период (включително възможни непредвидени наводнения) и техните ефекти върху биологичните съобщества, които са довели до класифициране на територията като зона от Натура 2000 (защитени местообитания и видове).

3.5.3 Промени в качеството на вода

Някои миннодобивни работи и производствените процеси могат да причинят замърсяване, както и други промени в качеството на вода, което би могло да засегне директно водните местообитания и видове, представени в зоната и/или индиректно да засегне други зони, които са чувствителни към този вид промяна.

За да се подобри ефективността на обогатителния процес, много дейности на МИНЦ работят със затворени водни цикли с нулево оттичане или с много ограничено и контролирано изхвърляне на отпадни води. Замърсяването на водата се предотвратява също така чрез прилагане на съществуващите наредби, които обикновено изискват подходящо пречистване на водата, използвана при миннодобивни дейности преди да бъде изхвърлена в околната среда.

³⁸ Съгласно Директива 2000/60 (Директива за установяване на рамка за действия в областта на политиката за водите), "минималните изисквания, които трябва да се спазват" "включват" регулиране на водочерпенето на пресни повърхностни и подпочвени води, и събирането в резервоари на пресни повърхностни води, включително регистър или регистри на водочерпене и изискване за предварително разрешение за водочерпене и събиране. Този контролен режим трябва да периодично да се преразглежда и, когато е необходимо, актуализира...", и "за всички останали значими отрицателни въздействия върху състоянието на водите по член 5 и приложение II, ... мерките, осигуряващи съответствие на хидроморфологичните условия с постигането на изискуемото екологично състояние или добър екологичен потенциал за водни обекти ..." [11(3)(e) и (i) Дир. 2000/60]. Приложение II изисква оценка и идентификация на "значително водочерпене за градски, промишлени, селскостопански и други нужди, ... и загуба на вода по разпределителните мрежи", и на "въздействието от значимо регулиране на водния поток, включително прехвърляне и прекъсване на води както и на характеристиките на целия поток и водни баланси."

Законът изисква инициаторите на проекти да предприемат мерки за ограничаване на риска от замърсяване, причинен от промивна вода, оттичане на кисели скали, разпръскване на замърсители в подпочвените води. Въпреки това, е важно да се оцени, за всеки случай по отделно, дали спазването на тези законови задължения е достатъчно за избягване или намаляване на възможните ефекти върху защитените местообитания и видове в зона от Натура 2000 или не и дали са необходимо допълнителни мерки.

3.5.4 Промени на местообитанията, които могат да способстват за заселване на агресивни видове

Екологичните промени, причинени от мини и кариери, могат да благоприятстват колонизация от нови видове, някои от които могат да станат агресивни (Melki, 2007). Колонизацията от агресивни видове може да има три източника:

- Естествена колонизация от райони, където видовете вече са представени и чрез различни средства за географско разпространение (чрез животни, вятър и вода). В ненарушена околна среда агресивните видове рядко показват агресивния си потенциал поради конкуренция с местните видове. От друга страна, ако се създаде нова околна среда, тя може да позволи на агресивните видове да растат бързо и да се закрепят, като по този начин увеличават риска от последващи инвазии в други околни райони.
- Въвеждане на видове при рекултивация на обект. Може да бъде преднамерено въвеждане, например, когато се пуска риба в басейните, или непреднамерено, когато става въпрос за екзотични разсади, съдържащи се във вносни почви, използвани за горно покритие. Последното обикновено се предотвратява чрез съхраняване и повторно използване на оригиналната почва от обекта.
- Неконтролирано въвеждане от трети страни (жители, рибари и т.н.). След като са прекратени миннодобивните работи и в зависимост от рекултивацията на обекта други лица, които имат достъп до обекта, могат да внесат видове.

Трябва да се отбележи, че свободното въвеждане на не-местни видове би трябвало да се регулира от Държавите-членки, така че да не се ощетяват естествените местообитания в естествените им граници или характерните дива флора и фауна и, ако се счита за необходимо, това въвеждане би трябвало да се забрани съгласно Член 22(b) от Директивата за местообитания и Член 11 от Директивата за птици.

3.5.5 Шум и вибрации

Миннодобивните работи могат да предизвикат различни видове и степени на интензитет на шум. Важно е да се прави разлика между по-постоянен шум (например трошене, пресяване, самосвали, лентови транспортёри за транспортиране на материал и т.н.) и периодичен, но силен шум (например от взривяване). Когато става въпрос за добив на плътни скали, понякога е необходимо взривяване за разбиване на скалата, в която е рудата.

Вибрации, различни от тези, причинени от взрив, се генерират от големи трошачки за първично трошене и от оборудване за пресяване, но, ако фундаментите са проектирани правилно, вибрациите от трошене и пресяване може да се намалят значително. За всеки вид чувствителността към различни типове шум и вибрации е различна и е трудно да се прецени, тъй като липсват изследвания в тази насока.

3.5.6 Обезпокояване вследствие на движение

Движението на оборудване и превозни средства и присъствието на хора на обекта може да засегне някои видове. Например, големите грабливи птици са много чувствителни към присъствието на хора, особено близо до местата им на гнездене, и могат даже да изоставят яйцата или люпилото си, ако смущенията са многобройни или прекалено близо. Съгласно Директивите за местообитания и птици преднамереното или необмисленото обезпокояване на определени видове, особено по време на размножаване, отглеждане, зимен сън и миграция (вижте раздел 2.3.2) се счита за престъпление.

3.5.7 Прах

Замърсяването с прах зависи от методите на експлоатация и работите (взривяване, товарене, транспорт, трошене и т.н.). Прахът от инсталации (от ситно трошене, мелене, пресяване, изсушаване и т.н.) обикновено се събира от вентилационни системи, които завършват във филтри. Прахът, събран от тези филтри, може да трябва да се депонира, но в повечето случаи може да се върне в технологичния цикъл, или даже да се продаде директно като степен на определен продукт. Динамиката на натрупване на прах е сложен въпрос и оценката от неговия ефект върху засегнати защитени видове и местообитания от зона от Натура 2000 следва да включва качествена оценка на замърсяването с прах и разпръскването на прах, като се вземат предвид преобладаващите ветрове.

3.5.8 Свлачища и срутвания

В момента тези въздействия са малко и могат да засегнат най-вече подземни кариери за лицеви камък, варовик, гипс, глина или охра. Рисковете за животински и растителни видове също са малко, но биха могли да бъдат и значителни, при условие че възникнат.

3.6 Кумулативни ефекти

Кумулативните ефекти могат да възникнат, когато има няколко миннодобивни обекти в даден район или в резултат на комбинирани въздействия от миннодобивни работи и други типове развойни дейности (например лесовъдство или други промишлени развойни дейности). Кумулативният ефект е комбиниран ефект от всички развойни дейности взети заедно. Така че даже ако един индивидуален проект може да не се счита, че има отрицателен ефект върху зона от Натура 2000, инициаторите на проекта трябва, въпреки това, да имат предвид кумулативните ефекти от този проект в комбинация с други планове и проекти в района.

Това не е просто сума от ефектите на един миннодобивен проект плюс ефектите от втори проект. Може да бъде повече, може да бъде по-малко. Например, първият миннодобивен проект може да причини малка, но приемлива степен на обезпокояване на видовете и загуба на местообитание, което се вмести във възможностите на тази популация да се възстанови и следователно има малък ефект върху общото ниво на популацията в района.

Но нивото на обезпокояване на видовете и загубата на местообитание, причинени от няколко миннодобивни проекти взети заедно може да превиши възможностите на популацията от този вид да се възстанови. В този случай, докато въздействието от първия и втория проекти, всеки поотделно, не е забележимо, ефектът от двата проекта взети заедно би могъл да бъде значителен и би могъл да причини намаляване на местната популация от този вид. Това влияе върху решението за планиране и за двете проектни предложения.

При оценяване на кумулативните ефекти трябва да се вземе предвид и фрагментацията на местообитанията, тъй като това може да има пагубно въздействие върху структурата и динамиката на популацията сред много видове.

3.7 Разграничаване на значителни от незначителни ефекти

Дотук тази глава разглежда кои аспекти на миннодобивните работи биха могли да окажат отрицателен ефект върху биоразнообразието. Когато се извърши оценка на план или проект съгласно Директивата за местообитания, който би могъл да засегне Натура 2000, фокусът ще бъде точно върху възможните ефекти от тези работи върху видове и типове естествени местообитания, **за които зоната е била предназначена.**

Това ще помогне да се определи кои видове и местообитания от значение на Общността са в риск и защо. Следващата стъпка ще бъде да се определи дали възможните ефекти са значителни или не за въпросните видове и местообитания. Процесът на определяне на "значимостта" при планове и проекти, засягащи зони от Натура 2000, е описан в глава 5, но, първо, може би е полезно да се разгледат основните причини зад процеса на решаване дали въздействието е значително или не.

Значимостта ще се различава в зависимост от:

- Степен на въздействие
- Тип
- Обхват
- Продължителност
- Интензивност
- Ориентация във времето
- Вероятност
- Кумулативни ефекти

Ясно е, че оценката на значимост трябва да се направи за всеки отделен случай, в зависимост от засегнатите видове и местообитания. Загубата на няколко индивида може да бъде незначителна за някои видове, но може да има сериозни последици за други.

Подобно, прогонването на животни може значително да намали доброто им състояние и в крайна сметка степента на оцеляване на определени видове, но има само ограничено въздействие върху други видове, особено тези, които разполагат с достатъчен брой алтернативни местообитания в близост. Следователно, размерът на популацията, географското разпределение, районът, репродуктивната стратегия и продължителността на живот на популацията ще повлияят на значимостта на ефектите.

Оценката на значимост следва да се прави в подходящ географски мащаб. За мигриращи видове, които изминават дълги разстояния през жизнения си цикъл, въздействието върху определена зона може да има последици за вида в по-широк географски мащаб. По същия начин за местни видове с обширни територии или променящи се ползвания на местообитания може да е необходимо да се отчитат възможните въздействия в регионален, а не локален мащаб.

Обичайно средство за определяне значимостта на ефектите е използването на ключови показатели. Някои показатели, като процент загубено местообитание, могат да бъдат значими за приоритетни типове местообитания или местообитания с ограничено разпространение, отколкото за други поради техния статус.

Взаимовръзката на фактори, които биха могли значимо да повлияят вид или тип местообитание следва също да се вземе под внимание. Физически ефекти, като прогонване от райони за изхранване или изменение на местообитания може да причини екологични ефекти, като променен достъп до местообитания и предвижване на по-големи разстояния. Това може, от своя страна, да доведе до увеличено изразходване на енергия, която може да повлияе на характеристики, свързани с доброто състояние, като оцеляване и репродукция, и така да въздейства директно върху размера на местната популация. Ясно е, че всяка оценка на въздействието би трябвало да се основава на най-точните налични данни. Това може да са данни от специализирани полеви проучвания или различни типове модели за прогнозиране на популация. В особени случаи тези данни могат да бъдат получени от общи мониторинг програми, "тип проучване".

4. ВАЖНОСТТА НА СТРАТЕГИЧЕСКОТО ПЛАНИРАНЕ

- *Плановите за полезни изкопаеми, особено когато са включени в плановите за земеползване, помагат на индустрията и съответните институции да създадат стабилна рамка на планиране за минен добив за дълъг период*
- *Те са много ефективни при създаване на по-интегрирана стратегия за устойчиво развитие, която взема предвид широки социални съображения, като опазване на природата, на първоначален етап в процеса на вземане на решения.*
- *Когато става въпрос за Натура 2000, прозрачните карти с полезни изкопаеми, поставени върху карти на Натура 2000, могат да помогнат за идентифициране на потенциални области на конфликт, така че при възможност бъдещите развойни дейности да бъдат районираны далеч от тези места.*
- *Това се прави най-добре при допитване с всички заинтересовани страни и групи на интереси, така че да могат да се проучат жизнеспособни алтернативи.*
- *Най-накрая, този подход на стратегическо териториално планиране може да доведе до по-предсказуема и стабилна рамка на планиране. Това би трябвало, от своя страна, да помогне за намаляване на риска от непредвидени трудности и забавяния на по-късни етапи, например на ниво индивидуални проекти.*

4.1 Териториално планиране на стратегическо ниво

Териториалното планиране на стратегическо ниво е инструмент, използван от държавните институции, който им помага да създадат последователна политика на устойчиво развитие за тяхната община, регион или държава.

Узаконено на национално, регионално или местно ниво в зависимост от законите и системите за планиране във всяка държава, териториалното планиране позволява да се проучват различни нужди върху земята за широк географски район, така че да се изработи по-интегрирана стратегия за регионално развитие, която да максимализира печелившите ситуации за всички и да минимизира конфликтите, където е възможно.

То предоставя по-балансирана рамка на развитие, защото позволява на ранен етап от процеса на планиране да се вземат под внимание по-обширни социални и екологични съображения. Освен това, то насърчава различни икономически сектори, групи на интереси и обществото да се ангажират чрез публични консултации, като по този начин осигурява по-голяма прозрачност на процеса на вземане на решения.

В този контекст, териториалното планиране е особено полезен инструмент за изследване как да се подкрепи икономическото развитие, като в същото време се избегнат или намалят, където е възможно, отрицателните въздействия върху околната среда, включително запазване целостта на зони от Натура 2000. Фактът, че това се случва на такъв ранен етап в процеса на планиране е важно, тъй като обхватът за проучване на алтернативни подходи и сценарии е обикновено много по-голям на този етап.

Въпреки че не се наблюдава във всички държави от ЕС, има доказателства, които показват, че този тип подход на стратегическо териториално планиране води до по-предвидима и стабилна рамка на планиране за всички засегнати страни. Това би трябвало, от своя страна, да помогне за намаляване на риска от непредвидени трудности и забавяния на по-късни етапи, например на ниво индивидуални проекти.

4.2 Планове за полезни изкопаеми

МИНЦ се характеризира с два важни геоложки факта: първият е, че полезните изкопаеми са неравномерно разпределени под кората на Земята. Вторият е, че съществуващите миннодобивни обекти рано или късно се изтощават, следователно трябва да се откриват нови обекти, за да се посрещне търсенето на суровини.

Следователно, предварителното планиране е важен инструмент за промишлеността. Въпреки че малко държави в ЕС имат приети стратегически планове за полезни изкопаеми, тези, които са направили това, го считат за полезен процес поради няколко причини. Планирането може, например, да помогне за:

- предварително идентифициране на находища на полезни изкопаеми, така че да могат да се направят първоначални проучвания за тяхното количество и качество, и да се определи дали тяхната експлоатация е търговски жизнеспособна или не³⁹;
- анализиране на потребностите от различни типове полезни изкопаеми в дългосрочен план и гарантиране, доколкото е възможно, на благоразумно, ефективно и устойчиво използване на полезни изкопаеми и рециклиране⁴⁰ на подходящи материали в съответствие с Инициативата за суровини на ЕС.
- разработване на по-интегрирана стратегия за планиране на полезни изкопаеми, която да взема под внимание обществените притеснения, като опазване на околната среда.

³⁹ Държавите-членки имат геоложки проучвания за много години, но качеството и пълнотата на проучванията варират значително. Комисията е предложила да предостави платформа за Държавите-членки да обменят най-добрите практики в областта на планиране на земеползване, даване на разрешителни и геоложки познания за миннодобивната промишленост в Инициативата за суровини на ЕС (COM(2008)699).

⁴⁰ UEPG посочва 216 млн тона рециклирани инертни материали през 2008г., Германия и Великобритания имат съответно по 56 и 53 млн тона.

- 43 Ръководство на ЕК за съответствие на дейностите в минната индустрия за неенергийни цели с изискванията на Натура 2000
Ключов момент в това отношение е въвличането на различни заинтересовани страни и др. от секторите на МИНЦ и на опазване на природата в разработване на план за полезни изкопаеми.

Важни елементи на политиката за полезни изкопаеми в контекста на устойчиво развитие:

Общи

- Рециклиране
- Променени методи за строителство с използване на възобновими материали

Свързани с полезните изкопаеми

- Състояние на търсенето
местно търсене на полезни изкопаеми
- Състояние на доставките
Как може да се задоволи търсенето? (от местни източници, чрез внос)
Колко сигурна е доставката?
- Ситуацията с националните полезни изкопаеми
Информация за полезните изкопаеми
Защита на полезните изкопаеми
- Законова и административна рамка, която регулира промишлеността
Права за полезни изкопаеми
Достъп до полезни изкопаеми
Здраве и безопасност на работниците
Защита и мониторинг на околната среда

Взето от проучване на Университета на Leoben, 2004г. –вижте бележка 40 под линията

Планове за полезни изкопаеми правят много по-лесно отчитането на нуждите на МИНЦ в по-обширни териториални планове и планове за земеползване, тъй като това помага да се повиши профила на промишлеността сред националните, регионални и местни институции за планиране. Картите на полезни изкопаеми, например, могат да се използват в процеса на териториално планиране за идентифициране на находища на полезни изкопаеми, които следва да бъдат запазени за бъдещето, и за предотвратяване те да бъдат „запазени“ от други земеползвания, като селищно развитие.

Проучване, поръчано от Европейската Комисия⁴¹, показва, обаче, че през 2002г. само няколко Държави-членки ясно са дефинирани и публикували политики за полезни изкопаеми. Тъй като планирането на земеползване е избор между различни варианти, проучването заключи, че МИНЦ е по-скоро в неизгодно положение от липсата на ясно дефинирана политика за полезни изкопаеми.

Няколко Държави-членки, въпреки това, разработиха схеми, идентифициращи райони, където съществуват сурови ограничения за миннодобивни работи, райони, където миннодобивните работи могат да бъдат разрешени при определени условия, и райони, където миннодобивните работи са, по принцип, разрешени. Обратно, други предоставиха ръководства, които трябва да се вземат под внимание от по-низшите управленски нива (вижте Приложение 2).

Примери на системи за планиране на добив на полезни изкопаеми

- Планове за полезни изкопаеми, разработени от няколко Държави-членки (например

⁴¹ Университет на Leoben (2004). „Политики за планиране на полезни изкопаеми и практики на доставка в Европа“ Доклад, подготвен за ГД „Предприемачество и индустрия“. Основната цел на това проучване беше да предостави информация за различните подходи към политиките и практиките на планиране на полезни изкопаеми. Резюме на: http://ec.europa.eu/enterprise/steel/non-energy-extractive-industry/mpp_extended_summary.pdf

Австрия, Франция, няколко германски ландери), идентифицират минерални ресурси (основно пясък и чакъл) и оценяват тяхното качество и количество (производителност), регионално значение (търсене и т.н.) и годност за експлоатация. Планът също така анализира възможни конфликти с други земеползвания, които включват Натура 2000, територии за защита на природата, гори, зони за защита на подпочвени води, селища и пътища. Накрая, той идентифицира райони, които могат да бъдат подходящи или неподходящи за минен добив.

- В Англия (вижте Приложение 2), Съобщенията за политика на планиране и ръководствата за опазване на полезни изкопаеми, биоразнообразие и геология дават ясни правила и условия за добив на инертни материали, глина за тухли, естествен строителен камък, нефт и газ. Определени са ролята и отговорностите на планиращата институция и инициатора на проекта. Когато миннодобивните работи вероятно ще имат отрицателен ефект върху защитени територии (включително Натура 2000) трябва да се консултира компетентната институция за опазване на природата (Natural England) относно оценка на ефектите. Регионалните и местните стратегически планове установяват териториалната рамка, в която ще се разглеждат предложения за миннодобивни обекти. Тези планове са обект на стратегическо въздействие върху околната среда и, където е необходимо, се извършва съществена оценка съгласно Директивата за местообитания.
- В Словакия (вижте Приложение 2), в рамката на националната политика за суровини, е анализирано препокриване на защитени територии (включително зони от Натура 2000) и минерални залежи, за да се разбере по-добре които са актуалните препокривания, до колко зоните от Натура 2000 “ограничават” добива на познати залежи и кои са възможните решения в местата от интерес за минното дело и опазването на природата.
- Някои системи за планиране на полезни изкопаеми също разглеждат нуждата от запазване на ресурси за бъдещи проучвания и/или добив. Например, Швеция е разработила система от зони, обявявайки разнообразни типове минерални залежи за такива от национално значение съгласно Кодекса за околна среда и защита на ресурсите с цел предотвратяване на стерилизиране от други земеползвания.

4.3 Карти на полезни изкопаеми и карти на Натура 2000: идентифициране на конфликти на стратегическо ниво

Ключ към доброто териториално планиране е точното познаване на географията. Голяма част от планирането се прави с помощта на карти, които правят възможно наслагването на различни интереси, дейности, ресурси и т.н. върху базови карти, показващи естествената география на областта и съществуващите земеползвания. Благодарение на тези препокривания могат да се вземат решения за райониране на определени места за различни типове развойна дейност.

Когато става въпрос за МИНЦ, подробните карти на полезни изкопаеми са от съществено значение при идентифициране кои типове полезни изкопаеми къде са разположени и дали се считат за проучваеми или не от търговска гледна точка⁴².

⁴² Международната карта на метални руди за Европа (изработена под покровителството на IUGS и UNESCO в мащаб 1:2,500,000) е широко достъпна и е достатъчна за груба оценка на възможните конфликти на регионално ниво (Dotin and Gabert 1990). Jackson and Asch (2002) проучиха геоложки организации в Европа и отчетоха, че “със значителен процент широкомащабни дигитални карти на тяхната територия (тоест >1:25,000) разполагат няколко проучвания; със среден мащаб (1:25,000–1:250,000) разполагат девет проучвания, предоставящи повече от 50% от наличните данни; при малките мащаби (<1:250,000) 17 проучвания могат да предложат 100% покритие”.

Зоните от Натура 2000 не забраняват *a priori* добива на полезни изкопаеми, но ако картите на полезни изкопаеми се поставят върху карти, показващи местоположение и граници на зони от Натура 2000 в рамките на отделен географски регион, би трябвало да е възможно бързо да се идентифицират районите, където няма или има нисък риск от възможни конфликти и тези, където има по-висок риск, например където възможните находища на полезни изкопаеми са разположени в или близо до зони от Натура 2000. Тези места след това могат да се проучат допълнително.

Онлайн разглеждане на Натура 2000:

С помощта на Европейската агенция за околна среда Европейската Комисия разработи обществен сайт за разглеждане на Натура 2000, благодарение на който зоните от Натура 2000 в границите на ЕС⁴³ могат да се видят с едно натискане на бутона. Изграден с използването на технология GIS, сайтът е интерактивно и удобно средство, което позволява на потребителя да разглежда зоните от Натура 2000 при различни фонове (карти на улици, сателитни снимки, био-географски региони, Corine Land Cover, т.н.) и лесно да намира информация за видове и местообитания.

Сайтът за разглеждане на Натура 2000 е достъпен на : <http://natura2000.eea.europa.eu/>

Тези наслагващи се карти могат да бъдат създадени от възложителите, органите за опазване на природата или местните, регионалните или националните администрации, включително минните администрации. В идеалния случай те би трябвало да покриват достатъчно широки области и да имат висока резолюция, както и надеждно дългосрочно въвеждане на данни. Някои геоложки проучвания или други национални институции и организации са направили подобни инструменти, които позволяват показване на информация за местоположение на полезни изкопаеми покрай местоположението на защитени територии (включително зони от Натура 2000)⁴⁴.

4.4 Провеждане на по-подробни проучвания и търсене на алтернативи

Подробното проучване на възможни райони на конфликт, идентифицирани чрез тези наслагващи се карти, може да бъде направено или от самата промишленост, като част от нейна собствена стратегия за предварително планиране, или чрез плана за природни изкопаеми на държавните органи, или чрез плановите за териториално развитие/земеползване.

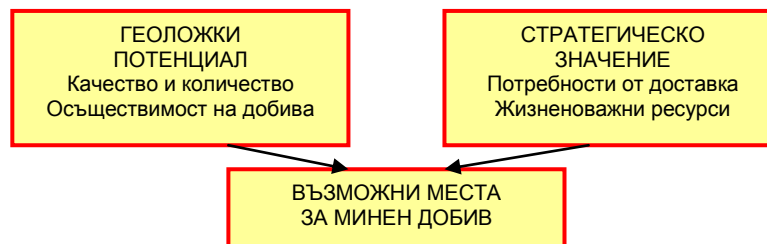
Когато става въпрос за планове и програми на държавни органи, много е вероятно тези планове да са обект на СЕО съгласно Директивата за СЕО, тъй като те обикновено установяват рамката за бъдещо разрешение за осъществяване на проектите, описани в Директивата за ОВОС. Там, където те вероятно ще окажат значително въздействие върху една

⁴³ Информация за зони от Натура 200 на територията на Великобритания може да се открие чрез сайта на JNCC (www.jncc.gov.uk)

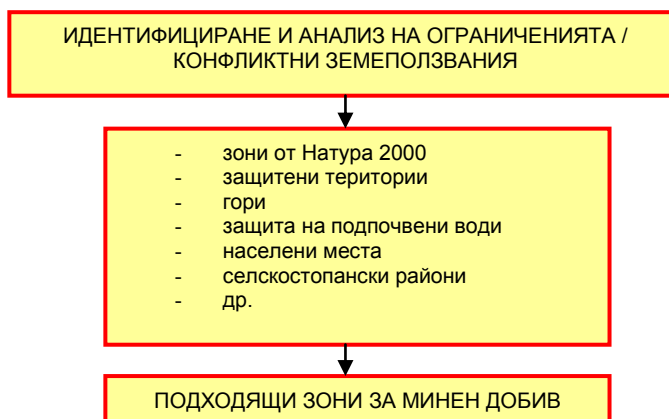
⁴⁴ Например за Великобритания: <http://www.bgs.ac.uk/mineralsuk/maps/home.html>; за Германия: <http://www.georohstoff.org/>

или повече зони от Натура 2000, ще бъде също така необходима⁴⁵ същинска оценка съгласно Директивата за местообитания. Тези оценки предоставят механизъм за проучване на обсега и степента на възможни негативни ефекти върху околната среда и за проучване на жизнеспособни алтернативи.

ЕТАП 1: РАЙОНИРАНЕ

ЕТАП 2: УПРАВЛЕНИЕ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА

Фигура 3: Схема на процеса, който понякога се следва за планиране на добив на инертни материали

Процедурата на същинската оценка на планове и проекти съгласно Член 6 от Директивата за местообитания е представена подробно в следващата глава. Но на този етап си струва дапомним, че оценката би трябвало да разглежда не само въздействията върху целостта на зона от Натура 2000, но също така и възможни въздействия върху кохерентността на Мрежа Натура 2000 (например по отношение приноса на всяка зона към опазване на местообитания и видове от значение за Общността).

Въздействията могат да бъдат както положителни, така и отрицателни. Някои дейности на МИНЦ могат да причинят допълнителна фрагментация на съществуващи природни зони, докато други (например тези, които включват рекултивация на обекта в края на миннодобивния процес) могат, обратно, да помогнат за активното свързване на природните зони. Това е особено важно в региони, където природата вече е оскъдна и изтощена. Там рекултивирани миннодобивни обекти предоставят ценни места за почивка или допълнителни свободни пространства за дивата природа, което може значително да съдейства на местните или регионални цели или стратегии на опазване.

При СЕО следва да се има предвид, че някои видове са защитени както вътре, така и извън зони от Натура 2000 съгласно Директивата за местообитания (Член 12 и Член 13) и Директивата за птици (Член 5). Идентифицирането на територии, важни за тези видове (например места за размножаване и места за почивка) следва също да бъде взето под внимание при картографиране на чувствителността на района и при разработване на стратегически план за земеползване.

⁴⁵ Териториалното планиране следва да взема под внимание и потенциала на МИНЦ да окаже отрицателно влияние върху целостта на зони от Натура 2000, даже когато няма прекриване между зона от Натура 2000 и миннодобивен обект (например, качеството на водата по течението надолу)

Стратегическите планове и съпътстващите ги оценки на въздействия не само помагат за идентифициране на възможните райони на конфликт, но и са средство за разрешаване на тези конфликти на ранен етап от процеса на планиране. Това се постига чрез разглеждане на разнообразни алтернативи, оказващи по-малки вреди. Това е съществена част от процедурата както на SEO, така и на Член 6, и би могло да включва разглеждане на алтернативни местоположения, за да може да се зонират бъдещи миннодобивни работи далеч от чувствителни територии или може да включва изучаване на алтернативни подходи, като се акцентира върху рециклирането вместо върху първичния добив.

Ключът е да се открият колкото може повече печеливши ситуации за всички страни, при които бъдещите полезни изкопаеми са осигурени, като в същото време са избегнати зони от Натура 2000 или рискът от отрицателни ефекти върху тях е минимизиран и тяхната цялост е запазена. За да се постигне това, е важно в разглеждането на алтернативни сценарии да участват всички заинтересовани страни, така че да могат да изкажат мнението си и в същото време да научат повече за съображенията на другите групи на интереси.

Много пъти е показано, че дискусиите и обществените допитвания помагат за повишаване осведомеността по наболели въпроси и нужди на всеки сектор (било то сектора на полезни изкопаеми или този на опазване на природата), така че да се вземе по-интегрирано и информирано решение, основано на по-голямо приемане и разбиране на нуждите на другите.

Това не означава, че всички конфликти могат да се избегнат чрез планиране. Има случаи, когато не могат да бъдат избегнати препокривания с Натура 2000⁴⁶ (например за много редки руди, откриващи се само на много малко места) или когато места без важни конфликти на земеползване, но с добри възможности за ефективна експлоатация на суровини, са много трудни за откриване. При всички случаи решенията трябва да се приемат на основание Член 6, параграфи (3) и (4).

4.5 Отчитане на миннодобивните работи в Планове за Управление на зони от Натура 2000

Някои зони от Натура 2000 могат да имат план за управление, който касае, *inter alia*, и миннодобивните работи, обикновено добива на инертни материали, подлежащи на определени условия и указания. Това се отнася за райони, където добивът на инертни материали е традиционен и където са идентифицирани подходящи зони без защитени местообитания и видове.

Плановите за управление на зони от Натура 2000 могат да предлагат или включват определени правила за миннодобивни работи, като зонирание, което определя позволените места, както и подробни указания за типове дейности, договорени между заинтересованите страни. Например, ограничение на територията на минния добив до максимална площ за една година, включително буферни зони, и налагане на определени ограничения върху работите, за да се минимизират техните въздействия (например шум, вибрации и прах). Освен това, разрешителните изискват мерки за смекчаване на възможните негативни ефекти.

При всички случаи същинската оценка е необходима, за да се определи дали новите работи са разрешени, както и дали, когато се очакват значителни ефекти, съществуващите

⁴⁶ Металната минерализация обикновено е икономически и технически рентабилна само в много малко находища (най-често се използва цифрата 1 към 1000), така че планирането на полезни изкопаеми вероятно ще идентифицира сравнително малко алтернативни местоположения на мини за метални руди, докато за кариери на инертни материали, например пясък и варовик, ще бъдат идентифицирани повече варианти.

48 Ръководство на ЕК за съответствие на дейностите в минната индустрия за неенергийни цели с изискванията на Натура 2000
разрешителни могат да бъдат удължени или подновени съгласно Член 6(3) от Директивата за местообитания (вижте следващата глава).

5. ЧЛЕН 6.3: СЪЩИНСКА ОЦЕНКА НА ПЛАНОВЕ И ПРОЕКТИ НА МИНЦ СЪГЛАСНО ДИРЕКТИВАТА ЗА МЕСТООБИТАНИЯ

- *Параграфи 3 и 4 от Член 6 на Директивата за местообитания установява редица процедурни и съществени предпазни мерки, които трябва да бъдат приложени към планове и проекти с вероятен значим ефект върху зона от Натура 2000. Всяка процедура трябва да се осъществява на етапи.*
- *Първият етап е да се определи дали един план или проект следва да премине същинска оценка. Ако не може да се изключи, че ще има значим ефект върху зона от Натура 2000, индивидуално или в комбинация с други планове и проекти, тогава трябва да се направи същинска оценка.*
- *Целта на същинската оценка е да оцени последствията от плана или проекта по отношение на целите на опазване на зоната, индивидуално или в комбинация с други планове или проекти. Заключениета следва да позволят на компетентните*

органи да констатира дали планът или проектът не биха засегнали отрицателно целостта на зоната или обратното.

- Същинската оценка следва да разгледа ефектите върху елементите, допринасящи за целостта на зоната, с оглед на нейните цели на опазване. Тя се фокусира върху видовете и местообитанията, които обосновават предназначението на зоната, и всички елементи, които са съществени за функционирането и структурата на зоната. Същинската оценка на ефектите трябва да се основава на обективна информация.*
- Мерките за смекчаване са неразделна част от спецификациите на един план или проект и следва да се вземат под внимание при същинската оценка. Избягването или намаляването на въздействия следва да бъде предпочитаната опция. Те също така следва да се фокусират върху целите на опазване на зоната.*

5.1. Увод

Предишната глава описва в общи черти ползите от стратегическо и проактивно планиране като средство за избягване или минимизиране на възможните отрицателни въздействия от миннодобивните работи за неенергийни цели върху зони от Натура 2000 на възможно най-ранен етап от процеса на планиране.

Тази глава разглежда процедурите, които трябва да се следват съгласно Член 6 от Директивата за местообитания, в случай че планът или проектът за добив за неенергийни цели се предвижда да е в или около зона от Натура 2000. Информацията се основава до голяма степен на съществуващото ръководство за Член 6, но е поставена в контекста на минната индустрия за неенергийни цели (МИНЦ)⁴⁷.

Тъй като Натура 2000 касае най-заstraшените и редки типове местообитания и видове в Европа, логично е процедурите за одобряване на такива развойни дейности да са достатъчно строги, за да се избегне подкопаване на целите на Директивите за птици и местообитания – тоест да съдействат за опазване на биоразнообразието и за благоприятно състояние на опазване на видовете и местообитанията от значение за Общността.

Особено внимание се отделя на нуждата от вземане на решения, основани на точна научна информация и експертиза. Забавянията по време на процеса на вземане на решения често са причинени от липсата на информация или от оценки с ниско качество, които не позволяват на компетентните органи да вземат ясно решение за възможните въздействия от предложени план или проект.

5.2 Член 6 от Директивата за местообитания: подход “стъпка по стъпка”

Член 6 от Директивата за местообитания е един от най-важните членове на тази Директива, тъй като той определя връзката между опазването и земеползването. Параграфи (3) и (4) установяват редица процедурни и съществени предпазни мерки, които трябва да бъдат прилагани към планове и проекти с вероятно значително влияние върху зона от Натура 2000.

Тази процедура е предназначена да:

- направи пълна оценка на въздействията от планове или проекти със значим ефект върху зона от Натура 2000 чрез извършване на същинска оценка;

⁴⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

- констатира, чрез същинската оценка, дали може да не се вземе под внимание отрицателен ефект върху целостта на зоната. Ако не, планът или проектът могат да бъдат одобрени, само ако се въведат мерки за смекчаване или условия за планиране, отстраняващи или минимизиращи отрицателните ефекти върху зоната, така че целостта ѝ да не е засегната;
- предостави механизъм за одобрение, при изключителни обстоятелства, на планове или проекти, за които не може да се констатира липсата на отрицателно въздействие върху зона от Натура 2000 даже след въвеждане на мерки за смекчаване, ако тези планове или проекти, при отсъствие на алтернативни решения, се считат от първостепенно значение за обществото (Член 6.4 – вижте глава 6)

ЧЛЕН 6, ПАРАГРАФИ (3) и (4) ОТ ДИРЕКТИВАТА ЗА МЕСТООБИТАНИЯ

6(3). План или проект, които не са непосредствено свързани с управлението на територията или не са необходими за него, но които поотделно или във взаимодействие с други планове и проекти могат да окажат значително влияние, се подлагат на проверка, за да се оцени въздействието им върху територията от гледна точка на целите на опазване на тази територия. В съответствие с резултатите от оценката на въздействията и съгласно разпоредбите на параграф 4 компетентните национални органи одобряват плана или проект само след като установят, че той няма да има отрицателно влияние върху съответната територия и, ако е нужно, след като са получили мнението на обществеността.

6(4). Ако даден план или проект трябва да бъдат осъществени въпреки негативната оценка на въздействие върху територията поради наложителни причини от приоритетен обществен интерес, включително и такива от социален или икономически характер, и поради отсъствието на алтернативно решение, Държавата-членка предприема всички необходими компенсаторни мерки, за да осигури цялостната кохерентност на Натура 2000. Държавата-членка информира Комисията за приетите от нея компенсаторни мерки.

Ако в съответната зона/защитена територия има приоритетен тип местообитание и/или приоритетен вид, единствените съображения, които могат да бъдат посочени, са тези свързани със здравето на човека или обществената безопасност, с благоприятни последици от първостепенна важност за околната среда или други наложителни причини от приоритетен обществен интерес съгласно становище на Комисията.

Процедурите, посочени в Член 6, параграфи (3) и (4), следва да се осъществяват на етапи. Всеки етап определя дали следващият етап е необходим. Например, ако след етап едно се заключи, че няма да има значителни ефекти върху зона от Натура 2000, тогава планът или проектът могат да бъдат одобрени без нуждата от по-нататъшна оценка:

- **Етап едно: Скрининг (предварителна оценка)** – този първоначален скрининг има за цел да определи дали един план или проект трябва да премине същинска оценка. Ако не може да се изключи, на база на обективна информация, че ще има значителни ефекти върху зона от Натура 2000, тогава следва да се извърши същинската оценка.
- **Етап две: Същинска оценка** – след като е решено, че е необходима същинска оценка, трябва да се събере по-подробна информация, за да се оцени обективно типа въздействия, които вероятно ще се случат, и техните ефекти върху целите на опазване на зоната, както и върху представените видове и типове местообитания, за които зоната е предназначена. Това ще направи възможно констатирането дали целостта на зоната няма да бъде отрицателно засегната.

На практика, същинската оценка често е повтарящ се процес, позволяващ подобрения на плана или проекта, за да се избегнат отрицателни ефекти върху целостта на зоните от Натура 2000. Така, в зависимост от резултатите от същинската оценка, органите преценяват дали да се въведат мерки за смекчаване или да се приложат ограничения към разрешителното, за да се избегнат или намалят ефектите, така че целостта на зоната да не се засегне.

Накрая, планът или проектът могат да бъдат оторизирани, само ако се констатира, че няма отрицателен ефект върху целостта на зоната. Ако отрицателните ефекти не могат да се избегнат, тогава властите трябва да откажат разрешение на плана или да приложат дерогация (Етап 3) съгласно Член 6 (4).

- **Етап три: процедура за дерогация при отсъствие на алтернативи и поради наложителни причини от приоритетно значение за обществото:** Ако отрицателните ефекти не могат да бъдат избегнати чрез смекчаване, органите трябва да проучат жизнеспособни алтернативи на плана или проекта. Ако не съществуват алтернативни решения, тогава, в изключителни случаи, органите решават дали планът или проектът да продължат на основание наложителните причини от приоритетен обществен интерес (НППОИ). Ако отговорът е да, тогава трябва да се идентифицират и изпълнят подходящи компенсаторни мерки за защита на цялостната кохерентност на Натура 2000 (разгледано в глава 6).

От горното става ясно, че този процес на вземане на решения е подкрепен от предпазителния принцип. Акцентът следва да бъде върху обективно показващо и надеждно доказателство, че няма да има отрицателни ефекти върху зона от Натура 2000. Поради тази причина, липсата на научни данни или информация за възможен риск или значимост на въздействия, не може да е причина да се пристъпи към плана или проекта.

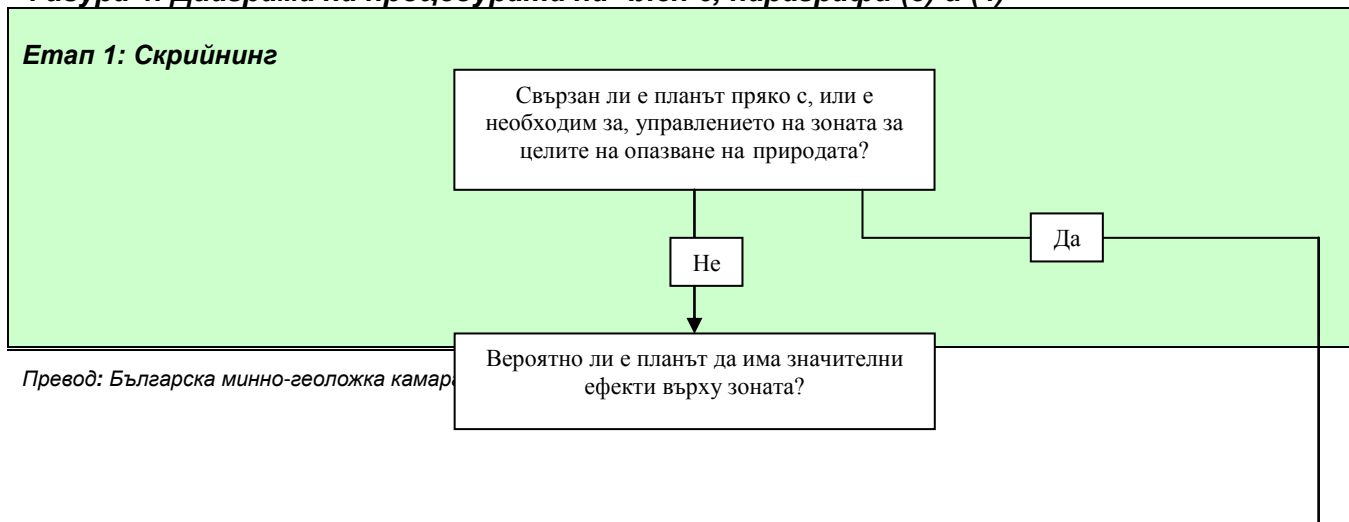
Връзка с ОВОС/СЕО (вижте глава 2)

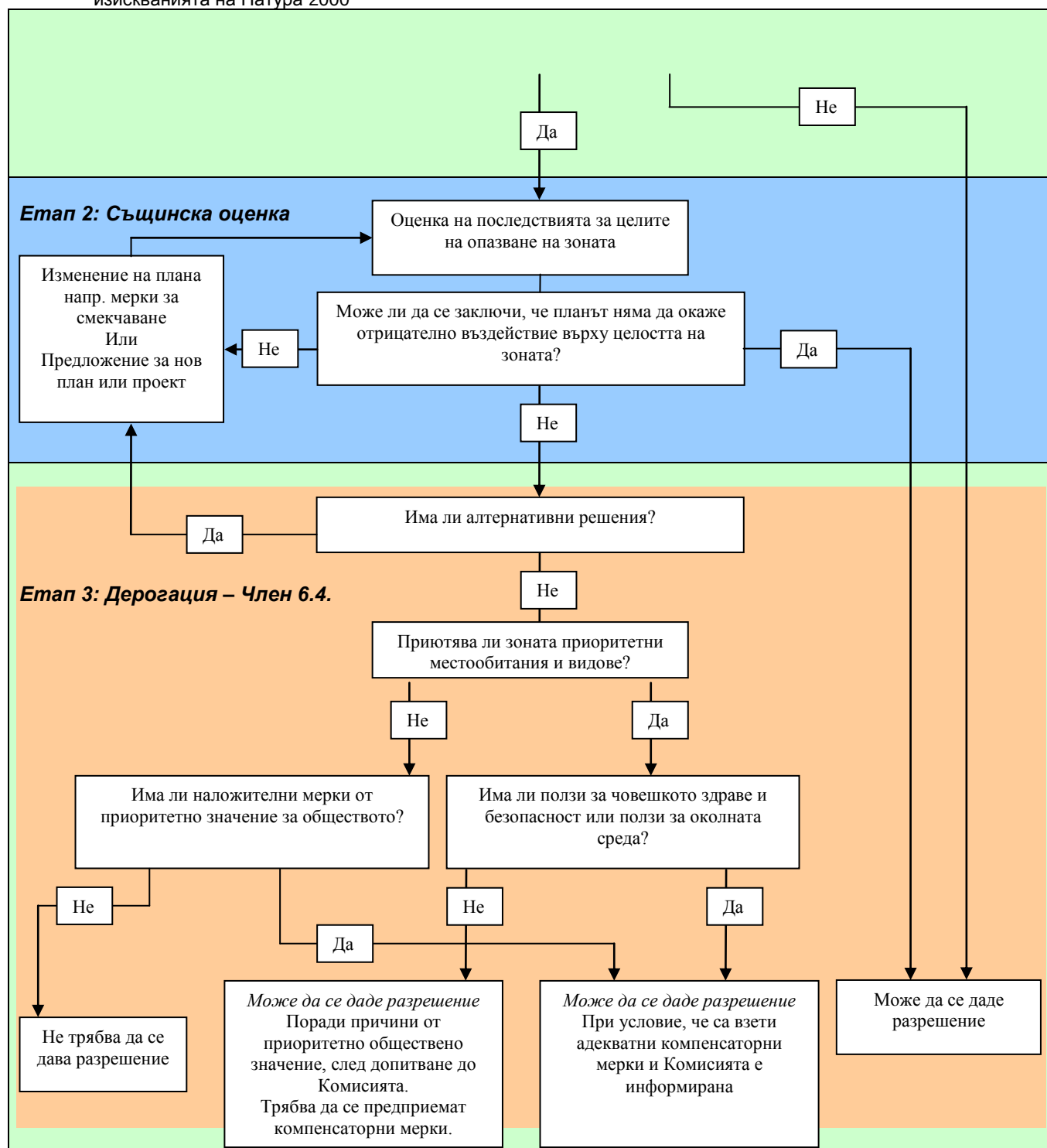
Когато планове, програми или проекти са обект на ОВОС или СЕО, не е необичайно да има общ или координиран процес със същинските оценки, при условие че изискванията на двете Директиви са изпълнени. Но същинската оценка трябва да бъде ясно отличима и отделена в доклада, така че да може да се изучава самостоятелно и нейните резултати да могат да бъдат диференцирани от тези на общите ОВОС или СЕО.

Трябва да се отбележи също така, че ОВОС и СЕО използват еднакви термини със същинската оценка, но с различно значение. Например, “значимите ефекти” и заключенията на оценките имат различни последствия в сравнение със същинската оценка. Въпреки това, информация, използвана за ОВОС или СЕО, може да бъде полезна и за същинската оценка и да намали общото административно натоварване при изпълнение на тези оценки.

Следната диаграма показва етапите и как се достига до решението за разрешаване или отхвърляне на план или проект. Следващите раздели в тази глава разглеждат всеки един от етапите в процеса съгласно Член 6 (3), докато глава 6 разглежда процедурата на дерогации съгласно Член 6 (4).

Фигура 4: Диаграма на процедурата на Член 6, параграфи (3) и (4)

ЕТАП 1: СКРИЙНИНГ

5.3 Кога е необходима същинска оценка?

Първата стъпка е да се определи дали е необходима същинска оценка или не. Ако може да се определи със сигурност, че планът или проектът вероятно няма да имат значим ефект, индивидуално или в комбинация с други планове или проекти, тогава планът или проектът могат да се одобрят без по-нататъшна оценка.

Ако има съмнения, тогава трябва да се направи същинска оценка, така че тези възможни ефекти да могат да бъдат проучени напълно преди да се вземе решение. Компетентният орган решава, съгласно скрийнинга, дали е необходима същинска оценка или не.

Скринингът е необходим за:

- **Планове**, служещи като рамка за разрешения за развойни дейности, и индивидуални **проекти**. Това гарантира, че възможните въздействия върху Натура 2000 са взети под внимание и на ниво стратегическо планиране, и на ниво индивидуален проект⁴⁸.
- Планове или проекти, засягащи класифицирани зони съгласно **Директивата за птици** и **Директивата за местообитания**. И двата вида зони са част от мрежата Натура 2000⁴⁹.
- Планове или проекти **вътре** и **извън** зона от Натура 2000, ако те имат значим ефект върху зоната от Натура 2000⁵⁰. Например, развойни дейности на МИНЦ, разположени извън зона от Натура 2000 могат, въпреки това, да имат значим ефект върху зона от Натура 2000, защото засягат хидрологията на зоната.
- **Нови разрешителни, удължаване на съществуващи разрешителни и подновяване на стари разрешителни** за МИНЦ дейности (вижте също така Дело С-201/02 относно ОВОС⁵¹ и С-226/08 относно Член 6 (3)), където те са разгледани като имащи значим ефект върху зона от Натура 2000.

За да се извърши скрийнинг, е необходима достатъчно информация както за плана или проекта на МИНЦ, така и за зоната(ите) от Натура 2000, които биха могли да бъдат засегнати. Това би трябвало да включва данни за местоположението на миннодобивния обект на МИНЦ и съответната инфраструктура по отношение на зона(и) от Натура 2000 в района, както и подробности за мащаба и обекта и неговата инфраструктура. Би трябвало също така да се

включват подробности за всички работи, които се очаква да се извършват по време на всеки етап от цикъла на проекта – тоест по време на етап строителство, етап експлоатация и етап приключване.

По отношение на зоната от Натура 2000 трябва да се събере информация за видовете и типовете местообитания, за които тя е предназначена, техният статус на опазване и общите цели на опазване на зоната. Част от информацията, необходима за определяне на вероятните значими ефекти, може да се открие в Стандартния формуляр за данни на Натура 2000, плановете за класификация и управление на зони от Натура 2000, когато има такива.

⁴⁸ **За вероятни специални защитени зони** (IBA) Член 6(3)-(4) не се прилага, а се прилага Член 4(4) от Директива за птиците. Територии, които не са класифицирани като СЗЗ, но би трябвало да са били класифицирани, за да продължават да попадат в режим, управляван от първото изречение на Член 4(4) от Директива за птиците. [Commission/France, Basses Corbières, C-374/98]

За вероятни зони от значение за Общността (например морски защитени територии): органите за морско териториално планиране трябва да предприемат подходящи защитни мерки, от гледна точка на целите на опазване на Директивата, за охраняване на съответното екологично значение, което тези зони имат на национално ниво. [Dragaggi, C-117/03. [Bund Naturschutz, C-244/05].

⁴⁹ Дело С-98/03 параграф 32: "...В определението си за мерки, подложени на оценка на въздействията Директивата не прави разлика между мерки, предприети извън или вътре в защитена територия."

⁵⁰ Дело С-201/02 параграф 53: "...решенията, приети от компетентните органи, ефектът от които е разрешение за подновяване на миннодобивните работи, съдържа, като цяло, 'разрешение за осъществяване' в значението на Член 1(2) от тази Директива (85/337), така че компетентните органи са задължени, когато е уместно, да проведат оценка на ефектите върху околната среда от тези дейности..."

⁵¹ Дело С-201/02 параграф 53: "...решенията, приети от компетентните органи, ефектът от които е разрешение за подновяване на миннодобивни работи, съдържа, като цяло, 'разрешение за осъществяване' в значението на Член 1(2) от тази Директива (85/337), така че компетентните органи са задължени, когато е уместно, да проведат оценка на ефектите върху околната среда от тези дейности..."

Съдействието от компетентни органи, особено от тези, отговорни за опазване на природата, в скрийнинга на планове и проекти може да бъде решаващо, тъй като те би трябвало да бъдат способни да предоставят полезна информация, която да се вземе под внимание на този етап. Също така се препоръчва да се пази архив на процеса на вземане на решение.

Важно е напомним, че скрийнингът не е същото като една пълна същинска оценка – той само изисква информация достатъчна да се реши дали ще има вероятен значим ефект или не.

Стандартен формуляр за данни на Натура 2000

Стандартните формуляри за данни, създадени за всяка зона, съдържат информация за площта, представените местообитания и техния статус на опазване, както и цялостна оценка на цеността на зоната за опазване на типове естествени местообитания. За представените видове в зоната се дава информация за тяхната популация, статус (непрелетни, размножаващи се, зимуващи, мигриращи) и за стойността на зоната за въпросните биологични видове.

Статус на опазване на местообитания и видове

Съгласно Член 17 от Директивата за местообитания, през 2008г. 25-те Държави-членки на ЕС (тоест с изключение на Румъния и България) представиха доклади за статуса на опазване на всички видове и местообитания, описани в приложенията на Директивата за местообитания, срещащи се на тяхна територия. На база на това Комисията направи обобщен доклад за статуса на опазване на всеки вид и тип местообитания на биогеографско и ЕС ниво. Тези доклади дават полезна контекстуална информация.⁵²

Планове за управление на Натура 2000

Някои зони имат план за управление на Натура 2000, който може да включва важни елементи, като цели на опазване за зоната, видове и местообитания, техния статус, заплахи и т.н., които могат да бъдат полезни за етапа на скрийнинг и за същинската оценка.

Един план на управление може да касае, *inter alia*, и миннодобивните работи, обикновено добива на инертни материали, който е обект на определени условия и указания. Това се отнася за райони, където добивът на инертни материали е традиционен и където има идентифицирани подходящи зони без защитени местообитания и видове.

Плановите за управление на Натура 2000 могат да предлагат или включват особена регулация за миннодобивните работи, като зонирание, което определя разрешените места, както и подробни указания за типове дейности, одобрени от всички участващи страни. Например, районът на добив може да бъде ограничен до определена максимална площ на година, включително буферни зони, и могат да се наложат определени ограничения за дадени операции, за да се минимизират техните възможни въздействия (например шум, вибрации и прах). Освен това разрешителните изискват определени мерки за смекчаване на възможните отрицателни ефекти.

Предварителен скрийнинг от инициатори на проекти:

“подготовка на почвата” за по-гладък процес на вземане на решения

Препоръчително е преди да започнат да изработват плана или проекта (тоест даже преди етапа на скрийнинг) инициаторите на проекта да съберат информация за зоните от Натура 2000, така че да са осведомени за възможна чувствителност на природата и дивия свят и да взема това предвид при изготвяне на предложението за развойни дейности.

⁵² Всички доклади са представени на: <http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17> и http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/rep_habitats/index_en.htm

Също така е много полезно преди скрийнинга инициаторите на проекта да обсъдят проекта с планиращия орган и със законодателните органи за опазване на природата, за да научат повече за възможните ограничения от гледна точка на опазване на околната среда, с които проектът може да се сблъска, и как те биха могли да бъдат избегнати по най-добрия начин. Това би могло да помогне за идентифициране на възможни проблеми или пропуски в научните знания, които биха могли да се нуждаят от допълнително проучване преди да се одобри плана или проекта. Опитът е показал неведнъж, че добре направените проучване и консултации в самото начало, тоест на концептуален и подготвителен етап, значително помагат да се избегнат ненужни загуба на време и разходи по-късно.

5.3.1 Определяне на вероятността от 'значим ефект'

Всеки план или проект, който би могъл да засегне зона(и) от Натура 2000, трябва от самото начало да се разглежда като кандидат за същинска оценка. Но същинската оценка ще е необходима само за тези, които *'...вероятно ще имат значим ефект ...'*

Когато се прави първоначалното оценяване, е важно да се помни, че се набляга на 'вероятността' от значими ефекти – не на сигурността. Това показва предохранителния характер на този пръв тест. Ако има съмнения за значимостта на ефектите, тогава трябва да се направи същинска оценка, за да се гарантира пълното проучване на ефектите. Липсата на информация или данни не може да се използва като причина за неизвършването на същинска оценка (Европейски съд (C-127/02 Waddensea)⁵³

"Вероятността" от значими ефекти трябва да се разглежда в светлината на целите на опазване, характеристиките и специфичните условия на околната среда на зоната. Планове или проекти, които вероятно ще подкопаят целите на опазване на зоната, трябва да бъдат разглеждани като вероятно оказващи значим ефект върху зоната.

Вероятни ефекти

Вероятните ефекти върху зоната първо се идентифицират на този етап. Елементите на биоразнообразието, които вероятно ще бъдат засегнати (местообитания, видове, екологични процеси) би трябвало да се определят, като се има предвид тяхната чувствителност по отношение на планираните дейности. Рисковете на ефектите трябва да се идентифицират, използвайки предохранителния подход. Където предварителната научна оценка посочва, че има сериозни основания за безпокойство по отношение на липсата на значими ефекти, трябва да се извърши същинска оценка.

Значим ефект

*Значимият характер на ефектите върху зона на план или проект, непряко свързани с или необходими за управлението на зоната, е свързан с целите на опазване на зоната. Така, когато такъв план или проект има ефект върху тази зона, но вероятно няма да подкопае нейните цели на опазване, не може да се смята, че вероятно ще има значим ефект върху зоната. Обратно, когато такъв план или проект вероятно ще подкопае целите на опазване на зоната, задължително се счита, че вероятно ще окаже значим ефект върху зоната. При оценяване на вероятните ефекти от един план или проект, тяхната значимост трябва да се установи в светлината на, *inter alia*, характеристиките и специфичните условия на околната среда на зоната, засегната от този план или проект (Дело C-127/02 пар. 46-48).*

5.3.2 Разглеждане на възможни кумулативни ефекти

Процесът на скрийнинг касае също така планове или проекти в комбинация с други планове или проекти. Възможно е един проект на МИНЦ сам да не окаже значим ефект, но, ако се

⁵³ Решение на Европейския съд C-127/02 параграф 43 et. seqq.: ЕС 2006а; вижте Приложение 2

бъде в комбинация с други планове или проекти (други обекти или други развойни дейности на МИНЦ) в района, кумулативните ефекти може да се окажат значими. Други планове или проекти означава вече завършени такива, такива, одобрени от планиращите органи, или такива, които в момента са в процедура на одобрение.

Географският обхват, за който тези кумулативни ефекти трябва да се вземат под внимание, ще зависи от точните обстоятелства и мащаба на разглеждания план или проект, но трябва да покрива достатъчно обширна територия, за да обхваща всички кумулативни ефекти, които могат да възникнат с плана или проекта според оценката. Отново, компетентните органи за опазване на природата могат да помогнат за идентифициране на планове или проекти, които трябва да се вземат под внимание като част от теста за комбинирани ефекти.

Ключови въпроси, които трябва да разгледат на етап скрийнинг:

- Идентифициране на географски обхват на плана или проекта, и основните му характеристики (например методи на добив, полезни изкопаеми, които ще се добиват, и т.н.)
- Идентифициране на всички зони от Натура 2000, които могат да бъдат засегнати от плана или проекта. Идентифициране на защитени местообитания и видове в зоните от Натура 2000 (тоест местообитания и видове, за които зоните са предназначени) и цели на опазване на зоните.
- Определяне кои от тези видове и местообитания биха могли да бъдат значително засегнати от планираните дейности.
- Анализирание на други планове или проекти, които биха могли, в комбинация с планираните дейности, да породят възможен значим ефект върху зони от Натура 2000 (например важно е да се вземат предвид всички други планирани или съществуващи миннодобивни работи).
- Анализирание на възможни взаимодействия между дейностите на плана или проекта, било то индивидуално или в комбинация с други планове или проекти, и защитените местообитания и видове, екологичните функции и процеси, които ги поддържат.

5.3.3 Записване на решението от скрийнинг

Най-накрая, тъй като скрийнингът е нормативно изискване, причините за окончателното решение да се проведе или не същинска оценка трябва да се запишат, като се предостави достатъчно информация за обосноваване на заключението. Ако заключението в края на този първи етап е, че не са вероятни никакви значими ефекти върху зони от Натура 2000, няма нужда да се продължава по-нататък.

ЕТАП 2: ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЪЩИНСКАТА ОЦЕНКА

5.4. Стъпки

Целта на същинската оценка е да оцени последствията на плана или проекта по отношение на *целите на опазване на зоната*, индивидуално или в комбинация с други планове и проекти. Заключениета трябва да позволят на компетентните органи да констатира дали планът или проектът биха имали отрицателен ефект върху целостта на зоната или не.

Същинската оценка трябва да се фокусира специално върху видовете и/или типовете местообитания, за които зоната е означена като Натура 2000, и върху възможните ефекти от плана или проекта върху тях. Това също трябва да включва всички непреки ефекти върху тези видове и/или типове местообитания, например върху техни съпътстващи екосистеми и природни процеси.

Накратко, терминът ‘appropriate’ по същество означава, че оценяването трябва да съответства на целта си съгласно Директивите за местообитания и птици – тоест опазване на редки и застрашени видове и типове местообитания от европейско значение. ‘Appropriate’ също така означава, че оценяването трябва да доведе до *обосновано* решение. Ако записът на оценката не разкрива обосновани причини за крайното решение относно оторизация на плана или проекта, тогава оценката не изпълнява целта си и не може да се счита за ‘appropriate’.

Във връзка с това е важно да напомним, че, обратно на ОВОС или СЕО, изходът от същинската оценка е юридически обвързващ за компетентния орган и обуславя неговото крайно решение⁵⁴. Така, ако не може да се констатира, че няма да има отрицателни ефекти върху целостта на зоната от Натура 2000, даже след въвеждане на мерки за смекчаване, тогава планът или проектът не могат да бъдат одобрени, докато разпоредбите на Член 6(4) не са спазени. Това се прилага също така в случай на съмнение за въздействията.

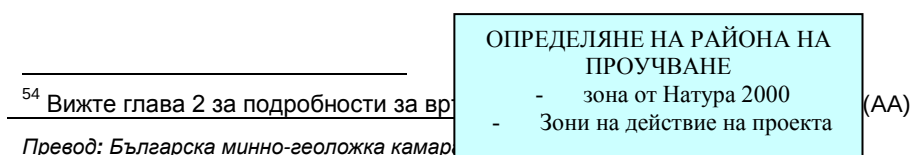
Има няколко основни стъпки, които се следват при изпълнение на същинската оценка. Те са илюстрирани в таблицата и са описани в следващите раздели.

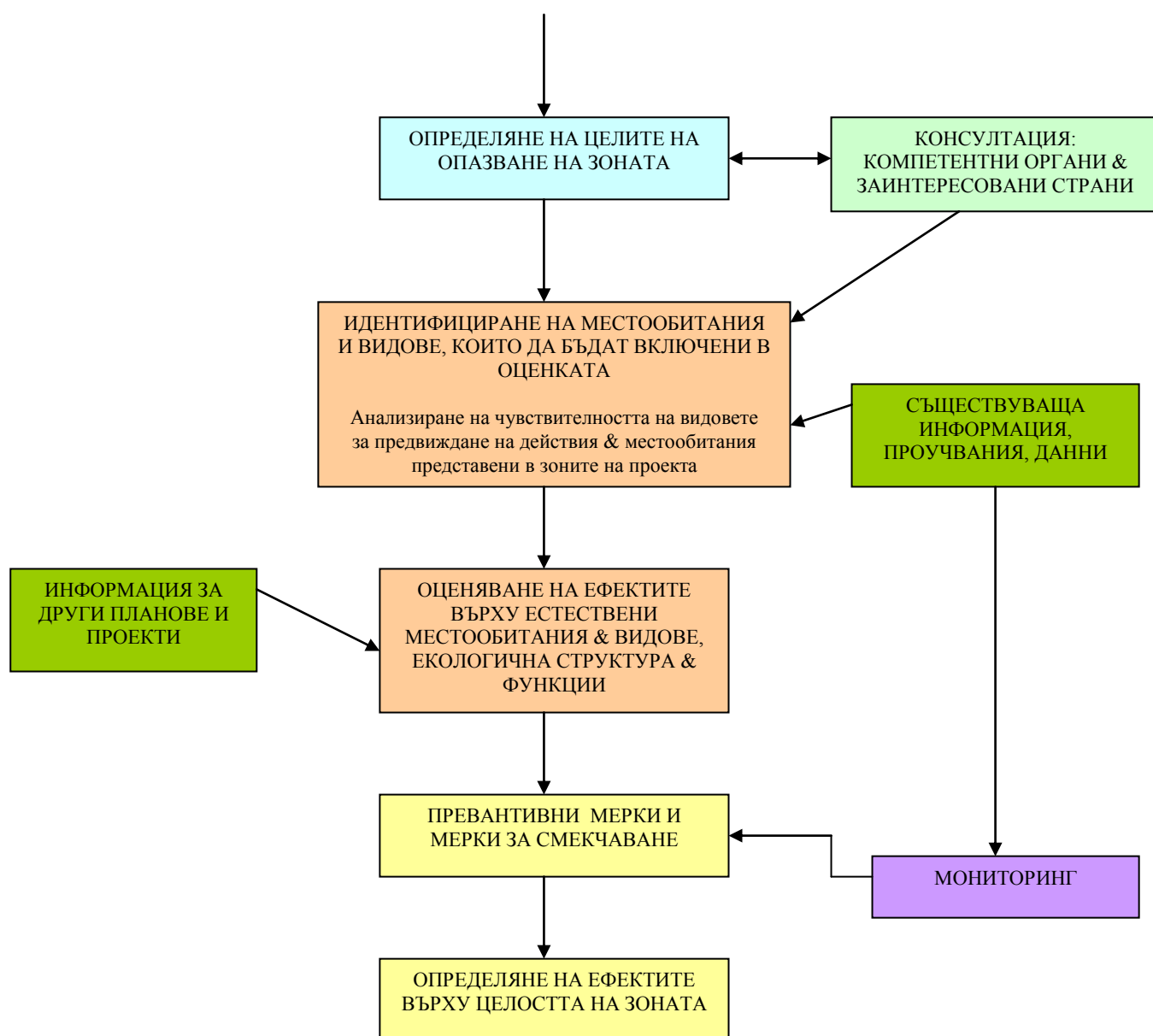
Компетентният орган носи отговорността за изпълнение на същинската оценка. В този контекст инициаторът на проекта/плана може да е длъжен да проведе всички необходими проучвания и да предостави цялата необходима информация на компетентния орган, за да може последният да вземе напълно информирано решение. Ако е необходимо, компетентният орган може също така да събере допълнителна информация от други източници.

5.5. Оценка на проекти на МИНЦ

Когато един *проект* вероятно ще окаже значим ефект върху защитени местообитания и видове в зона от Натура 2000, преди неговото одобрение трябва да се извърши оценка на последствията за зоната от проекта и да се вземат под внимание кумулативните ефекти, които се получават от комбинацията на този проект с други планове или проекти с оглед на целите на опазване на зоната.

Фигура 5: Стъпките, които трябва да се предприемат като част от оценката

За проект за минен добив за неенергийни цели същинската оценка е ключов инструмент за гарантиране, че отрицателните ефекти върху целостта на зоната са предотвратени или смекчени по време на съставяне на проекта.

Цялост на зоната

Биологичната цялост може да се определи като съвкупността от фактори, допринасящи за поддържането на екосистемата, включително структурни и функционални активи. В рамките на Директивата за местообитания "целостта" на зоната е свързана с целите за опазване, за които зоната е била предназначена като част от мрежа Натура 2000 (ЕС 2007b). Обикновено се определя като "кохерентност на екологичната структура и функция на зоната, по цялата ѝ площ, която позволява да се поддържа местообитанието, комплекса от местообитания и/или популациите на вид, за които зоната е класифицирана" (ЕС 2000b, ODPM 2005). По отношение на значението на думата 'цялост', тя може да се разглежда като качество или състояние на завършеност. В динамичен екологичен контекст може също да се разглежда като усещане на жилавост и способност за еволюиране по начини, благоприятни за опазването. (ЕС 2000b).

Една зона може да бъде описана като зона с висока степен на цялост, когато присъщият потенциал за изпълнение на целите на опазване на зоната е реализиран, способността за самовъзстановяване и възобновяване при динамични условия се поддържа и е необходимо управление отвън е минимално. Следователно, когато става въпрос за "целостта на зоната", е важно да се вземат предвид редица фактори, включително възможността от ефекти, които се проявяват краткосрочно, средносрочно и дългосрочно (ЕС 2000b).

Полученото разрешение за план или проект в съответствие с Член 6(3) от Директивата за местообитания неизбежно предполага, че вероятно няма да има отрицателен ефект върху целостта на зоната, следователно, няма да има влошаване или значими обезпокоявания по смисъла на Член 6(2) (решение на Европейския съд по дело C-127/02 параграф 36).

5.5.1. Обхват и фокус на същинската оценка

Обхватът ще гарантира, че същинската оценка е добре фокусирана и предоставя ясни изходни данни за оценяване на възможните отрицателни ефекти от проект на МИНЦ върху зона(и) от Натура 2000. Неговата цел е да идентифицира по-точно кои въздействия същинската оценка следва да покрие и да гарантира, че цялата необходима информация е събрана, за да се осигури правилна оценка на тези въздействия.

Това се прави на база на информация, събрана по време на скрийнинга, но, този път, пропуските в знанията трябва да се попълнят доколкото е възможно, така че оценката да може да бъде направена на солидни научни основания. Сигурните изходящи данни са от жизненоважно значение, тъй като същинската оценка трябва да може да констатира **със сигурност**, че предложението няма да засегне целостта на зоната. Ако има някаква степен на съмнение, компетентните органи могат да изискат извършването на допълнителни полеви работи или да отхвърлят проекта на основание неясност относно въздействията.

Европейският Съд потвърди тази позиция в делото Waddensea (C-127/02), където постанови, че 'оценка на последствията за зона, засегната от план или проект, предполага, че преди одобрението му всички аспекти на плана или проекта, които могат, сами или в комбинация с други планове или проекти, да засегнат целите на опазване на зоната, трябва да се

идентифицират в светлината на най-добрите научни знания в областта' (параграф 4 от решението).

Още веднъж, в допълнение към изискването към възложителя да предостави всички уместни оценки, проучвания и изследвания на въздействия и т.н...., които логично могат да бъдат поискани от тях, силно се препоръчва да се консултират с компетентните органи и да потърсят съвети и насоки от органите за природа, определени от закона, възможно най-рано през етапа "определяне на обхвата". Те ще предоставят подробности за зоната от Натура 2000 и нейните цели на опазване. Те могат също така да предоставят научнообосновани съвети за вероятните екологични ефекти, които проект на МИНЦ би могъл да окаже върху зоната.

Други институции, като НПО за опазване на природата, научни институции и местни групи от заинтересовани страни също могат да се консултират за допълнителна локална екологична информация. Консултирането на тези организации по време на определянето на обхвата ще помогне за изграждането на възможно най-пълна картина на зоната, представените видове/местообитания и възможните въздействия на плана или проекта върху тях. Също така може да съдейства за по-гладък процес на вземане на решение, ако от самото начало всички заинтересовани групи си сътрудничат в намиране на приемливи решения за всички.

Събирането на информация е неизбежно един повтарящ се процес. Ако първата идентификация и анализ на ефектите разкрива, че има важни пропуски в знанията, тогава ще са необходими допълнителни проучвания и мониторинг, за да се завърши картината. Това ще гарантира наличието на достатъчна основа от научни знания за вземане на обосновано решение.

Всички аспекти на проекта, които могат, сами или в комбинация с други планове или проекти, да засегнат целите на опазване на зоната, трябва да се идентифицират в светлината на най-добрите научни познания в областта. (Решение на Европейския Съд C-127/02, ЕС 2006а; вижте също Приложение 3). Същинската оценка би трябвало да разглежда елементите, допринасящи за целостта на зоната с оглед на нейните цели на опазване. Решението относно това дали зоната е засегната отрицателно или не трябва да се фокусира върху тези цели (ЕС 2000).

Оценката трябва да се фокусира върху видовете и местообитанията от значение за Общността, които са обосновавали определянето на зоната за защитена. Обаче, тези защитени видове и местообитания взаимодействат с други видове и местообитания комплексно; следователно е важно да се разглеждат всички елементи, съществени за функциите и структурата на зоната, нейните защитени видове и местообитания и нейните цели на опазване. Освен това, други видове също могат да са свързани с определянето на възможните ефекти върху защитените местообитания, ако са видове типични за въпросното местообитание.

Цели на опазване на зони от Натура 2000

Целите на опазване за зона от Натура 2000 се определят на ниво Държава-членка.

Стандартните формуляри за данни на Натура 2000 (Standard Data Form - SDF), попълнени за всяка зона, съдържат информация за местообитанията (например площ, представителност и статус на опазване) и видовете (популация, статус) и стойността на зоната за местообитанията/видовете, за които зоната е била обявена за защитена. SDF следователно предоставя информация за защитените местообитания и видове на зона от Натура 2000 и при отсъствие на по-подробно определение на целите на опазване за зона от Натура 2000, те могат да се считат за такива. Някои държави са разработили подробно целите на опазване за техните зони от Натура 2000. Някои зони имат също така и планове за управление или цели на управление, които са ясни знаци за целите на опазване, които трябва да се постигнат.

Директивата за местообитания (Член 4.4) постановява, че веднъж приета зона от

значение за Общността, Държавата-членка трябва да обозначи тази зона като специална област на опазване възможно най-скоро и в рамките на шест години най-много, като установи приоритети в зависимост от важността на зоната за поддържане или възстановяване до благоприятен статус на опазване на естествени типове местообитания от Приложение I или видовете от Приложение II и за кохерентността на Натура 2000, в светлината на заплахите за влошаване или разрушаване, на които зоните са изложени.

Оценката трябва да се основава на най-добрите достъпни научни познания за следните основни елементи, тъй като те се отнасят до **защитените местообитания и видове** на зоната (ЕС 2007b):

- Структура и функция, и съответната роля на екологичните активи на зоната.
- Площ, представителност и статус на опазване от приоритетни и неприоритетни местообитания в зоната.
- Размер на популацията, степен на изолация, екотип, генетичен фонд, структура по възраст и статус на опазване на видовете съгласно Приложение II от Директивата за местообитания, Приложение I от Директивата за птици, и регулярно мигриращи видове, непосочени в Приложение I от Директивата за птици, но представени в зоната.
- Роля на зоната в биогеографския регион и в кохерентността на мрежа Натура 2000.
- Други екологични активи и функции, съществени за спазване на целите на опазване на зоната.

Географски обхват за оценка на проекти на МИНЦ

Оценката на проекти на МИНЦ трябва да обхваща следните райони на проучване (Melki 2007):

- райони, директно засегнати от действия по проекта (райони на изземване на откривка, миннодобивни места, пътища, хвостохранилища, инсталации за транспорт и обработка на материали и т.н.);
- райони, разположени на определено разстояние от миннодобивната зона, където могат да възникнат индиректни или породени ефекти, например хидроложки ефекти, шум, емисии и т.н.
- референтен район на проучване, състоящ се от всички въпросни зони от Натура 2000. Проучването на този район ще служи за определяне на количеството на възможни ефекти върху целостта на зоната с оглед на нейните цели на опазване.

Също така е важно да се разгледат възможните ефекти от проекта върху райони извън зоната от Натура 2000, които се използват от видовете в зоната, например орни полета използвани за храна от гъските от близката Специална защитена зона.

Както е посочено горе може да има нужда от допълнителни екологични и проучвателни полеви работи, за да се допълнят съществуващите данни. Подробните проучвания и полеви работи трябва да се фокусират върху тези **защитени видове и местообитания, които са чувствителни към действията на проекта**. Чувствителността трябва да бъде анализирана като се разгледат възможните взаимодействия между дейностите по проекта (естество, обхват, методи т.н.) и местообитанията и видовете (местоположение, екологични изисквания, жизненоважни райони, поведение и т.н.). Тези проучвателни работи трябва да се основават на обхват, съгласуван между съответните компетентни органи, органи за опазване на природата, регулатори, НПО, учени и обществеността.

Идентификацията на особени чувствителни райони към ефектите от проекта в границите на зоната от Натура 2000 е, по принцип, първа стъпка в оценката на проекти на МИНЦ, която може да посочи подходящо местоположение на дейностите по проекта. Също така трябва да се избягват и местоположения извън зоната от Натура 2000, които биха могли да доведат до отрицателни ефекти върху целостта на тази зона. Дейностите, които са далеч от зона от

Натура 2000, могат, въпреки това, да окажат значими ефекти върху тях, например обезводняване или зауствания от кариери нагоре по течението на влажна зона.

5.5.2. Оценяване на ефекти – Показатели на оценката

Оценяването на ефектите трябва да се основава на обективни и, ако е възможно, измерими количествено критерии. Общо средство е използването на ключови индикатори, като загуба или разпадане на местообитания, засегната популация от вид, изменени ключови екологични функции и т.н.

За да се спазят изискванията на оценката по Член 6(3), най-подходящо е компетентните органи да установят специфични официални изисквания за типа информация и критерии, които да се следват при извършване на оценката. Разпространяването и обучението на съответните страни (например държавни институции на различно ниво, представители на МИНЦ, консултанти и инициатори на проекти) е силно препоръчително.

Пример за фактори/ параметри, които могат да бъдат използвани при оценяване на ефекти върху местообитания/ видове от значение за Общността, които са обосновали определянето на зоната за защитена (основано на Melki 2007)

- Общо количество засегнато местообитание и процентно съотношение спрямо цялата площ на местообитанието в границите на зоната от Натура 2000.
- Изчислен брой засегнати индивиди и пропорция на популацията от вида в зоната.
- Изчислени тенденции за местообитания и популации от видове в засегнатия район или в зоната.
- Рядкост и общи тенденции за засегнати местообитания и видове;
- Съществуване на програма за възстановяване на местообитание или вид, която може да се засегне от проекта.
- Обръщаемост на ефекта или възможно възстановяване на нарушени елементи от съществуващи източници вътре или отвън на зоната.
- Разпределение на местообитания или разпределение на видове в границите на зоната от Натура 2000 (непрекъснато, разпокъсано, поединично и т.н.)
- Ефекти върху цялостното екологично функциониране на зоната от Натура 2000.

5.5.3 Идентифициране на подходящи мерки за смекчаване

Мерките за смекчаване имат за цел да минимизират или даже да заличат отрицателното въздействие на един проект. Предпочитан вариант трябва да е избягването или намаляването на въздействията в корен (ЕС 2000). Мерките за смекчаване са неразделна част от спецификациите на план или проект и трябва да се вземат под внимание по време на оценката.

Например, те могат да покриват:

- датите и графици на изпълнение (например, да не се работи по време на сезона на размножаване на отделни видове);
- типа инструменти и работата, която ще се извърши (например, да се използва определена драга на одобрено разстояние от брега, за да не се засегне крехко местообитание);
- очертаването на строго забранени за достъп райони вътре в зона (например, дупки за зимен сън на вид животни).

Добрата практика показва, че превантивните мерки и мерките за смекчаване е най-добре да се разглеждат по време на етапите на създаване и оценка на един проект. На практика това създава един повтарящ се процес: проекти, които могат да изглеждат неподходящи на пръв поглед, след това се подобряват, за да гарантират, че отрицателните ефекти върху целостта на зоната от Натура 2000 са предотвратени.

Пълно отстраняване или значително намаляване на въздействията на етап „създаване на проект“ са за предпочитане, защото улесняват Оценката на планове или проекти, засягащи зони от Натура 2000. Превенцията и намаляването на въздействия при миннодобивни работи за неенергийни цели често могат да бъдат постигнати чрез алтернатива или по-подходящо местоположение на съпътстващи дейности и инфраструктура (различна от самото място на добив на руди, което разбира се не може да се премести, а само намали в обхват) и избор на техники и времена, които избягват оказване на вреди на най-чувствителните райони. Относно проектите, доброто проектиране на експлоатацията също може да помогне за намаляване на въздействието върху околната среда на зоните. По-голяма част от инфраструктура (например инсталация за преработка на руди, сгради за настаняване и други сгради) биха могли, например, да бъдат разположени в нечувствителни райони. Също така, пътищата могат да бъдат заменени от транспортъори и/или въжени железници.

Мерките за смекчаване в контекста на минното дело трябва да бъдат разбирани като технически възможни решения, които вредят най-малко на местообитанията, на видовете и целостта на зоната от Натура 2000, особено ако няма алтернативни местоположения. Мерките за смекчаване трябва да се фокусират върху целите на опазване на зоните и елементите, от които целостта на зоната зависи. Примери за възможни мерки за избягване или минимизиране на въздействията върху биоразнообразието от миннодобивни работи са представени в следната таблица.

Таблица 4. Примери на възможни мерки, предложени от някои МИНЦ за избягване или минимизиране на възможни въздействия върху биоразнообразието от миннодобивни работи (Взето от Rio Tinto / EarthWatch Institute. 2006)

Категория на въздействието / източник	Мерки за избягване	Мерки за минимизиране
Преки въздействие (тоест пряко дължащи се на дейности по проекта)		
Загуба на местообитание вследствие на миннодобивни работи и съпътстваща инфраструктура (напр. пътища за достъп, сгради, доставки на енергия)	Избягване на важни райони	Предприемане на мерки за минимизиране на следите (напр. избягване на открит добив)
Хидроложко влошаване на местообитанията (напр. оттичане или завираване)	Създаване на проект, избягващ нуждата от оттичане на зоната	Проектиране на чувствителна система за оттичане
Загиване на растения поради прах	Използване на машини, събиращи прах	Засаждане на висока растителност за спиране на праха
Загиване на животни поради експлоатационни работи	Избягване на използване на определени машини/извършване на определени работи	Избягване смъртта на индивиди от защитен вид
Емиграция вследствие на обезпокояване (напр. шум,	Избягване на използване на светлини през нощта	Използване на ефективни и тихи машини

вибрации и светлини)		
Загиване на речна фауна от токсични отпадни води, изливащи се в оттичащите се води от зоната	Избягване на използване на токсични химикали	Използване на процедури за отстраняване на риска от разливи
Загуба на речни макрофити от специфични райони поради увеличена мътност причинена от тинести оттичащи се води в зоната	Използване на уловители за утайки	Използване на растителност за стабилизиране на експлоатирания терен
Непреки въздействия (тоест резултат от други въздействия, пряко дължащи се на действия по проекта)		
Загуба на речна фауна като резултат от измирането на макрофити (поради мътност на водата)	Използване на уловители за утайки	Използване на растителност за стабилизиране на експлоатирания терен
Загуба на хищници като резултат от намалени източници на плячка (например поради влошаване или обезпокояване на местообитание)	Вижте мерките срещу обезпокояване горе	Управленски действия за увеличаване на източниците на плячка
Увеличена паша поради повече тревопасни животни, резултат от намаляването на хищници (напр. поради емиграци на чувствителни хищници)	Вижте мерките срещу обезпокояване горе	Вижте мерките срещу обезпокояване
Загуба на вид животно от специфичен район като резултат от фрагментация на местообитанието	Избягване на чувствителни райони	Използване на съществуващи пътища за достъп
Намалена жизнеспособност на малки популации от вид поради намалялата имиграция вследствие на фрагментация на местообитание	Избягване на чувствителни райони	Управленски мерки за увеличаване на жизнеспособността на популациите
Кумулативни въздействия (тоест въздействия, които възникват в комбинация с други проекти)		
Загуба на вид, изискващ обширни територии (например висши хищници) като резултат от комбинирани ефекти от загуба и фрагментация на местообитание	Вижте мерки срещу загуба и фрагментация на местообитание	Вижте мерки срещу загуба и фрагментация на местообитание

5.6 Същински оценки на планове

Както **плановете и програмите**, така и **индивидуалните проекти** могат да бъдат обект на същинска оценка съгласно Член 6(3) от Директивата за местообитания. Когато става въпрос за последното това се отнася в частност за планове⁵⁵ за земеползване и планове на полезни изкопаеми.

⁵⁵ Европейският съд потвърди, че Член 6(3) от Директивата за местообитания трябва да се прилага към планове за земеползване, които вероятно ще имат значителен ефект върху зона от Натура 2000. (Решение на Европейския съд по Дело С-6/04, Комисията срещу Великобритания, 20 октомври 2005. ЕС 2006а; вижте Приложение 2).

Тези планове ще бъдат също обект на CEO⁵⁶ (вижте глава 2). Съгласно изложеното в Директивата за CEO: *Когато задължението да се извършат оценки на ефектите върху околната среда възниква едновременно по силата на Директивата за CEO и друго общностно законодателство, като Директива за опазването на дивите птици и Директива за опазване на естествените местообитания, с оглед избягване дублирането на оценката, Държавите-членки могат да предвидят координирани или общи процедури, изпълняващи изискванията на съответното общностно законодателство.*

CEO трябва да разгледа ефектите върху зони от Натура 2000 и също така е полезна при по-широки проблеми, свързани с околната среда и решението на конфликти за земеползване на стратегическо ниво, но Оценката (AA) предоставя система за вземане на решения, необходима

за анализиране на ефектите от миннодобивните индустрии върху целостта на зони от Натура 2000. Препоръчва се общ или координиран процес за Оценка и CEO на планове и програми, при условие че изискванията на двете Директиви са изпълнени и ясно различими.

Оценката трябва да разгледа ефекта върху целостта на зоните от Натура 2000 от политиките и предложенията за плана на полезни изкопаеми, отделно и в комбинация с други планове или проекти. Трябва да се идентифицират адекватни мерки за смекчаване и да се търсят проектни решения, оказващи по-малка вреда. Това може също да включва премахването или подмяната на определени елементи от плана, които, поради техните отрицателни ефекти, биха могли да не бъдат одобрени на по-късен етап.

Оценката трябва да бъде записана и извършена, за да се констатира дали планът няма да засегне отрицателно целостта на въпросните зони от Натура 2000. Отново, оценката трябва да се ограничава до ефектите върху местообитанията и видовете от значение за Общността, заради които зоните са обявени за защитени. Изчерпателността на работата по оценката трябва да бъде пропорционална на географския обхват на плана и естеството и обхвата на идентифицираните ефекти.

Една същинска оценка не трябва да се изпълнява по-подробно или с използване на повече ресурси, отколкото е необходимо за целта ѝ. Би било неподходящо и непрактично да се оценяват ефектите в степен на подробност, която нормално би била необходима за оценката на етап „проект“ (DCLG 2006). Обаче, трябва да бъде получена достатъчно информация за изпълнение на същинската оценка: това може да изисква допълнително проучване и анализ на въздействията.

Принципът на пропорционалност също има значение: за по-стратегически планове или стратегии, където не е възможно да се идентифицират ефектите върху отделни зони, анализът трябва да се фокусира върху по-обща ограничения и основни рискове; на ниво проект трябва да се фокусира върху специфичните ефекти за зоната. Въпреки това, основаната цел винаги е да се избегне или премахне риска от отрицателен ефект върху целостта на зони от Натура 2000, или да се премахнат всички разумни основания за безпокойство, че може да се възникне отрицателен ефект.

Процесът на същинска оценка на планове на полезни изкопаеми може да включва следните задачи:

Анализ на зоната

- Идентифициране на всички зони от Натура 2000 в района, засегнат от плана за полезни изкопаеми
- Идентифициране на целите на опазване на зоните и защитените местообитания и видове
- Идентифициране на ключови характеристики на околната среда и екологични фактори,

⁵⁶ Член 3.2.(b) – Оценка на въздействието върху околната среда трябва да се проведе за всички планове и програми, които, с оглед на вероятните ефекти върху зоната, са били определени, че изискват оценка съгласно Член 6 или Член 7 от Директива 92/43/ЕЕС

поддържащи целостта на зоната

- Анализ на чувствителността на зоните по отношение на политиките и предложенията на плана

Анализ на други Планове и Проекти

- Идентифициране на всички други национални/регионални/местни Планове, които могат да съдействат за отрицателни ефекти върху някои или всички зони от Натура 2000 в района, засегнат от плана за полезни изкопаеми

- Идентифициране на възможни допълнителни ефекти чрез взаимодействие с други планове и проекти

Анализ на плана

Определяне дали може да се констатира, че планът не би засегнал отрицателно целостта на зони от Натура 2000, като се имат предвид следните въпроси:

- a. Цели на опазване на зоните
- b. Географски обхват и цели на плана
- c. Статус и състояние на зоните
- d. Фактори, засягащи защитените местообитания и видове на зоните
- e. Въздействие на Плана върху тези фактори
- f. Възможен ефект върху целостта на зоната от плана, отделно и/или в комбинация с други планове и проекти
- g. Мерки за смекчаване, идентифицирани за предотвратяване на отрицателен ефект върху целостта на зони от Натура 2000 .

Възможните ефекти от плана се оценяват за всяко защитено местообитание и вид на въпросните зони. Рисковете от отрицателни ефекти върху целостта на всяка зона от Натура 2000 в границите на географския обхват на Плана трябва да се идентифицират като се прилага предохранителния подход. Това означава, че когато научните доказателства са недостатъчни, неубедителни или неопределени, всякакви показатели, получени чрез предварителна обективна научна оценка, за логични основания за безпокойство трябва да се вземат предвид, когато се идентифицират ефекти, които могат да навредят на целостта на зоната.

Консултирането със съответен орган за опазване на природа относно оценката дали планът е възможно да засегне целостта на някоя зона от Натура 2000 или не трябва да започне възможно най-рано в процеса на изработване на план. Ако не може да се изключи отрицателен ефект, органът за изработване на плана трябва да включи мерки за смекчаване на ефектите, което може да позволи достигане на заключение за липса на отрицателен ефект.

Основните варианти ще бъдат:

- Промяна на политиката на или предложението за план;
- Създаване на ново предложение, включително промяна на местоположението на определени елементи от плана;
- Изпълнение на стратегия за смекчаване.

Ако планът се променя значително преди приемането му, промените също трябва да се отразят в същинската оценка (Dodd *et al.* 2007)

Предложението за мерки за смекчаване може да бъде допълнително разработено като част от процеса на оценка. Органът по изработване на плана трябва да се увери, че смекчаването ще работи, за да може да заключи, че, като се вземат предвид мерките за смекчаване, няма да има отрицателен ефект върху целостта на зона от Натура 2000.

При планиране на високо ниво (например национални/ регионални планове), смекчаването (и компенсацията, когато е необходима) вероятно означава установяване на широки параметри, изработени в детайли на по-ниско ниво, където трябва да е възможно установяването на екологичните, свързаните с местността, свързаните с времето, законовите и финансовите

параметри, които трябва да се спазят при всяко планиране. Последните трябва да се утвърдят от съответните органи, като институции за опазване на природата, за да се гарантира, че са подходящи и възможни за изпълнение (Dodd *et al.* 2007).

Ключово преимущество на процеса на планиране е способността да се вземат предвид решения с по-малка вреда, за да се спазят целите на плана, например доставка на х млн тона пясък за 25 години. Този повтарящ се процес трябва да бъде напълно практичен, за да предоставя решения, защитаващи зоните от Натура 2000 и да гарантира доставка на полезни изкопаеми по устойчив начин, достатъчна за посрещане на нуждите на обществото.

5.7 Заключение на същинската оценка

Одобрението на план или проект, в зависимост от заключенията на оценката на последствията за зона от Натура 2000, е отговорност на компетентните национални органи. Това може да бъде направено само след констатиране, че той **няма** да засегне отрицателно целостта на тази зона. Ако заключенията са положителни, в смисъл, че няма научни съмнения за липсата на ефекти върху зоната, компетентните органи могат да дадат съгласие за изпълнение на плана или проекта.

Когато остане научно съмнение за липсата на отрицателни ефекти върху целостта на зоната, свързани с плана или проекта, компетентният орган ще трябва да откаже оторизиране (решение на Европейския Съд по дело C-127/02, ЕС 2006а; вижте също Приложение 3), и/или ще трябва да изисква включването на допълнителни мерки за смекчаване, за отстраняване на научнообоснованите съмнения. Накрая, когато условията го позволяват, биха могли да се приложат условията на Член 6(4).

Концепцията „цялост на зона“ се фокусира върху специфичната зона и се отнася до нейните цели на опазване. Тоест, не се разрешава отрицателно въздействие върху нейната цялост на основание, че статусът на опазване на видове или местообитания, които тя приютава, е засегнат от плана или че проектът ще остане благоприятен в границите на европейската територия на Държавата-членка (ЕС 2000b).

Същинската оценка и нейните заключения трябва да са *ясно документирани и записани*. В това отношение, докладът на същинската оценка трябва да бъде достатъчно подробен, за да покаже как е постигнато окончателното решение и върху какви научни основания е направено то. Това е потвърдено от съдебните прецеденти на Европейския Съд⁵⁷.

Докладът трябва да:

- описва проекта или плана достатъчно подробно за членовете на обществото, за да могат те да разберат неговия размер, мащаб и цели;
- описва основните условия и цели на опазване на зоната от Натура 2000;
- идентифицира отрицателните ефекти от проекта или плана върху зона от Натура 2000;
- обясни как тези ефекти ще бъдат избегнати чрез смекчаване;
- установи график и идентифицира механизмите, чрез които мерките за смекчаване ще бъдат гарантирани, изпълнени и наблюдавани.

⁵⁷ "Оценката съдържа пълни, точни и окончателни заключения, способни да отхвърлят всички разумни научнообосновани съмнения относно ефектите на предложените работи върху съответната зона". (Комисия/Италия, C-304/05)

6. ЧЛЕН 6.4: АЛТЕРНАТИВНИ РЕШЕНИЯ, НАЛОЖИТЕЛНИ ПРИЧИНИ ОТ ПРИОРИТЕТЕН ОБЩЕСТВЕН ИНТЕРЕС И КОМПЕНСАЦИЯ

- Член 6.4 от Директивата за местообитания предоставя механизъм за справяне, в изключителни обстоятелства, с планове или проекти, при които не могат да се отстранят отрицателните ефекти върху целостта на зона(и) от Натура 2000.
- Компетентните органи трябва да анализират и демонстрират липса на алтернативи с по-малка вреда и нуждата от плана или проекта поради наложителни причини от първостепенно обществено значение.
- Добрите познания не само за местоположението на полезните изкопаеми, но и за достъпа, качеството и изпълнимостта на добива са съществени за цялостно оценяване на алтернативните източници.
- Първостепенният обществен интерес може да включва човешко здраве, обществена безопасност, благотворни последиствия от първостепенна важност за околната среда и други интереси от социални или икономическо естество.
- В такъв случай, трябва да се предприемат подходящи компенсаторни мерки за защита на цялостната кохерентност на Натура 2000. Компенсаторните мерки трябва да бъдат специфични за неизбежните отрицателни ефекти на плана или проекта.

6.1 Увод

Ако, на основание на същинската оценка, не може да се констатира, че един план или проект няма да окажат отрицателно въздействие върху целостта на зоната, разпоредбите на Член 6(4) от Директивата за местообитания се прилагат към всички последващи решения, взети за продължаване на проекта. Член 6(4) се прилага само при строги условия.

Изискванията на Член 6(4) от Директивата за местообитания постановява редица условия, които трябва да се спазят, за да може компетентният орган да оторизира плана или проекта, когато същинската оценка не може да покаже, че целостта на зона от Натура 2000 няма да

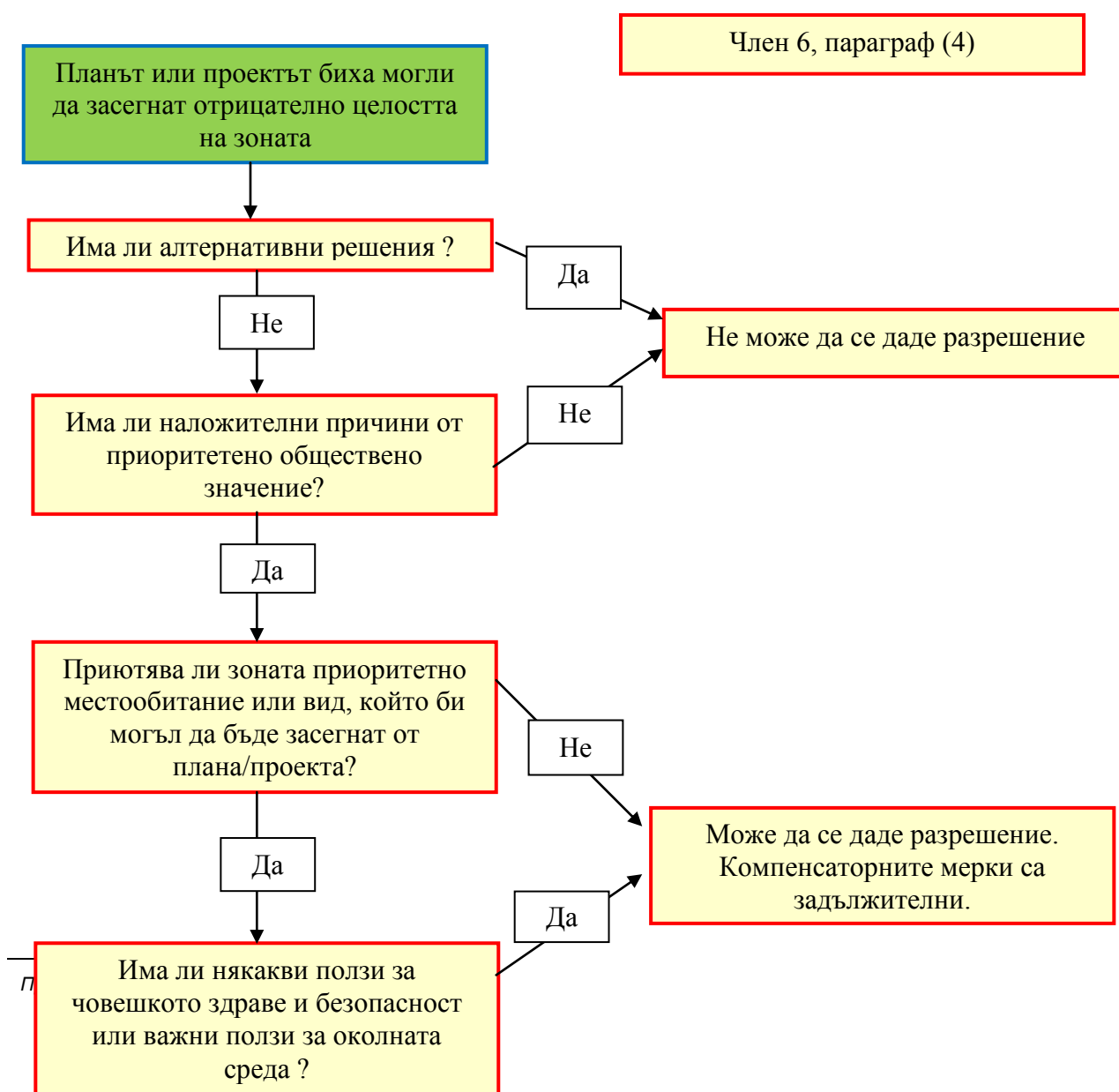
бъде отрицателно засегната от него. Бъдейки изключение на Член 6(3), изпълнението на условията, при които може да се приложи членът, са обект на строга интерпретация.

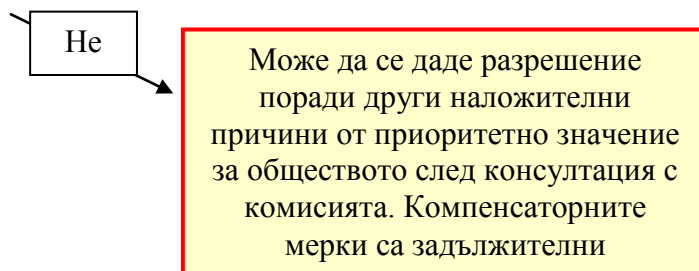
Член 6 от Директива за местообитания (92/43/ЕЕС), параграф 4

4. Ако даден план или проект трябва да бъде осъществен въпреки негативната оценка на въздействието върху защитената територия поради наложителни причини от приоритетен обществен интерес, включително и такива от социален или икономически характер, и поради липсата на алтернативно решение, Държавата-членка предприема всички необходими компенсаторни мерки, за да осигури цялостната кохерентност на Натура 2000.

Държавата-членка информира Комисията за приетите компенсаторни мерки. Ако в съответната защитена територия има приоритетен тип местообитание и/или приоритетен вид, единствените съображения, които могат да бъдат посочени, са тези свързани със здравето на човека или обществената безопасност, благоприятните въздействия върху околната среда от първостепенно значение или други наложителни причини от приоритетен обществен интерес съгласно становище на Комисията.

Фигура 6. Схема на условията на Член 6, параграф (4)

Всеки, който иска да използва Член 6, параграф (4), трябва да докаже, че следните условия наистина съществуват:

- 1 Алтернативата, предложена за одобрение, е оказващата най-малко вреда върху целостта на зоната от Натура 2000 по отношение на нейните защитени местообитания и видове и няма други осъществими алтернативи, които не биха могли да засегнат целостта на зоната от Натура 2000;
- 2 Има наложителни причини от първостепенен обществен интерес;
- 3 Всички необходими компенсаторни мерки са приети.

Европейската комисия е публикувала Ръководство за Член 6, параграф (4) от Директивата за местообитания (ЕС 2007b), който дава пояснения за понятията “алтернативно решение”, “наложителни причини от приоритетен обществен интерес”, “компенсаторни мерки”, “цялостна кохерентност” и “мнение на Комисията, изисквано в някои случаи”⁵⁸.

6.2 Отсъствие на алтернативни решения

Алтернативните решения биха могли да включват алтернативни местоположения, различни мащаби или проекти на развойните дейности или алтернативни процеси. Други алтернативни решения, които трябва да се имат предвид, са повторното използване или рециклиране на материали или използването на алтернативни материали, които трябва по-добре да се планират на стратегическо ниво.

Инициаторите на проект или план трябва да разгледат алтернативните решения и техните въздействия на най-ранните етапи от планиране на развойните дейности. Обаче, за да изпълни изискванията на Член 6(4), компетентният орган оценява алтернативните решения след като етапът на същинската оценка е заключил, не може да се констатира дали планът или проектът няма да имат отрицателни ефекти върху целостта на зоната.

Съгласно принципа за субсидиарност компетентните национални власти оценяват относителното въздействие на други алтернативи върху зоната или всяка друга зона от Натура

⁵⁸ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

2000, която би могла да бъде засегната. Трябва да се отбележи, че референтните характеристики за тези сравнения работят с аспекти, отнасящи се до опазването и поддържането на целостта на зоната и нейните екологични функции. Всяко последващо решение за продължаване на проекта изисква съответното разглеждане на всички възможни алтернативи, като отсъствието на алтернативни решения трябва да се демонстрира (вижте дело C-239/04 в Приложение 3).

Доброто познаване не само на местоположението на полезните изкопаеми, но и на достъпа, качеството и осъществимостта на добива е съществено за цялостната оценка на алтернативните източници. Компетентните органи трябва първо да анализират и демонстрират нуждата от въпросния план или проект. Тоест, на този етап трябва да се разглежда и нулевият вариант (ЕС 2000, 2007b).

6.3. Наложителни причини от приоритетен обществен интерес

Понятието "наложителни причини от приоритетен обществен интерес" не е дефинирано в Директивата. От написаното в Член 6(4), обаче, е ясно, че само обществени интереси, независимо от това дали са подкрепени от обществени или частни органи, могат да балансират целите на опазване на Директивата. Така, проектите, разработени от частни органи, могат да се разглеждат и при спазване само на това условие на Член 6(4), когато тези обществени интереси са доказани и обслужени (ЕС 2007b).

Тези обществени интереси могат да включват човешко здраве, обществена безопасност, благоприятни последици от първостепенна важност за околната среда и други интереси от социално (например заетост) и икономическо естество⁵⁹.

За да се изпълнят изискванията на Член 6(4) от Директивата за местообитания, компетентните национални органи трябва да дадат одобрението си за въпросните планове или проекти, при условие че балансът на интереси между целите на опазване на зона(и) от Натура 2000, засегната от тези инициативи, и гореспоменатите наложителни причини натежава в полза на последните. Това трябва да се определи като се вземе предвид следното:

- а) Общественият интерес трябва да е **първостепенен**: ясно е, че не всеки вид обществен интерес от социално или икономическо естество е достатъчен, особено, когато се разглежда срещу определена тежест от интереси, защитени от Директивата (вижте например нейния 4-ти абзац за „Природно наследство на Общността“).
- б) В този контекст изглежда разумно да се допусне, че ако общественият интерес е дългосрочен, то той може да бъде само първостепенен; краткосрочните икономически интереси или други интереси, които биха могли само да донесат краткосрочни ползи за обществото, не биха били достатъчни, за да надделеят над дългосрочните интереси на опазване, защитени от Директивата. Първостепенните интереси, като дългосрочни, фундаментални социални интереси, могат да бъдат точно идентифицирани предварително чрез публикувани политики и планове.

Логично се счита, че *"наложителните причини от приоритетен обществен интерес, включително тези от социално и икономическо естество"* се отнасят до ситуации, когато предвидените планове или проекти доказват, че са необходими:

- в рамките на действия или политики с цел защита на фундаментални стойности за живота на гражданите (здраве, безопасност, околна среда);
- в рамките на фундаментални политики за Държавата и Обществото;

⁵⁹ В тази връзка могат да се вземат под внимание съответните аспекти, посочени в Съобщението относно Инициативата за суровини (COM(2008) 699 окончателно, SEC(2008) 2741).

- 72 Ръководство на ЕК за съответствие на дейностите в минната индустрия за неенергийни цели с изискванията на Натура 2000
- в рамките на изпълнение на дейности от икономическо или социално естество, изпълнение на определени задължения на обществените служби.

Трябва да се отбележи, че условията на първостепенен обществен интерес са даже по-строги, когато става въпрос за реализиране на план или проект, който вероятно ще засегне отрицателно целостта на зона от Натура 2000, която има засегнати *приоритетни* местообитания и/или видове. Плановите и проектите могат да бъдат обосновани, само ако наложителните причини от приоритетен обществен интерес се отнасят до:

- човешкото здраве и обществената безопасност или
- първостепенните благоприятни последици за околната среда, или
- други наложителни причини, ако, преди одобрение на плана или проекта, е представено мнение от Комисията (ЕС 2007b).

6.4. Приемане на всички необходими компенсаторни мерки

Компенсаторните мерки, както са описани в Член 6(4) от Директивата за местообитания, са "последна инстанция" и се използват само когато е взето решение да се продължи с план или проект, които биха могли да имат отрицателен ефект върху целостта на зона от Натура 2000, защото няма други алтернативи и проектът се счита от първостепенен обществен интерес при гореописаните условия.

Компенсаторните мерки представляват мерки, специфични за неизбежните отрицателни ефекти на проекта или плана. Те имат за цел да защитят цялостната кохерентност на Натура 2000 и да предоставят компенсация, точно съответстваща на отрицателните ефекти върху видовете и местообитанията.

Опитът в изпълнението на компенсаторни мерки съгласно Член 6(4) от Директивата за местообитания в контекста на проекти на МИНЦ е малък, като се има предвид, че е малко вероятно много проекти на МИНЦ да достигнат този етап, тъй като обикновено съществува алтернатива, оказваща по-малка вреда. Може и да липсва информация за такива случаи. Изпълнението на компенсаторни мерки съгласно Член 6(4) може да спечели от опита, който съществува с по-общото използване на офсетове на биоразнообразие от МИНЦ (вижте Глава 7).

За защита на цялостната кохерентност на Натура 2000 компенсаторните мерки, предложени за план или проект, трябва:

- а) да съдействат за опазването на естествените местообитания и видове от интерес за Общността "в рамките на въпросния биогеографски регион", за да осигурят поддържане на цялостната кохерентност на Мрежа Натура 2000 (за зони, посочени като защитени съгласно Директивата за местообитания), или в рамките на същия обхват, маршрут на миграция или територия за зимуване за видове птици (тоест зони, посочени като защитени съгласно Директивата за птици) в Държавата-членка.
- б) да се отнасят, в сравними пропорции, до отрицателно засегнати местообитания и видове от интерес за Общността;
- в) да предоставят функции сравними с тези, обосновавали избора на оригиналната зона, особено по отношение на адекватното географско разпределение.

Счита се за добра практика да се предприемат компенсаторни мерки възможно най-близо до засегнатата зона, за да се максимизират шансовете за защита на цялостната кохерентност на мрежа Натура 2000. Следователно, локализирането на компенсация в рамките на или близо до зоната от Натура 2000 в място с подходящи условия за успех на мерките е най-предпочитаният вариант. Обаче това не винаги е възможно и е необходимо да се установят редица приоритети, които ще се прилагат при търсене на местоположения, отговарящи на изискванията на Директивата за местообитания.

По принцип компенсаторните мерки трябва да се установят и да заработят преди да започне работата по плана или проекта. Това цели неутрализирането на ефекти от проекта, оказващи вреда върху видове и местообитания чрез предлагане на алтернативни местоположения в компенсаторна зона.

Ако това не може да се постигне напълно, компетентните органи биха могли да изискат допълнителна компенсация за междинни загуби, които биха се случили междувременно. Държавите-членки трябва да отделят особено внимание, когато отрицателните ефекти от план или проект възникват в редки естествени местообитания или в естествени местообитания, нуждаещи се от дълъг период време за осигуряване на същата екологична функционалност (ЕС 2007b). При тези обстоятелства, вероятността от дългосрочен успех най-добре се оценява чрез рецензирани научни проучвания на тенденции.

Информацията за компенсаторните мерки следва да се предаде на Комисията преди изпълнението им и всъщност преди реализацията на плана или проекта. Следователно е препоръчително компенсаторните мерки да бъдат предадени на Комисията възможно най-бързо, след като са приети в процеса на планиране, за да позволят на Комисията, в рамките на компетенциите ѝ на пазител на договора, да оцени дали разпоредбите на Директивата се прилагат коректно (ЕС 2007b).

Комисията ще предостави мнение кога приоритетните местообитания и/или видове биха могли да бъдат отрицателно засегнати. При предоставяне на мнение Комисията ще провери баланса между засегнатите екологични стойности и посочените наложителните причини и ще оцени компенсаторните мерки. Мнението не е обвързващо, но в случай на несъответствие с правото на Общността, може да се предприеме юридическо действие. Съгласно съществуващото Ръководство на ЕК (ЕС 2007b) компенсаторните мерки съгласно Член 6(4) могат да представляват едно или повече от следните:

- **Възстановяване или подобряване** в съществуващи зони от Натура 2000: възстановяване на местообитание за поддържане на неговата стойност на опазване и съответствие с целите на опазване на зоната или подобряване на оставащото местообитание, пропорционално на загубата вследствие на плана или проекта;
- **Възпроизвеждане на местообитание**: възпроизвеждане на местообитание в нова или разширена зона, за да бъде включено в Натура 2000;
- **Обозначаване на нови зони за защитени** съгласно Директивите за птици и местообитания, заедно с гореописаните работи. Относно компенсаторните мерки за защитените зони съгласно Директивата за птици (СЗЗ), всяко ново местообитание, създадено като компенсация за вреда, нанесена на СЗЗ, трябва да се класифицира като СЗЗ, при спазване на целите на директивата, за да поддържа цялостната кохерентност на мрежата.

Ключовите проблеми при изработване на компенсаторни мерки включват:

- Цели за справяне с неизбежните отрицателни ефекти и за защита на цялостната кохерентност на Натура 2000

- Гарантиране, че компенсацията е осъществима и ефективна, тоест ниво на риск от неуспех
- Оценка на техническа осъществимост;
- Степен на компенсаторни мерки;
- Местоположение спрямо вредата
- Ориентиране във времето спрямо вредата
- Дългосрочно изпълнение.

7. ПРАКТИКИ НА МИНЦ И ВРЪЗКАТА ИМ С РАЗПОРЕДБИТЕ НА ЧЛЕН 6.3 И ЧЛЕН 6.4

- МИНЦ полага усилия не само да намали въздействията, но също така и да съдейства за опазването на биоразнообразието, в частност чрез рекултивация на миннодобивните обекти и осъществяване на офсети на биоразнообразие.
- Рекултивацията на обект може да съдейства за създаването на местообитания и опазването на определени видове, защитени от Директиви на ЕС за природата.
- Нарасналата рекултивация на мини и кариери е довела до по-голямо признаване на потенциала ѝ за съдействие на целите на биоразнообразието.
- Офсетите на биоразнообразие са практика, често използвана от МИНЦ за компенсиране на неизбежни въздействия върху биоразнообразието в резултат от нейните действия. Тази практика може също така да осигури възможности за подобряване на местообитанията и популациите на видове в ЕС.
- Взаимоотношението между тези практики на МИНЦ и Член 6(3) и Член 6(4) на Директивата за местообитания трябва да бъде допълнително проучено в бъдеще.

7.1. Рекултивация

Рекултивацията е процесът на превръщане на изоставени земи в използваеми и може да включва както инженерни, така и екологични решения. Обикновено планът за рекултивация е съставна част от проекта на МИНЦ и е част от условията за одобрение⁶⁰. Проектите по рекултивация на мини и кариери все повече се използват за възстановяване на определени видове и местообитания в края на цикъла на живот на проекта.

Проектите за рекултивация на обекти притежават потенциала да съдействат за създаване на местообитания и запазването на определени видове, защитени от Директивите на ЕС относно природата. Стратегическото планиране на рекултивацията е уместно тогава, когато действията могат да бъдат интегрирани в по-широка стратегия за опазване (напр. регионална, национална). В ЕС има няколко интересни опита, разработени в партньорство между НПО, местни заинтересовани страни и индустрията. Примери са включени в Приложение 2.

7.1.1. Разглеждане на рекултивация на мини/кариери в контекста на Член 6 от Директивата за опазване на местообитания

Уместен въпрос, свързан с оценката на ефектите от миннодобивните дейности върху Натура 2000, е дали планът за рекултивация може да съдейства за мерките за смекчаване или компенсация на отрицателните ефекти върху целостта на обекта.

Планиране на рекултивация на обекти в полза на биоразнообразието при миннодобивни работи (Великобритания)

През 2005 година RSPB започва проект Потенциал за възстановяване на полезни изкопаеми, който използва Географската Информационна система (ГИС), за да оцени потенциала за създаването на важни местообитания на дивия свят на терени с полезни изкопаеми в Англия. След това този потенциал беше сравнен с целите за разширяване на местообитанията във Великобритания (План за действие относно биоразнообразието на Великобритания), за да се покаже приноса, който терените с полезни изкопаеми в Англия биха могли да имат. Проектът се осъществи с подкрепата на Aggregate Levy Sustainability Fund (ALSF) чрез Minerals Industry Research Organisation (MIRO).

Първия резултат от Проекта беше докладът *“Природата след полезните изкопаеми: как възстановяването на минен обект може да донесе полза на хората и дивата природа”*. Докладът посочи резултатите от ГИС анализа заедно с резултатите от изследване на действащите фирми и съставителите на планове, като разгледа факторите, предотвратяващи създаването на по-голямо местообитание на терени с полезни изкопаеми. Докладът също така предостави мнение за приноса на миннодобивните обекти за UK BAP и даде препоръки за реализиране.

Втория резултат беше уеб-сайтът “After Minerals” (www.afterminerals.com), който позволява на потребителите да разгледат всеки един от 1300 действащи миннодобивни обекти в Англия и да видят местообитанието(ята), които биха могли да бъдат създадени там. Това е важен източник в подкрепа на създаването на по-висококачествени местообитания на терени с полезни изкопаеми.

Чрез осъзнаване на факта, че създаването на местообитание в миннодобивен обект навсякъде, където физически е възможно, е неосъществимо, или даже нежелателно, моделът продължи с приоритизиране на обектите според съседството им със съществуващи малки петна на същото местообитание. Например, ако миннодобивен обект е подходящ за създаването на низинна и равнинна местност и е съседен до съществуващо петно низина, то той ще бъде от най-висок приоритет за този тип местообитание.

⁶⁰ Съгласно Директивата за минни отпадъци 2006/21/ЕС се изисква рекултивация на минно съоръжения за отпадъци, като отпадъчни насипища и хвостохранилища.

Съществуващото ръководство на ЕС за Член 6 от Директивата за местообитания различава следните понятия:

- **Мерките за смекчаване** - целят да сведат до минимум или дори да отстранят неблагоприятните ефекти върху зоната (вижте Раздел 5.5).
- **Компенсаторните мерки** - насочени са към компенсиране на ефектите върху зони, чиято цялост е засегната неблагоприятно от план или проект, така че цялостната кохерентност на мрежата Натура 2000 да бъде защитена.

Компенсаторните мерки по смисъла на Член 6(4) се взимат по внимание само след проведена оценка и след като не е било констатирано, че целостта на зоната няма да бъде неблагоприятно засегната, когато няма алтернативни варианти и когато има наложителни причини от приоритетно значение за обществото. Компенсаторните мерки са насочени към компенсиране на ефектите върху местообитания и/или видове, засегнати отрицателно от плана или проекта, например дадено парче от местообитанието се заменя с друго, често новосъздадено, или чрез подобряване на вече съществуващото.

По отношение на възможността рекултивацията да съдейства за мерки за смекчаване или компенсиране в контекста на Член 6, могат да се направят следните изводи:

- Операторите на полезни изкопаеми трябва да анализират възможната роля на рекултивацията за намаляване на предвидените неблагоприятни ефекти. Въпреки че е малко вероятно рекултивацията изцяло да премахне тези въздействия, особено, когато те са следствие от физически добив и следователно загуба на характеристики на района, все пак може да има обхват за намаляване на тяхната магнитуда, например чрез поетапна рекултивация на разкопаните части от миннодобивните терени по време на фазата на експлоатация. В подобни случаи е възможно рекултивацията да се разглежда като принос за "смекчаване" на ефектите от проекта.
- Често рекултивация се прави не само след, но вече и по време на миннодобивни работи по интегриран начин, например целият миннодобивен район може да е 10 ha, но само 2 ha се експлоатират в даден момент, придружени с текуща рекултивация на миннодобивните площи. Колко съществен е приносът за смекчаване зависи от засегнатите местообитания и видове. Земеделските местообитания, използвани от разнообразни видове птици, могат в повечето случаи да бъдат възстановени с достатъчна сигурност в относително кратки срокове, особено когато оригиналната почва е запазена и се използва при рекултивацията. От друга страна, повечето типове местообитания от Приложение I на Директивата за местообитания може да имат нужда от повече време, за да бъдат изцяло възстановени.
- Там, където няма постигнати резултати от рекултивация в продължение на много години (или даже десетилетия) след като миннодобивните работи са започнали и са възникнали ефекти върху зона от Натура 2000, не би било възможно рекултивацията да се разглежда като принос за "смекчаване" на ефектите от проекта поне в контекста на същинската оценка по смисъла на Член 6.
- Същинската оценка анализира дали проектът би могъл да повлияе неблагоприятно върху целостта на зона от Натура 2000 и взема под внимание всеки принос, който рекултивацията би могла да направи за цялостните мерки за смекчаване. Това трябва да се определя за всеки случай отделно, взимайки под внимание всички проблеми, като: цели на опазване на зона от Натура 2000, които могат да бъдат засегнати от миннодобивния проект, естеството и продължителността на проекта и предвидените неблагоприятни ефекти, размера на миннодобивната зона, експлоатирана всеки път,

- 77 Ръководство на ЕК за съответствие на дейностите в минната индустрия за неенергийни цели с изискванията на Натура 2000
съставянето и ориентирането във времето на програмата за рекултивация като част от протичащото управление на проекта и т.н.

По отношение на зоните от Натура 2000 основният критерий, според който рекултивацията трябва да изпълни изискванията за мярка за смекчаване, е, че всеки път трябва да демонстрира, че целостта на зоната, т.е. кохерентността на нейните екологична структура и функции, е запазена в границите на цялата площ (вижте глава 5).

Допълнителните критерии, които трябва да бъдат изпълнени, когато се разглежда дали рекултивацията съдейства за поддържането на целостта на зоната, са следните:

1. Мерките на рекултивацията са насочени към отрицателно засегнати местообитания и/или видове (т.е. възстановяване на същия тип местообитание / вид).
2. Мерките на рекултивацията целят засегнатата площ.
3. Рекултивацията трябва да доведе до значително намаляване на отрицателните ефекти по продължителност, обхват и интензивност. Това намаляване трябва да бъде постигнато в кратки срокове по време на добива.

Съгласно Член 6(4) Комисията е предложила компенсаторните мерки да бъдат осъществени преди стартирането на проекта (ЕС 2007b), така че, като цяло, рекултивацията не би могла да бъде разглеждана като принос към компенсацията, поне не и за същия проект.

Въпреки това, при много особени обстоятелства, рекултивацията на миннодобивен обект (проект А), без отрицателен ефект върху зона от Натура 2000, би могла да осигури подходящи и подобрени компенсаторни мерки за друг миннодобивен проект (проект Б) в различна зона, където отрицателните ефекти не могат да бъдат изключени и където могат да се спазят тестовите за алтернативни решения и наложителни причини от приоритетно обществено значение.

Това ще изисква възобновяването или възстановяване на типовете местообитания, засегнати от проекта, или възстановяването или подобряването на популация от видове да са успешно постигнати преди да се появят отрицателните ефекти от проекта. Нещо повече, подобни мерки трябва да бъдат проведени на подходящо място с цел запазване на кохерентността на мрежата Натура 2000.

7.1.2 Ефективност на рекултивацията

Голям е потенциалът за създаване на местообитания с висока стойност за биоразнообразието чрез рекултивацията на обекта. Въпреки това, възстановяването на оригиналните колонии от растения и животни е труднодостижимо, особено, когато теренът е бил силно разрушен (ICMM, 2006). Трябва внимателно да се анализира осъществимостта и степента на успех на създаване или възстановяване на местообитания или популации от видове, които има равнозначно качество (по смисъла на екологични свойства и услуги на екосистемата) с тези, които са засегнати.

Много местообитания от значение за Общността, в частност местообитания, които са се развивали в продължение на хиляди години, е трудно да бъдат възстановени и трябва да минат много десетилетия, дори стотици години, за да се достигне приемливо ниво на екологическо качество. Освен това, трябва да се вземе под внимание, че определени типове местообитания и/или видове, включени в Директивата за опазване на дивите птици и тази за опазване на местообитанията, може да бъдат незаменими в определена зона и в контекста на мрежата Натура 2000.

Разбира се, има и доста положителни примери – като например разработките за пясък, глина и дребен чакъл, които са се превърнали във важни зони за зимуващите водни птици и водни видове. МИНЦ полага значителни усилия да изпълнява планове за рекултивация, които имат за цел възстановяването на първоначалните местообитания и общности в миннодобивните обекти. Подходящите техники могат да включват, например,

репродукция на местни и ендемични растения в разсадник, което изисква събиране на семена на място и пресаждането им в друг район при подходящи условия на околната среда (напр. почва, влажност, слънце и др.). Нарасналото осъзнаване на потенциала на мините и кариерите за националните и регионални цели на биоразнообразието е довело до рекултивирането на повече терени с цел опазване на природата.

Интеграцията на рекултивацията с текущи миннодобивни и строителни работи на обекта е ключов фактор при постигането на ефективност. Миннодобивните работи могат да създадат подходящи форми на терена, като отнемането на почва може да бъде така планирано във времето, че почвата да бъде прехвърлена директно до близки терени, където ще бъде използвана за рекултивация⁶¹.

Някои планове за рекултивация включват оценка на техниките и анализ на тяхната приложимост и ефективност. Това може да осигури полезна информация за по-доброто планиране на времето, необходимо за постигане на очакваните резултати и възможната степен на успеваемост.

Оценка на техниките за рекултивация – примери

Техники за възстановяване на обрасли морски плажове (рядко и крехко местообитание) са били изпробвани в стара кариера за пясък и дребен чакъл в Dungeness, Великобритания (вижте Приложение 2). Естествените процеси на развитие на обрасъл морски плаж са много бавни. Пробите включвали засаждане на семена на зановец, ранен колонизатор на морските плажове, който произвежда отпадък, който пък помага на другите видове, включително лишеите, да се установят. След 4 години процентът на оцеляване е бил 6% и някои растения са се оказали доста здрави. Съобществата от лишеи са започнали да се установят между по-здравите растения.

В югоизточна Испания е била проведена оценка на техниките за рекултивация на гипсови кариери (Mota *et al.* 2004), показваща, че програмите за рекултивация на кариерите за гипс могат да бъдат възможност за възстановяване на популациите както на по-строгите ендемични, така и на много редки видове. Гипсофилните растения имат функция да възстановяват своите бивши популации в процес на сукцесия, което разкрива необикновената издържливост на тези местообитания, когато почвите, съдържащи гипс, са добре запазени. Въпреки това, широкоизползваната техника за покриване на кариерата след края на добива с горен слой почва изглежда помага на растителни общности, различни от оригиналните гипсофилни. Поради своя присъщ екологичен профил, гипсовите съобщества би трябвало да бъдат възстановени с видове и процедури, специално проектирани за тях, като се избягва „заравянето“ на гипса под слоевете почва с доста по-различен едафичен състав.

Плановите за рекултивация трябва да вземат предвид *дълготното време*, необходимо за постигането на успешно възстановяване на естествените местообитания и общности. Например, RSPB и Westminster Dredging PLC одобриха 40-годишен възстановителен план, който цели да създаде комплекс от солени лагуни с различна дълбочина и възсолени басейни на *Cliffe Pools* и район, разположен на южния бряг на естуара на Темза (Великобритания), където до 1972 година е била добивана глина за циментовата индустрия, оставяйки ями, които наводнявайки се, са образували мочурища. От 1960 година теренът е използван от Westminster Dredging Ltd за лицензирано депониране на отпадъци от речно драгиране чрез запълване на мочурищата (вижте Приложение 2).

Друг важен въпрос, в допълнение към необходимото време за постигане на резултати, е *степента на успеваемост*. Lockwood и Pimm (1999) са разгледали 87 проекта за възстановяване на водни екосистеми според 3 критерия: (а) ясни цели; (б) цели за възстановяване на част от бивша екосистема; (в) екосистеми, предмет на първоначално управление. Времето, необходимо за постигането на очакваните резултати, е било между 1 и

⁶¹ Williamson *et al.* 2003

53 години, средно 6, с варираща степен на успеваемост, само с няколко достигнати цели при прекратяване на управлението.

7.1.3. Допълнителни ползи за биоразнообразието

Когато същинската оценка е определила, че не се очакват никакви отрицателни ефекти върху целостта зона от Натура 2000 от миннодобивен проект, рекултивацията на миннодобивния терен предлага добра възможност за подобряване състоянието на опазване на определени местообитания и видове, защитени по смисъла на законодателство на ЕС за природа, и за подобряване свързаността на тези местообитания и видове в рамките на зоната или между тази зона и други зони от Натура 2000.

Много видове с висок приоритет на опазване в ЕС са рискови поради текуща и продължаваща фрагментация на местообитания. Екологичната свързаност е необходима за предвиждане, миграции, генетичен обмен през опрашване и географско разпределение.

Интензивното използване на селските местности в ЕС е довело до постепенна загуба на полуестествените местообитания. Рекултивацията на мини и кариери дава възможност част от тази загубените места да бъдат възстановени чрез създаване на нови местообитания посредством разширяване на съществуващи петна земя и създаването на връзки между местообитанията, формиращи с останалите петна земя устойчиви екологически мрежи.

Възстановяването или създаването на местообитания, които възстановяват функционалната свързаност, могат да осигурят значителни ползи за опазването, ако са от подходящи типове и качество (т.е. достатъчно широки) и в подходящи местоположения (Kettunen *et al.* 2007). Въпреки че, както се посочва по-горе, възстановяването на напълно функциониращи местообитания от значение за Общността често е много трудно и бавно – създаването на местообитания, които могат да улеснят движенията между петната местообитания (т.е. чрез осигуряване на достатъчно покритие), или на буферни местообитания е често изпълнимо (Eftec, доклад за ЕК, непубликуван).

Това подчертава важността на това какво индустрията често разглежда като „интегрирано планиране на закриване на миннодобивен обект”. Повечето опити досега допринасят за опазване на биоразнообразието само след приключване на добива – чрез рекултивация на нарушената и изоставена земя по време на експлоатация. Всъщност, за да се осигури успешно управление на цеността на биоразнообразието в и около миннодобивните обекти, се изисква активно и адаптивно управление през целия жизнен цикъл на мината или кариерата – от първоначалната експлоатация до закриването и последващите грижи⁶².

7.2. Офсети на биоразнообразие

МИНЦ често прилага йерархия от мерки за смекчаване на вредите, нанесени на биоразнообразието, като офсетът се счита за “последна инстанция” за справяне с неизбежни остатъчни въздействия.

⁶² “Планиране на интегрирано закриване на мина: инструменти” (2008), Международен съвет за добив на полезни изкопаеми - полезен източник на допълнителна информация как интегрираното планиране на закриване на мини може да помогне за рекултивация на миннодобивни обекти с цел опазване на биоразнообразието.

По принцип, офсетът е дейност за опазване на околната среда, която се извършва извън засегнатия район с цел да се компенсира неизбежната вреда, в допълнение към всички мерки за смекчаване или рекултивация, които могат да се изпълнят в тази зона (ten Kate et al. 2004). Някои предприемачи притежават огромни площи земя и при дадени обстоятелства извършват офсетовите за биоразнообразие върху земя, която иначе няма да бъде управлявана за опазване на околната среда, като начин за компенсиране на развойни дейности в друга част на участъка (Rio Tinto/ EarthWatch Institute, 2006).

Предприетите от МИНЦ офсетове могат да включват създаване, възстановяване или подобряване на местообитание. В някои случаи могат да се преместят общности от видове или растения. Офсетовите също така могат да включват закупуване на участък със сходно местообитание за защита в дългосрочен план (Rio Tinto/ Earthwatch Institute 2006, ICMM 2006).

Какво представляват офсети на биоразнообразие?

- Офсетите на биоразнообразие се дефинират понякога като измерими резултати от опазване на околна среда в резултат на действия, целящи да компенсират значителни остатъчни въздействия върху биоразнообразието, произтичащи от разработването на проект, след като са предприети подходящи превантивни и смекчаващи мерки. Целта на офсета на биоразнообразие е да няма никаква нетна загуба и по възможност да има нетна печалба от биоразнообразие на терена по отношение на състава на видовете, структурата на местообитанието, функцията на екосистемата, използването от хора и културните ценности, свързани с биоразнообразието. (BBOP 2009).

Колкото до рекултивацията, ключовият въпрос е как да се разглежда офсетът по смисъла на разпоредбите на Член 6(3) и Член 6(4) от Директивата за местообитания, тоест дали офсетът би могъл да се счита за мярка за смекчаване или компенсация.

Вземайки под внимание определението на смекчаващи и компенсаторни мерки в съществуващото ръководство на ЕК (вижте 7.1) и гореспоменатите дефиниции на „офсет на биоразнообразие“ като мерки, които се отнасят до остатъчни отрицателни ефекти след като мерките за смекчаване са били използвани, не би изглеждало възможно офсетът да се разглежда като мярка за смекчаване за целите на Директивата за местообитания. Въпреки това, офсетът би могъл да предложи възможност за компенсация по смисъла на Член 6(4) от Директивата за местообитания, когато всички реквизити, определени в този Член, са спазени. (например наложителни причини от приоритетно обществено значение и отсъствие на

алтернативи, вижте глава 6). Така или иначе, това е важен въпрос и изисква допълнително проучване (вижте глава 9).

Офсетът на биоразнообразие е понятие, типично за практиката на МИНЦ, което надхвърля задълженията, произтичащи от Директивата за местообитания. Често МИНЦ притежава огромни площи земя и има дългосрочни икономически перспективи за районите, които експлоатират, и може да пожелае да компенсира незначителни въздействия с цел избягване на възможно натрупване на няколко незначителни въздействия, които биха могли да доведат до едно по-значително. Това може да предостави повече място за маневри за бъдещи проекти в същия район.

МИНЦ може доброволно да предприеме действия за подобряване състоянието на опазване на видове или типове местообитания. Офсетът на биоразнообразие може да осигури възможности за подобряване на местообитания и популации на видове в ЕС, много от които са в неблагоприятно състояние на опазване. Също така има значителен потенциал за обръщане на посоката на фрагментация и подобряване на функционалната свързаност чрез

възстановяване на местообитания в подходящи места, както вече бе споменато в предишния раздел за рекултивация.

Много Държави-членки на ЕС са разработили Планове за действие относно биоразнообразието, които включват цели за възстановяване на местообитания (например УКВАР⁶³). Местоположението на офсета може да се препоръча и чрез инструменти за избор на места (Keisecker et al. 2009).

8. МИННОДОБИВНИ РАБОТИ И НАТУРА 2000 В МОРСКА СРЕДА

- Разпоредбите на Директивата за местообитания се отнася както за зони на сушата, така и във водата, но мрежата на Натура 2000 не е напълно разработена за морска среда.

- Миннодобивните работи в морска среда, особено добивът на инертни материали, стават все по-важни. Планове и проекти, включващи добивни дейности в морска среда, също подлежат на оценка в съответствие с Член 6(3) от Директивата за местообитания, ако е вероятно да окажат съществени ефекти върху зони от Натура 2000.

- Териториалното планиране в морска среда се счита за ключов инструмент за оптимизиране използването на морското пространство с полза за икономическото

⁶³ <http://www.ukbap.org.uk/>

развитие и морската околна среда. Подходът на зонирание предоставя възможността за добив на инертни материали от морето в съществуваща мултифункционална околна среда по стратегически начин.

- В сравнение със земната околна среда, липсата на подробна информация относно биоразнообразието в морската среда може да създаде трудности. В някои случаи могат да се използват определени добри практики за осигуряване на възстановяването на засегнатите местообитания и групи дънни растения и животни.

Човешките дейности във водните зони от Натура 2000, както и в зоните на сушата, се регулират от едни и същи разпоредби на Директивата за местообитания. Планове и проекти в морска околна среда с възможни ефекти върху морските или крайбрежните зони от Натура 2000 трябва да се разглеждат съгласно разпоредбите на Член 6(3) и Член 6(4).

Принципите, посочени в предишните глави на този документ, се прилагат еднакво и за миннодобивните дейности с неенергийна цел в морски зони. Въпреки това, признавайки, че характерните черти, чувствителността и типовете влияние се различават в някаква степен от тези на сушата, този раздел ще разгледа няколко специфични въпроса, които засягат тези дейности в морска околна среда.

Добивните дейности в морска среда, особено добива на инертни материали, стават все по-важни. Морските инертни материали са важни като местни запаси⁶⁴ и в много държави пясъкът и чакълът, драгирани от морското дъно, могат да заместят материали, добивани от източници на сушата. Количеството пясък, използвано за защита на брега и за запълване на плажове, напоследък се е увеличило значително. За запълване на плажове като цяло морските материали се считат за най-подходящи от икономическа, техническа и екологична гледна точка (ICES 2003, Sutton and Boyd 2009). В тази връзка, повече от 40% от общото количество инертни материали, добивани главно в Северно море през 2002 година, са били използвани за запълване на плажове (Birklund and Wijsman 2005). Освен това, добивът на пясък и чакъл могат да изиграят важна роля при изграждане на защитни структури на брега срещу повишаване на морското ниво в резултат на климатични промени, особено в зони с нисък бряг, където такива мерки биха могли да са въпрос от национална сигурност. Направеният добив за подобни цели може да покрие широки райони и следователно да се включи във всички национални трансгранични морски териториални планове.

Морските източници на материали на морското дъно, които отговарят на съответните стандарти за качество, не са широко разпространени. Икономически фактори, технически пречки и находища на подходящи източници на пясък и чакъл са ключови фактори за избора

на потенциални площи за драгиране. Разстоянието от лицензиран район до точката на доставка и пазара е важно при определяне на търговската рентабилност и конкурентноспособност на морските инертни материали. Дълбочината на водата също е важна, защото драгите работят на максимална дълбочина на водата от 60 метра, а повечето добивни работи се осъществяват между 20 и 35 метра (PDE 2001).

Пясъкът и чакълът съставят по-голяма част от полезните изкопаеми, драгирани от морето, но има и други полезни изкопаеми, които могат да се драгират от морското дъно, като например варовик и метални руди.

⁶⁴ Например в Лондон и Югоизточна Англия, една трета от нуждата от инертни материали се покрива от морски източници (10Mt), а в Южен Уелс 90% от естествените дребни инертни материали (пясък) идват от морски източници.

Нещо повече, имайки предвид, че пясъчните и чакълести морски дъна осигуряват местообитания за хвърляне на хайвер за много видове риби, част от които са обект на търговски риболов, общата политика на ЕС по рибарство е също и подходящ ключов политически инструмент.

Натура 2000 в морска среда

Докато мрежата Натура 2000 като цяло е добре разработена във вътрешността и в бреговите райони, идентификацията на зони от Натура 2000 за морската среда в открити води все още не е завършена. Нуждата от пълно прилагане на Директивите за местообитания и птици към морската околна среда в открити води на Европейския съюз, особено по отношение на установяването на мрежата Натура 2000, представлява ключово предизвикателство за политиката за биоразнообразие на ЕС през идващите години.

Работна група за морската околна среда, създадена от Комитета за местообитания, е разработила специфични насоки за установяване на мрежата Натура 2000 и прилагането на Директивите за местообитания и птици в морска околна среда⁶⁵, в частност в открити води, където се прилагат тези Директиви (ЕС 2007d, вижте също така решение на Европейския съд по дело C-6/04, Комисията срещу Великобритания, параграф 114 et seq).

Дефиниции за типовете морски естествени местообитания са били изготвени от Европейската Комисия като преработка на "Ръководството на ЕК за интерпретация на местообитания", както и Списъци на съществуващи типове морски местообитания за различните Държави-членки.

Само седем типа морско местообитание (Приложение I) и 22 морски вида (Приложение II) от значение за Общността са включени в Директивата за местообитания (92/43/ЕЕС). Две местообитания в морска околна среда от Приложение I – *"постоянно покрити от морска вода пясъчни и тинести плитчини"* (ЕК-Код 1110) и *"рифове"* (ЕК-Код 1170) са показали в миналото, че се препокриват пространствено с райони от интерес за добива на морски пясък и чакъл. Ето защо, в частност тези две естествени местообитания притежават потенциала за конфликт между икономически и екологични интереси. Но би трябвало да се помни, че изборът на зони от Натура 2000 трябва да следва научни критерии (вижте Дело C-371/98).

Някои могат да поспорят, че част от местообитания от дюни на сушата, включени в Директивата за местообитания в Приложение I зависят от морските отлагания на пясък за поддържане на тяхното благоприятно състояние по опазване, в частност в райони с издигане на терена, както е Балтийско море; в тази връзка, постигането на кохерентност между териториалното планиране на суша и в море е един от 10-те ключови принципи за морско териториално планиране (вижте 8.1). Морските бозайници също така могат да бъдат засегнати от подводния добив, в смисъл например на загуба на естественото им местообитание, обезпокояване, отдалечаване и неуспешно размножаване.

Що се отнася до морските видове птици, важни колонии за размножаване на морски птици и брегови райони за презимуване или почивка за водни птици по време на миграция са станали вече Специални зони на защита (СЗЗ) или ще бъдат определени за такива в близко бъдеще. Дълбоководни и пелагични местообитания, в райони в близост до или на разстояние от брега, се използват от някои птици, посочени в Приложение I, и мигриращи птици, за разнообразни цели, включително хранене, почивка и смяна на пера. Списък на видовете, които се срещат в европейските морски води, за които е необходимо да се вземат предвид СЗЗ, е представен в Ръководството за установяване на мрежа Натура 2000 в морска среда (ЕК 2007d).

8.1. Териториално планиране в морска среда

⁶⁵ ЕС 2007d. http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/marine/index_en.htm

Съществуващите рамки при планирането са фокусирани главно към сушата. Предизвикателствата, които възникват вследствие на увеличаващото се използване на морето, от морски транспорт, риболов, аква култура, спортове за свободното време, произвеждане на енергия в открито море и други форми на експлоатация на морското дъно, следва да бъдат взети под внимание. Ето защо териториалното планиране в морска среда може да бъде фундаментален инструмент за устойчиво развитие на морските райони и крайбрежните региони и за възстановяването на екологията на европейските морета (ЕС 2007е).

Териториалното планиране в морска среда осигурява механизъм за участие на всички заинтересовани страни, което е особено важно, тъй като множество организации са компетентни в планирането и управлението на дейности в морска среда (WWF/Wildlife Trusts 2004; Ehler and Douvère 2009).

През 2008 г. Европейската комисия издаде Съобщение за териториалното планиране в морска среда (Maritime Spatial Planning - MSP), фокусът на което е постигането на общите принципи за ЕС (COM(2008) 791 окончателно)⁶⁶. Териториалното планиране в морска среда се счита за ключов инструмент за Интегрираната морска политика на ЕС. То помага публичните власти и заинтересованите страни да координират действията си и оптимизира използването на морското пространство с ползва за икономическото развитие и морската околна среда. Това Съобщение цели да подпомогне изпълнението на териториално планиране в морска среда от Държавите-членки и да окуражи осъществяването му на национално и ЕС ниво. Също така то урежда ключови принципи за териториално планиране в морска среда и се стреми, чрез дебати, да окуражи развитието на общ подход сред Държавите-членки.

⁶⁶ "Пътна карта за териториално планиране в морска среда: Постигане на общите принципи в ЕС"
http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/spatial_planning_en.html

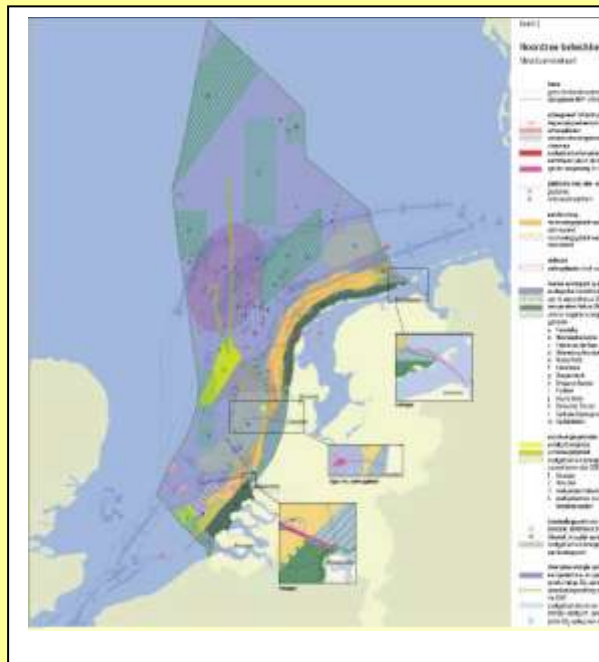
Пример за териториално планиране: политика на МИНЦ за добив на пясък в Холандия

Холандският национален план за води⁶⁷ осигурява цялостна рамка за бъдеща интегрирана политика относно холандските води, включваща политика за добив на пясък. Тя съдържа дългосрочна прогноза за използването на Северно море, в която цялата екологично богата крайбрежна зона до установения контур* на 20м дълбочина е защитена от добив, а добивът на пясък е с приоритет пред други нужди в зоната между 20-метровия дълбочинен контур и дългата 12 мили граница.

С цел ограничаване на вероятните ефекти от добива на пясък върху морското дъно и рибните стопанства и с цел осигуряване на пясък в рамките на зоната от 12 мили колкото е възможно за по-дълго време, се предлага дълбок пясъчен добив вместо добив на 2-метрова дълбочина, който се използва понастоящем.

За терените от Натура 2000 се предвиждат специфични защитни мерки.

*Установеният дълбочинен контур е опростяване на действителната дълбочинна контурна линия.

Карта на териториално планиране в холандското EEZ за добив на пясък

Натура 2000 и другите ценни естествени площи са представени в зелен цвят; площите за добив на пясък за плажове и издигане на терен са представени в оранжев цвят.

Използването на зониран подход може да предостави варианта за включване на добива на морски инертни материали към една съществуваща околна среда, използвана широко по стратегически начин. Предоставянето на добре аргументирани, научно издържани данни за съответните променливи и взаимодействия позволява евентуалните неблагоприятни взаимодействия с Натура 2000 да се отчетат преди получаването на разрешение за конкретни дейности в рамките на определената зона. Чрез използването на процеса на зониране по обективен и прозрачен начин е възможно идентифицирането на районите, където вероятно драгирането за морски инертни материали е подходящо или приемливо.

Този подход е взаимно изгоден и за регулаторните органи – от гледна точка на насочването на процеса на вземане на решения, и за инициаторите на проекта – чрез намаляване на несигурността по отношение на бъдещото инвестиционно планиране (Sutton *et al.* 2008). Успехът на този подход зависи до голяма степен от обхвата и точността на данните за морската околна среда на база множество характеристики, в частност местоположението, разпределението и обсега на морски видове и типове естествено местообитание. Зонираният подход също така трябва да обръща внимание и на важността от сигурност на доставката на суровини в дългосрочен план. Като цяло, зонираният подход може да осигури това, което предпочита промишлеността на драгиране и това, което изисква защитата на околната среда.

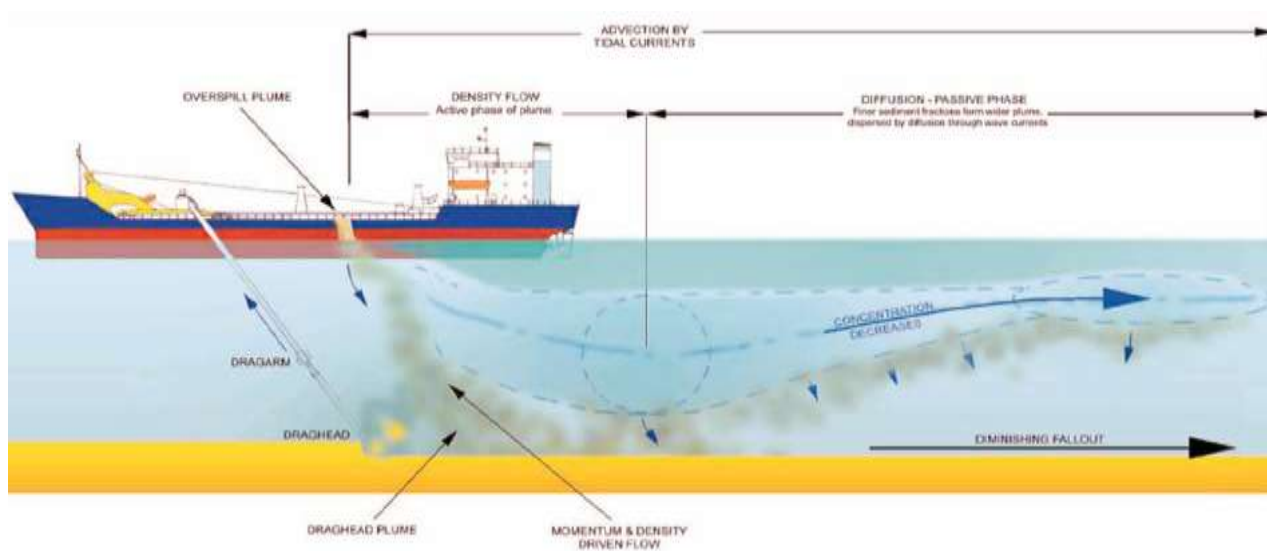
В случай на вероятни значителни ефекти върху зони от Натура 2000, подобни планове следва да бъдат предмет на оценка в съответствие с Член 6(3) от Директивата за местообитания.

⁶⁷ http://www.verkeerenwaterstaat.nl/english/topics/water/water_and_the_future/national_water_plan/

8.2. Въздействия от добива върху морски естествени зони

Ефектите от морския добив на инертни материали са свързани с преобладаващия хидроложки режим, седиментите на обекта и ефектите от премахване на седименти от морското дъно, или резултата от връщане на седимент на морското дъно чрез мантийни струи (Newell & Garner, 2007). Генерирани от драгиране мантийни струи могат да се простират на значителни разстояния извън работната зона (MIRO 2004; John *et al.* 2000). Следователно, добивът извън зони от Натура 2000 може да окаже индиректни ефекти върху тях. Великобритания е публикувала Ръководство за морски минерални ресурси с препоръки за добив на инертни материали от морското дъно. (DCLG 2002).

Най-значителният ефект от драгирането е понижаването на нивата на морското дъно и премахването на седименти от морското дъно, което причинява временна промяна на топографията на морското дъно, състава и структурата на седиментите. Освен това, премахването на субстрата води до частично или понякога окончателно разрушаване на дълбоководната флора и фауна (MIRO 2004).

Фигура 7: Ефекти от процеса на добив на морски инертни материали. Източник: ВМАРА

Необходимо е да се прави разлика между стационарно драгиране и драгиране с трейлър: драгирането с котва се използва по-малко в ЕС (UEPG *pers. comm.*) и драгирането с трейлър оказва по-малко въздействие върху макрофауната в границите на драгирания район (Newell *et al.* 2003). Промените на морфологията на морското дъно, фактически повърхностните седименти, и ефектите върху съответната макрофауна са по-силни и дълги, когато добивните работи са по-интензивни или когато добивните обекти са разположени в стабилна околна среда. Последното проучване, проведено във Великобритания от Aggregate Levy Sustainability Fund (ALSF)⁶⁸ анализира въздействията от драгиране върху организмите, живеещи на морското

⁶⁸ The Aggregate Levy Sustainability Fund (ALSF) беше създаден през 2002г. с част от доходите, генерирани от производството на инертни материали. ALSF финансира проучвания, целящи минимизирането на ефектите от производството на инертни материали. Морският ALSF се ръководи от четири Партньора: Центъра за околна среда, рибни стопанства и аквакултури (Centre for Environment, Fisheries & Aquaculture Science - Cefas), Местния орган на управление (Communities & Local Government - CLG) чрез Организацията за проучване на промишлеността за минерални ресурси (Minerals Industry Research Organisation - MIRO), Natural England и English Heritage. Вижте: <http://www.alsfmepf.org.uk/downloads.aspx>

дъно (дълбоководни организми) под траекторията на драгата. Проучванията показаха 30-80% загуби на видово разнообразие, плътност на популация и биомаса на дълбоководни

безгръбначни и драгираните райони, като магнитудата на загубите зависи от интензитета на драгиране в целия район.

Тези загуби не се ограничават до рамките на драгирания район. Когато след пресяване огромно количество пясък се връща на морското дъно, има оставен 'отпечатък' върху състава на вида, който трудно съответства на зоната на фин пясък, депониран и след това разхвърлян по оста на приливните и отливните течения в зоната на драгата (MALSF 2007).

От друга страна, проучванията са показали, че понятието "възстановяване" на биологични съобщества след първия етап на колонизация не е лесно за дефиниране за сложни съобщества, чийто състав може да варира във времето, даже в райони, където е останал ненарушен. (Kenny et al., 1998, van Dalssen et al., 1999 and Boyed et al 2005)⁶⁹

Проучване, проведено в Атлантическото море на Северна Франция показва, че районът на депозиране беше по-нарушен от биологична гледна точка, отколкото драгирания район. Тези резултати показват, че непрякото въздействие от депониране на пясъци в близост до добивните обекти върху дълбоководната макрофауна може да е толкова значително, колкото и от преките ефекти (Desprez 2000). Взаимосмисленост от размера на частиците на отсекките мантийна струя от силт може да предизвика намалено произвеждане на фитопланктон и смяна на времето на цъфтене.

Според това проучване, което включваше 10-годишен мониторинг, рибите биха били по-малко засегнати от драгирането, отколкото животните с черупка, тъй като те могат да избегнат нарушения район. Обаче, определени видове могат да бъдат особено чувствителни, ако добивните работи за инертни материали съвпадат с районите, където те се размножават или хвърлят хайвер. Основният риск на отлагането на утайки е покриването с гъст прах на рибните яйца върху терените за хвърляне на хайвер, като при тези на херингата и пясъчници.

Затрудняването на храненето на дълбоководни организми, като мидите, представлява друго възможно въздействие. Много дънни видове риби могат да бъдат засегнати от премахването на дълбоководната флора, която е важен източник на храна. Въпреки това, районът ще се колонизира от дълбоководни животни и те могат да служат като източник за храна на дънните видове риби, ако доминиращите организми са приемливи за храна (Desprez 2000). Тези ефекти трябва да се вземат под внимание от гледна точка на времето и пространството.

Последствията от влошаването на дълбоководните общности също трябва да се вземат предвид по отношение на хранителните вериги. За морски птици, хранещи се с миди, живеещи в горните слоеве на седимента, се премахват средствата за прехрана и районите за храна могат да бъдат засегнати. Могат да се очакват ефекти и върху пясъчниците, особено ако предпочитаният размер на частицата седимент е променен. Пясъчниците са ключов фактор в морските хранителни вериги и е от особено значение за морските птици (например червеногуш гмуркач, гривеста рибарка) и морските бозайници (например морска свиня; Santos and Pierce, 2003).

Също така, шумът в морето от добивните работи може да засегне морски бозайници, като морската свиня и тюлените. Движението на кораби може да обезпокои птици със изразено поведение за бягство (Camphuysen et al. 1999; Garthe & Hüppop 2004). Вероятност от

⁶⁹ Сравнителни проучвания на експериментални драгирани и недрагирани обекти в открити води на източния бряг на Англия показаха, че и двата типа обекти през първите 3 години след прекратяване на драгирането са били подобни един на друг, но не и по отношение на състава на техните съобщества от предходната година (Kenny et al., 1998). Резултатите могат да се различават за други обекти.

обезпокояване съществува по време на периода на сменяне на оперението, когато птиците не могат да летят.

Въпреки това, при определени обстоятелства промяната в околната среда, вследствие на добива, може да не е негативна. Биогенетичният риф *Sabellaria spinulosa* (Приложение I от Директивата за местообитания) в съседство до съществуващи райони с лицензия за

производство (например в и около Hastings Bank, Великобритания) е пример за положителни ефекти, за които се смята, че извличат полза от допълнителния пясък, активизиран от процеса на драгиране (Newell and Garner 2007). Освен това, промените в топографията на морското дъно могат да генерират микро-местообитания, които могат да станат по-биоразнообразни, например рифове от черни продълговати миди, създадени на дъното на стари вдлъбнатини от стационарно драгиране в Английския канал.

Обаче, сегашното разбиране на ефектите от драгиране върху биологични ресурси със значение за опазване все още е някак ограничено. Докато нивото на доверие в сегашните знания за въздействията върху дълбоководни съобщества в драгираните райони е високо, за въздействията върху биологични съобщества извън границите на драгираните райони е доста ниско (MALSF 2007). В момента се провеждат няколко инициативи и проучвания за ефектите от неенергийни добивни работи върху морската околна среда на европейско ниво⁷⁰.

8.3 Същинска оценка

Планове и проекти, които вероятно ще окажат значителен ефект върху зони от Натура 2000 трябва да се проучват съгласно Член 6(3) от Директивата за местообитания. В границите на зона от Натура 2000 и/или заобикалящата я територия, която би могла да бъде засегната от драгирането (доколкото това би могло да засегне зоната от Натура 2000), същинската оценка трябва да разгледа възможните въздействия върху защитените местообитания и видове в зоната. Добивните работи могат да продължат в (или около) морска зона от Натура 2000 толкова дълго, колкото не засягат отрицателно целостта на тази зона съгласно Член 6(3) от Директивата за местообитания.

Морските зони от Натура 2000, предложени от Държавите-членки, но за които още не е приключило класифицирането, също така могат да бъдат засегнати от дейностите на морската индустрия за инертни материали (Bellew and Drables 2004). По отношение на зоните, които трябва да се класифицират съгласно Директивата за местообитания, *“защитните мерки, посочени в Член 6, параграфи (2), (3) и (4) от Директивата са необходими само за зони, които са в списъка на избраните зони от значение за Общността, приет от Комисията. Следователно, тези мерки не се прилагат към зони, включени в националните списъци, предадени на Комисията, но все още неодоброени от нея (дело С-117/03)”*. Въпреки това, *“Държавите-членки трябва, по отношение на зоните, избрани за включване в списъка на Общността, да вземат необходимите защитни мерки, за да поддържат екологичните характеристики на тези зони”* (вижте дело С-244/05 параграфи 44, 46).

По отношение на зони от Натура 2000, защитени от Директивата за птици (Специални защитени зони - СЗЗ) се прилага Член 6, параграфи (2) до (4) от Директивата за местообитания съгласно Член 7 от директивата. Въпреки това, за райони, които не са били класифицирани като СЗЗ, но следва да са били класифицирани като такива, Държавите-членки трябва да вземат необходимите мерки за избягване на замърсяване или влошаване на местообитанията или обезпокояване на птиците, доколкото те биха били значителни (дело С-374/98, параграфи 44, 45, 47).

⁷⁰ Вижте например: ICES Working Group on the Effects of Extraction of Marine Sediments and their Guidelines for the Management of Marine Sediment Extraction (<http://www.ices.dk/reports/MHC/2003/WGEXT03.pdf>); and the Marine Aggregate Network (<http://www.maggnet.info/show.php>)

Оценката на възможни преки и непреки, индивидуални и кумулативни въздействия от морския добив върху зони от Натура 2000 в морска околна среда и вероятно върху крайбрежни райони следва да вземе под внимание вероятната продължителност на всяко въздействие върху всяко защитено местообитание и вид. Например, възможните въздействия от добива на инертни материали върху местообитания от Приложение I и видове от Приложение II са били

идентифицирани в проект, финансиран от програма LIFE във Великобритания⁷¹ (вижте Таблица 5 долу).

Таблица 5. Възможни въздействия от добива на инертни материали от морето върху местообитания от Приложение I и видове от Приложение II (взето от PDE 2001)

Защитен обект	Възможно въздействие				
	Премахване на долнище на пласт / морско дъно	Увеличена мътност	Промени в състава на седименти	Промени в хидродинамичката / преноса на седименти	Ефекти върху качеството на водата
Приложение I Местообитание					
Сублиторални пясъчни плитчини	X	X	X	X	X
Естуари	X	X	X	X	X
Тинести и пясъчни морски плитчини, които не се покриват от морски води при нисък прилив	X	X	X	X	X
Лагуни				X	
Обширни плитки устия и малки заливчета	X	X	X	X	X
Рифове		X	X		X
Морски стръмни скални брегове и чакълести или каменисти морски плажове				X	
Солени блата и солени ливади				X	
Крайбрежни пясъчни дюни				X	
Скални местообитания и пещери		X		X	X
Приложение II Видове					
Морски бозайници	X	X			X
Риби	X	X	X		X

Значимостта и обхватът на ефектите зависи от редица фактори, включително местоположението на добивната зона, естеството на повърхността и лежащия под нея седимент, крайбрежните процеси, проекта, метода, степента, количеството и интензитета на добив и чувствителността на местообитанията и видовете, представени в зоната от Натура 2000, засегнати от добивните работи. Например, при особени обстоятелства може да се счита

⁷¹ Проект на Великобритания за морски специални зони за опазване (СЗО), с финансовата подкрепа на програма LIFE-Nature на Европейската Комисия. Съвместно начинание, в което участват English Nature, шотландската Natural Heritage, Съвет на селските общности в Уелс (Countryside Council for Wales), Комитет за съвместно опазване на природата (Joint Nature Conservation Committee), Служба за околна среда и наследство на Северна Ирландия (Environment and Heritage Service Northern Ireland) и шотландската Асоциация за морска наука (Scottish Association of Marine Science)

за приемливо да се премахне пясъка от пясъчна ивица, класифицирана като Натура 2000, дотолкова, доколкото мащабът и обемът на добив не влияе на целостта на по-широката зона. Съответно, добивните работи следва да се разрешат в границите на зона от Натура 2000 (които могат да са огромни – няколко хиляди км²) дотолкова, доколкото защитените местообитания и видове в нейните граници не са засегнати негативно от работите.

Възможните ефекти от добива на инертни материали върху видове морски птици, защитени от Директивата за птици, трябва също да се вземат предвид. Морската индустрия за инертни материали посочва трудността на локализиране и получаване на подходящи източници на информация за разглеждане в подробности на въздействията от морския добив на инертни материали върху морски птици и водни птици за ОВОС и същинските оценки. Aggregate Levy Sustainability Fund (ALSF) последно стартираха проект за обзор на сегашното състояние на знания за тези възможни въздействия с цел да се намали несигурността относно тези въздействия и да се помогне на морската индустрия за инертни материали, регулаторните органи и техните съветници при извършване и препоръчване на ОВОС и същински оценки.

В сравнение с околната среда на сушата липсата на подробна информация за биоразнообразието в морска среда може да се счита за недостатък за инициаторите на проекти. Класически пример е липсата на данни от висока резолюция за широкомащабни райони. В много случаи, лицата, разработващи проект, ще трябва да потърсят допълнителни данни. Следователно е важно да има добра база данни и знания, за да се вземат подходящите решения за морската околна среда; в тази връзка трябва да има информация и данни и за други типове използване на морето, например, развлекателни дейности, кабели и тръбопроводи, морско корабоплаване, риболов.

Това подчертава нуждата от проучвания, които да гарантират, че всички същински оценки и последващи решения са основани на най-добрите достъпни научни знания. Индустрията може и да дава положителен принос към този процес на натрупване на знания.

Оценките и решенията трябва да вземат предвид тези ограничения на достъпност на данни и познания. Също така е важно да не се прилага автоматично начинът на мислене, характерен за Натура 2000 и неенергийните минерални ресурси на сушата, към морската среда. Проблемите са много различни, както и политиките и регулаторните рамки.

Например, за ефективна работа с морски данни Холандия е разработила подход, при който окончателното въздействие е резултата от няколко елемента във верига от ефекти. За всеки елемент се избира най-лошата стойност, което гарантира, че крайната оценка е въздействието в най-лошия случай. Като следствие, околната среда е защитена от ограниченията върху добива. Последващият внимателен и подходящ мониторинг помага за адаптиране на наложените ограничения в добива. Например, зоните на безопасност или времените ограничения в добива могат да се адаптират към новите знания (Prins *et al.* 2008).

За да може чувствителността на местообитанията и видовете в морски развойни обекти да се разглежда повече в регионален контекст, отколкото в изолация, което се случва доста често сега, са необходими достатъчно информация и разбиране.

Като се има предвид нуждата за по-широкомащабен подход към локализиране на дейностите в регионален контекст и нуждата за улесняване на оценката на кумулативните въздействия, може би е подходящо да се приеме подхода на регионалните морски оценки. Великобританската морска индустрия за инертни материали е поръчала серия от регионални оценки на околната среда, за да подпомогне необходимите процеси на ОВОС за всеки обект. Тази информация би могла да бъде използвана също така и за същински оценки.

Регионални оценки на околната среда

За да се осигури регионална устойчивост на добива на инертни материали и подобряване на базата доказателства за индивидуални лицензи, индустрията на морски инертни материали доброволно се ангажира с извършването на Регионални Оценки на Околната Среда (Regional Environmental Assessments - REAs) за редица стратегически райони на добив.

Първата регионална оценка на околната среда беше поръчана от Асоциация на Източния канал (East Channel Association - ECA) за региона на източния канал (East Channel Region - ECR) и беше публикувана през 2003г., като представи регионална оценка на възможните въздействия от драгиране в района на Източния канал. След приключване на регионалната оценка на околната среда, Асоциация на Източния канал разработи програма за мониторинг на околната среда, за да се тестват прогнозите на регионалната оценка за околна среда. През 2007 г. са били поръчани регионални оценки на околната среда за Outer Thames Estuary, о-в Уайт, Източния бряг и Humber Area. (<http://www.incc.gov.uk/page-4278>)

Изчерпателен обзор на изискванията на морска ОВОС при добив на седимент и ефектите от драгиране е публикуван от работната група на Международния съвет за експлоатация на морето (International Council for the exploration of the Sea - ICES) за ефектите от добив на седимент върху морските екосистеми (ICES WG EXT (Sutton and Boyd 2009). Това ръководство беше също така прието от конвенцията на OSPAR за Североизточния Атлантически океан.

8.4 Смекчаване

Взависимост от характеристиките на засегнатата зона от Натура 2000 и методите на добив, много местообитания и съответното морско дъно могат да се възстановят до подобно състояние, ако се приемат определени мерки на добра практика, например оставяне на морското дъно подобно на това, което е съществувало преди драгиране и минимизиране на драгираното морско дъно. Отделни оценки се правят за всеки случай.

Райони с едър пясък и чакъл, които са много ценни местообитания и важни елементи от морските екосистеми в рамките на зони от Натура 2000, не трябва да се експлоатират изцяло. Мантийни струи от силт също следва да се избягват или, когато това е невъзможно, добивът следва да се прави внимателно, за да се избегне силно размътване и да се осигури плавно утаяване на фините частици. Защитата на тези местообитания срещу значителна експлоатация е начинът да се гарантира, че те ще могат да се възстановят до предходното си качество и функция на местообитание за екосистемата. Иначе природата на морските екосистеми може да се влоши през по-дълъг период на драгиране.

Специфични методи на добив и начинът, по който тези методи се прилагат, играят значима роля за възстановяването на добивния обект, например за поддържане на екологичните свойства на зоната, както и нейната уместност за рибни стопанства или други потребности по същото време или скоро след добива.

Продължителността на възстановяване зависи от чувствителността на околната среда и историята (възраст, размер, брой поколения и т.н.) на биологичните групи на зоната – в плитки води с подвижни пясъци възстановяването може да е по-кратко, отколкото в по-дълбоки води с по-стабилни условия на околната среда, където възстановяването може да отнеме много години или десетилетия (Foden *et al.* 2009). Какъвто и да е случаят, е необходимо да се направи оценка на ефектите от такава “загуба” върху целостта на зоната.

Значителните разлики във времето на възстановяване между типовете местообитания означава, че оценките на възстановяване могат да се извършват само индивидуално за всяка зона, като включват местните фактори на околна среда (Bellew and Drable 2004).

Примери за мерки за смекчаване в морски обекти за добив на инертни материали в Европа

- Периодът на интензивност на драгирането е ограничен до определен брой часове за единица площ (ha).
- За защита на видовете птици, които са чувствителни към обезпокояване, през определени месеци в годината няма да се извършва драгиране.
- По време на репродуктивния период и периода на отглеждане на малки на морските бозайници, които са изключително чувствителни към всякакви обезпокоявания, няма да се извършва драгиране.
- Около специални чувствителни райони се създават буферни зони с достатъчна големина, където не трябва да се извършват никакви работи.
- За минимизиране на района на драгиране на морското дъно и, по този начин, на "отпечатъка" върху околната среда, работните зони са сравнително малки. Във всяка концесия е разрешен ограничен брой работни зони. Само когато се приключи с една работа зона, може да се открие нова. Не се разрешава връщане към стари зони за драгиране, за да може да се осигурят оптимални условия за естествено възстановяване.
- Дълбочината на драгиране на седимента е ограничена.
- За да се намали мантийната струя, драгата канализира прелива под дъното на съда в морето.

Относно компенсаторните мерки съгласно Член 6.4 от Директивата за местообитания, може да има значителни трудности в изпълнението на този тип мерки във връзка с морските добивни работи в момента. Необходимо е повече проучване за по-добро идентифициране на начините и решенията за изпълнение на този тип мерки.

9. ДРУГИ ВЪПРОСИ

- Създаването на план за мониторинг и дефинирането на подходящи критерии и показатели са от съществено значение за оценяване ефективността на превенцията, смекчаването, и, ако са необходими, компенсаторните мерки, които трябва да се предприемат по отношение на миннодобивните дейности.
- В контекста на развойните дейности на миннодобивната промишленост за неенергийни цели, сътрудничеството между компетентните органи и инициаторите на проектите е решаващо за обсъждане на ограниченията и за намиране на най-подходящите решения за всеки отделен случай.
- Полезно е обсъждането между компетентните органи, инициаторите на проекти и съответните заинтересовани страни относно процедурата на Член 6(3) да става на ранен етап и да се провежда редовно.
- Дейностите на МИНЦ също така трябва да вземат под внимание съществуващите разпоредби за защита на видове извън зоните от Натура 2000, установени съгласно Член 5 от Директивата за опазване на дивите птици и Член 12 и Член 13 от Директивата за опазване на естествените местообитания.

9.1. Мониторинг по смисъла на разпоредбите на Член 6, параграфи (3) и (4)

Като част от полученото разрешение, трябва да се одобри и подробен план за смекчаване и мониторинг, който да посочва необходимите подробни мерки за гарантиране на смекчаването и избягване на отрицателния ефект върху целостта на зоната с оглед на нейните цели на опазване. Той трябва да включва разпоредби за адаптивно управление за справяне с всякакви проблеми, ако предвидените мерки за смекчаване не работят както трябва. Такъв подход предоставя сигурност на всички страни: оператора, компетентния орган, другите регулаторни органи, НПО и обществеността. В системите за управление на околната среда, извършвани от все повече оператори, могат да се включват и разнообразни типове мониторинг.

Създаването на план за мониторинг и дефинирането на подходящи критерии и показатели е от съществено значение за оценяване ефективността от превенцията, смекчаването, и, ако са необходими, компенсаторните мерки⁷². Този мониторинг би трябвало да е полезен за откриване на непредвидени събития, тъй като мерките за смекчаване би трябвало да са били

⁷² Добра практика за програми на мониторинг може да се открие в документа на IMPEL относно мониторинг за съответствие (<http://ec.europa.eu/environment/impel/compliance.htm>)

изработени така, че да предоставят високо ниво на сигурност за тяхната ефективност (над основателното научнообосновано съмнение) и да гарантират, че целостта на зона от Натура 2000 няма да бъде засегната отрицателно.

Ключов момент е, че тези показатели трябва да се определят по начин, който да предоставя доказателство за промяна преди промяната да стане отрицателен ефект и че те трябва да бъдат придружени от обвързващи ангажменти за предприемане на корективни действия. Мониторингът може да се отнася, например, до отделен вид или фактори, които могат индиректно да засегнат дивия свят (например промени в депонирането на прах или нивата на водите). Той предоставя необходимата информация мерките за смекчаване да бъдат променени по време на миннодобивния период.

Мониторингът предоставя метод за измерване на напредъка спрямо целта. Могат да се използват разнообразни техники, включващи повтарящи се измервания и вземане на проби на показатели през даден период от време. Може да бъде необходима помощта на специалисти при избора и разглеждането на най-подходящите показатели, които да се използват, особено

по отношение на тяхната измеримост. Всяко миннодобивно предприятие следва, заедно с държавните регулаторни органи и заинтересованите страни, да определи какъв набор показатели ще бъде необходим, при условие че се разчита на мерките за смекчаване да се избегнат отрицателните ефекти и/или са взети компенсаторни мерки за опазване на кохерентността на Натура 2000. Мониторингът на избраните показатели на Натура 2000 може да се извършва в партньорство с различни институции, като университети и други организации.

В изключителни случаи, когато са необходими компенсаторни мерки съгласно Член 6(4), планът за мониторинг следва да включва и тези мерки. Програмата на компенсаторните мерки трябва да включва обстоен мониторинг по време на изпълнението им, за да се гарантира ефективността им в дългосрочен план. Като част от мрежата Натура 2000, този мониторинг следва да се съгласува с, и евентуално да бъде включен към, този, предвиден в Член 11 от Директивата за местообитания (ЕС 2007b).

Относно миннодобивните работи в морска среда великобританският проект за морски специални зони на опазване (СЗО) създаде Ръководство за мониторинг на морската среда (Davies *et al.* 2001), който дава съвети за мониторинг на морски СЗО за оценка на тяхното състояние. Той също съдържа и процедурни препоръки, даващи достатъчно информация за изпълнение на целите на опазване на морски СЗО, като се вземат предвид възможните влияния, които могат да съществуват в или в близост до СЗО. Това ръководство може да бъде полезно, когато се определя програма за мониторинг или проучване.

9.2. Сътрудничество между компетентни органи и заинтересовани страни

В различни раздели на това ръководство беше акцентирано върху важноста на постигане на добро сътрудничество между компетентните органи и заинтересованите страни за правилно разбиране и изпълнение на разпоредбите на Директивите за местообитания и птици, отнасящи се до развойни дейности на миннодобивната промишленост за неенергийни цели.

Сътрудничеството между компетентните органи и инициаторите на проекти е решаващо при обсъждане на ограниченията и е средство за откриване на най-подходящите решения за всеки отделен случай. Регионалните органи играят важна роля в определянето на законовата и административната среда, в която работи миннодобивната промишленост, тъй като те често носят основната отговорност за политиките на териториално планиране, процедурите за разрешителни, оценките на въздействието върху околната среда и т.н. Често е полезно голямото участие на местни и регионални власти, органи за планиране на земеползването и геоложки проучвания.

Полезно е ранното и редовно консултиране (тоест етапа преди подаване на кандидатурата) с компетентните органи във връзка с процедурата на Член 6(3). Инициаторите на проекти се насърчават да обсъждат подхода си с всички заинтересовани страни на ранен етап. Сътрудничеството на компетентните власти в скрийнинга на планове и проекти за определяне на нуждата от същинска оценка може да бъде решаващо, тъй като те могат да предоставят полезна информация, която да се вземе предвид на този етап.

Националните и регионални власти (включително съответните органи за опазване на околната среда) могат да предоставят информация за целите на опазване и състоянието на зони от Натура 2000 (цели на опазване, състояние на местообитание/видове, тенденции, особени нужди на видовете и т.н.), засегнати от планове и проекти за полезни изкопаеми.

Партньорство между МИНЦ и различни образователни и научноизследователски институции, НПО и гражданското общество може също да бъде много ефективно за получаване на информация, необходима за провеждане на същинската оценка. Ако са необходими обстойни проучвания и полеви работи за попълване на съществуващи данни за същинска оценка, то те трябва да са с обхват, съгласуван между съответните компетентни регулаторни органи, представителите на МИНЦ (асоциации), НПО и обществеността.

Също така е полезно да се развие добро сътрудничество между инициаторите на проекти, агенциите за околна среда и НПО за оценка на мерките за смекчаване (и изискванията за смекчаване, когато е необходимо). Развитието на партньорства с правилните организации може да помогне на всички страни да разберат проблемите и да ги управляват.

Има много примери на успешно сътрудничество и партньорство между компетентните органи, миннодобивния сектор и сектора на опазване на околната среда при разработване на МИНЦ дейности в ЕС. Някои от тях са представени в Приложение 2.

9.3 Нужда от допълнителни научноизследователски дейности

Някои от възможните приоритети на научните изследвания, които трябва да се решат в бъдеще, са посочени по-долу.

- Подобряване на знанията за полезни изкопаеми в ЕС, което би позволило да се оцени възможното препокриване на зони от Натура 2000 с открити/потенциални полезни изкопаеми на ЕС, като се имат предвид резултатите от действията, предложени от Инициативата за суровини на ЕС по този въпрос. Могат да се предприемат краткосрочни до средносрочни действия, използвайки методологията, разработена в проект OneGeology-Europe⁷³, използвайки достъпната информация за залежи от полезни изкопаеми на Държавите-членки. За по-дългосрочна инициатива се използва GMES⁷⁴.
- Доразработване на подходящи методологии и добра практика за оценка на добивните работи в морска среда (в контекста на Член 6.3 от Директивата за местообитания) със съответното участие от Държавите-членки с опит в тази област.
- Използване на добрата практика, възприета от МИНЦ сектора на ЕС (например офсетове на биоразнообразие и рекултивация с акцент върху възстановяването на местообитанията) за спазване на разпоредбите на Член 6, параграфи (3) и (4), от Директивата за местообитания. По-специално, офсетът на биоразнообразие е ключова практика, за която МИНЦ полага значителни усилия, които заслужават повече внимание и диалог в бъдеще, във връзка с Директивата за местообитания.

⁷³ OneGeology-Europe е проект, съфинансиран от ЕС, за разпространение на геоложки териториални данни (<http://www.onegeology-europe.eu/>)

⁷⁴ Глобален мониторинг за околна среда и безопасност, http://ec.europa.eu/gmes/index_en.htm

- 96 Ръководство на ЕК за съответствие на дейностите в минната индустрия за неенергийни цели с изискванията на Натура 2000
- Възможности за обмен на опит и създаване на мрежа между държавите при стратегическо планиране на полезни изкопаеми и извършване на същински оценки.
 - Изследвания за идентифициране на подходящи начини и решения за изпълнение на компенсаторни мерки съгласно Член 6.4 от Директивата за местообитания във връзка с такъв тип мерки за морския добив.

РЕЧНИК

Алтернативни решения: Различни начини за постигане на целите на план или проект. Службите на Комисията посочват, че “те биха могли да включват алтернативни местоположения, различни обхвати или проекти на развойни дейности или алтернативни процеси” (Ръководство на ЕК за Член 6 (3) и (4), 2001г.)

Същинска оценка: Процесът в Член 6(3) от Директивата за местообитания, според който се оценяват възможните ефекти от план или проект върху зона от Натура 2000 с оглед на целите на опазване на зоната за констатиране дали планът или проектът няма да засегнат отрицателно целостта на зоната.

Компенсаторни мерки: Изискване, установено в Член 6(4), според който вредите, нанесени на европейска защитена зона, са обосновани при липса на алтернативи и при наложителни причини от приоритетно обществено значение. Компенсаторните мерки трябва да бъдат създадени за защита на цялостната кохерентност на мрежата Натура 2000. Това обикновено води до създаването на подходящо местообитание възможно най-близо до мястото на бъдещите вреди, напълно функциониращо преди вредите да се появят.

Кумулативни въздействия: Въздействия, които се натрупват в пространството и времето от множество планове/проекти.

Влошаване: физическо влошаване, засягащо местообитание, място за размножаване или почивка на вид. Обратно на разрушението, влошаването може да е бавно и да намалява постепенно функционалността на зоната по отношение на качество и количество и би могло за определен период от време да доведе до пълната му загуба.

Обезпокояване: Временна или постоянна промяна в условията на околната среда (например от шум или източник на светлина), която може да има отрицателен ефект върху естественото местообитание или вид. Обезпокояването може да е пагубно за защитен вид, например като намалява шансовете му за оцеляване, успеха на размножаване или способността за репродукция и може да доведе до допълнителни непреки ефекти (например увеличена конкуренция за източници на храна).

Благоприятно състояние на опазване:

Състоянието на опазване на естествено местообитание ще се счита за „благоприятно“, когато: неговият естествен обхват и районите, които то покрива, са стабилни или се увеличават; специфичната структура и функции необходими за дългосрочната му поддръжка съществуват и вероятно ще продължат да съществуват в обозримо бъдеще; и състоянието на опазване на неговите типични видове е благоприятно (Член 1е от Директивата за местообитания).

Състоянието на опазване на вид ще се счита за „благоприятно“, когато: се поддържа жизнеспособна популация в дългосрочен план; естественият район на разпространение на този вид нито намалява, нито е вероятно да намалее в бъдеще; налице е и вероятно ще продължава да бъде налице достатъчно голямо местообитание, което може в дългосрочен аспект да поддържа популацията на този вид.

Местообитание от значение за Общността: тип естествено местообитание съгласно Приложение I от Директивата за местообитания.

Наложителни причини от приоритетно обществено значение: Изискване, посочено в Член 6(4), което, при ограничени обстоятелства, разрешава един план или проект да продължи, даже след като същинската оценка не е могла да констатира, че целостта на зона от Натура 2000 няма да бъде засегната отрицателно.

Смекчаване: Мерки, имащи за цел минимизиране или даже премахване на отрицателното въздействие от план или проект по време на изпълнението му или след неговото приключване.

Мониторинг: Събиране и анализ на повтарящи се наблюдения или измервания за оценяване на промените и напредъка към постигане на целта на управление.

Зона от Натура 2000: зони, класифицирани като част от мрежата Натура 2000, която включва Специални защитени зони (СЗЗ) и Зони от значение за Общността (ЗЗО), одобрени от Европейската комисия и обявени за Специални зони на опазване (СЗО) от Държавите-членки.

NUTS: Съкращение от “териториални статистически единици” (*на френски* Nomenclature d'Unités Territoriales Statistiques) е стандарт за административно деление на държавите от ЕС за статистически цели. Класификацията на NUTS е йерархична по това, че разделя всяка Държава-членка на три нива: NUTS нива 1, 2 и 3. Например, NUTS 3 ниво съответства на: "arrondissements" в Белгия; "amtskommuner" в Дания; "Kreise/kreisfreie Städte" в Германия; "nomoi" в Гърция; "provincias" в Испания; "départements" във Франция; "regional authority regions" в Ирландия; "provincie" в Италия; "län" в Швеция; "maakunnat/landskapen" във Финландия.

Офсет: Офсетите на биоразнообразие са действия за опазване на околната среда, които компенсират остатъчната неизбежна вреда върху биоразнообразието, причинена от проекти за развойни дейности, така че да се гарантира никаква нетна загуба на биоразнообразие.

Предохранителен принцип: когато научнообоснованите доказателства са недостатъчни, неубедителни или неопределени и предварителната обективна научна оценка показва, че има основателни причини за притеснение, че възможните опасни ефекти върху околната среда, човешкото здраве и благосъстоянието на животни и растения може да не са съвместими с избраното ниво на защита, липсата на научни знания не трябва да се използва като причина за отлагане на мерки за предотвратяване на разпадането на околната среда (Rio Declaration, 1992 & ЕС, 2000).

Защитени местообитания и видове: тип естествено местообитание, посочен в Приложение I, или вид, посочен в Приложение II от Директивата за местообитания, вид, посочен в

Приложение I от Директивата за птици, или регулярно мигриращ вид, непосочен в Приложение I, но защитен от Натура 2000.

Рекултивация: Процес на превръщането на изоставена земя в използваема, който може да включва както инженерни, така и екологични решения. Възстановяването на естествените местообитания често е част от процеса по затваряне и рекултивация на обекти. В това ръководство терминът се използва за процес, ръководен от екологични принципи, който съдейства за възстановяване на целостта на екосистемата във всички нейни структурни и функционални аспекти.

Резерва: Минерална резерва е икономически годна за експлоатация част от измерен и/или посочен минерален ресурс. Тя включва разреждащи материали и допуски за загуби, които могат да се получат, когато материалът се добива. Били са проведени оценки, с предпроектни проучвания, включващи разглеждането на и изменението чрез реалистично предположени минни, металургични, икономически, маркетинг, юридически, екологични, социални и държавни фактори. Тези оценки показват в момента на извършването им, че добивът би могъл да бъде разумно обоснован. Минералните резерви се разделят по принципа на увеличаваща се сигурност на: Възможни минерални резерви; и Доказани минерални резерви (Паневропейски правилник за отчитане на резултати от добив, минерални ресурси и резерви, 2008)

Ресурс: "Минерален ресурс" е концентрация или съществуване на материал от икономическо значение в или върху кората на Земята в такава форма, качество и количество, че има разумни перспективи за евентуален икономически добив. Местоположението, количеството, класът, непрекъснатостта и други геоложки характеристики на Минералния ресурс се знаят, изчислени са и се интерпретират от специфични геоложки доказателства и познания.

Минералните ресурси се делят на подгрупи, по увеличаваща се геоложка сигурност, на категории: Сигурни, Посочени и Измерени (Паневропейски правилник за отчитане на резултати от добив, минерални ресурси и резерви, 2008).

Възстановяване: действие, предприето след антропогенно разпадане или разрушаване в дадена зона, за възстановяване или подобряване на нейната екологична стойност. В това ръководство често се използва за рекултивация, ръководена от екологични принципи и съдействаща за възстановяване на екологичната цялост; възстановяване на оригиналната (преди минните работи) екосистема във всички нейни структурни и функционални аспекти.

Скрининг: Този процес се използва да определи дали е необходима същинска оценка на план или проект.

Зона от значение за Общността (ЗЗО): в Директивата за опазване на естествените местообитания (92/43/ЕЕС) е дефинирана като зона в биогеографския регион или региони, към които принадлежи, която допринася в значителна степен за съхраняването или за възстановяването в благоприятно състояние на опазване на тип естествено местообитание от Приложение I или на вид от Приложение II, а също може да допринесе в значителна степен за кохерентността на Натура 2000 и/или поддържане на биологичното разнообразие на съответния биогеографски регион или региони. Държавите-членки предлагат на Комисията ЗЗО, които след като веднъж са одобрени, трябва да бъдат класифицирани като Специални зони на опазване (СЗО) от Държавите-членки.

Специална зона за опазване (СЗО): зона, определена от Държавата-членка за зона от значение за Общността чрез законен, административен и/или договорен акт, където се прилагат необходимите мерки на опазване за поддържане и възстановяване в благоприятно състояние на опазване на естествени местообитания и/или популации от видове, за които е класифицирана.

Специална защитена зона (СЗЗ): Защитена зона съгласно Директивата за опазване на дивите птици за видове, посочени в Приложение I от Директивата, и/или регулярно мигриращи видове, и включени в мрежата Натура 2000.

Вид от значение за Общността: вид, посочен в Приложение II и/или Приложение IV или V от Директивата местообитания.

Заинтересовани страни: Лица или организации, които ще бъдат засегнати от или ще повлияят на програмата, проект или действие.

Наблюдение: Обширна програма от систематично провеждани проучвания за осигуряване на серия наблюдения за констатиране на променливостта, която би могла да се среща във времето.

БИБЛИОГРАФИЯ

Bellew, S. and Drable, R (eds.). 2004. Marine Aggregate Site Restoration and Enhancement: A policy review. Prepared by Emu Ltd. on behalf of the British Marine Aggregates Producers Association, The Crown Estate and English Nature.

Birklund, J. and Wijsman, J.W.M. 2005. Aggregate Extraction: A Review of the Effect on Ecological Functions. EC SandPit project report.

British Geological Survey 2008. European Mineral Statistics 2002-2006. Keyworth, Nottingham: British Geological Survey.

Boyd, S. E., Limpenny, D. S., Rees, H. L., and Cooper, K. M. 2005. The effects of marine sand and gravel extraction on the macrobenthos at a commercial dredging site (results 6 years post-dredging). ICES Journal of Marine Science, 62: 145e162.

Business and Biodiversity Offsets Programme (BBOP) 2009. Business, Biodiversity Offsets and BBOP: An Overview. BBOP, Washington, D.C. Available from: www.forest-trends.org/biodiversityoffsetprogram/guidelines/overview.pdf

Camphuysen, C. J.; Lavaleye, M. S. S. and Leopold, M. F. 1999. Vogels zeezoogdieren en macrobenthos bij het zoekgebied voor gaswinning in mijnbuwvak Q4 (Nordzee). NIOZRapport 1999-4. Netherlands Institute for Research. Texel

COM(2008) 699 final. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. The raw materials initiative — meeting our critical needs for growth and jobs in

Europe.

http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/document.cfm?action=display&doc_id=894&user_service_id=1

COM(2008) 791 final. Communication from the Commission. Roadmap for Maritime Spatial Planning: Achieving Common Principles in the EU.

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/spatial_planning_en.html

Davies, J., Baxter, J., Bradley, M., Connor, D., Khan, J., Murray, E., Sanderson, W., Turnbull, C. and Vincent, M. 2001. Marine Monitoring Handbook. Joint Nature Conservation Committee, UK.

DCLG 2002. Marine Mineral Guidance 1: Extraction by dredging from the English seabed. Department for Communities and Local Government, UK. Available at:

<http://www.communities.gov.uk/publications/planningandbuilding/marinemineralsguidance>

DCLG 2006. Planning for the Protection of European Sites: Appropriate Assessment. Guidance for Regional Spatial Strategies and Local Development Documents. Department for Communities and Local Government, UK.

Desprez, M. 2000. Physical and biological impact of marine aggregate extraction along the French coast of the Eastern English Channel: short- and long-term post-dredging restoration. ICES Journal of Marine Science, 57: 1428–1438.

Dodd, A.M., Cleary, B.E., Dawkins, J.S., Byron, H.J., Palframan, L.J. and Williams, G.M. 2007. The Appropriate Assessment of Spatial Plans in England: a guide to why, when and how to do it. The RSPB, Sandy.

Dottin, O. and Gabert, G. 1990. The Commission for the Geological Map of the World (CGMW) and small-scale earth-science cartography of Europe. Engineering Geology, 29: 387-391.

EC 2000a. Communication: Promoting sustainable development in the EU non-energy extractive industry, COM(2000)265 final, Brussels, 2000.

EC 2000b. Managing Natura 2000 Sites: The provisions of Article 6 of the Habitats Directive (92/43/EEC). European Commission.

EC 2002. Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites. Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC. European Commission.

EC 2005. Communication: Thematic Strategy on the Sustainable Use of Natural Resources. COM(2005)670 final, Brussels.

EC 2006a. Nature and biodiversity cases. Ruling of the European Court of Justice. European Commission.

EC 2007a. Commission staff working document. Analysis of the competitiveness of the nonenergy extractive industry in the EU. SEC(2007)771. European Commission. DG Enterprises and Industry. http://ec.europa.eu/enterprise/steel/docs/sec_2007_771_en.pdf

EC 2007b. Guidance document on Article 6(4) of the 'Habitats Directive' 92/43/EEC.

Clarification of the concepts of: alternative solutions, imperative reasons of overriding public interest, compensatory measures, overall coherence, opinion of the Commission. European Commission.

EC 2007c. Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC. Final version, February 2007. European Commission.

EC 2007d. Guidelines for the establishment of the Natura 2000 network in the marine environment. Application of the Habitats and Birds Directives. May 2007.

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/marine/docs/marine_guidelines.pdf

EC 2007e. EU Blue Book: An Integrated Maritime Policy for the European Union. European Commission 2007.

EEA 2008. Effectiveness of environmental taxes and charges for managing sand, gravel and rock extraction in selected EU countries. EEA Report No 2/2008. European Environment Agency, Copenhagen.

Ehler, C. and Douvère F. 2009. Marine Spatial Planning: a step-by-step approach toward ecosystem-based management. Intergovernmental Oceanographic Commission and Man and the Biosphere Programme. IOC Manual and Guides No. 53, ICAM Dossier No. 6. UNESCO, Paris (English).

EPAGMA 2008. Growing Media in EU. European Peat and Growing Media Association.

Foden, J. Rogers, S.I., Jones, A.P. 2009 Recovery rates of UK seabed habitats after cessation of aggregate extraction. Mar. Ecol. Prog. Ser. 390:15-26

Garthe, S. and Hüppop, O. 2004. Scaling possible adverse effects of marine wind farms on seabirds: developing and applying a vulnerability index. Journal of Applied Ecology. 41: 724-734.

ICES 2003. Report of the Working Group on the Effects of Extraction of Marine Sediments on the Marine Ecosystem. Ostend, Belgium 1–5 April 2003. Annex 10: Guidelines for the Management of Marine Sediment Extraction.
<http://www.ices.dk/reports/MHC/2003/WGEXT03.pdf>

ICMM 2004. Integrating Mining and Biodiversity Conservation: Case studies from around the world. International Council on Mining and Metals (ICMM) and the International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN).

ICMM 2006. Good Practice Guidance for Mining and Biodiversity. International Council on Mining and Metals (ICMM) and the International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN).

Jackson, I. and Asch, K. 2002. The status of digital geological mapping in Europe: The results of a census of the digital mapping coverage, approaches and standards of 29 European geological survey organisations in the year 2000. Computers & Geosciences, 28:783-788.

John, S.A., Challinor, S.L., Simpson, M., Burt, T.N. and Spearman, J. 2000. Scoping the assessment of sediment plumes from dredging. CIRIA, London.

Kettunen, M., Terry, A., Tucker, G. and Jones, A. 2007. Guidance on the maintenance of landscape features of major importance for wild flora and fauna - Guidance on the

implementation of Article 3 of the Birds Directive (79/409/EEC) and Article 10 of the Habitats Directive (92/43/EEC). Institute for European Environmental Policy (IEEP), Brussels, 114 pp. & Annexes.

Kiesecker, J.M., Copeland, H., Pocerwicz, A., Nibbelink, N., Mckenney, B., Dahlke, J., Holloran, M. and Stroud, D. 2009. A Framework for Implementing Biodiversity Offsets: Selecting Sites and Determining Scale. *BioScience* 59 (1): 77–84.

Lockwood, J.L. and Pimm, S.L. 1999. When does restoration succeed? In *Ecological Assembly Rules: Perspectives, Advances and Retreats*. Edited by E. Weiher and P.A. Keddy, Cambridge University Press, pages 363-392.

MALSF 2007. Marine aggregate extraction. Helping to determine good practice. Summary Report. Marine Aggregate Levy Sustainability Fund- MALSF.

Melki, F. 2007. Guide Méthodologique pour l'évaluation des incidences des projets de carrières sur les sites Natura 2000. Ministère de l'Écologie, du Développement et de l'Aménagement durables, France.

Miranda, M., Burris, P., Bingcang, J.F., Shearman, P., Briones, J.O., La Viña, A. and Menard, S. 2003. Mining and Critical Ecosystems: Mapping the Risks. World Resources Institute.

MIRO 2004. Seabed Characterisation and the Effects of Marine Aggregate Dredging. Prepared by Andrews Survey. Project Ref. 0548/ANALYSIS (01).

Mota, J.F., Sola, A.J., Jiménez-Sánchez, M.L., Pérez-García, F.J. and Merlo, M.E. 2004. Gypsicolous flora, conservation and restoration of quarries in the southeast of the Iberian Peninsula. *Biodiversity and Conservation* 13: 1797–1808.

Newell, R.C., Seiderer, L.J., Simpson, N.M. and Robinson, J.E. 2003. Impacts of Marine Aggregate Dredging on Benthic Macrofauna off the South Coast of the United Kingdom. *Journal of Coastal Research*, pp. 115–125.

Newell, R.C. and Garner, D.J. (eds.) 2007. Marine aggregate extraction: Helping to determine good practice. Marine Aggregate Levy Sustainability Fund (ALSF). Conference proceedings: September 2006.

ODPM 2005. Government Circular: Biodiversity and Geological Conservation – Statutory Obligations and their Impact within the Planning System (ODPM 06/2005). Office of the Deputy Prime Minister, London.

PDE 2001. Guidelines on management of aggregate extraction on European marine sites. Prepared for the UK Marine SACs project. Posford Duvivier Environment, UK.

Prins, T.C., Twisk, F., van den Heuvel-Greve, M.J., Troost, T.A. and van Beek, J.K.L. 2008. Development of a framework for Appropriate Assessments of Dutch offshore wind farms. Deltares Report Z4513. Available at: http://www.noordzeeloket.nl/Images/Generieke%20passende%20beoordeling%20Deltares%20report%20Z4513_tcm14-3771.pdf

Rio Tinto/EarthWatch Institute 2006. A Review of Biodiversity Conservation Performance. Santos, M.B. and Pierce, G.J. 2003. The diet of Harbour Porpoise (*Phocoena phocoena*) in the Northeast Atlantic. *Oceanography and Marine Biology: an annual review*. 41: 355–390.

Sutton, G., O'Mahony, C., McMahon, T., Ó'Cinnéide, M. and Nixon, E. 2008. Policy Report - Issues and Recommendations for the Development and Regulation of Marine Aggregate Extraction in the Irish Sea. Marine Environment & Health Series, No 32. IMAGIN project report.

Sutton, G. and Boyd, S. (Eds.) 2009. Effects of Extraction of Marine Sediments on the Marine Environment 1998-2004. ICES Cooperative Research Report No. 297. 180pp.

ten Kate, K., Bishop, J. and Bayon, R. 2004. Biodiversity offsets: Views, experience, and the business case. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK and Insight Investment, London, UK.

UNICEM 2008a. Les carrières, une opportunité pour la biodiversité. Fiche #3 : La Biodiversité dans les carrières de roches massives. Available at:

http://www.3dterritoires.org/UNICEM/dossier_presse/03-UNICEM_biodiversite_dans_carrieres_roches_massives.pdf

UNICEM 2008b. Les carrières, une opportunité pour la biodiversité. Fiche #2 : La Biodiversité dans les carrières de roches meubles. Available at:

http://www.3dterritoires.org/UNICEM/dossier_presse/02-UNICEM_biodiversite_dans_carrieres_roches_meubles.pdf

Wagner, H. and Tiess, G. 2004. Minerals Planning Policies in Europe. Commissioned by the EC Enterprise Directorate General. University of Leoben, Dept. of Mining and Tunnelling, Austria.

Wagner, H., Tiess, G., Slavko, S. and Nielsen, K. 2006. Mineral Planning Policies in Europe. RMZ – Materials and Geoenvironment 52 (3): 607-620.

White G. and Gilbert J (eds.) 2003. Habitat Creation Handbook for the Minerals Industry. The RSPB.

Williamson, J., Rowe, E., Rendell, T., Healey, J., Jones, D. and Nason, M. 2003. Restoring habitats of high conservation value after quarrying: best practice manual. Institute of Environmental Science, University of Wales, Bangor.

WWF-Великобритания и Wildlife Trusts 2004. Marine Update 55. Marine Act Campaign publication.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Други закони и политики относно опазване на околната среда

- **Директива относно управление на отпадъци от миннодобивните индустрии (2006/21/ЕС)**, в сила от 1 май 2008г. - посочва мерки, процедури и насоки за предотвратяване или намаляване, доколкото е възможно, на всякакви негативни ефекти върху околната среда, по-специално вода, въздух, почва, фауна, флора и ландшафт, и рискове за здравето на човека, възникнали като резултат от управлението на отпадъци от миннодобивните индустрии. Разработен е съпътстващ документ за най-добрите налични технологии в помощ на изпълнението на Директивата⁷⁵.

Директивата изисква всички оператори да подготвят план за управление на отпадъци, осигуряващ подходящо планиране на вариантите за управление на отпадъци с оглед минимизиране на генерирането на отпадъци от миннодобивните индустрии и на тяхната

⁷⁵ <http://ec.europa.eu/environment/waste/mining/index.htm>

вредност, като се насърчава оползотворяването на отпадъците и се гарантира тяхното краткосрочно и дългосрочно депониране.

- **Директива относно екологичната отговорност** 2004/35/ЕС⁷⁶ - създава рамка за екологична отговорност, основана на принципа "замърсителят плаща", за предотвратяване и отстраняване на екологични щети от "събития, действие или бездействие". Съгласно разпоредбите на тази Директива, екологични щети представляват преки или непреки щети на вид или естествено местообитание, защитени на ниво Общност, от Директивата за птици или Директивата за местообитания, но изключваща действия, разрешени с Член 6, параграфи (3) и (4) на последната.

Схемата на отговорност се прилага за определени дейности, когато е възможно да се установи причинно-следствената връзка между щетите и въпросната дейност. Държавните органи носят отговорността да гарантират, че операторите предприемат или финансират необходимите превантивни и възстановяващи мерки.

- **Директива за установяване на рамка за действия в областта на политиката за водите** (2000/60/ЕС)⁷⁷ – създава рамка за опазване на вътрешнотериториални повърхностни води, преходни води, крайбрежни води и подпочвени води, която да предотврати по-нататъшно влошаване и да защити и подобри състоянието на водните екосистеми и, съобразно нуждите им, сухоземните екосистеми и влажни зони, пряко зависещи от водните екосистеми. Могат да се прилагат дерогации към дейности на МИНЦ (съгласно Член 11). Директивата за рамка на политиката на водите е допълнена от **Директива за опазване на подпочвени води** (2006/118/ЕС)
- **Директива за създаване на рамка в областта на политиката за морска среда** (2008/56/ЕС)⁷⁸, приета през юни 2008г.) с цел постигане на добро състояние на околната среда в морските води на ЕС до 2020г. и опазване на ресурсите, от които зависят икономически и социални дейности, свързани с морето. Директивата за стратегия за морската среда установява Европейски морски региони на база географски и екологични критерии. Всяка Държава-членка – в сътрудничество с други Държави-членки и чрез координиране на действията си с държави извън ЕС в морския регион – е задължена да разработи стратегия за морските си води.
- **Стратегия за използване на природни ресурси по устойчив начин** на ЕС - стартирана през декември 2005г.⁷⁹. Целта на стратегията е да намали въздействията върху околната среда от използване на природни ресурси при развиваща се икономика. Тя цели въвеждане на аналитична рамка, позволяваща въздействието върху околната среда от използването на ресурси да се вземе предвид при изработването на политики

Стратегията включва действия 1) за подобряване на разбирането и осведомеността за използване на европейски ресурси, тяхното негативно въздействие върху околната среда и значимост в ЕС и цял свят, 2) за разработване на инструменти за наблюдение и докладване на прогреса в ЕС, Държавите-членки и икономическите сектори, 3) за поощряване на прилагането на стратегически подходи и процеси, както в икономическите сектори, така и в Държавите-членки и насърчаването им за разработване на съответните планове и програми, и 4) повишаване на осведомеността сред заинтересованите страни и граждани относно значимото негативно въздействие от използване на природни ресурси върху околната среда.

⁷⁶ <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l28120.htm>

⁷⁷ http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html

⁷⁸ http://ec.europa.eu/environment/water/marine/index_en.htm

⁷⁹ COM(2005) 670 окончателно. <http://ec.europa.eu/environment/natres/index.htm>

Предохранителният принцип

Подходът, приет от Европейската Комисия в прилагането на предохранителния принцип, е доразвит в Съобщение от 2000г.⁸⁰. Обхватът на предохранителния принцип покрива тези специфични обстоятелства, при които научнообоснованите доказателства са недостатъчни, неубедителни или двусмислени и предварителната обективна научна оценка показва, че има сериозни основания за безпокойство, че избраното ниво на защита не съответства на възможните опасни ефекти върху околната среда и здравето на хората, животните или растенията.

Използването на предохранителния принцип предполага:

- Определяне на възможните негативни ефекти, резултат от явление, продукт или процедура;
- Научна оценка на рисковете, непълнотата и неточността на които поради недостатъчни данни, прави невъзможно определянето на въпросния риск⁸¹ със сигурност.

Принципът трябва да се взема предвид при структуриран подход, който съдържа три елемента: оценка на риска, управление на риска и информиране за риска.

Когато се счита за необходимо да се предприеме действие, мерките, основани на предохранителния принцип, са, *inter alia*:

- *пропорционални* на избраното ниво на защита,
- *недискриминационни* при прилагането им,
- *последователни* със сходни вече предприети мерки,
- *основани на анализ на разход-изход* на действието или бездействието,
- *обект на преразглеждане* в случай на нови научни данни, и
- *поемащи отговорността за научно доказателство*, необходимо за по-обстойна оценка на риска.

Предвидените мерки трябва да позволяват постигането на подходящото ниво на защита. Мерките, основани на предохранителния принцип, не трябва да бъдат непропорционални на желаното ниво на защита и не трябва да се стремят към нулев риск, нещо рядко съществуващо.

Обаче, в определени случаи, една непълна оценка на риска може значително да ограничи броя на варианти за рисковите мениджъри. В някои случаи тоталната забрана може да не е пропорционалният отговор на възможния риск. В други случаи може да е единственият възможен отговор на вероятен риск (COM(2000)1).

Прилагането на предохранителния принцип също така е свързано и с изпълнението на Директивата за местообитания. Това беше потвърдено в решение на Европейския съд по Дело C-127/02⁸².

⁸⁰ Съобщение на Комисията относно предохранителния принцип, COM(2000)1.

⁸¹ COM (2000) 1 окончателно, стр. 14.

⁸² Откъс от Решението на Съда: "(57) Когато остава съмнение за отсъствие на отрицателни ефекти върху целостта на зоната, свързано с въпросния план или проект, компетентният орган ще трябва да откаже оторизация. (58) В тази връзка е ясно, че критериите за оторизация, посочени във второто изречение на Член 6(3) от Директивата за местообитания, включват предохранителния принцип [...] и прави възможно ефективно да се предотвратят отрицателни ефекти върху целостта на защитени територии, като резултат от планове или проекти. По-малко строг критерий за оторизация от въпросния не би могъл толкова ефективно да осигури изпълнението на целите на опазване на зоната съгласно тази разпоредба. (59) Следователно, съгласно Член 6(3) от Директивата за местообитания, компетентните национални органи, имайки предвид заключенията на оценката на последствията от

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Подбрани случаи / примери на добра практика

Случаите, включени в това приложение, бяха подбрани на основание тяхната уместност по отношение на Натура 2000 и видовете, защитени от Директивата за птици и Директивата за местообитания, или защото представляват примери на добра практика на дейности на МИНЦ, които вземат предвид опазването на биоразнообразието.

Кратките изложения на представените долу примери се отнасят до следните теми: положителен принос към биоразнообразието (1), планиране на полезни изкопаеми (2), мерки за

механичния лов на миди за въпросната зона, като се вземат предвид целите на опазване на зоната, могат да оторизират тази дейност, само ако са убедени, че тя няма да засегне неблагоприятно целостта на тази зона. Когато няма разумни научнообосновани съмнения за отсъствието на такива ефекти...”

Превод: Българска минно-геоложка камара

сметчане (3), рекултивация (4), добивни работи в морска среда (5), мониторинг и показатели (6) и сътрудничество с компетентни органи и заинтересовани страни (7).

Тези примери имат за цел да илюстрират някои от темите, разгледани в ръководството. Съдържанието на това приложение не отразява задължително възгледите на Европейската Комисия.

1. Примери на положителни ефекти и принос към биоразнообразието от МИНЦ

Промислени планове за действие относно биоразнообразието

Тип експлоатация: Няколко кариери

Държави: Великобритания, Германия

Описание:

Някои МИНЦ изпълняват промислени планове за действие относно биоразнообразието на обектите си за добив, за да гарантират, че опазването на биоразнообразието е заложено при експлоатацията на всеки обект. Тези планове идентифицират основните естествени местообитания и видове, срещащи се на обекта и в близост до него и предлагат подходящи препоръки, чрез които тези местообитания и видове могат да бъдат опазени и, ако е възможно, подобрени. Националните и регионални планове за действие относно биоразнообразието се основават на проучвания на флората и фауната на определен обект и установяват ясна програма за изпълнение, мониторинг и отчитане на дейности, свързани с опазването на биоразнообразието. Плановите за действие относно биоразнообразието препоръчват проекти за опазване, които допълват националните и регионални програми, когато е възможно.

Някои фирми възнамеряват да създадат отделни планове за действие относно биоразнообразието за всички техни активни кариери. Например, Tarmac във Великобритания са изготвили индивидуални планове за 120 от обектите си като част от ангажмента им опазването на биоразнообразието да е заложено при експлоатацията на всяка кариера.

Като друг пример, Heidelberg Cement (Германия) издадоха Упътвания за подобряване на биоразнообразието във всички миннодобивни обекти в Европа и започнаха да изготвят Планове за управление на биоразнообразие за всички техни миннодобивни обекти, свързани със зони от НАТУРА 2000, което означава разработването на повече от 150 планове за управление на биоразнообразието.

Източник: <http://www.angloamerican.co.uk/aa/development/performance/cs/cs2008/tarmac/>
http://www.heidelbergcement.com/NR/rdonlyres/C670433C-321E-4DB9-B72FD0C0E9FF26FF/0/UK_biodiversity_and_geodiversity_action_plans.pdf
http://www.initiative-nachhaltigkeit.de/downloads/Poster_Pilot_Schelklingen_en.pdf

Бухали в германски кариери

Тип експлоатация: Каменни кариери

Държава: Германия

Целеви естествени местообитания/вид: *Bubo bubo*

ЗЗО/СЗЗ: НЯМА

Описание:

Бухалът е най-голямата от всички европейски птици от това семейство и е включен в Приложение I от Директивата за опазване на диви птици. Бухалите гнездят в скалисти планински гори и на недостъпни планински склонове и скали, но в момента в Германия повечето от тези птици се намират в каменни кариери, които им предлагат добри възможности за гнездене. Този факт убеждава немска миннодобивна

фирма и природозащитна организация да подготвят ръководство за добра практика за опазване на бухалите в кариерите, включващ следните препоръки:

- В кариери, където се добива камък с използване на хидравлични чукове повече, отколкото чрез взривове, тези структури се срещат по-рядко. Операторите на кариери могат да помогнат чрез създаване на изкуствени места за гнездене.
- Възможно е да се помогне на бухала даже и по време на добива на камък. Операторите на кариери могат да премахват материала по такъв начин, че да създават ниши до 2 метра дълбочина, отколкото да оставят гладки повърхности. Колкото повече пространство има за гнездене, толкова по-лесно е за бухала да преживее загубата на старото си място за гнездене, причинена от напредъка на минния добив.
- Бухалите редовно се връщат към местата си за гнездене. Местата, признати за места за гнездене, може, ако е възможно, да не се подлагат на минни работи. Кариери или насипи от отпадни скали, където работата е приключила, могат да бъдат маркирани като места със забранен достъп, за да се защитят местата за гнездене. Хората следва да избягват тези места, за да не обезпокоят птиците.

Биологичните характеристики на бухалите, които трябва да се вземат предвид, когато се приемат мерки/практики за опазване:

- Размножаването на бухалите е от средата на януари до края на март.
- Четириседмичният период на люпене започва през април.
- Родителите-птици се грижат за малките си между май и юли.
- Младите птици напускат родителите си между август и септември.
- Тези времеви периоди могат да варират в зависимост от региона и климата.
- След като си изберат място за гнездене, много бухали се връщат винаги там.

Източник: Bundesverband Baustoffe – Steine und Erden e.V., Berlin, NABU, Naturschutzbund Deutschland, Bonn. 2007. *Betreiber von Steinbrüchen sichern den Lebensraum von Uhus*
http://www.gips.de/organisat/bvgips/publik/uhu-flyer/Gips_FlyerUhu_BBS_LDIN6S.pdf

Кариери: възможност за биоразнообразието

Вид експлоатация: Каменни кариери

Държава: Франция

Целеви естествени местообитания/видове: *Corvus corax*, *Bubo bubo*, *Bufo calamita*, *Charadrius dubius*, *Tachybaptus ruficollis*, *Hottonia palustris* и т.н.

ЗЗО/СЗЗ: НЯМА

Описание:

През октомври 2008г., UNICEM (Национален съюз на индустриите на минно дело и строителни материали - Union Nationale des Industries de Carrières et Matériaux de construction) публикува резултатите от обширно проучване за биоразнообразието в кариерите за твърди скали във Франция. Данните, събрани от учените, потвърждават, че кариерите представляват реална възможност за опазване на биоразнообразието. Тези обекти дават подслон на около 50% от птиците, влечугите, земноводните и скакалците, разпространени на френска територия. Проучването беше проведено по искане на UNICEM, под ръководството на научен комитет с председател Националният музей за естествена история. Бяха проведени екологични проучвания в 35 кариери за здрави плътни скали; половината от тях са в момента активни миннодобивни обекти. Обобщение за основните резултати е представено долу:

♦ Фауна: 362 вида открити в проучените кариери, 164 от които са посочени в като видове от *значима стойност за природното наследство** във Франция. Те включват:

- 121 вида птици (тоест 45% от видовете птици, представени във Франция). Например, гарван (*Corvus corax*) и бухал (*Bubo bubo*).
- 19 вида влечуги (тоест 51% от видовете влечуги, представени във Франция)
- 16 вида земноводни (тоест 50% от тези видове, срещащи се във Франция). Например, тръстикова жаба (*Bufo calamita*).
- 81 вида скакалци и прелетни скакалци (41% от видовете скакалци и прелетни скакалци, срещащи се в континентална Франция).

♦ Флора: 1 096 видове, открити в проучените кариери, 96 от които са посочени като от *значима стойност за природното наследство** във Франция.

Преди това проучване, през 1995г. беше стартирано екологично проучване под научното ръководство на

Националният музей за естествена история и *Centre National de la Recherche Scientifique* (CNRS – Национален център за научни изследвания) за опис на влажни зони, появили се в резултат от експлоатацията на кариери. Проучването беше проведено в 17 алувиални кариери над 6-те френски речни басейна. Обобщение на основните резултати за открити животински и растителни видове е представено долу:

- 132 вида размножаващи се птици (равно на 48% от видовете размножаващите се птици във Франция), 28 от които се считат за редки или много редки. Например, речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*) и малкия гмурец (*Tachybaptus ruficollis*).
- 17 вида влечуги (45% от видовете влечуги, срещащи се във Франция), 5 от които са в опасност.
- 16 вида земноводни (52% от видовете земноводни, представени във Франция), 5 от които са в опасност.
- 52 вида водно конче (45% от видовете водно конче, представени във Франция).
- 26 защитени видове растения, например водната теменужка (*Hottonia palustris*).

* Във Франция тази защитена категория обосновава класифицирането на територии с висок биологичен капацитет и добро състояние на опазване за Природни зони от екологичен интерес за животни и растения (*Zones Naturelles d'Intérêt Ecologique Faunistique et Floristique* - ZNIEFF).

Източник: UNICEM 2008. Les carrières, une opportunité pour la biodiversité. Dossier de presse.

http://www.3dterritoires.org/UNICEM/dossier_presse/UNICEM_communique.pdf

UNICEM 2008. Les carrières, une opportunité pour la biodiversité. Fiche #3 : La Biodiversité dans les carrières de roches massives. Available at:

http://www.3dterritoires.org/UNICEM/dossier_presse/03-UNICEM_biodiversite_dans_carrireres_roches_massives.pdf

UNICEM 2008. Les carrières, une opportunité pour la biodiversité. Fiche #2 : La Biodiversité dans les carrières de roches meubles. Available at:

http://www.3dterritoires.org/UNICEM/dossier_presse/02-UNICEM_biodiversite_dans_carrieres_roches_meubles.pdf

Специална защитена зона в кариера

Тип експлоатация: Добив на чакъл в Vah River

Държава: Словакия

Целеви естествени местообитания/видове: *Sterna hirundo*, *Ixobrychus minutus* и *Porzana porzana*

ЗЗО/СЗЗ: C33 Dubnické štrkovisko (SKCHVU006)

Описание:

C33 Dubnické štrkovisko (SKCHVU006) е разположена в район, където се извършваше промишлен добив на чакъл в Vah River. Благодарение на непълния добив (*тоест* останали малки островчета) беше създадена природна зона. След като добивните работи спряха, стадият на сукцесия се разви много бързо, което доведе до създаването на територия от високо качество за диви птици. В Словакия тази територия (около 60 ha) е едно от трите най-добри естествени местообитания за гнездене на *Sterna hirundo*, вид от Директивата за опазване на диви птици, зависещ от регулярното управление на сукцесията на природа, която, в този случай, се проведе както от Държавата, така и от неправителствени организации. Шест други гнездящи видове птици могат да бъдат открити на тази територия, включително *Ixobrychus minutus* и *Porzana porzana*. Старата кариера също така се използва за мигриращи видове и за зимуване. Зоната запазва екологичния си характер независимо от факта, че е част от разрешен миннодобивен район и е разположена в силно изменен от човешката дейност район близо до град и магистрала.

Източник: Министерство на околната среда, Словакия. 2008

Вижте също така:

Европейски ден на полезните изкопаеми 2009 – случаи относно опазване на биоразнообразието

Европейският ден на полезните изкопаеми през 2009г. беше организиран от европейския сектор на полезните изкопаеми и подобни организации, отделящи особено внимание на биоразнообразието. Уебсайтът, създаден от IMA Европа, предлага много случаи и примери на опазване на

биоразнообразието в миннодобивни обекти.

Източник: <http://www.mineralsday.eu/biodiversity/>

UEPG Случаи относно опазване на биоразнообразието

Базата данни от случаи относно биоразнообразието е уебсайт, създаден от UEPG, предоставящ примери за рекултивация и управление на естествени местообитания, управление на видове (флора, птици, земноводни, насекоми, ракообразни и прилепи), оценка на околната среда, сътрудничество със заинтересовани страни и принос към общността.

Източник: http://www.uepg.eu/uploads/fmanager/matrix_website_biodiversity_case_studies.pdf

Проучвания на случаи относно опазване на биоразнообразието от EuroGypsum

Европейската гипсова промишленост представя в този документ проведените дейности за опазване на биоразнообразието в някои от нейните миннодобивни обекти в няколко държави: Австрия, Германия, Италия, Румъния, Испания, Великобритания и Франция.

Източник: <http://www.eurogypsum.org/Bioweb.pdf.pdf>

Случаи относно опазване на биоразнообразието от Euromines

Европейската Асоциация на минните промишлености, промишлеността на метални руди и промишлени полезни изкопаеми е член на Международния Съвет за минно дело и метали. Двете организации са създали ръководство, съдържащо примери, за управление на биоразнообразието.

Източник: http://www.euromines.org/who_is_euro_environ.html
<http://www.icmm.com/our-work/work-programs/environment>

2. Планиране на полезни изкопаеми

Насоки за планиране на полезни изкопаеми в Англия

Тип експлоатация: инертни материали, глина за тухли, естествен камък за строителство и покриви, нефт и газ.

Държава: Великобритания

Описание:

Съобщения за политика относно полезните изкопаеми установяват националната политика на планиране на полезни изкопаеми на правителството в Англия. Съобщението за териториално планиране 1 се отнася до планиране на полезни изкопаеми и трябва да се вземе предвид от планиращи органи при подготовка на Регионални териториални стратегии и Местни документи за развитие. За различните типове материали има определени цели, описани в четири приложения (инертни материали, глина за тухли, естествен камък за строителство и покриви, нефт и газ).

Когато има предложение за развойни дейности в или близо до или когато има вероятност да се засегне значително защитена територия от Натура 2000, трябва да се вземат предвид специфичните Съобщения за политика на планиране (PPS9: Опазване на биоразнообразие и геолошко опазване) и насоки⁸³. Те дават ясни правила и условия за развитие на дейности, които вероятно ще имат негативен ефект върху защитената територия. Определени са ролите и отговорностите на планиращия орган, инициатора на проекта и English Nature (сера Natural England), които трябва да бъдат консултирани за оценка на ефектите.

В тези насоки са посочени съдържанието на оценката, вариантите за допитване до обществото, оценката на алтернативни решение, разглеждането на наложителни причини от приоритетно обществено значение и условията за изпълнение на компенсаторни мерки. Процедурите за разрешителни, дадени преди създаването на мрежата Натура 2000, когато е необходимо преразглеждане от компетентен орган, също са описани.

Националната политика на планиране посочва как отделни органи за планиране на полезни изкопаеми (Mineral Planning Authorities - MPA) би трябвало да изпълнят планирането на полезни изкопаеми. Всеки орган за планиране на полезни изкопаеми създава Рамка за разработване на полезни изкопаеми (Mineral Development Framework), понякога заедно с Рамка за разработване на отпадъци (Waste Development Framework). Тези рамки съдържат серия от документи, и повечето MPA са в процес на създаване на някои или всички тези документи. "Съобщение 9 относно политиката на планиране: Опазване на биоразнообразието и геологията" ('Planning Policy Statement 9: Biodiversity and Geological Conservation') казва, че Местните рамки за развитие трябва да:

- (i) посочват местоположението на класифицираните зони от значение за биоразнообразието и георазнообразието, като ясно разграничават международни, национални, регионални и локални защитени територии; и
- ii) идентифицират всички райони или зони за възстановяването или създаването на нови приоритетни естествени местообитания, които допринасят за регионалните цели и поддържат това възстановяване чрез подходящи политики.'

Това съобщение относно националната политика посочва ясно, че Местните рамки за развитие, включително Рамките за разработване на полезни изкопаеми, играят важна роля както при избягване на конфликт между развойни дейности, като добив на полезни изкопаеми, така и при съдействието за 'нетна печалба' в биоразнообразието. Чрез обсъждане със заинтересованите страни на възможно най-ранен етап на крайното използване на предложените нови миннодобивни обекти могат да се определят възможностите за създаване на естествени местообитания чрез възстановяване на миннодобивния обект.

Източник: Съобщение 1 за политика на полезни изкопаеми: Планиране и полезни изкопаеми.
<http://www.communities.gov.uk/publications/planningandbuilding/mineralspolicystatement5>

Схема на кариери по департаменти («Schéma Départemental des Carrières»)

Тип експлоатация: кариери

Държава: Франция

Описание:

⁸³ Правителствен циркуляр: Опазване на биоразнообразието и геологията – законови задължения и тяхното въздействие в рамките на системата на планиране.

Съгласно закона (Закон 93-3, 4 януари 1993) за всеки Департамент (NUTS 3) трябва да се изготви План на кариерите. Целта на така наречената Схема на кариери по департаменти (*Schéma Départemental des Carrières*) е да се организира достъпа до полезните изкопаеми, като се вземат предвид всички ограничения и особено тези, свързани със защитата на околната среда. Планът предвижда картографиране, при което залежите се класифицират според основните ограничения и възможности за експлоатация. Определени са три основни класове:

- Залежи, които не могат да се експлоатират поради сериозни ограничения: природни резервати, защитени зони за събиране на вода, т.н.
- Залежи, които могат да се експлоатират, но подлежат на не толкова строги ограничения: чувствителни природни зони, Натура 2000, т.н. Разрешени са кариери при условие, че се вземат адекватни мерки по отношение на съществуващите ограничения.
- Залежи, които нямат никакви специални ограничения и могат да бъдат експлоатирани съгласно съществуващото законодателство.

Схемата е изготвена от Комисия на департаментите, създадена с участието на компетентна администрация, местни заинтересовани страни, екологични и селскостопански асоциации, представители на производители и потребители на добивни материали. Планът съдържа:

- опис и картографиране на залежи от полезни изкопаеми по департаменти (инертни материали, промишлени руди, скали...).
- Оценка на търсенето, доставката и транспорта на материали (данни, ориентации и задачи).
- Екологичен анализ (въздействия и решения).
- Интеграция на ландшафта и рекултивация на обектите. Насоки за рекултивация на ландшафтни единици.
- Картографиране на ограничения.
- Зониране.

Източник:

Loi n° 93-3 du 04/01/93 relative aux carrières

http://www.ineris.fr/aida/?q=consult_doc/consultation/2.250.190.28.8.141

Décret n° 94-603 du 11/07/94 relatif au schéma départemental des carrières

http://www.ineris.fr/aida/?q=consult_doc/consultation/2.250.190.28.8.753

Политика на суровини на Словашката република

Държава: Словакия

Описание:

Политиката на суровини на Словашката република (Решение на правителството №722 от 14-ти юли 2004г.)⁸⁴ определя следните задачи:

- дългосрочна задача: използване на суровини по устойчив начин в рамките на европейския пазар,
- средносрочни задачи: минимизиране на добива на суровини в защитени територии. Анализ на конфликти чрез повторна оценка на залежите на суровини в границите на защитени територии. Установяване на ограничения за добив на повърхността: прилагането им към териториално планиране за осигуряване на регионалните нужди и дългосрочно използване на ресурси.

Мерките включват оценка на потенциала на суровините в защитените територии (национални паркове, защитени ландшафтни територии, места с културно наследство) като основа за поощряване на оптималното използване на ресурси и ограничаване на негативните въздействия върху околната среда при процеса на вземане на решение.

Беше проведен анализ на препокриването на всички защитени територии (включително зони от Натура 2000) и залежите на суровини за периода 2004г.-2007г. Бяха анализирани 227 залежи, разположени в 9 национални парка и 13 защитени ландшафтни територии, включително буферни зони или зони на влияние и границите на всички защитени територии, препокриващи се с граници на залежи. През 2008г. всички данни бяха преразгледани от органи за минно дело, геология и защита на природата, за да се разбере по-добре кои са актуалните препокривания; доколко зоните от Натура 2000 "ограничават"

⁸⁴ Официална интернет страница на правителството (на словашки):

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B08067F0A780A79BC1256E9F00340B6D?OpenDocument>

миннодобивните работи и кои са възможните решение в територии от интерес за минното дело и за опазването на природата.

Източник: Министерство на околната среда, Словакия. 2008. Уебсайт (на словашки): <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B08067F0A780A79BC1256E9F00340B6D?OpenDocument>

Планиране на картографиране на полезни изкопаеми

Тип експлоатация: добив на пясък и чакъл

Държава: Австрия

Описание:

Австрийският план за полезни изкопаеми акцентира върху нуждата от идентифициране на важните залежи в страната и от защита на тези територии от други неподходящи земеползвания. С тази цел планът предлага като първа стъпка няколко карти, където са анализирани някои фактори за опазване на околната среда:

- **Количество.** Формулирани са 5 класа съгласно литологията; първият клас (1) отговаря на залежи от пясък и чакъл от най-добро качество, а последният клас (5) – на залежи от най-лошо качество.
- **Количество.** Данни за размера на залежите от природни изкопаеми (площ, дебелина); описани са 5 класа на производителност.
- **Геоложки потенциал.** Получен е от комбинация на двата предходни фактора с установени 5 класа.
- **Регионално значение.** Зависи от броя на съществуващи мини, има 5 класа на значение.
- **Уместност.** Като краен резултат от този първи процес, се създава карта на уместност за пясък и чакъл от комбинацията от геоложкия потенциал и регионалното значение. Отново са описани 5 различни класа.

Втората стъпка от плана анализира възможните конфликти и взема предвид различни аспекти, като търсенето по региони, горите и защитените територии (зони от Натура 2000, защита на подпочвени води и т.н.), селища и пътища (използвани за 100-метрови и 300-метрови буфери). Окончателният резултат е карта, съдържаща информация за актуалната уместност на територията и за зоните, които трябва да се опазват чрез планиране на земеползването.

Източник: Weber L. (презентация) 2008. Министерство на икономиката и труда, Виена. SEIE Брюксел, 25 юни 2008г.

3. Смекчаване

Проект за защита на зони от Натура 2000

Тип експлоатация: добив на чист силициев пясък

Държава: Германия

Целеви естествени местообитания/видове: HE

ЗЗО/СЗЗ: Територии в близост до Натура 2000 (DE 4549-301 "Rohatschgebiet zwischen Guteborn und Hohenbocka" и DE 4549-303 "Peickwitzer Teiche").

Описание:

Беше планирано разширение на миннодобивен обект за чист силициев пясък (утайник) в Бранденбург, което щеше да изисква понижаване на нивото на подпочвените води за достъп до част от залежите на полезни изкопаеми над водния стълб на утайника и да се извади останалата част от полезните изкопаеми под водната повърхност с драга. Вследствие на това, нивото на подпочвените води в района също щеше да се понижи, което би имало негативен ефект върху две близкоразположени влажни зони, класифицирани като зони от Натура 2000.

За да се избегне това въздействие, драгата беше променена по такъв начин, че позволи на фирмата да изпълни миннодобивния проект без да експлоатира полезни изкопаеми над водния стълб и следователно без да понижава нивото на подпочвени води. Негативното въздействие върху нивото на подпочвените води в района и биотопите на влажни зони беше избегнато.

Освен това, фирмата също така запълни дренажните канали, които бяха изградени в един от биотопите на влажна зона в миналото, за да изсуши земята за селскостопански цели. Това засипване спря оттичането и следователно беше мярка за подобряване на биотопа на влажна зона и неговото бъдещо развитие.

Източник: Случай, предоставен от Quarzwerke GmbH.

Gerling, H. & Puetter, T. 2004г. Praktische Erfahrungen mit der FFH-Verträglichkeitsprüfung. Kies+Sand, 1/2004г.

Мерки за смекчаване за летящи катерици

Тип експлоатация: златна мина

Държава: Финландия

Целеви естествени местообитания/видове: летяща катерица (*Pteromys volans*)

ЗЗО/СЗЗ: HE

Описание:

Златна мина в югозападна Финландия беше проектирана и разрешена за зона от 45 хектара, включително открита кариера и подземен рудник. В допълнение към оценката на въздействие върху околната среда беше проведено и обстойно проучване на природната ценност на района. Бяха проучени птици и растения, а отделно и летящата катерица, която е най-важното млекопитаещо в района и е вид, защитен от Директивата за опазване на естествени местообитания. Според проучването имаше три територии на вида в района на миннодобивните работи, на които вероятно живееха 1- 3 мъжки катерици и три размножаващи се женски катерици. В района нямаше много дървета за гнездене за катериците. Всяка от трите територии беше проучена подробно, като също така се вземаха предвид възможните връзки между тях и с други райони на летящи катерици извън миннодобивния обект. Най-близката зона от Натура беше разположена на 5 км североизточно от мината.

Кандидатът допълни предложението си със защита на летящата катерица след като се консултира с регионалните органи за опазване на околната среда. Според заключенията на проучването опазването на летящите катерици беше възможно, при условие, че няма обширно сечене за разчистване и връзките към северозападните горски местности се поддържат. Работният етап на откритата кариера щеше да продължи около 3–4 месеца. Районът на откритата кариера щеше да бъде очертан, за да не се разпростира към маршрутите на летящите катерици за преход между териториите. Този вид се предвижда през нощта, когато не се извършват много дейности в откритата кариера.

Условията на разрешителното за опазване на летящите катерици включваха следните предписания:

- Ръбът на откритата мина може да се простира най-много на 40м от най-близкото дърво за гнездене. Между дървото за гнездене и мината не трябва да се изсичат дърветата, с изключение на 5-метрова зона между ръба на мината и дърветата, където сеченето е разрешено от съображения за сигурност. Така щеше да бъде опазена 40-метрова широка горска зона между дървото за гнездене в територия 1 и

ръба на откритата мина.

- Дърветата за размножаване и изхранване на териториите на летящите катерици в района не трябва да бъдат разрушавани и на териториите трябва да се има достатъчен заслон от дървета около дърветата за гнездене. Не трябва да се режат дървета по маршрута на летящите катерици в района на миннодобивните работи.

- Подходът към подземната мина трябва да бъде разположен извън териториите, така че, когато се изгражда тунел старите дървета (трепетлики или смърчове), които са дървета за размножаване и почивка на вида, да не се режат.

Източник: Случай, предоставен от Euromines (Polar Mining Oy, Vammala, Финландия)

Кариера за порфир* в защитена зона: Les Grands Caous в Saint-Raphaël

Тип експлоатация: Кариера за порфир

Държава: Франция

Целеви естествени местообитания/видове: Средиземноморска гора (маслинови дървета, корков дъб, борове и т.н.)

ЗЗО/СЗЗ: НЕ (близо до природна зона *Estérel Oriental*)

Описание:

Кариерата *Grands Caous* е открита на хълмовете на природна зона *Estérel Oriental* и съдържа залеж на син порфир от високо качество, единствен в района, с изключителни геоложки характеристики. Кариерата е разположена на западната граница на зоната. Естествената околна среда е богата и крехка, с корков дъб, пирен и борови дървета. Сегашният добив не се забелязва, защото е разработен вътре в терена.

За да се минимизират въздействията, операторът е ограничил мястото на добив. Линиите на хребетите не са засегнати и добивът в шахтите минимизира въздействието, което е ограничено в близост до тях. Беше проведено проучване на ландшафта като част от процеса на получаване на разрешение, което помогна за определяне на окончателната рекултивация и за визуализиране на различните етапи чрез модели в мащаб и компютърни картини. Бяха предписани строги условия за рекултивация на обекта. Също така съществува и план за управление на водите, който позволява възстановяването на речните корита и колонизация на тези места от спонтанна растителност.

* Порфирът е разновидност на вулканична скала, съставен от едри кристали, като фелдшпат или кварц, пръснати сред матрица от дребен фелдшпат или земна маса.

Източник: DIREN/DRIRE PACA. 2006. Ръководство на добри практики. Помощ при отчитане на ландшафта и естествената среда в проучвания за въздействието на кариери в Provence-Alpes-Côte d'Azur. Том 2.

Добри практики за опазване на околната среда в кариера La Falconera, Каталония

Тип експлоатация: кариера за варовик

Държава: Испания

Целеви естествени местообитания/видове: НЕ

ЗЗО/СЗЗ: Защитена природна зона *Macizo de Garraf*, близо до ЗЗО *Serres del Litoral Central*.

Описание:

La Falconera е кариера за варовик в защитената природна зона *Macizo de Garraf*, в провинция Барселона, която се намира до ЗЗО *Serres del Litoral Central*. Стойността на опазване на тази зона накарва операторите да предприемат всички необходими мерки и добри практики, за да смекчат и минимизират възможните негативни ефекти, като шум, вибрации, прах, частици, отпадъци и т.н.

Мерките за смекчаване също така включваха делимитация и определяне на зони без експлоатация, където са открити значими природни ценности, и установяване на периметри на защита, включващи горски райони близо до територии с висока екологична стойност, които останаха незасегнати. Тази кариера получи испанската награда за добри практики за опазване на околната среда през 2007г.

Източник: Los áridos y el desarrollo sostenible. Premios ANEFA 2007. FdA - Federación de Áridos

(Spanish Aggregate Federation). Интернет сайт за повече информация:
<http://www.medioambienteyaridos.org/pdfs/Premios07.pdf>

4. Рекултивация

Програма “Природата след полезните изкопаеми”

Чрез партньорство между RSPB и Natural England програмата цели да подкрепи и улесни възпроизвеждането на естествени местообитания на миннодобивни обекти съгласно Плана за действие за опазване на биоразнообразието. Предложени са съвети за създаване и управление на различни типове естествени местообитания. В базата данни за природата след полезните изкопаеми са включени проучвания на случаи на възстановяване, проведени в Англия. Търсенето може да се извърши по случай, оператор, полезни изкопаеми (глина & шист, въглища, варовик, пясък, чакъл) или тип местообитание.

По-нататък са представени два случая, касаещи зони и видове от Натура 2000:

The Cliffe Pools (Кент, Англия)

Тип експлоатация: Карьера за добив на глина

Държава: Великобритания

Целеви естествени местообитания/видове: Солени лагуни (равнозначно на местообитание 1150 *Крайбрежни лагуни от Директивата за опазване на естествените местообитания)

330/С33: Естуар на Темза: Зона от специално научно значение (Site of Special Scientific Interest - SSSI), Специална защитена зона, зона по Рамсар и екологично чувствителна зона (Environmentally Sensitive Area - ESA).

Описание:

Cliffe Pools са разположени на южния бряг на естуара на Темза и мястото е определено като Зона от специално научно значение (Site of Special Scientific Interest - SSSI), Специална защитена зона, зона по Рамсар и екологична чувствителна зона. Мястото е обявено за резерват от RSPB през октомври 2001г. 237 хектара включват редица местообитания, като солени лагуни, възсолени басейни, тревни територии, солени блата, тинести плитчини и шубраци.

До 1972г. се добиваше глина за циментовата промишленост, оставяйки след себе си редица наводнени шахти наводнени, образували басейни. От 60-те години насам обектът беше използван от Westminster Dredging Ltd за лицензирано депониране на отпадъци от речно драгиране чрез пълнене на басейните. През 80-те години започнаха обсъждания между English Nature, RSPB, Blue Circle Industries Plc (бившите собственици на обекта) и Westminster Dredging Ltd (оператори за депониране на драгиране). Това завърши със споразумение за изменение на първоначалните планове за пълнене на останалите басейни в полза на опазване на природата. По-ранното драгиране напълни 60 хектара от северозападните шахти за глина със смес от пясък, чакъл & тиня, върху които се разви богата мозайка от горни солени блата, тревни територии и шубраци от глог/къпина. Шахтите до NE също бяха запълнени с драгирани материали, но не изцяло, което доведе до създаването на 27 хектара възсолени басейни, запазвани от дъждовете. На юг, продължаващото депониране на отпадъци от драгирането в солените лагуни е част от 40-годишен план за възстановяване, съгласуван между RSPB и Westminster Dredging PLC.

111 хектара солени лагуни и 27 хектара възсолени плитки басейни бяха създадени чрез добив на глина за циментовата промишленост. Мястото е известно заради блатните птици, движещи се на компактни ята от естуара на Темза към басейните при зимни високи приливи, заради широкия диапазон прелетни птици през есента и пролетта и размножаващите се бекаси, кюкавци, калугерици и попадийки. Възстановяването беше постигнато основно чрез:

- целево депониране на отпадъците от драгиране за запълване на съществуващи солени лагуни; за намаляване на тяхната дълбочина, за да се увеличи местообитанието за изхранване на водни птици; и за създаване на острови за гнездене.
- създаване на плитки брегове чрез ново очертаване на краищата на дълбоките в момента лагуни, за да се осигурят открити и обрасли брегове.
- създаване на допълнителни острови чрез изолация и ново очертаване на съществуващи диги и, ако е осъществимо, изкопаване на места в най-северните възсолени басейни.

Dungeness (Кент, Англия)

Тип експлоатация: Кариера за пясък и чакъл

Държава: Великобритания

Целеви естествени местообитания/видове: Местообитание 1220 *Многогодишна растителност върху морски крайбрежни наноси* и 7140 *Преходни торфища и плаващи подвижни тресавища*, и двете посочени в Приложение 1 на Директивата за опазване на естествени местообитания. *Triturus cristatus* и *Hirudo medicinalis*.

СЗО/СЗЗ: полуостров Dungeness: Зона от специално научно значение, Специална защитена зона и Специална зона на опазване за естествени местообитания и редки видове

Описание

Полуостровът Dungeness е най-обширната структура от морски чакъл във Великобритания и големи нейни части са класифицирани като: Зона от специално научно значение, Специална защитена зона за птици и Специална зона на опазване за местообитания и редки видове. Dungeness е едно от само четирите места във Великобритания с рядка едногодишна растителност – високо специализирано растително съобщество – по-малко от 100 хектара съществуват като цяло. Той също така има най-разнообразните и просторни стабилни съобщества от многогодишна растителност върху чакълести наноси в Европа.

Остават незасегнати обширни територии, въпреки значителните щети в миналото основно заради добива на чакъл. Малки естествени водни единици в рамките на блатистата област с чакъл и съобщества от растителност в открити води се считат за единствени във Великобритания. Те са важни за преходните торфища (местообитание 7140 *Преходни торфища и плаващи подвижни тресавища* в Приложение 1 от Директивата за опазване на естествени местообитания), *Triturus cristatus*, посочен в Директивата за опазване на естествени местообитания) и лечебна пиявица (*Hirudo medicinalis*, също посочена в Директивата за опазване на естествени местообитания). В тези териториите са се срещали и шубраци от върба, но сега те се възстановяват.

Мозайка от местообитания е включена във възстановителните работи, като езера с прясна вода с острови и други характеристики на влажни зони. Където е необходимо премахване на почва и откривка за достъп до чакъла, те се включват в проекта.

Крайбрежният обрасъл чакъл е изключително рядък и крехък и се среща на много малко места. При Dungeness са изпробвани техники за компенсиране на исторически щети на обраслия чакъл. Това е много бавен процес, включващ малко позната екосистема с никаква гаранция за успех. Въпреки това, резултатите от опитите може да бъдат полезни за тези, които възнамеряват да създадат крайбрежен обрасъл чакъл на други места. Основните предприети мерки бяха:

- Покриване с трева и засаждане на семена на зановец. Той е ранен колонизатор на чакъл и шумата от листа, която се получава, помага на другите видове, като лишеите, да се установят. Семената бяха засадени в пясък на разстояния от около 1м. След 4 години оцеляха 6%, а някои растения са доста здрави. Съобщества от лишеи са започнали да се установяват сред по-добре установилите се растения.
- Разпръскване на семена на лапад (неуспешно)
- Поставяне на семена на морско плюскавиче върху чакъла, удобрен с компост без торф. Растенията успешно се закрепиха.
- Преместване на *Teucrium scorodonia* и висок райграс в чакъла през зимата – част от растителността секрепи, но без разпръскване.
- Засаждане на зановец – зановецът се закрепва, ако условията се задържат влажни след засаждане.
- Създаване на тревни територии за безгръбначни животни. В Dungeness South чакълът беше изкопан из под пасищни земи и се извърши възстановяване на тревни територии, богати на нектари за безгръбначни, по-специално пчели.

Фирмата, работеща на обекта (в момента Hanson Aggregates), от 60-те години, се консултира с RSPB и Natural England (преди English Nature) за всички планове за възстановяване в Dungeness. Техниките на възстановяване и резултатите за биоразнообразието се подобряват постоянно.

Източник: www.afterminerals.com

Стратегическо планиране на рекултивация на кариери

Тип експлоатация: Кариери

Държава: Франция

Описание:

Схемите на кариери по департаменти включват, по принцип, ръководство за възстановяване на ландшафтни единици. Проект, подкрепен от Регионалния директорат за промишленост и енергия на *Ile-de-France*, е анализирал резултатите, получени при стратегическо планиране за възстановяване на редица зони в района на *La Bassée* (SPA FR1112002) и е изготвил методология за тази дейност. Опитът на "Cellules de reflexion" в няколко миннодобивни обекта при вземане на решения за рекултивация на зони, придържайки се към кохерентния подход, е добър пример.

Всъщност, френското законодателство не дава определение за модалностите на функциониране (състав, роля, продължителност и т.н.) за необходимите случаи на допитване. Това отведе инициаторите на проекти в екологично чувствителни територии до спонтанното създаване на неформални "групи на размишления" (наречени "cellules de réflexion"), спонсорирани от оператори, компетентни органи и др. Тази работна група анализира бъдещето на един добивен обект чрез разширяване на анализа до кохерентна териториална единица, за да бъдат включени всички проблеми, свързани с територията.

Източник: *DRIRE Ile-de-France. 2006. Etude sur l'aménagement global des carrières à l'échelle du gisement.*

Рекултивация на кариера за добив на чакъл чрез създаване на крайречни естествени местообитания

Тип експлоатация: Кариера за чакъл

Държава: Австрия

Целеви естествени местообитания/видове: крайречни естествени местообитания и няколко вида от червения списък

ЗЗО/СЗЗ: НЕ

Описание:

Кариерата в *Steyregg Danube* доставя пясък и чакъл на горноавстрийската строителна икономика от 1962г. и трябваше да е активна до 2025г. Проектът за кариера на чакъл създава след добива огромни водоупори, които са подобни на свързаните лагуни на речния бряг на стария Дунав, все още показвани на историческите карти. Установяването на новосъздадени естествени местообитания е иницирано чрез поставяне на почва и тиня от една все още съществуваща свързана лагуна на бреговете на новите басейни. Големи части от района са оставени на естествена сукцесия. Целта на рекултивацията е да се пренастанят, защитят и увеличат популациите от повече от 20 частично силно застрашени видове растения от червения списък, 7 вида земноводни от червения списък, 3 влечуги от червения списък, 20 частично застрашени видове водно конче, и няколко застрашени птици.

Освен многобройните видове от червения списък, 2 вида растения (*Nymphoides peltata*, *Hydrocharis morsus-ranae*), популацията на които съществува само в провинцията Горна Австрия, се срещат в рекултивираните райони. Резултатите, отнасящи се до земноводната фауна, са забележителни, например *Bufo viridis* отново се среща в новите басейни след повече от 25 години от последния запис на този вид в така наречения "Steyregger Au". Много земноводни са представени също така с големи популации. Относно фауната от птици има няколко застрашени вида, които извличат полза от миннодобивните работи и стратегиите за рекултивация (например *Luscinia svecica*, *Riparia riparia*, *Actitis hypoleucos*, *Charadrius dubius*). Също така европейският бобър *Castor fiber* – силно застрашено животно в Европа – живее в популация в околностите на миннодобивния обект. Този проект за добив на инертни материали е не само икономически важен за добива на суровини в Горна Австрия, но също така и важен национален проект за защита на много застрашени видове.

Източник:

http://www.uepg.eu/uploads/documents/biodiversity/biodiversity%20case_study_austria_2.pdf

Възстановяване на кариера за пясък и чакъл в Мадрид

Тип експлоатация: Кариера за пясък и чакъл

Държава: Испания

Целеви естествени местообитания/ видове: HE

ЗЗО/СЗЗ: в рамките на Природен парк (Parque Regional del Sureste) и близо до СЗЗ и ЗЗО

Описание:

В кариера, разположена в плодородната равнина на река Jarama, в рамките на природен резерват и близо до СЗЗ и ЗЗО, е проведен проект за рекултивация, който включва целите на опазване на плана за управление, изготвен за природната зона.

Рекултивацията беше постигната чрез:

- възстановяване на естествени местообитания и подобряване на денудирани райони в реката и по бреговете,
- възстановяване на местообитания в лагуните, резултат от експлоатацията,
- използване на застрашени автохонни видове за засаждане на семена и растения.

Рекултивираният район е бил дарен на регионалните власти и в момента се счита за природна зона с висока екологична стойност.

Източник: Случай, предоставен от FdA - Federación de Áridos, (Федерация на инертните материали на Испания)

Рекултивация на кариери във Фокус и Милос

Експлоатация: Добив на перлит и бентонит в района на Милос; добив на боксит в района на Фокус.

Държава: Гърция

Целеви естествени местообитания/ видове: HE

ЗЗО/СЗЗ: HE

Описание:

Тези кариери са разположени на остров Милос и в Централна Гърция в региона на Фокус. Оценката за въздействие върху околната среда (ОВОС) беше използвана при планиране на експлоатацията и рекултивацията на мините.

Работите по възстановяване бяха проведени на етапи едновременно с експлоатацията и се състояха от 5 етапа, всеки от които зависеше от успеха на предходния етап:

1. Ландшафт на мината и депата. По време на първия етап на възстановяване, ландшафтът на миннодобивния обект и околността са рекултивирани, така че да се постигне добра интеграция в района. Отпадните материали от мината се използват за запълване на изтощени рудници, когато е уместно.
2. Покриване с горен пласт почва: поставяне на плодородна почва. Зоната е покрита с горен пласт почва, която или е била съхранена или е донесена от близките депа.
3. Посев: положени са усилия за възпроизвеждане на местната растителност.
4. Засаждане на дървета и храсти. Установяване на разсадници във Фокус (1980г.) и на Милос (1995г.), в които се развъждат местни растения.
5. Ограждане, поливане и обща поддръжка. Поставяне на огради и постоянно наблюдение на възстановените райони са единствената защита от овце и кози. По отношение на липсата на дъждове решението е да се полива – поне докато растенията пораснат до задоволителни размери.

Източник: Връщане на природата в мината (брошюра). Silver & Baryte Ores Mining Co. S.A. Michalis Stefanakis and Ms Vini Filippi (S&B Industrial Minerals S.A.). Презентация на конвенцията за биологическо разнообразие SBSTTA, Париж 2-6 юли, 2007г.

Рекултивация на кариери до зони от Натура 2000

Експлоатация: Кариера

Държава: Белгия

Целеви естествени местообитания/ видове: тръстикова жаба, жаба-акушерка, керкенец, сокол скитник и водно конче

ЗЗО/СЗЗ: между две зони от Натура 2000

Описание:

Кариерата е разположена между две зони от Натура 2000 с високо биологично значение. Тази зона приютава много голямо разнообразие от ботанически и животински видове, много от които са редки и даже изключително редки във регион Валония. Рекултивацията, проведена в кариерата, имаше за цел пресъздаване на места, сходни с тези от съседните зони от Натура 2000.

Мерките включваха частично възстановяване на оригиналния релеф и на екологичните ливади, съществуващи по-рано, както и създаването на естествени брегове от изкопания басейн за осигуряване на подходящи местообитания за няколко вида, които зависят от водната среда, включително водни кончета, земноводни, водни птици, водни бръмбари и др.).

Също така през 2006г. беше проведено проучване, за да се разкрият срещащите се най-интересни видове и ландшафти и да се осигури тяхното опазване. Беше открита много важна популация от тръстикова жаба в многобройните временни гълове, както и малка популация от жаба-акушерка. Тези два вида са част от най-заstraшените земноводни в страната. Керкенецът вече гнезди на тази територия, а е забелязан и сокол скитник. Възстановените влажни зони вече приютяват водно конче, вписано в червения списък на Белгия. Планирано е ново проучване на флората и фауната на ландшафта за актуализиране на резултатите и проучване на еволюцията на биотопи в зоната на кариерата.

В края на експлоатацията кариерата ще стане пак държавна собственост, за да се превърне в зона от екологично и ландшафтно значение. Поради нейното особено географско местоположение, между две територии от Натура 2000, кариерата ще бъде ключов елемент в местната екологична мрежа.

Източник: Случаи относно биоразнообразието, UEPG

http://www.uepg.eu/uploads/documents/biodiversity/biodiversity_case_study_belgium_7.pdf

Проект за гориста местност

Експлоатация: каолин

Държава: Великобритания

Целеви местообитания/видове: Планинска гориста местност от ясен и дъб (идентифицирана като застрашено местообитание във Великобритания).

ЗЗО/СЗЗ: НЕ

Описание:

Проектът за гористата местност е проект за възстановяване след приключване на миннодобивните работи. Той има за цел да възстанови ландшафта на района с каолин в Корнуел. Той е продължение на проекта Heathland Project. От 1997г. до 2004г. 750 хектара равнинни степи – друго застрашено местообитание – бяха възстановени върху бивши миннодобивни обекти. Заедно двата проекта формират най-голямата инициатива от този тип в Европа. За възстановяване на териториите ще се премахнат видовете растения, които не са местни и са засадени с търговска цел, а ще се засадят ясен и други местни дървесни видове с твърда дървесина.

Източник: Случай, предоставен от IMA_Europe

http://www.naturalengland.org.uk/regions/south_west/ourwork/chinaclaywoodlandproject.aspx

5 Миннодобивни работи в морска среда

Международен съвет за минен добив в морето (International Council for the Exploration of the Sea – ICES)

Тип експлоатация: няколко разработки в морска среда

Държава: Няколко държави около Северния Атлантически океан

Описание:

ICES е организация, координираща и подпомагаща изследванията на морската среда в Северния Атлантически океан. Това включва съседни морета, като Балтийско море и Северно море. Те са места за срещи на общност от повече от 1 600 морски учени от 20 държави около Северния Атлантически океан.

Учените, които работят чрез ICES, събират информация за морската екосистема. Освен попълване на пропуските в съществуващите знания, тази информация също така се разработва в безпристрастни, неполитически препоръки. Техните препоръки се използват от 20-те Държави-членки, които финансират и подкрепят ICES, за им помогне да управляват Северния Атлантически океан и съседните морета.

Работните групи на ICES покриват всички аспекти от морската екосистема от океанография до морски птици и морски млекопитаещи. Създадена е Работна група за ефектите от добива на морски седименти върху морската екосистема (WGEXT).

Преглед на изследванията за добив в морето могат да бъдат намерени в годишните доклади на Работната група на ICES: <http://www.ices.dk/iceswork/wgdetail.asp?wg=WGEXT>

ICES WGEXT също така преглежда и съобщава за програми на национално картографиране на природни ресурси, промени в законодателството и административните рамки, подходи към оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и изследвания на Държавите-членки в областта на добив на морски седименти.

Освен това WGEXT преглеждат и оценяват използването на ръководството на ICES за добив в Държавите-членки. Повечето членки се позовават на ръководството в националните законодателни рамки, а някои са направили по-подробни препратки към някои или всички разпоредби в наредбите.

Групата разглежда опита на Държавите-членки при изпълнение на програмите за мониторинг на добивни работи на морски седименти. Вследствие на съгласуваната необходимост от разглеждане на ключовите въпроси в детайли, Държавите-членки се договориха да предоставят допълнителни отговори веднага след сесията.

Източник: ICES. 2007г. Доклад на Работна група за ефектите от добива на морски седименти върху морската екосистема (WGEXT), 17-20 април 2007г., Хелзинки, Финландия. ICES CM 2007/MCH:08. 96 стр.

Sutton, G. и Boyd, S (редактори) 2009г. Ефекти от добива на морски седименти върху морската околна среда 1998-2004. Съвместен изследователски доклад на ICES № 297, 180 стр.

Информацията може да се намери на: www.ices.dk

Добри практики при добив на инертни материали в морска среда: проектът Goodmarine

Тип експлоатация: Добив на инертни материали

Държава: Великобритания

Описание:

Този проект беше ръководен от Департамента за минно дело, открити разработки и инженеринг на полезни изкопаеми на Университета на Лийдс с подкрепата на Организацията за изследвания в миннодобивната промишленост (Mineral Industry Research Organisation - MIRO).

Уебсайтът на Goodmarine предоставя информация за тези, които се интересуват или участват в добив на инертни материали чрез драгиране в морска среда. Основната цел, обаче, е да се подчертае “добрата практика”, която се стреми да премахне или минимизира ефектите върху околната среда. Уебсайтът също е полезен ресурс за промишлеността по отношение на планове, процеси и операции. Докато морските местообитания все още не са напълно изучени се провеждат много изследвания. Резултатите ще допринесат за бъдещи подобрения в законодателството и в практиките на драгиране. Както показва уебсайтът, има много примери на добра практика за опазване на околната среда, които вече се прилагат във Великобритания.

Главата “Добра практика” включва Сметчаване и Мониторинг. Мерките, специално предназначени за избягване на негативни въздействия върху зони и особености, защитени от Директивите за опазване на местообитания и птици следва да са включени в първоначалните предложения за лицензиране на драгиране. Предложения, които вероятно ще засегнат отрицателно защитените зони в Европа, трябва да бъдат подложени на оценка относно възможностите да се наложат определени условия за избягване на негативни ефекти. Тези промени биха могли да включват изменение на местоположението или обхвата на предложените работи, времево ориентиране на определени дейности и използване на определени задължения или законови договорки.

Източник: <http://www.goodmarine.com>

Въздействия от добив на инертни материали по брега на Диеп

Тип експлоатация: Добив на инертни материали в морска среда

Държава: Франция

Описание:

“Centre Régional d’Innovation et de Transfert de Technologies (CRITT)” управлява проект с цел мониторинг на въздействията от добива на инертни материали по брега на Диеп в северна Франция. Главните цели на проекта са:

- разработване на методология за мониторинг на съществуващ обект полезен за широкомащабни експлоатации (Европейска проект за програма за Източния английски канал - INTERREG III),
- количествена оценка на преки въздействия от драгиране върху живи ресурси (дълбоководни и рибни) в сравнение с неексплоатиран обект за пример,
- териториална оценка на непреки въздействия от драгирането (основно преливане на фини елементи)
- времева оценка на тези въздействия чрез мониторинг на процеса на възстановяване (физическа и биологична) на морското дъно,
- количествено определяне на интензитета и продължителността на обезпокояване на цели дълбоководни и рибни колонии.

Източник: <http://critt.estran.free.fr/critt.htm>

Опазване на природа & добив на инертни материали в региона на Източния канал

Тип експлоатация: Драгиране за инертни материали в морска среда

Държава: Великобритания

Описание:

Между 2000г. и 2004г., Центърът за околна среда, рибни стопанства и аквакултури (CEFAS-Centre for Environment, Fisheries and Aquaculture Science), Великобритания, извършва проучване, финансирано от правителството със заглавие “Оценка на рекултивацията на морското дъно след драгиране за инертни материали в морска среда”, с цел проучване на физическото и биологичното възстановяване на морското дъно след приключване на драгирането. Проучването беше проведено в много изоставени или неактивни обекти, използвани преди това за търговски добив на инертни материали в южната част на Северно море и в откритите води на Южния Бряг. Резултатите и заключенията от проучването се

основават на данни, събрани на обектите, използвани в проучването, и като такива могат да не са приложими към всички обекти за добив на инертни материали.

Това проучване представи два технически доклада. Първият подчерта, че степента на естествено физическо обезпокояване оказва влияние върху структурата на епифауната след прекратяване на драгирането. Вторият отчита степени на възстановяване на маркофауната до шест години след прекратяване на драгирането за инертни материали и също така представя обща рамка за оценка на проучвания за реколонизация след прекратяване на добива. Този документ показва, че поне шест години след като е приключило драгирането съществени различия между общностите в зоните на проучване, подложени на висока и ниска степен на интензитет на драгиране, се запазват.

Друга значима разработка по темата е била проведена от Marine Ecological Surveys Ltd заедно с Университета в Плимут в южната част на Северно море и Английския канал. Разработката със заглавие „Въздействия от драгиране за инертни материали в морска среда върху дълбоководната макрофауна в открити води на Южния бряг на Великобритания“ заключи, че степента на възстановяване на биомасата след драгиране е била по-бавна от тази, отчетена за разнообразието на видовете и гъстота на популацията.

В допълнение към дейностите по рекултивация и възстановяване, се извършват дейности и в сферата на възстановяване и подобряване на морското дъно след приключване на драгирането на инертни материали. Настоящите проучвания акцентират главно върху осигуряване на среда на морското дъно, която да подпомогне възстановяването на дълбоководните организми. Тези среди включват чакъл и черупки.

Проект, в момента изпълняван от CEFAS, разглежда чакъла и неговия потенциал за възстановяване на морското дъно след драгиране на инертни материали от морска среда. През 2005г. CEFAS, заедно с промишлеността, извършиха полеви експерименти в един добивен обект в открити води на река Хъмбър. Целта на експеримента е да се тества практичността на чакъла като подход за рекултивация на зона от морското дъно, където може да са се натрупали пясъци от драгирането. Зоната е била преди лицензиран обект за инертни материали, изоставен след няколко години използване. За провеждане на експеримента CEFAS поръчаха плавателен съд за драгиране, който да извади чакъл от съседната лицензирана зона. След това чакълът беше депониран в експерименталната зона. Преди депонирането на чакъла, CEFAS проведеха редица пред-експериментални проучвания, които бяха повторени след депонирането и продължиха като част от настояща програма за определяне на степента на дълбоководно възстановяване. Тази работа продължава и ще приключи през следващите години.

Дейността, предприета от Университета в Саутхемптън, свързан с Асоциацията на Великобритания за черупчести организми, има за цел да проучи потенциала на черупката да ускори възстановяването на драгираното морско дъно. Проектът ще се стреми да определи значението на биогенетичния материал (черупката) като подстрат, допринасящ за биоразнообразието на съществуващите пясъчни и чакълести морски дъна, и да извършва мониторинг на колония от черупки, депонирани върху драгирано чакълесто дъно на изток от остров Уайт в сравнение с необработено морско дъно.

Източник: Cooper, K.M., Eggleton, J.D., Vize, S.J., Vanstaen, K., Smith, R., Boyd, S.E., Ware, S., Morris, C.D., Curtis, M., Limpenny, D.S. and Meadows, W.J., 2005г. Оценка на рекултивация на морско дъно след драгиране на инертни материали в морска среда - част II. Sci. Ser. Tech Rep., Cefas Lowestoft, 130: 82сmp.

Ръководство за полезни изкопаеми в морска среда

Тип експлоатация: Драгиране на пясък и чакъл

Държава: Великобритания

Описание:

Тъй като пясъкът и чакълът съставят по-голямата част от полезните изкопаеми, драгирани от английското морско дъно, те са в центъра на това ръководство. Ръководството също така, обаче, се отнася и за други полезни изкопаеми, които могат да бъдат драгирани от морското дъно, като калцирани водорасли, въглища и металоносни руди. За да се гарантира, че добивът не причинява неприемливи негативни въздействия, бяха наложени редица видове контрол върху драгирането.

Правителството желае да види трайно използване на пясък и чакъл, драгирани от морето, така че това

да съответства на принципите на устойчиво развитие. Правителството вярва, че това може да бъде постигнато чрез минимизиране на общата лицензирана територия за драгиране, внимателно местоположение на нови зони за драгиране, Оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС), когато такава оценка се изисква и т.н.

Съобщението за околна среда би трябвало да включва разглеждане на практичните стъпки, които биха могли да бъдат предприети за смекчаване на ефектите от предложени добив на полезни изкопаеми. Те би трябвало да са специфични за зоната и тясно свързани със специфичните възможни ефекти върху околната среда, идентифицирани в процеса на ОВОС. Мерките за смекчаване могат да включват:

- изменение на дълбочината на драгиране за ограничаване на промените на хидродинамиката и моделите за транспорт на седименти до приемливи нива;
- съгласувани маршрути за движение на драги за минимизиране на конфликтите на интереси с корабоплаване, риболовство и други ползвания на морето;
- зонироване на разрешения район за защита на чувствителни рибни стопанства, оптимизиране на достъпа до традиционни рибни стопанства и намаляване на въздействието върху чувствителни дълбоководни общества;
- зони за защита на редки или стабилни общества, идентифицирани като срещащи се на малки територии в много по-широка зона;
- изборът на техника за драгиране, време и етапи на работата също може да помогне за предотвратяване на обезпокояването;
- сезонни ограничения, когато е възможно, за минимизиране на въздействията върху мигриращите рибни пасажии или върху чувствителни стадии на развитие на риби и дълбоководни организми;
- буферни зони за безопасност около военни гробове, важни корабокрушения или други морски археологически обекти, тръбопроводи и кабели.

Ръководството също включва мониторинг на ефектите върху околната среда.

Източник: Ръководство "Ръководство за морски полезни изкопаеми 1: Добив чрез драгиране от английското морско дъно". 2006г., Department for Communities and Local Government, Великобритания.

Добри практики за драгиране на инертни материали в морска среда

Тип експлоатация: Драгиране на инертни материали в морска среда

Държава: Великобритания

Описание:

Морските инертни материали са важна част от снабдяването с висококачествени суровини както на строителната промишленост на Великобритания, така и за защита на бреговете. Пясъкът и чакълът по принцип се вземат от морското дъно чрез драги, способни да транспортират товари до 9 000 тона от места за драгиране в открити води директно до кейовете, разположени близо до точката на крайно използване. Местата за драгиране се лицензират от *The Crown Estate* след обстоен процес на Оценка за въздействие върху околната среда (ОВОС) и допитване до заинтересованите страни, който преди е бил регулиран от Департамента на общини и местно управление и Департамента за околна среда, храна и селски дела, а сега от Агенция за морска среда и риболовство, изпълнителна агенция на Департамента за околна среда, храна и селски дела.

През 2002г. Правителството предостави допълнителен източник на финансиране чрез облагане на първичните инертни материали, добити на суша и от морски източници. Този Фонд (Aggregate Levy Sustainability Fund - ALSF) има четири главни цели:

1. Минимизиране на търсенето на първични инертни материали
2. Поощряване на екологосъобразен добив и транспорт
3. Разглеждане на въздействията върху околната среда от предишен добив на инертни материали
4. Компенсация на местните общини за въздействията от добива на инертни материали

Морската ALSF в Англия беше иницирана главно, за да подпомогне изследвания за по-добро разбиране на природата и чувствителността на морските ресурси към обезпокояване от драгиране на инертни материали и как тези въздействия могат да бъдат минимизирани.

Ръководството също включва някои интересни раздели, като *Природни ресурси на морското дъно*, където са дадени проекти и примери, главно за картографиране на ресурси на морското дъно; *Смекчаване и управление на драгирането на инертни материали от морското дъно* и т.н.

Източник: Добив на инертни материали от морска среда: Помощ за определяне на добра практика. Заседания на конференция: септември 2006г. Редактори: Newell и Garner.

Стратегия за британската промишленост на морски инертни материали

Тип експлоатация: Драгиране на инертни материали от морето

Държава: Великобритания

Описание:

Добивът на материали от морето заема много малък процент от шелфа на Великобритания – обикновено всяка година се драгира общо територия от около 140км². Независимо от този малък отпечатък, промишлеността признава, че морската околна среда, в която работи, е чувствителна и приема, че носи отговорност за управление на операциите си по начини, които минимизират ефектите върху морската среда и върху нейните други ползватели. В глава „Защита на околната среда“ са идентифицирани някои ключови цели и показатели:

- Минимизиране на териториалния отпечатък от драгиране чрез отговорно и ефективно управление.
- Поддържане и развитие на приноса на промишлеността към по-добро разбиране на морските пясъчни и чакълести местообитания и на британската морска историческа околна среда.
- Намаляване на въздействието от емисии в атмосферата при производство и транспорт.

Източник: Мощ от дълбините. Стратегия за устойчиво развитие на британската промишленост за морски материали. Асоциация на британските производители на морски материали (BMAPA - British Marine Aggregate Producers Association). Ноември 2006г.

6 Мониторинг и показатели

Разработване на показатели за интегрирано управление на суровини и опазване на природата в германската циментова промишленост (пилотен проект в циментов завод Schelklingen)

Тип експлоатация: Циментов завод

Държава: Германия

Описание:

Пилотен проект в циментов завод Шелклинген предложи научнообосновани решения за допълнителна оптимизация на баланса между добива на суровини и опазване на природата. Добивът на суровини за циментовата промишленост оказва съществена намеса в природата и ландшафта. Въпреки това, даже когато са активни, кариерите могат да играят важна функция при опазване на природата и видовете: техните специфични условия често предоставят местообитание за редки и застрашени видове животни и растения, които почти не се срещат в култивиран ландшафт. Целта на пилотния проект беше разработване на показатели, с които е възможно да се измери разнообразието видове и местообитания в кариерите.

Бяха разработени и тествани количествени и качествени показатели за биоразнообразие, за да бъде възможно измерването, *inter alia*, на ефектите от мерките за опазване на природата преди, по време и след минния добив. След това показателите бяха интегрирани в План за действие относно биоразнообразието и План за действие относно видовете; те включват дефицитен анализ, проучвания, мониторинг и планиране на санкции – включително сметни оценки – и така подкрепят възможностите и целите на съществуващите инструменти за планиране и по-специално тяхното екологично съдържание.

По време на проекта бяха разработени различни показатели за флора, фауна и типове местообитания, които бяха оразмерени да съответстват на специфичните условия и потенциал на миннодобивните райони, така че да осигури равна справедливост на исканията за минна експлоатация и опазването на природата. Показателите за биоразнообразие бяха тествани по време на проекта в циментова кариера в Шелклинген, в южна Германия, както и разнообразни процедури за мониторинг на различни видове и местообитания.

Получените данни бяха използвани като база за разработване на Планове за действие за биоразнообразието, които покриха специфичните мерки за поддържане и повишаване на разнообразието от видове. Резултатите от проекта бяха обсъдени на работна среща с експерти от фирми и федерации на различни промишлености на неметални руди и диалог със заинтересованите страни, включващ държавни органи и НПО.

Източник: Tränkle, U., Rademacher, M., Friedel, G., Löckener, R., Basten, M. & Schmid, V. 2008. Показатели на устойчивост за интегрирано управление на суровини и опазване на природата - Пилотен проект в циментов завод Шелклинген. *Cement International*: 4/2008 (vol. 6) стр. 68-75.
Информация (на немски) може да намерите на: <http://www.initiative-nachhaltigkeit.de/>

Мониторинг на ефекти от кариери в или около СЗЗ в Каталуня

Тип експлоатация: Добив на материали

Държава: Испания

Целеви местообитания/видове: *Falco naumanni*, *Tetrax tetrax*, *Burhinus oedicnemus*, *Melanocorypha calandra*, *Miliaria calandra*, *Alauda arvensis*, *Galerida theklae*, *Galerida cristata*

ЗЗО/СЗЗ: Няколко СЗЗ в *Lerida Plains*

Описание:

През 2004г. беше подписано споразумение между регионалната Асоциация на инертни материали (Gremi d'Àrids de Catalunya) и Департамента за околна среда на регионалното каталунско правителство с цел оценка на ефективността на мерките за смекчаване, договорени за степни птици в районите, включени или близо до СЗЗ, където се извършва добив на инертни материали. Въпреки че не беше предвидено никакво значително въздействие върху СЗЗ, тъй като най-важните районит за степни птици не бяха засегнати от добивните работи, бяха договорени допълнителни мерки за смекчаване за предотвратяване на възможен риск от загуба на местообитания. Тези мерки за смекчаване включваха създаване на нова незасята зема в бивша обработваема земя и тяхното последващо управление като подходящо местообитание за степни птици, например чрез паша, косене и сеитба.

Мониторингът, проведен от известни научни специалисти, показва, че нямаше намаляване в популацията на видовете в района и новите незасети райони за степни птици бяха ефективно използвани от целевите видове; даже се постигна известно увеличаване в разпространението на вида в тези райони. Например, използването на новата незасята зема от малката дропла беше много високо. Тези незасяти земи, независимо че представляват само 5% от СЗЗ Balaguer (1,358 ha), приютяват почти 15-20% от мъжките, наблюдавани по време на репродуктивното перчене, и от женските с пиленца, регистрирани в тази СЗЗ.

Източник: Случай, предоставен от FdA - Federación de Áridos (Федерация за инертни материали на Испания), 2008г.

7 Сътрудничество с компетентни органи и заинтересовани страни

Примери за добро сътрудничество във Великобритания

Тип експлоатация: различни типове миннодобивни работи

Държава: Великобритания

Описание:

По принцип сътрудничеството между миннодобивната промишленост и организациите за опазване на природата е добро. Около 700 национални зони от специално значение за науката и много повече зони за опазване на природата от местно значение са свързани с разработване на кариери и чрез възстановяването на кариери са станали райони на важно местообитание.

През последните 10 години *Форумът за полезни изкопаеми и опазване на природата*, партньорство между минната промишленост и *English Nature* (сега *Natural England*), правителствената агенция, отговорна за опазването на природата, изигра главна роля в сближаването на промишлеността и опазването на природата за разработване, споделяне и разпространение на добра практика.

Партньорството *Nature After Minerals* между *Natural England* и *RSPB* продължава да работи с миннодобивната промишленост за създаване на повече приоритетни местообитания в миннодобивните райони. Например, има споразумение между *Natural England* и фирма за добив на торф относно възстановяване на низинен торфен хабитат в СЗО в *Thorne and Hatfield moors* в Южен Йоркшир и *Wedholme Flow* в Кумбрия.

Източник: <http://www.mineralsandnature.org.uk/>
<http://www.afterminerals.com/>

“Cellules de réflexion”

Тип експлоатация: Добив на инертни материали

Държава: Франция

ЗЗО/СЗЗ: C33 La Bassée

Описание:

«Cellules de réflexion» са доброволни групи, формирани от компетентни органи, добивна промишленост и местни заинтересовани страни за обсъждане на развитието на миннодобивните работи в кохерентен район, свързан с рудни залежи (например 500-2000 ha в СЗЗ *La Bassée, Île de France*). Целта е да се организира рационален добив на материали и да се обсъди стратегия за рекултивация на обектите. Тези групи са нов междинен елемент за вземане на решения, между Схемата за кариери по департаменти и

индивидуалните разрешителни за експлоатация. През последните дванадесет години са създадени редица такива групи в няколко района на регион Ile-de-France, където съществуват и се експлоатират важни рудни залежи, някои от които включени в зони от Натура 2000 (например C33 La Bassée, 27.643 ha).

Източник: *DRIRE Ile-de-France 2006г. Etude sur l'aménagement global des carrières à l'échelle du gisement. Доклад изготвен от Écosphère.*

Сътрудничество между МИНЦ и регионални органи за опазване на природата в Каталуня

Тип експлоатация: Добив на инертни материали

Държава: Испания

Описание:

В този регион съществува добра комуникация и сътрудничество между инициаторите на проекти и компетентните регионални власти за одобрение на проекти, които се опитват да ускорят процедурите и да намерят подходящи решения за всеки случай.

Регионалните власти и Асоциацията на фирми за добив на инертни материали (*Gremi d'Àrids*) са предприели много общи инициативи, като също така са привлекли и научни институции за поощряване и развитие на най-добрите практики в минния добив в Каталуня. Публикувани са ръководство и наръчник на най-добрите практики за техники за възстановяване на територии в региона, използвани за миннодобивни работи.

Между регионалното правителство и операторите има споразумения за определяне на адекватни мерки за смекчаване и подобряване на природните условия в районите, където има миннодобивни работи. Например, благодарение на тези споразумения са изпълнени действия за подобряване на местообитанията на застрашени степни птици в C33, където се проучват важни залежи на чакъл при специални мерки за избягване и смекчаване на въздействията.

Източник: *Случай, предоставен от FdA - Federación de Áridos (Федерация на инертни материали на Испания), 2008г.*

Ръководството за добри практики (на каталунски) може да откриете на: <http://www.gremiarids.com/pdf/GBP.pdf>

Сътрудничество между Асоциация за опазване на природата и оператор на кариера в Белгия

Експлоатация: Кариера за варовик

Държава: Белгия

Целеви местообитания/видове: Сухи тревни територии

ЗЗО/СЗЗ: *Devant-Bouvignes*

Описание:

Кариерата, 150 ha, е разположена в град Динан, в Леф (южна Белгия), и е предназначена за производството на варовик. Обектът е близо до природен резерват (*Devant-Bouvignes*), който е зона от Натура 2000 от 2005г. Районът е богат на сухи тревни територии върху варовик с голямо разнообразие от растения и насекоми.

Операторът възлага управлението на 35 ha място между резервата и кариерата на асоциация за опазване на природата (*Natagora*). Техният опит помогна за провеждането на проект за възстановяване и управление на сухи тревни територии, който включваше въвеждане на овце в района. Проектът беше също финансиран от Европейския фонд "LIFE-Nature" (проект LIFE02 NAT/B/008593 Възстановяване и управление по устойчив начин на сухи тревни територии в горната част на река *Meuse*).

Източник: *Mertens, D. (презентация) 2007г. Партньорство на UEPG с IUCN за отброяване на времето до 2010. Конференция на високо ниво на тема бизнес и биоразнообразие, ноември 2007г. Лисабон.*

Вижте също:

http://www.mineralsday.eu/fileadmin/Downloads/Biodiversity_Case_Studies/Holcim_Granulats_Belgique_sheep_reintroduction.pdf

Сътрудничество между Министерството на околната среда и Германската асоциация на суровини за керамика

Експлоатация: Глина

Държава: Германия

Целеви местообитания/видове: Жълтокоремна бумка и гребенест тритон

Описание:

През май 2009г. Германската асоциация на суровини за керамика "Bundesverband Keramische Rohstoffe e.V. (BKR)" и Министерството на околната среда, селското стопанство и горите на Рейнланд-Пфалц (Ministerium für Umwelt, Forsten und Verbraucherschutz in Rheinland-Pfalz) подписаха споразумение за защита на видове от Натура 2000.

Споразумението приема, че миннодобивните обекти за суровини за керамичната промишленост са от особено значение за опазване на националната и европейска природа, защото добивът на глина може да съдейства за образуване на местообитания на застрашени видове:

- Земноводните, като жълтокоремна бумка и тръстикова жаба, се възползват по-специално от разпръснатите нарядко почви, покрити с глина, и глинестите води по време на миннодобивните работи.
- Други земноводни, като дървесната жаба и др., предпочитат по-покрити води по време на етапи на временна неактивност и след приключване на добивните работи.
- Видовете птици, като бухала намират добри люпилни в структурирани стени на скали.

Споразумението има за цел да защити жълтокоремната бумка (*Bombina variegata*) и гребенестия тритон (*Triturus cristatus*). То засяга миннодобивните обекти (разрешените обекти) и територии, за които е планиран добив (бъдещи миннодобивни обекти), разположени в и извън защитените територии на Натура 2000.

За миннодобивни обекти в границите на зони на Натура 2000 споразумението подкрепя оценка на Натура 2000. Добивът на тези обекти се проектира и провежда, като се имат предвид съхранението и развитието на целевите видове.

При всички случаи се урежда съвместно информиране на ранен етап за проекти и нови факти и предположения, както и съвместно търсене на решения в случай на конфликти между отговорните Агенции за опазване на природата и фирмите.

Източник: Случай, предоставен от IMA Europe.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

Решения на Европейския Съд по случаи за опазване на природата и биоразнообразието

Тук са включени откъси от юридически случаи на Европейския Съд по отношение на Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата за опазване на естествените местообитания, разгледани в Ръководството, които могат да бъдат полезни за разбиране на разпоредбите на Директивите за опазване на дивите птици и опазване на естествените местообитания.

Подробна информация за юридическите дела до 2006г. могат да се намерят в брошурата *“Дела относно опазване на природата и биоразнообразието. Решения на Европейския Съд”*, публикувана от Европейската Комисия през 2006г. и която може да се намери на:

http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/others/ecj_rulings_en.pdf.

Дело С-6/04. Комисията на Европейските Общности срещу Великобритания и Северна Ирландия. *Неизпълнение на задължения от Държава-членка — Директива 92/43/ЕЕС — Опазване на естествени местообитания — Дива фауна и флора.*

Обобщение на решението

[...]

3. Околна среда – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Директива 92/43 – Специални зони на опазване – Задължения на Държавите-членки – Оценка на последствията от проект за защитена територия – Възникване на задължение за изпълнение на оценка (Директива на Съвета 92/43, Член 6(3)).

Член 6(3) от Директива 92/43 за опазване на естествените местообитания и дивата фауна и флора изисква оценка на последствията от план или проект, който не е пряко свързан с или необходим за управлението на зона в специален район на защита при условие, че има вероятност или риск, че той ще има значителен ефект върху въпросната зона. Съгласно, в частност, предохранителния принцип такъв риск съществува, ако не може да се изключи на основание на обективна информация, че планът или проектът ще имат значителен ефект върху въпросната зона (вижте параграф 54).

Решение (съответните откъси)

[...]

52 Според Комисията, въпреки че плановите за земеползване като такива не оторизират развойни дейности и разрешението за планиране трябва да се получи по нормалния път за проекти за развойни дейности, те имат голямо влияние върху решенията за развойни дейности. Следователно плановите за земеползване трябва също да подлежат на оценка на последствията за въпросната зона.

[...]

54 Относно подаването на документи, Съдът вече постанови, че Член 6(3) от Директивата за опазване на естествени местообитания изисква оценка на последствията от план или проект, при условие че има вероятност или риск той да окаже значителен ефект върху въпросната зона. Съгласно, в частност, предохранителния принцип такъв риск съществува, ако не може да се изключи на основание обективната информация, че планът или проектът ще имат значителен ефект върху въпросната зона (вижте, в този смисъл, Дело C-127/02 Waddenvereniging and Vogelbeschermingsvereniging [2004] ECR I-7405, параграфи 43 и 44).

[...]

56 От горното следва, че, като резултат от неизпълнение на оценка на плановите за земеползване относно техните последствия за СЗО, Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата за опазване на естествени местообитания не е транспониран достатъчно ясно и точно в законодателството на Великобритания и, следователно, делото, заведено от Комисията трябва да се счита за основателно в това отношение.

[...]

117 Както Генералният адвокат правилно беше отбелязала в точки 132 и 133 от нейното Мнение, и двете страни са съгласни, че Великобритания упражнява суверенни права в нейната ексклузивна икономическа зона и шелф и че Директивата за опазване на естествените местообитания е приложима извън териториалните води на Държавата-членка. Следователно директивата трябва да се прилага в тази ексклузивна икономическа зона.

[...]

Пълният текст на решението е достъпен на:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0006:EN:HTML>

Дело C-98/03. Комисията на Европейские Общности срещу Федерална Република Германия. *Неизпълнение на задължения от страна на Държава-членка – Директива 92/43/ЕЕС – Опазване на естествени местообитания – Дива фауна и флора – Оценка на последствията от определени проекти върху защитена територия – Защита на видове*

Решение (откъси)

[...]

31 Комисията подаде жалба, че Федерална Република Германия не е изпълнила пълно транспониране на Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата в нейното национално законодателство дотолкова, доколкото определението на 'проект', в параграф 10(1)(11)(b) и (c) от BNatSchG 2002, който се отнася до проекти извън СЗО, е прекалено рестриктивно и изключва задължението за провеждане на оценка на последствията от определени действия и други дейности, които вероятно са вредни за защитените територии.

32 Относно проекти в рамките на значението на параграф 10(1)(11)(b) от BNatSchG 2002, Комисията твърди, че тъй като те включват само действия, засягащи природата и селските райони, в рамките на значението на параграф 18, определени проекти, които вероятно ще имат значителен ефект върху защитени територии не подлежат на предварителна оценка на последствията за територията в съответствие с Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата. Параграф 18(1) покрива само промените на формата или използване на повърхността, но не взема предвид други дейности или мерки, които не се отнасят до повърхността на защитената зона или тези, които не водят до промяна, даже когато вероятно ще имат значителен ефект върху тази територия. Всъщност, терминът 'проект', в рамките на значението на параграф 10(1)(11)(b) от BNatSchG 2002, който се отнася до действия, провеждани извън СЗО, е по-тесен от този в параграф 10(1)(11)(a), който се отнася до проекти, провеждани в границите на СЗО. В определението за мерки, които трябва да са обект на оценка на последствията, Директивата не прави разлика между мерки, провеждани извън или вътре в защитената зона.

Пълният текст на решението може да намерите на:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?where=&lang=en&num=79939889C19030098&doc=>

Дело С-117/03. Società Italiana Dragaggi SpA и други срещу Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti и Regione Autonoma del Friuli Venezia Giulia. *Отнасяне за предварително решение от Consiglio di Stato – Директива 92/43/ЕЕС – Опазване на естествени местообитания – Дива фауна и флора – Национален списък на територии, които могат да бъдат определени за територии от значение за Общността – Мерки за опазване.*

Резюме на решението

Околна среда – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Директива 92/43 – Специални райони на опазване – Зони, включени в национални списъци, които могат да бъдат определени за зони от значение за Общността – Защитни мерки – Неприложимост на мерките, предвидени в Член 6, параграфи (2), (3) и (4) – Задължение на Държавата-членка да защити екологичния си интерес (Директива на Съвета 92/43, Членове 4(5), и 6(2), (3) и (4)).

На основание на точното тълкуване на Член 4(5) от Директива 92/43 за опазване на естествените местообитания и дивата фауна и флора, защитните мерки, предвидени в Член 6, параграфи (2), (3) и (4) на тази директива се изискват само за зони, които, съгласно третия подпараграф на Член 4(2) от директивата, са в списъка на зони, избрани за зони от значение за Общността, приети от Комисията съгласно процедурата, описана в Член 21 от директивата. Следователно тези мерки не се отнасят до зоните, включени в националните списъци, предадени на Комисията съгласно Член 4(1) от директивата.

Обаче, по силата на тази директива, Държавите-членки са задължени, по отношение на последните зони, които могат да бъдат определени за зони от значение за Общността, и в частност по отношение на тези, приютяващи приоритетни естествени местообитания или приоритетни видове, да предприемат защитни мерки, подходящи от гледна точка на целта на опазване на директивата, за съхранение на съответното екологично значение, което тези зони имат на национално ниво (вижте параграфи 21-22, 25, 28-30, оперативна част).

Пълният текст на решението може да намерите на:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=en&Submit=Submit&docrequire=alldocs&numaff=c-117/03>

Дело С-127/02. Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee и Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels срещу Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. *Отнасяне за предварително решение от Raad van State. Директива 92/43/ЕЕС – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Понятие 'план' или 'проект' – Оценка на последствията от определени планове или проекти за защитена зона.*

Резюме на решението

[...]

3. Околна среда – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Директива 92/43 – Оторизиране на план или проект в защитена зона – Условия – Оценка на последствията от проект или план – Идентификация на аспекти, които могат да засегнат целите на опазване на зоната (Директива на Съвета 92/43, Член 6(3), първо изречение)

Първото изречение на Член 6(3) от Директива 92/43 за опазване на естествените местообитания и дивата фауна и флора трябва да се интерпретира като означаващо, че всеки план или проект, който не е пряко свързан с или необходим за управлението на защитена територия, трябва да бъде подложен на оценка на неговите последствия за зоната с оглед целта на опазването на зоната, ако той не може да бъде изключен, на основание обективна информация и, в частност, в зависимост от характеристиките и условията на околната среда на тази зона, че той ще има значителен ефект върху тази зона, отделно или заедно с други планове или проекти. Тази оценка на последствията предполага, че, преди одобряване на плана или проекта, всички аспекти на плана или проекта, които могат, сами или в комбинация с други планове или проекти, да засегнат целите на опазване на зоната, трябва да бъдат идентифицирани по отношение на най-добрите научни знания в областта.

Компетентните национални органи, като вземат предвид оценката на последствията от плана или

проекта върху въпросната зона, възвизимост от целите на опазване на зоната, трябва да дадат разрешение на този план или проект, само ако са сигурни, че той няма да засегне отрицателно целостта на тази зона. Това е случаят, когато няма никакви сериозни научни съмнения относно липсата на тези ефекти (вижте параграфи 45, 49, 61, оперативна част 3-4).

4. Околна среда – Опазване на естествените местообитания и дива фауна и флора - Директива 92/43 –
Неизпълнение на транспониране – Определяне от национален съд на законността на оторизиране за план или проект в защитена зона – Дали е допустимо. (Директива на Съвета 92/43, Член 6(3))

Когато национален съд е призван да се произнесе по законността на оторизиране на план или проект според значението на Член 6(3) от Директива 92/43 за опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора, може да се определи дали ограниченията върху свободата на действие на компетентните национални органи, посочени от тази разпоредба, са били спазени, даже ако не е била транспонирана в законодателството на въпросната Държава-членка независимо от изтичането на времевото ограничение, посочено за тази цел. Ефективността на Директива 92/43 би била отслабена, ако, в такъв случай, отделни лица не можеха да разчитат на нея пред националните съдилища и ако последните нямаха възможността да я вземат под внимание (вижте параграфи 66, 70, оперативна част 5).

Решение

[...]

36 Оторизиране на план или проект, получено съгласно Член 6(3) от Директивата за местообитания, задължително предполага, че планът се счита, че няма да има отрицателен ефект върху целостта на въпросната зона и, следователно, няма да доведе до влошаване или значително обезпокояване в рамките на значението на Член 6(2).

43 Следва, че първото изречение от Член 6(3) на Директивата за местообитания подчинява изискванията за оценка на последствията от план или проект на условието да има вероятност или риск, че последният ще има значителен ефект върху въпросната зона.

44 По отношение, в частност, на предохраниелния принцип, който е един от фундаментите на високо ниво на защита, провеждано от политиката за околна среда на Общността, в съответствие с първия подпараграф на Член 174(2) ЕС, и в съответствие с който Директивата за местообитания трябва да се интерпретира, такъв риск съществува, ако не може да се изключи на база на обективна информация, че планът или проектът ще имат значителни ефекти върху въпросната зона (вижте, аналогично, *inter alia* Дело C-180/96 Великобритания срещу Комисията [1998] ECR I-2265, параграфи 50, 105 и 107). Такава интерпретация на условието, според което планът или проектът е обект на оценка на последствията му върху определена зона, което означава, че в случай на съмнения по отношение на липсата на значителни ефекти такава оценка трябва да се проведе, прави възможно гарантирането, че планове или проектите, които засягат негативно целостта на въпросната зона не са разрешени, и следователно допринасят за постигане, в съответствие с третия абзац на преамбулата към Директивата за местообитания и Член 2(1) от нея, на нейната основна цел, а именно, осигуряване на биоразнообразие чрез опазване на естествените местообитания и дивата фауна и флора.

45 Във връзка с гореспоменатото, отговорът на Въпрос 3(а) трябва да бъде, че първото изречение на Член 6(3) от Директивата за местообитания трябва да се интерпретира като означаващ, че всеки план или проект, който не е пряко свързан с или необходим за управлението на зоната, трябва да се подложи на оценка на последствията му върху зоната с оглед на целите на опазване на зоната, ако той не може да се изключи на основание обективната информация, че няма да има значителен ефект върху зоната, и отделно или в комбинация с други планове или проекти.

[...]

48 Обратно, когато такъв план или проект вероятно ще подкопаят целите на опазване на въпросната зона, той трябва задължително да се счита за оказващ значителен ефект върху зоната. Тъй като Комисията по същество заявява, в оценяването на потенциалните ефекти на план или проект, че тяхното значение трябва да се установи по отношение на, *inter alia*, характеристиките и специфичните екологични условия на въпросната зона от този план или проект.

49 Отговорът на Въпрос 3(б) трябва следователно да бъде, че, съгласно първото изречение на Член 6(3) от Директивата за местообитания, когато план или проект, не пряко свързан с или необходим за управлението на зона, вероятно ще подкопае целите на опазване на зоната, той трябва да се счита за оказващ значителен ефект върху зоната. Оценката на риска трябва да бъде направена възвизимост

inter alia от характеристиките и специфичните условия на околната среда на въпросната зона от този план или проект.

[...]

54 Такава оценка следователно предполага, че всички аспекти на плана или проекта, които могат, сами или в комбинация с други планове или проекти, да засегнат тези цели, трябва да се идентифицират във връзка с най-добрите научни знания в областта. Тези цели могат, както е ясно от Член 3 и Член 4 на Директивата за местообитания, в частност Член 4(4), да бъдат установени на основание, inter alia, значимостта на зоните за поддържане или възстановяване до благоприятно ниво на опазване на тип естествено местообитание в Приложение I на тази директива или вид в Приложение II на същата директива и за кохерентността на Натура 2000, и заплахите за влошаване или разрушаване, на които те са изложени.

[...]

57 Така, когато останат съмнения относно липсата на отрицателни ефекти върху целостта на зоната, свързани с въпросния план или проект, компетентният орган ще трябва да отхвърли разрешението.

58 В това отношение е ясно, че критериите за разрешение, предвидени във второто изречение на Член 6(3) от Директивата за местообитания, включва предпазвателния принцип (вижте Дело C-157/96 Национален съюз на фермерите и други [1998] ECR I-2211, параграф 63) и прави възможно предотвратяването на отрицателни ефекти върху целостта на защитените зони като резултат от въпросните планове и проекти. По-малко строги критерии за разрешение, отколкото тези биха могли да не осигурят така ефективно целта за защита на зоната, предвидена от тази разпоредба.

59 Следователно, съгласно Член 6(3) от Директивата за местообитания, компетентните национални органи, имайки предвид заключенията на оценката за последствията от механичен лов на миди за въпросната зона, по отношение на целите на опазване на зоната, трябва да оторизират тази дейност, само ако са убедени, че тя няма да повлияе отрицателно на целостта на зоната. Това се отнася за случаи, когато няма научни съмнения относно липсата на такива ефекти (вижте, аналогично, Дело C-236/01 Monsanto Agricoltura Italia и други [2003] ECR I-0000, параграфи 106 и 113).

Пълният текст на решението може да намерите на:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62002J0127:EN:HTML>

Дело C-201/02. Кралицата относно молба-заявление на Delena Wells срещу Държавния секретар за транспорт, местно управление и регионите. *Отнасяне за предварително решение от Висшия съд на Англия и Уелс, Queen's Bench Division (Административен съд) - «Директива 85/337/ЕЕС – Оценка на ефектите от определени проекти върху околната среда – Национална мярка, даваща разрешение за миннодобивни работи без да бъде провеждана оценка на въздействието върху околната среда – Пряк ефект от директивите – Триъгълна ситуация».*

Резюме на решението

1. Околна среда – Оценка на ефектите от определени проекти върху околната среда – Директива 85/337 – Задължение на компетентния орган да проведе оценка преди да даде разрешение – Значение на разрешението за целите на Член 1(2) – Решение, предвиждащо нови условия за проект за подновяване на миннодобивни работи – Включено (Директива на Съвета 85/337, Членове 1(2), 2(1) и 4(2)).

Член 2(1) от Директива 85/337 за оценка на ефектите от определени обществени и частни проекти върху околната среда – който предвижда Държавите-членки да приемат всички мерки, необходими за гарантиране, че преди да се даде разрешение, проектите, които вероятно ще имат значителен ефект върху околната среда, са подложени на оценка по отношение на техните ефекти – да се четат заедно с Член 4(2) от тази директива, трябва да се интерпретира като означаващ, че, в контекста на прилагане на разпоредби, като раздел 22 от Закон за планиране и компенсации 1991г. и Схема 2 към този Закон, който предвижда специални правила за стари разрешителни за миннодобивни работи, решението, прието от компетентните органи, ефектите от който е да разреши подновяване на миннодобивните операции, съдържа, като цяло, одобрение на развойни дейности, където е възможно, са длъжни да проведат оценка за въздействието върху околната среда. В процедурата за одобрение, състояща се от няколко етапа, оценката трябва, по принцип да бъде извършена възможно най-бързо за идентифициране и оценяване на всички ефекти, които проектът може да има върху околната среда (вижте параграфи 42, 53, оперативна част 1).

[...]

Решение

[...]

20 През 1947г. старо разрешително за миннодобивни работи беше дадено на кариера Сопугар чрез заповед за междинно развитие съгласно Заповедта за Развитие на града и селските местности (Общо междинно развитие) 1946г.

21 [...] През юни 1991г. за кратко работите се възобновиха.

22 Обектът е признат за изключително чувствителен в екологично отношение. Районът, в който или до който се намира кариерата, е обект на няколко класификации като територия от значение за опазване на околната среда.

23 В началото на 1991г., собствениците на кариера Сопугар кандидатстват пред планиращите органи за регистрация на старо разрешително за миннодобивни работи съгласно Закона за планиране и компенсации от 1991г.

[...]

26 След като планиращите органи, с решение от 22 декември 1994г., налагат по-строги условия, отколкото тези, подадени от собствениците на кариера Сопугар, последните използваха правото си на апелиране към Държавния секретар.

27 С решение от 25 юни 1997г. (тук и по-нататък, заедно с решението от 22 декември 1994г., решението определящо нови условия), Държавният секретар наложи 54 условия за планиране, като остави някои въпроси да се решават от компетентен планиращ орган.

28 Тези въпроси бяха одобрени от компетентния планиращ орган с решение от 8 юли 1999г. (тук и по-нататък решението, одобряващо въпроси, запазени за новите условия).

29 Нито Държавният секретар, нито компетентният планиращ орган проучиха дали беше необходимо провеждането на оценка на въздействието върху околната среда съгласно Директива 85/337. Никога не се е разглеждало официално становище по околната среда

[...]

50 Съгласно Член 2(1) от Директива 85/337, оценката на въздействието върху околната среда трябва да се изпълни преди да се даде разрешение.

51 Съгласно първия абзац на преамбулата към директивата компетентният орган ефектите върху околната среда от въпросния проект трябва да вземат предвид на възможно най-ранен етап от процеса на вземане на решения.

52 Съответно, когато националното право предвижда, че трябва да се проведе процедура за одобрение на няколко етапа, един, включващ основно решение, и друг, включващ решение за изпълнение, което не може да се простира извън параметрите, установени от основното решение, ефектите, които проектът може да има върху околната среда, трябва да се идентифицират и оценят по време на процедурата, свързана с основното решение. Само ако тези ефекти не са идентифицируеми до момента на процедурата, свързана с решението за изпълнение, оценката може да се проведе по време на тази процедура.

53 Отговорът на първите два въпроса трябва следователно да бъде, че Член 2(1) от Директива 85/337, прочетен заедно с Член 4(2) от същата директива, трябва да се интерпретира като означаващ, че, в контекста на прилагане на разпоредбите като Раздел 22 от Закона за планиране и компенсации 1991г. и График 2 към този Закон, решенията, приети от компетентните органи, ефектите от които е да позволят подновяването на миннодобивните работи, съдържа като цяло съгласие за развойни дейности в рамките на значението на Член 1(2) от тази директива, така че компетентните органи са задължени, когато е възможно, да проведат оценка на ефектите върху околната среда от тези операции. В процедура за одобрение, включваща няколко етапа, тази оценка трябва, по принцип, да се направи възможно най-бързо за идентифициране и оценка на всички ефекти, които проектът може да има върху околната среда.

[...]

Пълният текст на решението може да намерите на:

Дело С-226/08: Stadt Papenburg срещу Bundesrepublik Deutschland. *Директива 92/43/ЕЕС* — Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора - Членове 2(3), 4(2) и 6(3) и (4) на Директива на Съвета 92/43/ЕЕС, променена от Директива на Съвета 2006/105/ЕС от 20 ноември 2006г. (ОJ 2006 L 363, стр. 368).

Решение

[...]

Диспутът в основното съдопроизводството и въпросите отнесени за предварително решение

10. Papenburg е пристанищен град в Долна Саксония на река Емс, където има корабостроителница.

11. За да се позволи на корабите с дълбочина на газене 7.3 метра да плават между корабостроителницата и Северно море, река Емс трябва да се изкопае по-дълбоко чрез 'необходими операции по драгиране'. С решение от 31 май 1994г. на Wasser und Schifffahrtsdirektion Nordwest (Директорат за водни пътища и навигация за Северо-източния регион), Stadt Papenburg, Landkreis Emsland (регион Emsland) и Wasser und Schifffahrtsamt Emden (Офис на Emden за водни пътища и навигация) дадоха разрешение за драгиране на реката, където е необходимо. Това решение е окончателно и означава, че, в съответствие с германския закон, бъдещите „необходими операции по драгиране“ се считат са получили разрешение.

[...]

15. Съгласно Stadt Papenburg, като морско пристанище с корабостроителница неговото планиране и инвестиции и неговото икономическо развитие зависи от река Емс, която остава плавателна за големи морски кораби. Има опасения, че, ако Долен Емс и Далечен Емс се включат в списъка на зони от значение за Общността, необходимото драгиране щеше в бъдеще, и при всички случаи, да бъде подложено на оценка описана в Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата за местообитания.

[...]

Въпросите отнесени за предварително решение

[...]

Пети въпрос

35 Чрез петия си въпрос съдът пита, по същество, дали текущите работи по поддръжка по отношение на плавателния канал на естура, предмет на основното съдопроизводство, които не са пряко свързани с или необходими за управлението на зоната и които бяха вече разрешени от националното законодателство преди изтичане на времевото ограничение за транспониране на Директивата за местообитания, трябва, в степента, в която те вероятно ще имат значителен ефект върху въпросната зона, да бъдат подложени на оценка на техните последствия за зоната съгласно Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата за местообитания, когато те продължават след включване на зоната в списъка на зони от значение за Общността съгласно третия подпараграф на Член 4(2) от тази директива.

[...]

39. Дейност, съдържаща драгиране по отношение на плаваем канал, може да се покрие от понятието „проект“ в рамките на значението на втория абзац на Член 1(2) от Директива 85/337, който се отнася до 'други интервенции в околната среда и ландшафта, включително тези, включващи добив на полезни изкопаеми'.

40. Следователно, такива дейности може да се считат за влизащи в понятието „проект“ в Член 6(3) от Директивата за местообитания.

41. След това, фактът, че тази дейност е била ясно разрешена от националното законодателство преди изтичане на времевото ограничение за транспониране на Директивата за местообитания не представлява, само по себе си, препятствие да се разглежда, в момента на всяка интервенция в плаваемия канал, като отделен проект за целите на Директивата за местообитания.

[...]

47. Накрая, ако, имайки предвид в частност редовността или естеството на работите по поддръжка, обект на основното съдопроизводство или условията, при които те се провеждат, те могат да бъдат разглеждани като съставлящи единична операция, в частност са предназначени за поддържане на плаваемия канал на определена дълбочина чрез регулярно драгиране, тези работи по поддръжката могат да се считат за един и същи проект за целите на Член 6(3) от Директивата за местообитания.

50. Във връзка с гореописаното, отговорът на петия въпрос е, че Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата за местообитания трябва да се интерпретира като означаващ, че текущи работи по поддръжка на плавателен канал на естуари, които не са свързани или необходими за управлението на зоната и които вече са били разрешени съгласно националното законодателство преди изтичане на срока за транспониране на Директивата за местообитания, трябва, в степента, в която те съставят проект и вероятно ще имат значителен ефект върху въпросната зона, да бъдат подложени на оценка на техните последици за зоната съгласно тези разпоредби, когато те са продължени след включване на зоната в списъка на зони от значение за общността съгласно третия подпараграф на Член 4(2) от тази директива.

51. Ако, имайки предвид в частност редовността или естеството на работите по поддръжка обект на основното съдопроизводство или условията, при които те се провеждат, те могат да бъдат разглеждани като съставлящи единична операция, в частност, когато са предназначени за поддържане на плаваемия канал на определена дълбочина чрез регулярно драгиране, тези работи по поддръжката могат да се считат за един и същи проект за целите на Член 6(3) от Директивата за местообитания.

[...]

На тези основания, Съдът (Втори състав) решава:

[...]

2. Член 6, параграфи (3) и (4) от Директива 92/43, променена с Директива 2006/105, трябва да се интерпретира като означаващ, че текущи работи по поддръжка на плавателни канали по естуари, които не са свързани с или необходими за управлението на зоната и които вече са били разрешени съгласно националното законодателство преди изтичане на срока за транспониране на Директива 92/43, променена с Директива 2006/105, трябва, в степента, в която те съставят проект и вероятно ще имат значителен ефект върху въпросната зона, да бъдат подложени на оценка на техните последици върху тази зона съгласно тези разпоредби, когато са продължени след включване на зоната в списъка на зони от значение за Общността съгласно третия параграф на Член 4(2) от тази директива.

Ако, имайки предвид в частност, редовността или естеството на работите по поддръжка, обект на основното съдопроизводство или условията, при които те се провеждат, те могат да бъдат разглеждани като съставлящи единична операция, в частност, когато са предназначени за поддържане на плаваемия канал на определена дълбочина чрез регулярно драгиране, тези работи по поддръжката могат да се считат за един и същи проект за целите на Член 6(3) от Директива 92/43, изменена с Директива 2006/105.

Пълният текст на решението може да намерите на:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62008J0226:EN:HTML>

Дело C-239/04: Комисия на европейските общности срещу Португалската Република. *Неизпълнение на задължения от страна на Държава-членка – Директива 92/43/ЕЕС – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Член 6(4) – Специална зона за защита Castro Verde – Липса на алтернативни решения.*

Резюме на решението

[...]

2. Околна среда – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Директива 92/43 – Специални зони на защита. (Директива на Съвет 92/43, Член 6(3) и (4))

Член 6(4) на Директива 92/43 за опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора, който позволява план или проект с негативна оценка съгласно първото изречение на същата директива да бъде изпълнен при определени условия, трябва, като дерогация от критериите за оторизиране, посочени във второто изречение на Член 6(3), да бъде интерпретиран стриктно. Така, изпълнението на план или проект съгласно Член 6(4) от тази директива, *inter alia*, е обект на условието, че липсата на алтернативни решения трябва да бъде показано. Следователно, когато Държава-членка изпълнява проект въпреки оценката за негативно въздействие върху околната среда и без доказване на липсата на алтернативни решения, тя не изпълнява задължението си съгласно Член 6(4) от Директива 92/43 (вижте параграфи 35-36, 40).

[...]

Решение

[...]

34 Член 6(4) от Директивата за опазване на естествени местообитания предвижда, че, ако, въпреки негативната оценка, проведена съгласно първото изречение на Член 6(3), и при липсата на алтернативни решения, един план или проект трябва да се изпълни заради наложителни причини от приоритетно обществено значение, Държавата-членка трябва да предприеме всички компенсаторни мерки, необходими за защита на цялостната кохерентност на Натура 2000.

35 Тази разпоредба, която позволява план или проект с негативна оценка съгласно първото изречение на Член 6(3) от Директивата за местообитанията да бъде изпълнен при определени условия, трябва, като дерогация от критерия за разрешение, предвидено във второто изречение на Член 6(3), да бъде интерпретирано стриктно.

36 Така, изпълнението на план или проект според Член 6(4) от Директивата за местообитания, *inter alia*, зависи от условието да бъде доказана липсата на алтернативни решения.
[...]

Пълният текст на решението може да намерите на:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0239:EN:HTML>

Дело C-244/05. Bund Naturschutz in Bayern eV и други срещу Freistaat Bayern. *Отнасяне за предварително решение от Bayerischer Verwaltungsgerichtshof – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Директива 92/43/ЕЕС – Режим на защита преди включване на местообитание в списъка на територии от значение за Общността.*

Резюме на решението

Околна среда – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Директива 92/43 – Специални зони за опазване (Директива на Съвета 92/43, Член 3(1) и Член 4(1)).

Преди една зона да бъде включена в списъка на зони от значение за Общността, приет от Комисията в съответствие с Член 4(2) от Директива 92/43 за опазване на естествените местообитания и дива фауна и флора, Държавата-членка трябва да предприеме подходящи защитни мерки за поддържане на екологичните характеристики на зоните, които са в националния списък, предаден на Комисията съгласно Член 4(1) от тази директива.

Тази подходяща схема на защита не само изисква Държавата-членка да не разрешава интервенции, които излагат на сериозен риск екологичните характеристики на тези зони, но също така да предприемат, в съответствие с разпоредбите на националното законодателство, всички необходими мерки за избягване на такива интервенции.

[...]

Решение

[...]

25 При тези обстоятелства, Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Административен съд, Бавария) (Германия) [...] реши да спре производството и да отнесе следните въпроси до Съда за предварително решение:

‘(1) Какъв режим на защита е необходим съгласно Член 3(1) от Директива 92/43 заедно с шестия абзац в преамбюлата към тази Директива по отношение на забраната за мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Договора, посочени във втория параграф на Член 10 ЕС, като резултат от решение на Съда от 13 януари 2005г. в Дело C-117/03 по отношение на зоните, които биха могли да бъдат определени за зони от значение за Общността, в частност тези с приоритетни типове естествени местообитания или приоритетни видове, преди те да бъдат включени в списъка на територии от значение за Общността, приет от Комисията на европейските общности съгласно процедурата, описана в Член 21 от тази Директива?’

(2) Какъв е ефектът върху този режим на защита, ако тези зони вече са в националния списък, предаден на Комисията съгласно Член 4(1) от Директива 92/43?

[...]

44 По отношение на гореспоменатите съображения, Държавата-членка трябва, по отношение на зоните,

идентифицирани с оглед на тяхното включване в списъка на Общността, да предприемат подходящи защитни мерки за поддържане на екологичните характеристики на тези зони.

45 В това отношение трябва да се напомни, че в съответствие с първата част на Приложение III към Директивата екологичните характеристики на зоната, идентифицирана от компетентни национални органи, трябва да отразява критериите на оценката, които са описани там, а именно, степента на представителност на типа местообитание, неговата площ, структура и функции, размера и гъстотата на популацията на видове, представени в зоната, характеристиките на местообитанието, които са важни за въпросните видове, степента на изолация на представената популация и стойността на зоната за опазване на типа местообитание и вида.

46 Държавата-членка не може, следователно, да разрешава интервенции, които могат да изложат на сериозен риск екологичните характеристики на зоната, определени от тези критерии. Това важи особено в случая, когато интервенцията създава риск или от значително намаляване на площта на зоната, или от изчезване на приоритетни видове, представени в зоната, или, най-накрая, водещи до разрушаване на зоната или разрушаване на нейните представителни характеристики.

47 Отговорът на първия и втория въпрос трябва, следователно, да бъде, че подходяща схема на защита, приложима за зоните, които са включени в национален списък, предаден на Комисията съгласно Член 4(1) от Директивата, изисква Държавите-членки да не разрешават интервенции, които носят риск за екологичните характеристики на тези зони.

Пълният текст на решението може да намерите на:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=en&alljur=alljur&jurcdj=jurcdj&jurtpi=jurtpi&jurftp=jurftp&numaff=C-244/05&nomusuel=&docnodecision=docnodecision&allcommjo=allcommjo&affint=affint&affclose=affclose&alldocrec=alldocrec&docor=docor&docav=docav&docsom=docsom&docinf=docinf&alldocnorec=alldocnorec&docnoor=docnoor&radtypeord=on&newform=newform&docj=docj&docop=docop&docnoj=docnoj&typeord=ALL&domaine=&mots=&resmax=100&Submit=Rechercher>

Дело C-371/98. Съдебно решение от 7 ноември 2000г. – Кралицата срещу Държавния секретар за околна среда, транспорт и регионите, ex parte First Corporate Shipping Ltd, встъпили страни: Световен фонд за дивата природа Великобритания (WWF) и Тръст на Avon за дивия свят - *Отнасяне за предварително решение: Висш съд (Англия & Уелс), Queen's Bench Division (Divisional Court) - Великобритания - Директива 92/43/ЕЕС – Опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора – Определяне на границите на територии, които могат да се определят за специални зони на опазване – Свобода на действие на Държавите-членки – Икономически и социални съображения – Естуар на Северн.*

[...]

Основно съдопроизводство и въпрос отнесен за предварително решение

11 [...] Висшият съд спря производството и отнесе следния въпрос към Съда за предварително решение: Има ли право или е задължена Държава-членка да взема предвид съображенията, посочени в Член 2(3) от Директивата на Съвета 92/43/ЕЕС за опазване на естествени местообитания и дива фауна и флора (ОJ 1992 L 206, стр. 7), а именно, икономически, социални и културни изисквания и регионални и местни характеристики, когато се решава кои територии да бъдат предложени на Комисията съгласно Член 4(1) от тази директива и/или при определянето на границите на тези територии?

Въпросът отнесен за предварително решение:

[...]

16 Следва, че Член 4(1) от Директивата за местообитания не предоставя изисквания различни от тези, отнасящи се до опазване на естествените местообитания и дива фауна и флора, които трябва да се вземат предвид при избор и определяне на границите на зоните, които ще се предложат на Комисията като подходящи за идентификация като територии от значение за Общността.

[...]

25 Отговорът на въпроса на националния съд трябва следователно да бъде такъв, че при точно тълкуване на Член 4(1) от Директивата за местообитания, Държава-членка може да не вземе предвид икономическите, социалните и културните изисквания или регионални и местни характеристики, посочени в Член 2(3) от тази директива, при избор и определяне на граници на териториите, които ще бъдат предложени на Комисията като подходящи за идентификация като зони от значение на Общността.

[...]

Пълният текст на решението може да намерите на:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61998J0371:EN:HTML>

Дело С-374/98: Съдебно решение (шести състав) от 7 декември 2000г. – Комисия на Европейските Общности срещу Френската република. *Неизпълнение на задължения от страна на Държава-членка – Директиви 79/409/ЕЕС и 92/43/ЕЕС – Опазване на диви птици – Специални защитени територии.*

Решение

Чрез заявлението, регистрирано в Регистъра на Съда на 16 октомври 1998г., Комисията на европейските общности заведе дело съгласно Член 169 от Договора за ЕО (сега Член 226 ЕО) за искова молба, първо, че, чрез неизпълнение на класифициране на територията Basses Corbières, Франция, като специална защитена територия (СЗЗ) за опазване на определени видове птици, посочени в Приложение I от Директива 79/409/ЕЕС от 2 април 1979г. за опазване на дивите птици (ОJ 1979 L 103, стр. 1; 'директива за птиците'), и определени мигриращи видове, непосочени в това Приложение, и също неприемане на специални мерки за опазване на тяхното естествено местообитание, в противоречие с Член 4(1) и (2) от тази директива, и, второ, че, чрез неизпълнение на подходящи стъпки относно Basses Corbières, за да се избегне обезпокояване на защитените видове в зоната и влошаване на тяхното естествено местообитание, което вероятно ще има значителен ефект, като резултат от откриването и работата на кариери за варовик в общините Tautavel и Vingrau, Франция, в противоречие с Член 6(2) до (4) от Директива 92/43/ЕЕС от 21 май 1992г. за опазване на естествените местообитания и дивата фауна и флора (ОJ 1992 L 206, стр. 7; 'директива за местообитания'), Френската република не е изпълнила задълженията си съгласно Договора за ЕО.

[...]

Обезпокояване и влошаване причинени от кариерите за варовик в Vingrau и Tautavel

[...]

44 В това отношение е важно да се отбележи, че текстът на Член 7 от директивата за местообитания ясно посочва, че Член 6, параграфи (2) до (4) от директивата се прилагат, вместо първото изречение на Член 4(4) от директивата за птици, към зоните, определени за защитени съгласно Член 4, параграфи (1) или (2) от директивата.

45 Следователно, при литературна интерпретация на този пасаж от Член 7 от директивата за местообитания, само зони, определени за специални защитени зони (СЗЗ) попадат под разпоредбите на Член 6, параграфи (2) до (4) от тази директива.

[...]

47 Следователно е ясно, че зони, които не са определени за специални защитени зони, но би трябвало да бъдат, попадат под режима на първото изречение на Член 4(4) от директивата за птици.

[...]

Пълният текст на решението може да намерите на:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=en&alljur=alljur&jurcdj=jurcdj&jurtpi=jurtpi&jurtfp=jurtfp&numaff=C-374/98&nomusuel=&docnodecision=docnodecision&allcommjo=allcommjo&affint=affint&affclose=affclose&alldocrec=alldocrec&docor=docor&docav=docav&docsom=docsom&docinf=docinf&alldocnorec=alldocnorec&docnoor=docnoor&radtypeord=on&newform=newform&docj=docj&docop=docop&docnoj=docnoj&typeord=ALL&domaine=&mots=&resmax=100&Submit=Rechercher>

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

Списък на ръководства и документи за оценка на планове и проекти на МИНЦ

Има много публикувани материали за въздействията от миннодобивната индустрия върху биоразнообразието и естествените екосистеми. Долу е представен неизчерпателен списък на ръководства, които могат да се използват за миннодобивни работи.

Тези примери имат цел да предоставят информация, която може да е полезна за оценка на планове и проекти на МИНЦ. Европейската Комисия не споделя задължително вижданията, отразени във всички публикации.

Международни организации и МИНЦ

Ръководство за добра практика за минно дело и биоразнообразие. 2006г. Международен Съвет на минното дело и метали (International Council on Mining and Metals - ICMM).

Това ръководство предоставя на минната промишленост описание на стъпките, необходими за подобряване на управлението на биоразнообразие през целия миннодобивен цикъл. В помощ на миннодобивни професионалисти и специалисти.

Обзор на мерките за опазване на биоразнообразие. 2006г. Earthwatch Institute/Rio Tinto.

Докладът обобщава и разглежда ключови съображения за измерване на изпълнението на опазване на биоразнообразието,

Инициатива за глобално отчитане (Global Reporting Initiative - GRI). Допълнение за минно дело и металодобивна и - преработваща промишленост. Пилотен вариант 1.0. Включва съкратена версия на GRI 2002 Ръководство за устойчивост. 2005г. Global Reporting Initiative.

Ръководството на GRI е рамка за отчитане на икономическо, екологично и социално изпълнение.

Балтийска комисия за защита на морската околна среда - HELCOM, Хелзинки (1999) Добив на морски седименти в Балтийско море – доклад за състоянието. Серия: публикации за околна среда на Балтийско море, ISSN 0357-2994 ; 76.

ICES Ръководство за управлението на добив на морски седимент. Приложение 10 от доклада на Работната група за ефектите от добива на морски седименти върху морската екосистема, Остенд, Белгия, април 2003г.

Минно дело и жизненоважни екосистеми: картографиране на рисковете. 2003г. Световен изследователски институт.

Това проучване предоставя показатели за екосистеми и общества, чувствителни към негативните въздействия на минното дело. В помощ на финансови институции и застрахователни компании като метод на оценяване на територии, екологично и/или социално чувствителни към минното дело.

Добивни индустрии в сухи и полусухи зони: Планиране и управление на околната среда. 2003г. Международен съюз за защита на природата и Конвенция на ООН за борба с опустиняването

Тази публикация разглежда подходи на планиране и управление, които минимизират разпадането и опустиняването на земята в сухи и полусухи зони, като резултат от работата на миннодобивната промишленост.

Пространство за маневриране? Минно дело, биоразнообразие и защитени зони. 2003г. Проект за минно дело, полезни изкопаеми и устойчиво развитие, Международен институт за околна среда и развитие.

Този документ предлага кратък анализ на част от дилемите около въпроса дали или не да се извършват миннодобивни работи в или около зони с ценно биоразнообразие.

Поддържане на природното равновесие: Практическо ръководство за интегриране на биоразнообразието в дейностите на Rio Tinto. 2002г. Rio Tinto.

Ръководството е създадено да помогне на служителите на Rio Tinto да изчислят, оценят и управляват въпросите, свързани с биоразнообразието на техните обекти.

Насоки за минно дело и устойчиво развитие. 2002г. ООН.

Тези насоки се отнасят до минното дело и устойчивото развитие; законодателните рамки; управлението на околната среда; доброволните начинания; и допитване до и развитие на общности, прилагани на всички етапи от миннодобивните работи. Те също така включват раздел за дребномащабен и занаятчийски минен добив.

Да се копае или не? Критерии за определяне на допустимостта на проучванията за минен добив, добива и транспорта от екологична и социална гледни точки. 2001г. Световен фонд за дива природа.

Документът описва критерии и показатели в помощ на вземането на решение за уместността на проучвания, добив, транспорт, обработка и депониране на нефт и други полезни изкопаеми в чувствителна околна среда.

Екологични насоки за миннодобивни работи. 1998г. Департамент на ООН за икономически и социални дела.

Тези насоки разглеждат последните примери за разумни практики и норми на управление на околната среда в различни миннодобивни страни из целия свят и са предназначени да помогнат на правителството и промишлеността в развиващи се и развити държави да поощрят устойчивите практики на минно дело.

Наръчник за създаване на естествено местообитания за миннодобивната промишленост. 2003г. RSPB (Редактори : Graham White и Jo Gilbert)

Практическо ръководство за създаване на приоритетни естествени местообитания на План за действие относно биоразнообразието в обекти за експлоатация на полезни изкопаеми. Насоките се отнасят до кариери за пясък и чакъл, глина, меки и твърди скали и открити мини за въглища. Ръководството има за цел да предостави информация за процеса на планиране на създаване на естествено местообитание и представя най-новите идеи и методология за създаването на приоритетни естествени местообитания на обекти за добив на полезни изкопаеми. Разглежда се също така практическият опит по управление и възстановяване чрез случаи.

Европейска Комисия

Ръководство относно Член 6(4) от 'Директивата за опазване на естествени местообитания' 92/43/ЕЕС. 2007г. ЕК.

Документът предлага обяснение на понятията: алтернативни решения, наложителни причини от приоритетно обществено значение, компенсаторни мерки, цялостна кохерентност, мнение на Комисията. 2007г. ЕК

Ръководство относно строгата защита на животински видове от значение за Общността съгласно Директивата за опазване на естествени местообитания 92/43/ЕЕС. 2007г. ЕК

Основният акцент на този документ е върху главните задължения по Член 12 и Член 16 от Директива 92/43/ЕЕС, които установяват система от строга защита за животински видове, посочени в Приложение IV(a), но позволяват дерогация от тези разпоредби при определени условия.

Оценка на планове и проекти, значително засягащи зони от Натура 2000.

Методологично ръководство за разпоредбите на Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата за опазване на естествени местообитания 92/43/ЕЕС. 2001г. ЕК

Този документ предлага незадължителна методологична помощ за изпълнение или преглед на оценки, изисквани съгласно Член 6, параграфи (3) и (4) от Директивата за опазване на естествени местообитания. Тези оценки са необходими, когато проекти или планове могат да причинят значителни ефекти върху зона от Натура 2000.

Управление на зони от Натура 2000: Разпоредби на Член 6 от Директивата за опазване на естествени местообитания 92/43/ЕЕС. 2000г. ЕК

Този документ предоставя интерпретации на разпоредбите на Член 6.

Белгия

Guide pratique de la législation wallonne sur les carrières et leurs dépendances. Министерство на регион Валония.

Това ръководство представя валонското законодателство за експлоатация на кариери.

Добра практика за опазване на околната среда в европейската миннодобивна промишленост: Ръководство. 2002г. Centre Pierre & Terre, Белгия.

Този документ представя случаи, илюстриращи добри практики, използвани в миннодобивната промишленост.

Финландия

Наръчник за затваряне на мини. 2008г. P. M. Heikkinen (редактор) и all. Издатели: Геолошко проучване на Финландия, Център за технически изследвания на Финландия (VTT), Outokumpu Oyj, Финско предприятие за пътища, Soil and Water Ltd.

Целта на този наръчник е да предостави на минните оператори, компетентните органи и индустриалните консултанти указания за планиране и изпълнение на стратегии за затваряне на мини.

Проучване и минен добив в защитени зони на Финландия, територията на Саамите и областта за паша на северните елени. 2007г. Министерство на търговията и промишлеността.

Това ръководство описва условията за експлоатация в защитените зони на Финландия.

Франция

Guide Méthodologique pour l'évaluation des incidences des projets de carrières sur les sites Natura 2000. Melki, F. 2007г. Biotope.

Ръководството има за цел да помогне на операторите да извършат оценка на въздействието от техните дейности върху околната среда. Освен това, то цели

улесняване на диалога между заинтересованите страни и разработването на устойчиви практики.

Guide de bonnes pratiques. Aide à la prise en compte du paysage dans les études d'impact des carrières et du milieu naturel en Provence-Alpes-Côte d'Azur. Том 1 и 2. 2006г. Регионална дирекция за околна среда PACA и Регионална дирекция за промишленост, изследвания и околна среда PACA.

Техническо ръководство за значението на ландшафта и естествената околна среда в оценка за въздействие на кариери в региона Provence-Alpes-Côte d'Azur.

Granulats en Ile-de-France: Mieux prendre en compte la ressource en matériaux dans les documents d'urbanisme. 2005. DRIRE Ile-de-France, Франция.

Това ръководство има за цел да предостави на политиките елементи за разглеждане на залежите от полезните изкопаеми и миннодобивните работи при градско и селищно териториално планиране.

Aménagement écologique des carrières en eaux. Guide pratique. Dasnias, P (Écosphère). 2002г. Charte UNPG, Париж.

Целта на това ръководство е да се предостави техническа помощ и да се опишат екологичните основи за екологично рекултивиране на кариери в алувиална околна среда и скални области, които предлагат възможности за създаване на влажни зони.

Испания

Gestión de residuos en explotaciones mineras. 2008г. ANEFA – Asociación Nacional de Empresarios Fabricantes de Áridos (Luaces, C. et al.). Gobierno de La Rioja.

Ръководство за добри практики, които могат да се изпълнят в този сектор на промишлеността и могат да помогнат за минимизиране на въздействията върху околната среда от управление на отпадъци на миннодобивни обекти, илюстрирани с реални примери.

Buenas prácticas medioambientales en explotaciones mineras. 2008г. ANEFA – Asociación Nacional de Empresarios Fabricantes de Áridos (Luaces, C. et al.). Gobierno de Aragón.

Това ръководство предлага препоръки, които може да са полезни при възстановяване на открити кариери, като се вземат предвид всички променливи необходими за осигуряване на успех на действието.

Guia de bones pràctiques ambientals a les activitats extractives de Catalunya. 2008. Gremi d'Àrids de Catalunya.

Това ръководство за добри практики може да помогне за минимизиране на въздействията от кариерите върху околната среда. Професионалният сектор ще открие подробности за добри практики, които могат да се приложат в този сектор на промишлеността, илюстрирани с реални примери, както и предложения за бъдещи действия по пътя на устойчиво развитие.

Manual de Restauración de Explotaciones Mineras a Cielo Abierto de Aragón. ANEFA – Asociación Nacional de Empresarios Fabricantes de Áridos (Luaces, C. et al.). 2007г. Gobierno de Aragón

Това ръководство дава препоръки, които могат да бъдат полезни при възстановяване на открити кариери, като се вземат предвид всички променливи необходими за осигуряване на успех на действието.

Explotaciones de áridos y medio ambiente. 2003г. ANEFA – Asociación Nacional de Empresarios Fabricantes de Áridos (Luaces, C. et al.). 2003г. Generalitat Valenciana.

Добрите практики за опазване на околната среда с реални примери са инструмент за компаниите за инертни материали да постигнат целите на устойчиво развитие.

Guía de Buenas Prácticas Medioambientales en la Industria Extractiva Europea. Aplicación al Caso Español. (Luaces, C. et al.) 2002г. Dirección General de Política Energética y Minas, Ministerio de Economía.

Това ръководство разглежда практиките за опазване на околна среда, разработени от миннодобивната промишленост на различни етапи от добивния процес. Освен това, ръководството разглежда съхраняването и рекултивацията на засегнатите територии.

Recomendaciones Técnicas para la Restauración y Acondicionamiento de los Espacios Afectados por Actividades Extractivas. 1987г. Departamento de Política Territorial y Obras Públicas. Generalitat de Catalunya.

Това ръководство предлага препоръки за възстановяване на територии, засегнати от миннодобивната промишленост.

Manual para la Restauración de Canteras de Roca Caliza en Clima Mediterráneo. ECOQUARRY LIFE 04- ENV00195. 2007. Dirección General de Calidad Ambiental. Área de Evaluación y restauración de Actividades Extractivas. Generalitat de Catalunya

Практическо ръководство, което предлага най-добрата технология и протоколи за управление на качеството за възстановяване на кариери за варовик при средиземноморски климат.

Швеция

Ръководство за добра практика за опазване на околната среда при проучвания за минен добив в защитени зони (Vägledning för god miljöpraxis vid prospektering i skyddade områden). 2007г. SveMin.

Ръководство за фирми, занимаващи се с проучвания за минен добив, но също така и за политици и държавни служители, участващи в процеса на предоставяне на разрешителни и мониторинг на експлоатационните работи на национално, регионално и общинско ниво.

Ръководство за проучвания за минен добив в защитени зони (Prospektering i skyddade områden). 2006г. Шведско геоложко проучване и шведска Агенция за защита на околната среда

Ръководство за фирми, занимаващи се с проучвания за минен добив, и държавни служители, изготвено с подкрепата на миннодобивната промишленост.

Натура 2000 в Швеция – ръководство с общи указания / Natura 2000 i Sverigehandbook med alläna rad - Naturvårdsverket Handbok. 2003г. Шведска Агенция за защита на околната среда.

Общи указания и насоки за практическо изпълнение на националната законодателна рамка за защита и управление на Натура 2000.

Приложение 3, заглавие Швеция: Има също така и ръководство, създадено съвместно от Шведското геоложко проучване и шведската Агенция за защита на околната среда с подкрепата на промишлеността по поръчка на правителството. Моля, добавете препратка към това ръководство:

Ръководство за проучване за минен добив в защитени зони (Prospektering i skyddade områden), 2006г., от Шведското геоложко проучване в сътрудничество с шведската Агенция за опазване на околна среда и подкрепата на миннодобивната промишленост. Може да се използва същият подтекст, тоест ръководство за фирми за проучване за минен добив и държавни служители и т.н.

Швейцария

Карieri за твърди скали. Ръководство за планиране на миннодобивни обекти (Carrières de roches dures. Guide pour la planification des sites d'exploitation). 2006г.

Редактори: Office fédéral du développement territorial (ARE), Office fédéral de l'environnement (OFEV), Conférence suisse des aménagistes cantonaux (COSAC), Association suisse des carrières de roches dures (VSH). Commission géotechnique suisse (SGTK).

Това ръководство разглежда добива на твърди скали и конфликтите, които могат да възникнат при този вид добив.

Великобритания

Ръководство относно информация за полезни изкопаеми в централния пояс на Шотландия. 2008г. Британско геоложко проучване за шотландското правителство.

Ръководството акцентира върху информацията за полезни изкопаеми в централния пояс на Шотландия.

Оценка на териториални планове в Англия: ръководство защо, кога и как да се изпълни. 2007г. Кралско общество за защита на птиците, Санди, Великобритания.

Кралското общество за защита на птиците изготви това ръководство, за да изложи мнението си относно: кога е или не е необходима Оценка; какво би трябвало да проучи Оценката; необходимото ниво на подробност; и как да се използват резултатите от Оценката като ключова част от процеса на изработване на план.

Планиране за защитата на европейски защитени територии: Оценка. Ръководство за регионални териториални стратегии и документи за местно развитие. 2006г. Саут, Департамент за общности и местно управление.

Това ръководство предлага препоръки как може да се изпълни Оценката като част от подготовката на план и може да бъде свързана с процеса на оценяване на устойчивостта. То не е юридическа интерпретация на Директивата за опазване на естествени местообитания.

За по-влажна дива природа. Ръководство за възстановяване и създаване на естествени местообитания от Wetland NHP Steering Group. 2005г. English Nature.

Целта на това ръководство е да се увеличи и подобри броят влажни зони във Великобритания.

Ръководство за създаване на местообитания за миннодобивната промишленост. 2003г. Кралско Общество за защита на птиците.

Ръководството предлага най-добрите практики за създаване на различни местообитания.

Биоразнообразие и полезни изкопаеми – извличане на ползите за дивата природа. 1999г. English Nature, Quarry Products Association и Silica & Moulding Sands Association. Публикувано от Entec UK Ltd.

Ръководство за планиране, работа, възстановяване и управление на обекти за добив на минерални ресурси за целите на биоразнообразието.
(<http://www.mineralsandnature.org.uk/downloads/biod.pdf>)

Австралия

Ръководство за управление на флора, обявена за рядка, при добив на минерални ресурси. 2006г. Департамент за промишленост и ресурси, Западна Австралия.

Ръководството описва подробно подхода на управление, изискван от законодателството, и наредбите за осигуряване на защита на рядката флора.

Професионален кодекс за минен добив в екологично чувствителни зони. 1995г. Камара за полезни изкопаеми и енергия на Западна Австралия.

Този Професионален кодекс цели да поощри отговорните практики на земеползване при добив на минерални ресурси, за да се минимизират въздействията върху околната среда и да се съхранят бъдещи възможности за земеползване.

Добивни работи от морското дъно

Ръководство за установяване на мрежата Натура 2000 в морската околна среда. Прилагане на Директивите за опазване на естествени местообитания и за опазване на дивите птици. 2007г. ЕК

Ръководството има за цел да обясни съответните юридически и технически понятия необходими за подкрепа на установяването на Натура 2000 в морската област на прилагане на Директивата за опазване на диви птици (79/409/ЕЕС) и тази за опазване на естествени местообитания (92/43/ЕЕС). То покрива както крайбрежната морска среда, така и морската среда в открито море.

Възстановяване и подобряване на обект за добив на инертни материали: Обзор на политиките. 2004г. Bellew, S. и Drable, R (редактори). Подготвен от Emu Ltd. от името на Асоциация на британските производители на инертни материали от морето, The Crown Estate и English Nature.

Този документ е бил изготвен с цел стимулиране на дебата относно осъществимостта и достойнствата на възстановяване на обекти за драгиране на инертни материали от морското дъно. Основна тема на документа са препоръките за подходи относно оценката кога, къде и как да се възстановят обектите.

ICES Насоки за управление на добив на морски седименти. Комитет за морски естествени местообитания. 2003г. Доклад на Работната група за ефектите от добива на морски седименти върху морската екосистема, Приложение 10.

Ефектите от добива на морски седименти върху морската околна среда 1998-2004г. Sutton, G. и Boyd, S. (редактори) 2009г. ICES Съвместен изследователски доклад № 297, (180 стр.)

Ръководство за морски полезни изкопаеми 1: Добив чрез драгиране от английското морско дъно. 2002г. Департамент на общностите и местното управление, Великобритания.

Ръководството за морски полезни изкопаеми 1 предлага изложение на държавната политика за добив на пясък, чакъл и други полезни изкопаеми от английското морско дъно.

Ръководство за мониторинг на морската среда. 2001. Под редакцията на Jon Davies (старши редактор), John Baxter, Martin Bradley, David Connor, Janet Khan, Eleanor Murray, William Sanderson, Caroline Turnbull and Malcolm Vincent. Съвместен комитет по опазване на природата, Великобритания.

Това ръководство разглежда принципите зад, и процедурите за, мониторинг на естествените местообитания от Приложение I и избрани видове от Приложение II в морски СЗО в британски води за оценка на тяхното състояние съгласно съответните изисквания на Директивата и общите стандарти на Великобритания за мониторинг на защитени територии.